

รายงาน

การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

โดย

นายวรกร สุวรรณ

ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ.ปีงบประมาณ 2561

รายงาน

การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

โดย

นายวรกร สุวรรณ

ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ.ปีงบประมาณ 2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online 3) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 6 ที่ลงทะเบียนเรียนแบบออนไลน์ (e-Learning) จำนวน 92 คน และ ผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือก จำนวน 92 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ผลการศึกษา พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online พบว่า 1) นักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นนักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีสาเหตุที่แตกต่างกันไป 2) ครู มีจำนวนไม่เพียงพอ และต้องสอนในวิชาที่ไม่ถนัด 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms และห้องสอบ Exam Online ในบางรายวิชา 4) ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมีปริมาณและคุณภาพพอใช้ได้ และ 5) มีกลุ่มงานบริหารจัดการศึกษาทางเลือกโดยเฉพาะ โดยมี ส่วนผลการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองและครู อยู่ในระดับมาก

2. ได้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.4 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมิน การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ในภาพรวม อยู่ในระดับมากและประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2-6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 2.73 และผ่านการประเมินให้จบการศึกษาหรือเลื่อนระดับชั้น จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 97.65 นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนใหม่ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

4. ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online อยู่ในระดับมาก

(นายวรรกร สุวรรณ)

25 พฤษภาคม 2562

Abstract

The purposes of this research are : 1) to develop a mandatory school curriculum and the teachers' management process of Active Online Learning for alternative - education students. 2) to study the effectiveness of the mandatory school curriculum and the teachers' management process of Active Online Learning for alternative-education students. 3) to study the satisfaction of the people involved in the use of the mandatory school curriculum and the teachers' management process of Active Online Learning for alternative-education students. The population of this research are 18 teachers, – 92 students from Matthayom 2-6 studying alternative e-learning and 92 students parents in the second semester of the academic year 2019. The results are as follows.

1) Study of problems and the need to develop mandatory school curriculum, and the Active Online learning management process for alternative education students of Wichianmatu 3 School found that 1) Students studying alternative are dropout students with different causes 2) The number of teachers is not enough and they are required to teach the subjects that aren't their expertise 3) Learning management that emphasizes on individual differences, using DLIT media through online classroom systems, Obeclms and Exam Online exam rooms in some courses 4) Resources used to support teaching and learning are of sufficient quantity and quality, and 5) There is a management group specifically for the alternative studies, with the results of the survey on the development of mandatory school curriculum requirements and the Active Online learning management process for students studying alternative Wichianmatu 3 School found that the needs of parents and teachers are at high level

2) Qualifying examination results of the mandatory school curriculum assessments and Active online learning lessons for students of alternative education of Wichienmatu 3 School in the overall picture showed the average value of 3.64 and the standard deviation of 0.4. The sub-evaluation showed the average value of 2.95 and the total standard deviation of . The results of the examination of the efficiency of the teachers' management process of Active Online Learning for alternative-education students were found that when considering the overall picture, all the assessments were 2.85, with a standard deviation of 0.19.

3) The results of using basic school curriculum the efficiency of the teachers' management process of Active Online Learning for alternative-education students were the achievement of Mathayom 2 - 6 students in the second semester of the academic year 2018. It was found the average total is 2.73 and passed the assessment to graduate or postpone

the level of 90 people, accounting for 97.65 percent. Students who do not graduate 2 people, accounting for 2.22 percent.

4) The satisfaction of those involved with the use of mandatory school curriculum and the efficiency of the teachers' management process of Active Online Learning for alternative-education students are in the high level.

(Mr.worakon suwan)

25 May 2562

คำนำ

การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในครั้งนี้ มีเจตนารมณ์ที่จะศึกษาหาแนวทางยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีโอกาสทางการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงการศึกษา โดยได้สมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยพัฒนาแบบแลกเปลี่ยนของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ขอขอบคุณ นายอโณทัย ไทยวรรณศรี ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดร.ดุจดาว ทัพย์มาตย์ นักวิชาการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา และคณะทำงานทุกท่าน ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยเข้าร่วมโครงการวิจัย และได้สนับสนุนการวิจัย

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชิญมาให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทุกท่าน รวมทั้ง รศ.ดร.ทิวดี มณีโชติ ได้ให้ข้อเสนอแนะปัญหาและหัวข้อการวิจัย รศ.กานดา พูลลาภทวี ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเค้าโครงงานวิจัย และ อ.รันตทิพย์ เอื้อชัยสิทธิ์ ตรวจสอบเล่มรายงานการวิจัย

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นายสมพงษ์ แคนยุกต์ นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ นางสาวนงลักษณ์ เวชมรัชสกุล และนางประภาพรธรณ เส็งวงศ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บข้อมูลการวิจัยทุกท่าน

ขอขอบคุณ นายธัชชเวชว์ จันทร์สุขศรี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 และนายวิเชียร เดิมหลิม ศึกษาพิเศษ ที่กรุณาส่งเสริม สนับสนุนประสานงานในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณครูบุคลากรโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และผู้ปกครองทุกคน ที่มีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร และสร้างบทเรียนออนไลน์ ในการวิจัยครั้งนี้ ให้สำเร็จไปได้ด้วยดีอย่างมีคุณภาพ

อาณิสต์ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบให้เป็นพลังแก่คณะครูทุกคนที่ได้ร่วมสนับสนุนให้นักเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทุกคนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีความสุข และมีทักษะในการดำรงชีวิตในโลกยุค 4.0 อย่างเต็มศักยภาพสืบไป

วรกร สุวรรณ

25 พฤษภาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	5
คำถามการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์	8
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	9
แนวโน้มทิศทางการจัดการศึกษาไทยในอนาคต	10
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางเลือก	20
การบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	23
การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาทางเลือก	38
กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	67
หลักการทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา	82
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	90
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	98
รูปแบบการวิจัย	98
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	98
ตัวแปรที่ศึกษา	99
เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย	99
ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ	102
การเก็บรวบรวมข้อมูล	107
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	113
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	134
สรุปผลการวิจัย.....	138
อภิปรายผลการวิจัย	140
ข้อเสนอแนะ	147
บรรณานุกรม	148
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	155
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือเก็บข้อมูล	157
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูล การรายงาน	157
ภาคผนวก ข	166
- แบบสำรวจสภาพความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้	167
- แบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	171

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	175
- แบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียน ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561	178
- แบบสรุปผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	182
- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	188
- แบบประเมินเครื่องมือการเก็บข้อมูล การบริหารจัดการ การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3...	192
ภาคผนวก ค	210
- สรุปผลการประเมินเครื่องมือการเก็บข้อมูล การบริหารจัดการการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	211
- สรุปผลการตรวจสอบแบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	214
- สรุปผลการตรวจสอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	215
- ตารางแสดง ผลการสำรวจสภาพความต้องการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	218

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- ตารางแสดงผลการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	222
- ตารางแสดงผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	227
- ตารางแสดงคะแนนการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนทางเลือก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ...	231
- ตารางแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6	237
- ตารางคะแนนผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตร สถานศึกษาขั้น พื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	240
ภาคผนวก ง	246
- ทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	247
- โครงสร้างหลักสูตร	250
- ตัวอย่างบทเรียนโมดูล (Module) เพื่อนำไปสร้างออนไลน์	252
- ภาพหน้าเว็บไซต์บทเรียนออนไลน์ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	298
การเผยแพร่ผลงาน	315
ประวัติผู้วิจัย.....	316

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงรายละเอียดของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	110
2. ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของผู้ปกครอง	116
3. ตารางที่ 2 ผลสรุปจากการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู.....	118
4. ตารางที่ 3 ผลตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3.....	120
5. ตารางที่ 4 ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	122
6. ตารางที่ 5 ผลการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู.....	123
7. ตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 จำแนกตามระดับชั้นและกลุ่มสาระการเรียนรู้	124
8. ตารางที่ 7 แสดงจำนวนนักเรียนที่ได้เลื่อนชั้นและจบการศึกษา	125
9. ตารางที่ 8 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการ ใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของครู	126
10. ตารางที่ 9 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการ ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู	128
11. ตารางที่ 10 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง) ต่อการ ใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3.....	127
12. ตารางที่ 11 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ครู) ต่อการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3.....	129

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.	แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	98
2.	แผนภูมิที่ 2 กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักเรียนทางเลือก ...	104
3.	แผนภูมิที่ 3 แสดงขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนโมดูล (Module)	105
4.	แผนภูมิที่ 5 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	109
5.	แผนภูมิที่ 6 แสดงขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา	112

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) 2553 มาตรา 9 ได้กำหนดการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ และในหมวด 4 แนวจัดการศึกษา ต้องมีความยืดหยุ่น หลากหลาย ทั้งในเรื่องรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลเป็นต้น โดยพิจารณา จากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมและการทดสอบความรู้ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการจัดการศึกษาตามมาตรา 12 ที่ระบุให้ นอกเหนือจากรัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้การศึกษาตอบสนองต่อความแตกต่างของบุคคล และกลุ่มบุคคลที่มุ่งสู่การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554 : 1) การศึกษาทางเลือกนับเป็นการศึกษาประเภทหนึ่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ระบุว่ารัฐต้องให้การส่งเสริมซึ่งการศึกษาทางเลือก เป็นการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น สามารถตอบสนองการเรียนรู้ของมนุษย์ที่มีความแตกต่างหลากหลายตามธรรมชาติ โดยกระบวนการเรียนรู้ของการศึกษาทางเลือก มาเกี่ยวข้องกับศาสนา หลักปรัชญาการศึกษาหลักประชาธิปไตย หลักสิทธิมนุษยชน หลักความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่นำไปสู่เป้าหมายคือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี. 2560 : 14-15)

การจัดการศึกษาทางเลือก สามารถตอบสนองกับความต้องการของนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา ปฏิเสธห้องเรียน และออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งการออกจากโรงเรียนกลางคันเป็นปัญหาที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาอย่างไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พล.อ.ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ) เป็นประธานการประชุมแก้ปัญหาเด็กออกกลางคันเมื่อ วันศุกร์ ที่ 3 มิถุนายน 2559 ณ ห้องประชุมราชวัลลภ โดยมีผู้บริหารองค์กรหลัก, คณะกรรมการที่ปรึกษา ในคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการขับเคลื่อนงานตามนโยบายของรัฐมนตรี (ศปช.ศธ.) คณะทำงานรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม กล่าวว่า ข้อมูลในระหว่างปีการศึกษา 2556-2558 มีนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ออกกลางคันจำนวนกว่า 22,000 คน โดยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครอง ปัญหาความยากจน ปัญหาในการปรับตัว และปัญหาอื่น ๆ ตามลำดับ สอดคล้องกับ วิทยากร เชียงกุล (2551 : 47-48) ระบุว่า สาเหตุการออกกลางคัน ได้แก่ ฐานะยากจน อพยพตามผู้ปกครอง ปัญหาครอบครัว หาเลี้ยงครอบครัว สมรส เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ และต้องคดี/ถูกจับ ส่วนจตุพล ยงศรี (2560 : 5) กล่าวว่า ประเทศไทยยังประสบปัญหาเด็ก และเยาวชนที่สะสมยาวนาน จากการศึกษาข้อมูลของ โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนไทย (Child Watch) ของสถาบันรามจิตติ (สถาบันรามจิตติ. 2555) พบว่า เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสมีจำนวน สะสม 3 ถึง 5 ล้านคน ที่อยู่ในระบบและนอกระบบการศึกษา หรือ ราว 1 ใน 4 ของประชากรวัย 0 – 18 ปี ที่มีอยู่จำนวน

16 ล้านคน โดยปัญหาที่พบ คือ ปัญหาเด็กและเยาวชนเร่ร่อน ประมาณ 3 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและที่ถูกคุมประพฤติ ประมาณ 5 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนในชนบทห่างไกล ความเจริญ ประมาณ 1.6 แสนคน ปัญหาเด็กและเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ประมาณ 1 แสนคน/ปี ปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว ประมาณ 2.5 แสนคน ปัญหาเด็กและเยาวชนพิการและบกพร่องทางการเรียนรู้ ประมาณ 2 ล้านคน ปัญหาเด็กและเยาวชนไร้สัญชาติ ประมาณ 3 แสนคน ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อเอชไอวี (HIV) ประมาณ 5 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ถูกบังคับขายแรงงาน ประมาณ 1 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ค้าและติดยาเสพติด ประมาณ 1 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนถูกบังคับค้าประเวณี ประมาณ 2.5 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนกำพร้า ประมาณ 9 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนยากจนที่มีมากถึง 3 ล้านคน โดยเด็กและเยาวชนบางคนมีความเสี่ยงมากกว่า 1 ลักษณะ ส่วน จุลณรงค์ วรณโกวิท (2559 : ออนไลน์) กล่าวว่า จากข้อมูลอัตราการคงอยู่ของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2539-2556 รอยต่อของช่วงชั้นที่มีเด็กหลุดออกจากระบบมากที่สุดคือจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสายอาชีวศึกษา โดยเฉลี่ยมีเด็กออกกลางคันประมาณ 10% หรือประมาณ 1 แสนคน...หากมองว่าการศึกษาคือการพัฒนาคนในชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อ การพัฒนาประเทศในอนาคต การออกกลางคันก็คงเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเปล่าทั้งทางเศรษฐกิจและการศึกษารวมถึงปัญหาสังคมต่าง ๆ การช่วยกันของ ทุกฝ่ายในการประคองให้เด็กไทยได้รับการศึกษาสูงสุดตามศักยภาพจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น

ในปีการศึกษา 2547 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำรง เขต 1 ได้มีมาตรการแก้ไขปัญหานักเรียนออกกลางคัน โดยจัดให้โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนที่รองรับนักเรียนที่ออกกลางคันทุกกรณี จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอื่น ๆ ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำรง เขต 1 และพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามาเรียน โดยมีฐานความคิดจากหลักการและปรัชญาการศึกษาที่ว่า ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์ มีความยืดหยุ่น ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เป็นการบูรณาการกับชีวิต ทั้งด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจในชุมชน สังคมและประเทศ โดยมีมาตรฐานเป็นกรอบในการพัฒนาผู้เรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นสนอง ความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการแก้ไข ปัญหาของโรงเรียนระดับมัธยมโดยรวม เมื่อโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ดำเนินการจัดการศึกษาไปได้ 2-3 ปี พบว่า นักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนอื่นเข้ามาเรียนเพิ่ม ก่อให้เกิดปัญหากับนักเรียนโดยรวมเพิ่มขึ้น ทำให้ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่นักเรียนเกเร มีปัญหาต่าง ๆ มากมาย ส่งผลให้นักเรียน ที่จะเข้ามาเรียนใหม่ลดลง เพราะผู้ปกครองไม่มั่นใจกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน พายุตรหลานไปเรียนโรงเรียนอื่น

ปี พ.ศ.2551 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แยกนักเรียนที่มีปัญหาหรือออกกลางคันจากโรงเรียนอื่นที่เข้ามาเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ออกจากนักเรียนที่รับเข้าเรียนตามปกติ เพื่อจัดการศึกษาระบบการศึกษาทางเลือก เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมาปรับวิธีการเรียนให้ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน ซึ่งนักเรียนกลุ่มที่แยกออกมาเป็นการศึกษาทางเลือกจะมีตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 – 6 โดยเน้นความแตกต่างรายบุคคลเป็นสำคัญ ร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีปัญหาออกกลางคันทุกกรณีได้รับการศึกษาและจบการศึกษา นักเรียนการศึกษาทางเลือกไม่ต้องมาเข้าห้องเรียน แต่มี

การพบกลุ่ม และพบครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชาตามกำหนด ในระยะแรกการบริหารจัดการระบบการศึกษาทางเลือกมีปัญหาหลายอย่าง เช่น ครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อนักเรียนการศึกษาทางเลือก และไม่ค่อยเต็มใจที่จะรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนระบบการศึกษาทางเลือก การติดตามนักเรียนให้มาเรียน ส่งงานหรือสอบค่อนข้างยากลำบาก

ปีการศึกษา 2559-2560 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้ทดลองนำบทเรียนออนไลน์ โดยใช้ระบบจัดการเรียนการสอนห้องเรียนออนไลน์บนเว็บไซต์ ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานชื่อว่า Obeclms (Office of The Base Education Commission Learning Management System) เข้ามาใช้สอนระบบการศึกษาทางเลือก ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลประสิทธิภาพโดยใช้โปรแกรมทดสอบผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชื่อว่า Exam Online โดยเริ่มจากการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้คอมพิวเตอร์ ณ ห้องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน สื่อหลักที่ใช้ได้แก่ สื่อ ออนไลน์ของการศึกษาทางไกลผ่านระบบสารสนเทศ (DLIT) ในปีการศึกษา 2560 ได้ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ในบางรายวิชา โดยใช้คอมพิวเตอร์ของการศึกษาทางเลือก โดยเฉพาะ และนักเรียนบางคนที่มีความพร้อมสามารถใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือสมาร์ตโฟนของตนเองได้ จากการใช้บทเรียนออนไลน์ (Obeclms) สามารถช่วยให้นักเรียนเรียนอยู่ที่บ้านและทำงานช่วยผู้ปกครองได้ และลดเวลาการมาพบครู ทำให้ครูลดภาระงานได้ แต่พบปัญหาว่าการที่นักเรียนเข้าไปเรียนในระบบไม่สามารถตรวจสอบได้ว่านักเรียนได้เรียนจริงหรือไม่ ส่วนการใช้โปรแกรมทดสอบผ่านระบบออนไลน์ (Exam Online) พบว่าสามารถช่วยดำเนินการสอบได้ดี แต่เป็นการทดสอบภาคความรู้เป็นหลัก

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงสภาพปัญหาความต้องการของนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือก โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาของนักเรียนการศึกษาทางเลือกจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ (e- Learning) สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ด้วยแบบสำรวจจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูสามารถสรุปผลการศึกษา มีดังนี้

นักเรียนการศึกษาทางเลือกปีการศึกษา 2561 มีจำนวน 92 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 – 6 จากการวิเคราะห์สภาพนักเรียนมีสภาพปัญหาก่อนที่จะย้ายมาเข้าเรียนระบบการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สามารถจัดกลุ่มนักเรียนได้ดังนี้ 1) มีปัญหาผลการเรียน ต่ำ 0, ร, มส. และ มผ. จำนวน 31 คน 2) ปัญหาพฤติกรรมทั่วไป ไม่อยากมาโรงเรียน หนีเรียนตามเพื่อน จำนวน 21 คน 3) ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด จำนวน 8 คน 4) มีเป้าหมายสอบเตรียมทหาร จำนวน 10 คน 5) ตั้งท้องในวัยเรียน จำนวน 8 คน 6) มีภาระงานช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ จำนวน 4 คน 7) มีพฤติกรรมขาดเรียนนาน จำนวน 4 คน 8) เข้าเรียนใหม่ ตั้งแต่ ม.4 จำนวน 3 คน 9) มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 2 คน 10) นักเรียนพิการ (ออทิสติก) จำนวน 2 คน 11) อยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน 12) ทะเลาะวิวาท จำนวน 1 คน 13) บาดเจ็บเนื่องจากประสบอุบัติเหตุจำนวน 1 คน และ 14) เปลี่ยนระบบมาจากสายอาชีพ จำนวน 1 คน

จากนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือกจำนวน 92 คน มีนักเรียนที่มีความพร้อมและเลือกที่จะเรียนระบบการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์จำนวน 92 คน แบ่งเป็น ม.2 จำนวน 17 คน, ม.3 จำนวน 32 คน, ม.4 จำนวน 2 คน, ม.5 จำนวน 17 คน, ม.6 จำนวน 24 คน, รวมทั้งหมด 92 คน

จากสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนจึงได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนกลุ่มทางเลือก และจัดทำเนื้อหาบทเรียนแบบโมดูล (Module) แล้วนำไปสร้างเป็นบทเรียนออนไลน์ (e-Learning) โดยใช้ห้องเรียน Obeclms กระทรวงศึกษาธิการเป็นห้องเรียนออนไลน์ มีแหล่งสื่อและข้อมูลหลักคือ ระบบการศึกษาทางไกลผ่านสารสนเทศ DLIT ประกอบด้วย eDLTV และแอปพลิเคชันออนไลน์ อื่นๆ ในการทดสอบกลางภาคและปลายภาคโดยใช้โปรแกรมทดสอบผ่านระบบออนไลน์ (Exam Online) ทั้งการเรียนบทเรียนออนไลน์และการสอบแบบออนไลน์ รวมกันเรียกชื่อว่า แบบการจัดการเรียนรู้ Active Online ที่เป็นการเรียนที่เน้นการลงมือปฏิบัติ (Active Learning) มากขึ้น และเป็นการสื่อสารสองทาง (Two Way Communication) นักเรียนสามารถโต้ตอบกับครูและส่งงานผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms และแอปพลิเคชันออนไลน์ อื่น ๆ เช่น Google, YouTube, LINE, Facebook, e-mail เป็นต้น โดยนำมาใช้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้รับโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แก้ปัญหานักเรียนออกกลางคันของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ ที่ส่งมาเรียนอีกด้วย ส่วนครูสามารถมีแนวทางวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายเพิ่มขึ้น มีช่องทางในติดต่อออกแบบการเรียนรู้ทั้งครูและนักเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล เกิดความร่วมมือกันประสานความรู้ความเข้าใจระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง นำไปสู่การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน เป็นการบริการการศึกษาแก่เด็กนักเรียนทุกคนโดยการเปิดโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง และได้ศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทั้งนี้คาดว่าหลังการศึกษาจะได้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนกับนักเรียนภาคปกติของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยทั่วไป และแก้ไขปัญหานักเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา นักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และจากโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่น ๆ ในจังหวัดตรังและจังหวัดใกล้เคียง ในทุกกรณี จึงเป็นการป้องกันปัญหาทางสังคมที่จะตามมาจากนักเรียนกลุ่มที่ออกกลางคันได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นอย่างไร
2. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มี ประสิทธิภาพอย่างไร
3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นอย่างไร
4. ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ที่สอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก ที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)
2. ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนกับนักเรียนภาคปกติของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยทั่วไป
3. แก้ไขปัญหาที่นักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และนักเรียนที่ออกกลางคันจากจากโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่น ๆ ในจังหวัดตรังและใกล้เคียง ในทุกกรณี และป้องกันปัญหาทางสังคมที่จะตามมาจากนักเรียนกลุ่มที่ออกกลางคันได้

4. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีเป้าหมายในการเรียนหรือเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน โดยนักเรียนสามารถแบ่งเวลาการเรียนกับการทำกิจกรรมที่ต้องการได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนที่ต้องการเรียนนอกระบบหรือตามอัธยาศัยอีกด้วย

5. ลดจำนวนครู ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าใช้จ่ายในการเรียนของนักเรียนการศึกษาทางเลือก รวมทั้งช่วยให้นักเรียนมีเวลาในการช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพระหว่างเรียนได้

6. ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา ระบบการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งผลให้การพัฒนาโรงเรียนด้านต่าง ๆ ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เนื้อหา – แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.2 การจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียน
- 1.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์ (e-Learning)
- 1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ (การทดลองครั้งที่ 1) ครู จำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ที่ ทุกคนจำนวน 92 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน จำนวน 92 คน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Online ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบทเรียนแบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ

3.2.2 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

3.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เมื่อสิ้นสุดการวัดผลประเมินของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

3.2.4 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online

4. ระยะเวลาของการวิจัย

ระยะเวลาของการวิจัยเริ่มตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน 2561 ถึง 4 มิถุนายน 2562

4.1 เตรียมการดำเนินการวิจัย ได้แก่ จัดทำเค้าโครงการวิจัย เตรียมความพร้อมของครูบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

4.2 วิเคราะห์สรุบบแบบ จากสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 (รวบรวมข้อมูลก่อนการพัฒนาและทดลอง) ดำเนินการระหว่างวันที่ 10 พฤษภาคม 2561 ถึงวันที่ 9 มิถุนายน 2562

4.3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ระหว่างวันที่ 9 - 30 กรกฎาคม 2561

4.4 พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ระหว่างวันที่ 10 - 30 ตุลาคม 2561

4.5 ทดลองใช้บทเรียน Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 - 15 มีนาคม 2562

4.6 รวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง เพื่อนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ 16 - 30 มีนาคม 2562

4.7 สรุปผลและรายงานวิจัย 1-30 เมษายน 2562

5. สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ดำเนินการวิจัย ได้แก่ กลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 อำเภอเมืองจังหวัดตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13

นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้คำศัพท์บางคำ มีความหมาย ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาที่ใช้ในการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พุทธศักราช 2561 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งได้พัฒนาจากหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่ใช้กับนักเรียนการศึกษาปกติ โดยให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนเรียนการศึกษาทางเลือก

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online หมายถึง การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบสองทาง (Two Way Communication) ของครูใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พุทธศักราช 2561 ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ในห้องเรียน Obeclms มีขั้นตอน ดังนี้ 1) เข้าสู่ระบบด้วยชื่อและรหัสผ่านที่ได้รับเพื่อทำการ Login เข้าสู่ห้องเรียน 2) ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในบทเรียนแบบโมดูล (Module) ไปตามลำดับ ซึ่งมีองค์ประกอบ ได้แก่ แนวทางการเรียน บทเรียนแบบฝึกหัด และภาระงานที่เน้นการลงมือปฏิบัติ (Active Learning) และสื่อสารโต้ตอบกับครูประจำรายวิชาได้

3) ส่งงานตามที่ใบทบทเรียนกำหนดหรือ ที่ได้รับมอบหมายผ่านระบบออนไลน์ 4) ทำแบบทดสอบปลายภาค ในโปรแกรม Exam Online โดยมีครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ดูแลให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้ของนักเรียน ตรวจงาน ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา ติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง และวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการตัดสินผลการเรียน

3. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ ผลการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และผลการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของครู

4. ผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการเรียนในรายวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

5. ครู หมายถึง ครูทุกคน ที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2-6 กลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จำนวน 18 คน ซึ่งใช้ประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ทำหน้าที่พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online และเป็นครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มนักเรียน

6. นักเรียนการศึกษาทางเลือก หมายถึง นักเรียนการศึกษาทางเลือก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทุกคน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่เข้าชั้นเรียนตามปกติ จำนวน 92 คน ได้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ในปีการศึกษา 2561

7. ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่ไม่ใช่ครูการศึกษาทางเลือก และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

8. การศึกษาทางเลือก (Alternative Education) หมายถึง แนวคิดการจัดการศึกษา ในเชิงอุดมคติ เพื่อแสดงคุณลักษณะของรูปแบบการศึกษาที่ไม่ใช่การศึกษาแบบเดิม ในที่นี้เป็นการจัดการศึกษาในโรงเรียนแบบก้าวหน้า (Progressive Education) ซึ่งโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้จัดคู่ขนานกับการศึกษาปกติของโรงเรียน โดยใช้หลักสูตรที่ได้พัฒนาปรับปรุงมาจากหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้กับการศึกษาปกติ แต่มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

9. สภาพปัญหา หมายถึง สภาพความจำเป็นของนักเรียนที่มาสมัครเข้าเรียนระบบการศึกษาทางเลือก สภาพการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

10. ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองในการเข้ามาเรียนระบบการศึกษาทางเลือก และความต้องการในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

รายงานผลการศึกษากิจการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผู้วิจัย ได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวโน้มทิศทางการจัดการศึกษาไทยในอนาคต
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางเลือก
3. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาทางเลือก
5. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้
6. หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
7. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวโน้มทิศทางการจัดการศึกษาไทยในอนาคต

ทิศทางการศึกษาไทย ในยุค 4.0

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560 (อ้างอิงใน นิสิตระดับปริญญาโท รุ่นที่ 7 สาขาบริหารจัดการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, 2560 : ออนไลน์) ในอนาคต 20 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2560-2579) สภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกประเทศมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และฉับพลันในหลากหลายมิติ รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีกรอบแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาประเทศโดยต้องประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ประกอบไปด้วย ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคน การสร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันในสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ และกำหนดเป็นนโยบายหลัก คือ Model Thailand 4.0 จากการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยุคปัจจุบัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อทุกวงวิชาชีพ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่เป็นแหล่งให้ความรู้และผลิตบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของสังคม ทั้งระดับโลก ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน ดังนั้น ทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 จึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการจัดการศึกษา และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับกับความท้าทายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560 : ออนไลน์) การพัฒนาประเทศไทยให้ยั่งยืนตามแนวทาง ไทยแลนด์ 4.0 ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งยุคการศึกษาไทยแลนด์ 4.0 เป็น

การจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม

กมล รอดคล้าย (2560 : 1) กล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษาประกอบด้วยทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมไทย ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทักษะของประชากรในทศวรรษที่ 21 รัฐธรรมนูญ/แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 -2579 และการศึกษากับการเปลี่ยนแปลง บริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยและภาพคนไทยในทศวรรษที่ 21 ได้แก่

1. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก (Global Trend) พลวัตการเปลี่ยนแปลงโลกจากก้าวผ่านจากทศวรรษที่ 20 เข้าสู่ทศวรรษที่ 21 และแนวโน้มใหญ่ที่สำคัญของโลก (Mega Trend)

2. แรงขับเคลื่อนในระดับภูมิภาค เกิดจากการรวมตัว รวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจของภูมิภาคต่างๆ ของโลก โดยใช้กรอบความร่วมมือที่มีความสำคัญใกล้ชิดกับประเทศไทย

3. ประเด็นภายในประเทศไทย (Local Issues) ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นปัญหาภายในประเทศไทย (Local Issues) กับยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategy) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561 : ฏ-ท) ให้ข้อเสนอแนะการจัดการ ศึกษาไทยให้เกิดคุณภาพ เชิงสมรรถนะในเวทีสากล เพื่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-based) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้น โดยการให้ความสำคัญกับพฤติกรรมกรรมการกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อการปรับตัวในชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งครูนำสมรรถนะเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล

2. ควรพัฒนาและจัดทำรูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนกรดิจิทัล (Digital Platform) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนกรเรียนรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถสร้างนวัตกรรมได้

3. ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการนำ กระบวนกรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีทักษะการคิด มีความรู้ความสามารถรู้ในเรื่องดิจิทัล Digital Literacy เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ต่างๆในการแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ที่จะสร้างนวัตกรรมได้ในอนาคต

4. ควรพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area based Budgeting) และกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Pool Resources) สำหรับสถานศึกษาที่มีขนาดและพื้นที่ ๆ แตกต่างกัน ให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอ่าน ภาษา ทักษะการคิด และความรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองในระดับสากล

จิตรา สุขเจริญ (2562 : ออนไลน์) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในทุกะดับมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาศักยภาพของคน เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรมีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมของประเทศและทิศทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2574 ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย 3 ประการ ได้แก่

1. คนไทยเป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

2. สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผืนีกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ ลดลงโดยขับเคลื่อนภายในได้ 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตร การเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2) การยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

3) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมรองรับความต้องการของตลาดงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

4) การพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล

5) การพัฒนาคุณภาพของคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

6) การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน

7) การพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา

ดารุณี บุญครอง (2560 : ออนไลน์) กล่าวว่า ทิศทางการสร้างเด็กยุคไทยแลนด์ 4.0 สร้างเด็กและเยาวชนไทยให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการประยุกต์ให้เข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างความคิดของเด็กและเยาวชนไปสู่ที่ยากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ การพัฒนาเด็กต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ และทักษะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้จากปัญหาจริงที่เกิดขึ้น เรียกว่าเป็น Problem Based Learning การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 เริ่มด้วยการฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนจากครูสอนเป็นพี่เลี้ยง ครูฝึก (Coach) การเรียนแบบบูรณาการสหวิชาการ เชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการ เปลี่ยนแปลงไปสู่ปรแกรมให้ผู้เรียนมีทักษะที่ต้องการ เช่น การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารที่ดี ซึ่งการจัดการศึกษาต้องสร้างความพอใจให้ผู้เรียนและทำท้ายสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอยากเรียน

ปัจจุบันการศึกษาอยู่ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากข้อมูลในปัจจุบันมีจำนวนมาก ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการค้นหา และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

สมาน อัครภูมิ (2561 : 3) สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจไทยตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 เป็นการเสนอทางเลือกกว่าหากประเทศไทยต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของตนตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 แล้วต้องจัดการศึกษาที่จะส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ และทำให้ผู้เรียนสามารถคิดและสร้างนวัตกรรมให้ได้ ซึ่งก็น่าจะเป็นสิ่งที่ดี ถ้าทำได้ โดยเฉพาะแนวคิดที่

ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักผู้มีรายได้ปานกลางไปสู่ผู้มีรายได้สูง แต่ขณะเดียวกันเรายังขาดมุมมองอีกด้านหนึ่งของ Value-based economy คือระบบเศรษฐกิจที่ยึดคุณค่าเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นฐานคิดที่ระบบอื่นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นระบบการเงิน การธนาคาร การอุตสาหกรรม การบริการ การจัดการ การศึกษา และการเมืองก็ตาม ระบบเหล่านี้ต้องยึดคุณค่าในสิ่งที่ทำ มากกว่าผลกำไร หรือการเพิ่มมูลค่าของการผลิต หากไม่แล้วเราก็คงติดกับดักตัวใหม่คือ “การมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมใหม่” และวนเวียนอยู่กับพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเฉื่อยฉิวจนละเลยความเป็นอยู่ของเพื่อนมนุษย์ สุขและความสะดวกสบายของชีวิตและการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรของโลก และนิเวศวิทยาเพื่อสรรพสิ่งที่มีชีวิตโลกใบนี้ร่วมกัน อันเป็นปัญหาใหญ่ที่สร้างขึ้นโดยระบบเศรษฐกิจที่ผ่านมา

การขับเคลื่อนบริบทของภาครัฐเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ภาคการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ สร้างให้ผู้เรียนเป็นคนที่รักที่จะเรียนรู้ มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งก็คือเป็นการสร้างผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กไทย อย่างเป็นรูปธรรมในหลายด้าน เช่น การพัฒนาทักษะเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการค้าขาย ในขณะเดียวกันเด็กไทยในอนาคตก็ต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของไทยที่ดีงาม ควบคู่กับการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัยด้วยเช่นกัน (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. 2559 : ออนไลน์)

ดารณี บุญครอง (2560 : 9-11) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการศึกษาของไทยว่า จัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใหม่คุณภาพรวมทั้งความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยในสังคมยุคข่าวสารหรือยุคดิจิทัล ระบบการศึกษาจะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ได้ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีคุณภาพ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีสมรรถนะด้านการศึกษาสูงขึ้นในเวทีสากล ดังนี้

1. ควรขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ให้มีการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิทยาศาสตร์เป็นฐานในการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย โดยนำสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของเด็กเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด วิเคราะห์ มีทักษะทางภาษา การอ่าน การคิด การคำนวณได้ต่อไป

2. ควรปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู

ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณเนื่องจากครูเป็นหัวใจสำคัญของการตอบโจทย์ปัญหาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอัตราครูต่อนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาที่ประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำด้วย

3. ควรกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนาากำลังคน

ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และควรกำหนดหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเน้นหลักสูตรที่ตอบสนองทั้งเศรษฐกิจหลักของประเทศ และเศรษฐกิจของท้องถิ่น หรืออาจจะมีการเปิดสาขาใหม่ที่สะท้อนถึงความต้องการในอนาคตรวมถึงการพัฒนาสมรรถนะของแรงงาน ทั้งทักษะด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

4. ควรมีการพัฒนากระบวนข้อมูล

เพื่อการจัดทำตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่สะท้อนการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการตอบโจทยบริบทที่เปลี่ยนแปลงที่มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยสามารถตอบโจทย การพัฒนาการศึกษาของประเทศ และสามารถแก้ไขปัญหาการศึกษาได้ตรงตามตัวชี้วัด สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

5. ควรกำหนดทิศทางและเป้าหมายการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยโดยนำรูปแบบความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public – Private Partnerships in Education in Thailand) มาใช้เป็นแนวทางให้ภาครัฐกับเอกชนได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ด้วยการมีหน่วยประสาน (Delivery Unit) เป็นหน่วยดำเนินงานสร้างความเข้าใจ และประสานความต้องการระหว่างภาครัฐ - ภาครัฐ ภาครัฐ - ภาคเอกชน และเอกชน-เอกชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจร่วมกันถึงเป้าหมายของการศึกษาไทย และเล็งเห็นถึงความสำคัญ และคุณค่าของการเป็นหุ้นส่วนการศึกษาที่จะร่วมกันพัฒนาไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย การศึกษาชาติต่อไป

6. ควรเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรการลงทุนทางการศึกษา

โดยมีการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นธรรมและมีความโปร่งใส เนื่องจากปัญหาอุปสรรคในภาครัฐเป็นตัว ฉุกเฉินอันดับความสามารถของไทยทำให้งบประมาณไม่ถึงผู้เรียน และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

7. ควรส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจด้านการศึกษา

โดยการเพิ่มอิสระให้สถานศึกษา และส่งเสริมให้เกิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และรัฐควรปรับลดบทบาทจากการเป็นผู้จัดการศึกษาไปเป็นผู้ให้บริการหรือผู้กำกับดูแลที่มีหน้าที่ ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวมากขึ้น

8. ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นการปฏิรูปประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

9. ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

เพื่อเตรียมรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุในอนาคตโดยการจัดตั้ง “ศูนย์การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้เท่าที่จำเป็น พัฒนาจิตใจ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถใช้ทักษะเทคโนโลยีการสื่อสารที่จำเป็น และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

จากแนวทางดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาอย่างจริงจังในทุกด้าน ทั้งด้านผู้สอน ผู้เรียน สื่อที่ใช้ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การลงทุนด้านการศึกษาและการวิจัย การพัฒนากระบวนข้อมูล และการกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง และต้องกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน

ดังนั้นแนวทางการจัดการศึกษาของไทยเพื่อขับเคลื่อนสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุคสมัยและความต้องการของตลาด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุก

ประเภท การศึกษาเข้าถึงทรัพยากร และระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกประเทศมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และฉับพลันในหลากหลายมิติ รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และกำหนดเป็นนโยบายหลัก คือ Model Thailand 4.0 โดยทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษาไทยแลนด์ยุค 4.0 จึงเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา พร้อมรับกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการจัดการศึกษาในทุกระดับมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาศักยภาพของคน ให้ 1) คนไทยเป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือ การกระตุ้นการเรียนรู้ และการสื่อสารที่ดี มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของประเทศ 2) ให้เป็นบุคคลใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของไทยที่ดีงาม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาองค์ความรู้และการมุ่งเข้าสู่อาชีพให้มีรายได้สูงขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำของคนภายในประเทศ

7.2 การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาศึกษาไทยไปสู่แนวโน้มในอนาคต

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561 : 1) กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 -2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560- 2579 เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แตกต่างตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 และให้ทุกกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริมกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

เป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่ง ยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของคนไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ตอบสนอง วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขั้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษาและเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือเป็น “คุณลักษณะของคนไทย 4.0” ที่สามารถสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้กับประเทศ เป้าหมายสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาคือ การให้อิสระสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561

มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561 มุ่งพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียน เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรีย์ อนุรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียงความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้ที่มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

3. พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมือง ไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ที่มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงและสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานการอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา

1. สถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา สามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับสภาพบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

2. สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การมีเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. สถานศึกษามีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัลและโลกอนาคต

4. สถานศึกษาวางระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านคุณภาพผู้บริหารและครู อาจารย์ ความเหมาะสมของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี ทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนการสอน โดยมีการกำกับติดตามและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

พาสนา จุฬารัตน์ (2561 : 4) อธิบายว่า สถาบันการศึกษา และครูผู้สอนควรต้องจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ไปในทิศทางเชิงสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ เมื่อใดที่ผู้เรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ และคิดว่าสิ่งใดที่ยากสิ่งนั้นยิ่งท้าทาย นั้นแสดงว่าการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติประสบความสำเร็จแล้ว

1) การเตรียมหลักสูตร

สถานศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูป เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาหรือหลักสูตรในยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรมีเป้าหมายหลักเพื่อผลิตโดยครูต้องฝึกให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดมากกว่าการใช้ความจำ ไม่เน้นการสอบเพื่อให้ได้คะแนนสูง ๆ ครูผู้สอนควรเลิกการบรรยายเป็นสำคัญ แต่ควรให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem Base Learning) และใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้ทุกวิชาควรต้องเป็นไปในทางองเดียวกัน โดยมีความทันสมัย ไม่กำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่ตายตัว แต่ควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมตามความถนัดของผู้เรียนและสถานการณ์ต่าง ๆ มีกระบวนการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง และผู้เรียนทุกคนต้องร่วมมือกันในการเรียนรู้ โรงเรียนแต่ละแห่งควรต้องเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นสื่อ อุปกรณ์ ครูผู้สอน และอาคารสถานที่

2) บทบาทของครูผู้สอนในยุคไทยแลนด์ 4.0

ครูควรเป็นผู้ที่มีบทบาทในการหล่อหลอมให้เกิดทักษะที่สำคัญแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หรือเรียกว่า ภาระงาน (Facilitator)” มากกว่าซึ่งบทบาทสำคัญของครูผู้สอนในยุค 4.0 คือ ครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับวัยและเนื้อหาที่เรียน

3) ทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0

ทักษะที่จำเป็นสำหรับการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในอนาคต ซึ่งทักษะที่สำคัญเหล่านี้ ได้แก่

3.1) ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Function Skills) ซึ่งเป็นทักษะทางสมองที่เด็กใช้ควบคุมอารมณ์ ความคิด และการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกำกับตนเองให้สามารถทำงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.2) ทักษะการใช้ Internet (Internet Skills) Internet เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการค้นคว้าหาความรู้ โดยเฉพาะในปัจจุบัน เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า Internet มีประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กหรือผู้เรียนก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เด็กในปัจจุบันจะอยู่กับ Internet เกือบตลอดเวลา

3.3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking Skills) ควรมีการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก เพราะบุคคลที่รู้จักคิดวิเคราะห์จะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตและเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมด

3.4) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skills) เป็นความสามารถทางการคิดที่ช่วยให้บุคคลไตร่ตรอง พิจารณาประเมินข้อมูลและสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน รู้ที่มาที่ไป เข้าใจ เหตุและผล ซึ่งจะช่วยลดความผิดพลาดในการตัดสินใจได้

3.5) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) ทักษะการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่มีความสำคัญยิ่ง ประเทศชาติจะไม่สามารถพัฒนาหรือสร้างนวัตกรรมของตนขึ้นมาได้

3.6) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking Skills) ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองระดับสูงที่คิดได้กว้างไกล หลายทิศทาง หลายแง่มุม หรือที่เรียกว่าลักษณะการคิดแบบออกนอกรุ่น (divergent thinking) ประกอบด้วยความคิดย่อย ๆ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

3.7) ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skills) การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะด้านอื่น ๆ เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและทำงานร่วมกันในสังคมได้

3.8) ทักษะด้านภาษาอังกฤษ (English skills) ภาษาอังกฤษเป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารกับนานาชาติ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การค้าขาย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯลฯ ในยุค Thailand 4.0 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency) จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

3.9) ทักษะด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics Skills) ความสามารถทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการสร้างองค์ความรู้ และศึกษาหาความรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ จากการประเมินผลนานาชาติ (PISA = Programmed for International Student Assessment)

3.10) ทักษะด้านจิตสาธารณะ (Public Mind Skills) การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งกระแสความเจริญอย่างรวดเร็วนี้จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย ในบริบทของการศึกษา ครูผู้สอนควรสร้างจิตสาธารณะให้เกิดแก่ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง

ดรณิ บุญครอง (2560 : 14) อธิบายว่า แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

ด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีดังนี้

1.1 กำหนดมาตรฐานหลักสูตรตามระดับช่วงชั้น และมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษาและการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ

1.2 วิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดระบบหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ความรู้และฐานข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษา โดยพัฒนาระบบคิดแก้ปัญหาและความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุณภาพในองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ สอดคล้องในแนวทางเดียวกับการพัฒนาของประเทศอื่น ๆ ที่ใช้ OECD-PISA กำหนดไว้เป็นหลักสูตรสากล

1.3 จัดหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้น ตามข้อตกลงของ AEC เพื่อรองรับการทำงานของอาเซียนได้ตามข้อตกลงฯ และสามารถนำไปต่อยอดค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเป็นภาษาทางคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี

1.4 จัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่วิจัย พัฒนา และจัดทำหลักสูตรการศึกษาหนังสือเรียน หรือตำราเรียนที่เป็นแกนกลางตามหลักสูตรและมาตรฐานกลาง รวมทั้งจัดทำคู่มือการประเมินผลตาม หลักสูตรการศึกษา

1.5 จัดทำแผนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และ ระยะยาวอย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ ของสังคมโลก

1.6 ปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย ทักษะ การดำรงชีวิต และบริบทของสภาพภูมิประเทศอย่างเหมาะสม

1.7 ลดวิชาเรียนในชั้นเรียนและบูรณาการวิชาเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ นอกห้องเรียน ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับช่วงชั้น ส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินชีวิตและจิตอาสา ต่อการพัฒนาชุมชน และประเทศชาติ และจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับนโยบาย การปรับลดเวลาเรียนในชั้นเรียน รวมทั้งจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.8 นำเทคนิควิธีการแจกรูปสะกดคำ มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา อย่างเข้มข้น เพื่อแก้ปัญหาเด็กนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้

1.9 ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนจากการบอกเล่าโดยครู มาเป็นกระบวนการออกแบบ วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน เพื่อเกิดกระบวนการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา เป็น วิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างสร้างสรรค์

1.10 นำร่องและขยายผลการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่ที่นักเรียนส่วนใหญ่ มีคะแนนทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) อยู่ในระดับดี ไปยังโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

1.11 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งที่ได้จากการเรียนรู้ ในระบบการศึกษา การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งประสบการณ์จากการทำงาน เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนภายใต้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

1.12 พัฒนาระบบคลังข้อสอบเพื่อการทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านทักษะความรู้ความสามารถ ของผู้เรียน

1.13 พัฒนาคำรณภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำราพหุวัฒนธรรมที่มีมิติการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Blended Based Learning) ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของตนเอง เชื่อมโยงกับภูมิ ปัญญาและภูมิสังคมได้

1.14 สนับสนุนหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) และหุ่นจำลอง สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ (e-Journal) รวมทั้งเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Life Long Learning) เชื่อมโยงกับ การศึกษา ทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัย

1.15 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้ สร้างความตระหนักในเรื่องประวัติศาสตร์ ของชาติ การอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีดีงามของไทย

การส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท การศึกษาเข้าถึง ทรัพยากร และระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศ ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

1. พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการที่ทันสมัย และไม่ซ้ำซ้อน ให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพทั้งระบบให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ โดยการจัดการฐานข้อมูลด้วยระบบ Cloud computing ที่มีมาตรฐานจัดเก็บนำเข้าและแจกจ่าย Content และ Courseware เดียวกัน

2. พัฒนาระบบการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศระบบการรายงานของฐานข้อมูลโดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ให้เป็นเอกภาพเป็นปัจจุบัน และมีมาตรฐานเดียวกัน

3. ผลิตและพัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียนสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา นำมาใช้เพิ่มคุณภาพการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

4. ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLIT, DLTV) ที่ส่งออกอากาศในระบบ Satellite TV และ IPTV ที่มีประสิทธิภาพสูงและสนับสนุนทรัพยากรให้โรงเรียนที่ขาดแคลนได้รับอุปกรณ์เครื่องมือ Hardware และ Software ที่ทันสมัยมารับการศึกษาทางไกล

5. จัดหาอุปกรณ์/ทรัพยากรพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอทั่วถึง และเหมาะสมกับการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง

มนตรี แยมกสิกร (อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2561 : 10) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบ ให้ครูจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะของศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยกระบวนการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาครู คุณภาพของระบบการศึกษาจะไม่สามารถอยู่สูงกว่าคุณภาพของครู (The quality of an education system cannot exceed the quality of its teachers)

2. การพัฒนาการสอน แนวทางเดียวที่สามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ คือ การพัฒนาการสอน (The only way to improve outcomes is to improve instruction)

3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ระบบที่ดีต้องทำให้เด็กทุกคนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ (High performance requires every child to succeed)

4. การพัฒนาการบริหารจัดการ ครูใหญ่เป็นผู้มีความสำคัญในการผลักดันการเรียนการสอน (Great leadership at school level is a key enabling factor)

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาศึกษาไทยไปสู่แนวโน้มในอนาคตไทยแลนด์ 4.0 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ที่สอดคล้องตาม แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560– 2579 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 -2580) มีจุดมุ่งหมาย เน้นพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา คือ คุณลักษณะของคนไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ 1) ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ มีทักษะชีวิต 2) ผู้เรียนเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) และทักษะการคิดสร้างสรรค์ 3) ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น

รัฐถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก และมีจิตอาสา โดยการจัดการศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์ ที่มีความสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา และความเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่งเสริมการวิจัยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ๆ ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัย ส่งเสริมการพัฒนาาระบบสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา (Digital Platform)

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางเลือก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2553 บทบัญญัติส่วนที่สอดคล้องและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือก ซึ่งมีหลายมาตรา มีรายละเอียด ดังนี้

ปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษาทางเลือก

1) บทบัญญัติที่สอดคล้องกับปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษาทางเลือก ได้แก่ บทบัญญัติในมาตรา 6 มาตรา 7 และ มาตรา 22

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

สิทธิในการจัดการศึกษา

2) สิทธิในการจัดการศึกษาทางเลือกได้รับการรับรอง ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สิทธิของประชาชนและทุกภาคส่วนในสังคมที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการรับรอง ดังบทบัญญัติในมาตรา 8 (2) และ มาตรา 12 และกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคมตาม บทบัญญัติในมาตรา 38 มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 12 นอกเหนือ จากรัฐ เอกชน ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 38 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษา

ระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา รวมทั้งพิจารณาการจัดตั้ง ยุบ รวมถึงเลิกสถานศึกษา ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งการกำกับดูแลหน่วยงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

แนวทางในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาทางเลือก

3) บทบัญญัติที่ส่งเสริมแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาทางเลือกได้แก่ บทบัญญัติ ในมาตรา 23 และ 24 มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญ ทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์

ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่ง ข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่าง พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียน การสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึง ประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้าน ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง แล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม อื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัด การศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ

เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

นอกจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังมีบทบัญญัติที่กำหนดให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองและส่งเสริมการศึกษาทางเลือกไว้ในมาตรา 54 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี. 2560 : 14-15)

สรุปได้ว่า กฎหมายที่มีบทบัญญัติสอดคล้องและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือก คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีบทบัญญัติสอดคล้องและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือก ตั้งแต่ปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษา ได้แก่ มาตรา 6,7 และ 22 สิทธิในการจัดการศึกษา ได้แก่ มาตรา 8,10,12 และ 38 และแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาทางเลือก ได้แก่ มาตรา 23,24,26,27,28,29 และ 30 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 54 บัญญัติให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา

3. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครองและชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุม ส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐานอันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรัก ความผูกพัน ในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชนในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลดังกล่าว นอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาถึงงบประมาณและอาคารสถานที่ว่าพอเพียงหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะดำเนินการโดยวิธีใด การวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมี

บริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้นการวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวด้วยนอกจากนั้นสถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบต่อเนื่องและครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้น มาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 36-37)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกคำสั่งที่ 1239/2560 ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2560 ลงนามโดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์) ให้ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีสาระประกาศดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2560) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคนในชาติให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับไทยแลนด์ 4.0 ในโลกศตวรรษที่ 21 และทัดเทียมกับนานาชาติผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ในประชาชนโลก ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2452 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 กระทรวง ศึกษาธิการจึงประกาศใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังปรากฏแนบท้ายคำสั่งนี้ แทนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เงื่อนไขระยะเวลาและการใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นไปดังนี้

- 1) ปีการศึกษา 2561 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4
- 2) ปีการศึกษา 2562 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 5

3) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 เป็นต้นไป ให้ใช้ทุกชั้นเรียน ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจในการยกเลิก เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศ เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2561 ลงนามโดย นายบุญรักษ์ ยอดเพชร เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2560 ลงนาม โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ และยังมีคำสั่งและประกาศที่เกี่ยวข้องอีก 4 ฉบับ ได้แก่

คำสั่ง สพฐ. ที่ 30/2561 เรื่อง ให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ลงวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2561 คำสั่ง สพฐ. ที่ 921/2561 เรื่อง ยกเลิกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี และสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และเปลี่ยนชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ลงวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2561

คำสั่ง สพฐ. ที่ 922/2561 เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2561

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2561 : ออนไลน์)

แนวคิดการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพ และประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ กระบวนการในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551: 61-63)

1. การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา มีการดำเนินการ 4 องค์ประกอบดังนี้

1.1 การพัฒนาบุคลากร – มอบหมายให้มีคณะทำงานด้านการพัฒนาบุคลากร

1) ประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการ พัฒนาบุคลากร และวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้เป็น รูปธรรม ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

2) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผน - ส่งเสริมสนับสนุนให้มีมุม หรือศูนย์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3) ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรม แลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจะต้องเป็นที่ปรึกษาของครูในกรณีที่มีปัญหาทางด้านวิชาการหรือบริหารจัดการ และควรจัดให้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหาตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสวงหาวิธีการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

1.2 การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร สถานศึกษาต้องจัดทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ ต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) จัดสรรงบประมาณ อย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตร และการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งงบประมาณเพื่อใช้ใน การพัฒนาบุคลากรและจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการให้มีห้องเรียน สถานที่เรียน และห้องพิเศษต่าง ๆ อย่างเพียงพอ

3) จัดสรรการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า บริหารทรัพยากรบุคคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การดำเนินการแบบมีส่วนร่วม การจะส่งเสริมให้การจัดทำและใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1) ให้ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนา หลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพ การจัดการศึกษา

2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำ

3) สร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วม และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

1.4 การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ ความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุน ดังนี้

1) จัดระบบการบริหารงานทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

2) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ มุมค้นคว้า และการพัฒนา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

3) สนับสนุนให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา

4) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยทั่วไปนั้นมีการดำเนินการใน 2 ส่วน คือ การดำเนินการระดับสถานศึกษาและระดับชั้นเรียน ดังนี้ (สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา, 2551, หน้า 37-39)

2.1 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

1) มีการแต่งตั้งคณะทำงาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอน

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่ง ต่าง ๆ มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเน้นความต้องการของชุมชน และของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

3) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชา พื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบาย รายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร

4) คณะกรรมการสถานศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอร่างเอกสาร หลักสูตรสถานศึกษาและระเบียบการวัดผลประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการให้นำข้อเสนอแนะ ดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุง ร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้นก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม

5) ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนด โครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

6) วิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร

2.2 องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเอกสาร สำคัญที่ครูจะใช้สำหรับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนา ผู้เรียน ดังนั้นเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาควรมีข้อมูลที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบที่ สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

1) ส่วนนำ เป็นเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษาในการ พัฒนาผู้เรียน เช่น วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลาง

2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนด รายวิชาที่จัดสอนในแต่ละปี/ภาคเรียน ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน พร้อมทั้งจำนวนเวลาเรียน หรือ หน่วยกิตของรายวิชาเหล่านั้น

3) คำอธิบายรายวิชา เป็นรายละเอียดที่ช่วยให้ทราบว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไร จากรายวิชานั้น ๆ ในคำอธิบายรายวิชา ประกอบด้วย รหัสวิชา ชื่อรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น เวลา เรียน/หน่วยกิต และรายละเอียดคำอธิบายรายวิชาเป็นความเรียง

4) เกณฑ์การวัดประเมินผลและจบหลักสูตร เป็นส่วนที่สถานศึกษากำหนด คุณสมบัติของผู้ที่จะจบการศึกษาในแต่ละระดับ โดยพัฒนาเกณฑ์ดังกล่าวให้สอดคล้องสัมพันธ์กับ เกณฑ์การจบหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง

3. การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความมั่นใจต่อผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง ตามที่ กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนตามความคาดหวังของสถานศึกษาซึ่ง สามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง ได้แก่ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 63-66)

3.1 การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการ ควบคุมคุณภาพโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดระบบการนิเทศ ติดตาม ที่เป็น กล્યાณมิตร ควรดำเนินการ ดังนี้

1) ร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศหรือกำกับ ติดตาม

2) สร้างความเข้าใจและทัศนคติ เกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวก

3) กำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อนการนิเทศติดตามร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการ นิเทศ ติดตามอย่างเป็นระบบครบวงจรทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

3.2 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการเตรียมความพร้อมสำหรับประกันคุณภาพภายนอก เป็นระบบควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยมีแผนพัฒนาคุณภาพ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน แผนปฏิบัติการต้องเน้นผลคุณภาพผู้เรียน มีการรายงานผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และนำผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

3.3 การติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้

1) การวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน และความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน

2) การประเมินตัวหลักสูตร พิจารณาว่าความครบถ้วนขององค์ประกอบหลักสูตร ความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบ ความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและ กรอบหลักสูตรท้องถิ่น ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ความเหมาะสมของแนวทางการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบการวัดและประเมินผล

3) การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคต เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และเวลาเรียน

4) การประเมินความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และโครงการต่างๆ

5) ประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้การประเมินผลการใช้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายของการควบคุมคุณภาพ สถานศึกษาควรจัดให้มีการประเมินทั้งระบบ คือ

6) กำหนดให้มีการประเมินการใช้หลักสูตร เป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษา

7) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองให้เกิดขึ้นกับคณะครู

8) วางระบบเครือข่ายการทำงาน และมอบหมายงานการประเมินให้คณะผู้มาปฏิบัติงานแต่ละคณะดำเนินการประเมินเป็นระยะ ๆ โดยกำหนดให้ชัดเจน ว่าคณะใดต้องประเมินรายการใดบ้าง

9) สรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ คือ

พิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตร หลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมิน ออกแบบการจัดเก็บข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้พิจารณาตัดสินในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบกระบวนการในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนที่สมบูรณ์ครบถ้วน

หลักการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะคล้ายกับการบริหารงานลักษณะอื่น ๆ ในสถานศึกษา แต่มีวัตถุประสงค์ วิธีการและการประเมินผล การบริหารหลักสูตรได้นำการบริหารงานมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ ภารกิจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารของสถานศึกษา ดังเช่น

กรมวิชาการ (2545 : 7-27) ได้กำหนดภารกิจของสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ใน 7 ภารกิจ ได้แก่

- ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
- ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
- ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)
- ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล
- ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน
- ภารกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2561 : ออนไลน์) การทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจนและถูกต้องถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ โดยมีหลักและแนวคิดที่สำคัญ 9 ประการ ดังนี้

1. การวางแผนงานหลักสูตร ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านของการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกโรงเรียนจะมีทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า หลักสำคัญในการบริหารหลักสูตรคือ จะต้องทำให้ผู้เรียนสูญเสียประโยชน์น้อยที่สุด เพราะฉะนั้นจะต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนหลักสูตรให้น้อยและสั้นที่สุด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี ต้องจัดระบบให้ดี มีข้อมูลที่ชัดเจน และเตรียมทุกอย่างให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2. การจัดระบบข้อมูลโรงเรียน นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารหลักสูตรระบบข้อมูลโรงเรียนประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- หลักสูตร ระบบการสร้างหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการประเมินผล
- การบริหารจัดการ มีข้อมูลด้านผู้เรียน ผู้สอน ว่ามีความพร้อมหรือไม่เพียงใด

- ระบบข้อมูล ครูอาจารย์ นักเรียน บุคลากร ผู้รู้ในชุมชน อาชีพในพื้นที่
- การวางแผนกลยุทธ์ 3-5 ปี แสดงถึงวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- ระบบงบประมาณ การบริหารงบประมาณจะต้องมีความชัดเจนตรวจสอบได้ มุ่งผลงาน และเพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ
- การพัฒนาการเรียนรู้ สื่อและข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล การศึกษาอบรมของครู
- ระบบช่วยเหลือ มีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จำแนกเด็กเก่ง เด็กปกติ และเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างสอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละกลุ่ม
- บริหารบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับครูอาจารย์ ทั้งในด้านการศึกษา การอบรม การจัดหาบรรจุ และเลิกจ้าง เพื่อช่วยในการพัฒนาครูให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรใหม่
- การประเมินภายใน จัดเตรียมข้อมูลการพัฒนาหลักสูตร บุคลากร และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กและโรงเรียน

3. เอกสารหลักสูตร จะต้องชี้แนวการสอนอย่างถูกต้อง ชัดเจน และทันสมัย เอกสารประกอบหลักสูตรและรายวิชาที่ละเอียดประณีต จะช่วยให้การบริหารหลักสูตรเป็นไปโดยง่าย สามารถติดตามการทำงานได้อย่างใกล้ชิดและเป็นขั้นเป็นตอน

4. ครูมีคุณภาพ เข้าใจหลักสูตรอย่างดี เมื่อครูเป็นผู้เขียนหลักสูตรเองแล้ว ย่อมจะทำให้การศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรเป็นไปโดยง่าย สามารถปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงในห้องเรียนได้

5. ผู้เรียนมีความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานและคุณธรรม ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม สถานศึกษาจะต้องจัดเตรียมระบบข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียน โดยครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน

6. มีทรัพยากรสนับสนุนที่ดีและเพียงพอ การบริหารการศึกษาในอนาคตอันใกล้เป็นการกระจายอำนาจในหลายๆ ด้าน ท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรในการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมทั้งเรื่องงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล แหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การระดมทรัพยากรจะต้องกระทำอย่างหลากหลายและกว้างขวางขึ้น

7. ระบบครูที่ปรึกษาดีและมีประสิทธิภาพ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดเน้นอีกเรื่องหนึ่งคือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะมีสอดแทรกอยู่เป็นระยะ ๆ ตลอดเวลา บทบาทในเรื่องนี้ไม่ใช่ภาระหน้าที่ของครูคนใดคนหนึ่ง แต่ครูทุกคนจะมีบทบาทเป็นครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวได้ โดยเฉพาะครูที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก

8. มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ ทุกจุดทุกมุมของโรงเรียนและชุมชน เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ ไม่ใช่จะต้องเรียนจากตำราอย่างเดียว หากครูเข้าใจก็จะสามารถดึงประสบการณ์ของผู้เรียนเข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ได้ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องอาศัยความเอาใจใส่อย่างสูงจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น การจัดแสดงนิทรรศการหรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

ในโรงเรียน หากทำให้เป็นปัจจุบันและให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำ ก็จะเป็นกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ชิดเด็กได้อีกแหล่งหนึ่ง เช่น นำผลงานของเด็กที่ดีเด่นมาแสดง ทั้งด้านศิลปะ หรือในโรงอาหาร ติดป้ายให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับโภชนาการ เป็นต้น

9. มีระบบการติดตามและประเมินผล คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรายวิชาจะต้องมาพูดคุยกัน ในแต่ละภาคการศึกษาและทุกสิ้นปีการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องจัดการประเมินผลคุณภาพรวมและเขียนรายงานออกมา เป็นการประเมินภายในในตัว เป็นการทำงานที่เน้นการปฏิรูปการเรียนการสอนจะไปสู่ตัวผู้เรียนโดยตรง และควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง ระบบบริหารจัดการหลักสูตรที่ดีจึงต้องเป็นระบบที่มีคุณธรรม อันเป็นคุณสมบัติที่ดีทางจิตใจมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอนให้ดีที่สุด เมื่อนำไปประพฤติปฏิบัติจริง ถือได้ว่ามีจริยธรรม มีการควบคุมกายวาจา อันเป็นศีลธรรมของผู้สอน ทำให้เกิดความชอบธรรมในการจัดการเรียนการสอน และทุกคนทุกฝ่ายจะต้องมีความสมานฉันท์ ช่วยกันทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน เต็มเต็มผู้เรียนในทุกๆ ด้าน เมื่อประกอบกับโรงเรียนมีโครงสร้างและทำงานอย่างมีคุณภาพ ก็จะทำให้โรงเรียนเป็นระบบที่มีปัญหาเป็นพื้นฐานสามารถเรียนรู้ และปรับตัวได้ต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า หลักการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ วิธีการและการประเมินผล การบริหารหลักสูตร เพื่อให้บรรลุตามภารกิจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีการดำเนินงานมีขั้นตอน ในการบริหารของสถานศึกษาได้แก่ การวางแผนงานหลักสูตร การจัดระบบข้อมูล โรงเรียน เอกสารหลักสูตร ครูผู้ใช้หลักสูตร ผู้เรียนมีความพร้อมด้านความรู้พื้นฐาน ทรัพยากรสนับสนุนที่ดีและเพียงพอ บรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ และมีระบบการติดตามและประเมินผล

การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)

การดำเนินการบริหารหลักสูตร เป็นขั้นการนำหลักสูตรไปใช้เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนเป็น กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนการปฏิบัติหลายขั้นตอน วิธีการของกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้น่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ได้มีผู้กล่าวถึงการดำเนินการบริหารหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาควรศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา วางแผนการนิเทศและสร้างเครื่องมือดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน รวบรวม วิเคราะห์ สรุปและรายงาน การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลจะเกิดความสำเร็จ สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษา มีแผนงานหรือโครงการนิเทศติดตามกำกับในสถานศึกษา มีเอกสารหลักฐานการดำเนินงานบริหารจัดการ

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 234) กล่าวถึงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลว่า การนิเทศ การใช้หลักสูตรหรือนิเทศการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักสำคัญของการนิเทศ คือ การให้คำแนะนำช่วยเหลือไม่ใช่การคอยตรวจสอบเพื่อจับผิดแต่ประการใด โดยลักษณะเช่นนี้ผู้นิเทศจำเป็น

จะต้องสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับผู้รับการนิเทศ การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินไปด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยและร่วมมือกัน ในส่วนของการติดตามและการประเมินผล การใช้หลักสูตรจะต้องมีการวางแผนไว้ให้ชัดเจนว่า จะทำการประเมินส่วนใดของหลักสูตร ถ้าการวางแผนเกี่ยวกับการประเมินไม่ชัดเจนเมื่อมีความต้องการจะทำการประเมินในหัวข้อนั้น ๆ หรือส่วนนั้น บางครั้งอาจจะกระทำไม่ได้เพราะการเก็บข้อมูลบางอย่างขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระยะเวลาและกิจกรรมที่ทำตามลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง ดังนั้นการวางแผนเพื่อการประเมินหลักสูตรจะต้องชัดเจนและจะใช้วิธีการประเมินอย่างไรจึงจะได้ผลเป็นภาพรวมที่สามารถนำมาอธิบายได้ว่า สิ่งใดเป็นบรรยากาศหรือสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยหรือไม่เอื้ออำนวย เท่าที่ดำเนินการใช้หลักสูตรไปแล้วบรรลุถึงสิ่งที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สามารถตอบสนองความมุ่งหมายหลักที่กำหนดไว้หรือไม่

2. ติดตามและประเมินผล

พิทักษ์ แก้วโนเมฆ (2550: 35-36) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรว่าเป็นกระบวนการพิจารณาถึงคุณค่า คุณภาพความสำคัญของหลักสูตรและกระบวนการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้สรุปการประเมินหลักสูตรว่าหมายถึง กระบวนการพิจารณาถึงคุณค่า คุณภาพความสำคัญของหลักสูตรและกระบวนการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจและตัดสินใจคุณค่า ทำให้ทราบคุณค่าและคุณภาพของหลักสูตรว่ามีส่วนดีส่วนด้อยอย่างไร บอกให้ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรทราบว่าหลักสูตรที่สร้างนั้นมีความเหมาะสมเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่

3. การสรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายมาร่วมมือประสานงานกันพัฒนาผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมบุคคลเหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการรายงานผลการประเมินเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน จึงจะสามารถทำการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่ง กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2545 :27) ได้กล่าวถึงการสรุปผลการดำเนินงานในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ดังนี้

มีการรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชนเป็นประจำ และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานโดยเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานพร้อมจัดส่งตามระยะเวลาที่กำหนด นำผลการรายงานเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนรับทราบ และเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินการบริหารหลักสูตรนำหลักสูตรไปใช้เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ที่มีการปฏิบัติหลายขั้นตอน วิธีการของกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ประกอบไปด้วยขั้นตอน คือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และการสรุปผลการดำเนินงาน

บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษา ให้กับสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตรเป็นการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีคุณภาพ และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมร่วมมือการบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจรวมทั้งทราบบทบาทภารกิจหน้าที่ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรการศึกษาไปใช้ในสถานศึกษามีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จได้ดีมีคุณภาพ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา บทบาท/หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมี ดังนี้

- 1) จัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 2) เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา
- 3) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
- 4) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรของสถานศึกษา ได้รับความรู้และความสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 5) จัดให้มีการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ
- 6) ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

2. ครูผู้สอน

ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นั้น การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น บทบาท/หน้าที่ของครูผู้สอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้

- 1) วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2) จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม
- 3) จัดทำแผนพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฯลฯ
- 4) พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทันทต่อเหตุการณ์
- 5) เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน
- 6) จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทนายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม
- 7) จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ

8) จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้

9) จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน และแหล่งชุมชนเพื่อการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ผู้เรียน

การจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพราะผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา เป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของรัฐที่มุ่งหวังพัฒนาให้คนไทยให้มีความสมบูรณ์และสมดุล ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรม การจะทำให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขนั้น ตัวผู้เรียนเองก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ จากการเป็นผู้รับความรู้ มาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง บทบาท/หน้าที่ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1) มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและครู วางแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

2) มีความรับผิดชอบ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ บริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ

3) ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ความสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

4) มีการประเมินและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

5) รักษาสิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

6) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4. ผู้ปกครอง

การปฏิรูปการศึกษาที่มีขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มีการเปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน บิดามารดาหรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตลอดจนให้ได้รับการศึกษาต่อ นอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว ผู้ปกครองจึงต้องให้ความร่วมมือและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ ผู้ปกครองตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทดังนี้

1) กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน

2) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตร และกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา หรือธรรมนูญสถานศึกษา

3) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4) จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

5) อบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

6) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

7) ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

8) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

9) จัดให้บุตรธิดาหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

5. ประชาชน

การศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ส่งผลต่อคุณภาพของพลเมืองไทยในอนาคต คือการจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ประชาชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของตนเอง ตลอดจนการพัฒนาสาระและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมให้ทุก ๆ ส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้น ประชาชนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด บทบาท/หน้าที่ของประชาชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1) มีส่วนร่วมกำหนดสาระของหลักสูตร และแผนพัฒนาการศึกษา หรือธรรมนูญของสถานศึกษา

2) สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง

6. ชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดแนวทางให้แก่ชุมชน ในการร่วมจัดทำหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น จึงได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้มีการประสานความร่วมมือ เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา บทบาท/หน้าที่ของชุมชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1) มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา หรือธรรมนูญของสถานศึกษา

2) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมและชุมชน

3) เป็นศูนย์การเรียนรู้หรือขยายการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

4) ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

5) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

6) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

7. คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นคนดี โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ซึ่งกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น นับว่ามีความสำคัญและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในมาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต”

สถานศึกษาต้องจัดให้มีคณะ กรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในสถานศึกษา โดย คณะกรรมการมีบทบาท ดังนี้

- 1) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์มุ่งให้เกิดในตัวผู้เรียน
- 2) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน
- 3) จัดระบบและเครื่องมือการประเมินด้านคุณลักษณะ
- 4) ประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้ง ของผู้เรียนแต่ละช่วงชั้นร่วมกับครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 5) เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงสาระหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อร่วมกัน พัฒนาและสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน

8. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 40 กำหนดให้มีคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของ สถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ บทบาท/หน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
 - 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
 - 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 - 4) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะทำงาน/อนุกรรมการต่าง ๆ ที่สถานศึกษา
- แต่งตั้ง
- 5) สนับสนุน ส่งเสริมในการบริหารด้านวิชาการของสถานศึกษา
 - 6) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
 - 7) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับ องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

9. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา อยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา แต่งตั้งโดยผู้บังคับบัญชาเหนือ สถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับ คณะกรรมการ ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานกรรมการ
- 2) ผู้ช่วยผู้บริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ
- 3) หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นกรรมการ
- 4) หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ

- 5) หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล เป็นกรรมการ
- 6) ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) วางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษา และแนวทางจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น

2) จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา นิเทศ กำกับติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการแนะแนวให้สอดคล้องกัน และเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การแนะแนวให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร

4) ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชน เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

5) ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลป้อนกลับจากฝ่ายต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

6) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนรู้

7) ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคล ระดับชั้น ระดับช่วงชั้น และระดับกลุ่มวิชาในแต่ละปีการศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

8) ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา แล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของครูและการบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป

สรุป บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตรเป็นการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมร่วมมือจากบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาทางเลือก

โอกาสทางการศึกษากับการจัดการศึกษาทางเลือก

แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคของโอกาสในการเข้ารับการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา ได้มีการพัฒนาตามลำดับในระยะแรกเน้นอยู่ที่การให้ทุกคนได้รับการศึกษาที่เท่า ๆ กัน ซึ่งเป็นปรัชญาการจัดการศึกษาที่มุ่งรับใช้มวลชน (มะเตือ เสมอ อ้างถึงใน ศรารวณฺ์ ศิริพันธ์. 2544 :14) แต่เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมและความจำเป็นของคนไม่เหมือนกันแล้ว ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม จึงมีผู้นิยามความหมายของความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาไว้ ดังนี้ Coleman (อ้างถึงใน เสาร์คำ คำมาลัย. 2541 : 16) ได้สรุปความหมายของความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาไว้ว่า เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กทั่วไปในระดับที่สามารถจะลดความเหลื่อมล้ำซึ่งเป็นผลมาจากสภาพทางบ้านของเด็ก และจะมีผลกระทบต่อชีวิตและการประกอบอาชีพของเด็กในอนาคต

Bowman (อ้างถึงใน เสาร์คำ คำมาลัย. 2541 : 16) ได้วิเคราะห์โอกาสการเข้ารับการศึกษาไว้ ดังนี้

1. หมายถึง ให้เด็กได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการเลือกโรงเรียน ตลอดจนการเลือกว่าจะเรียนต่อหรือจะทำงานเมื่อใด
2. หมายถึง การขจัดความแตกต่างในเรื่องความสามารถ รวมทั้งการที่เด็กได้รับพันธุกรรมหรือจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน

มานพ ภาชิตวิไลธรรม (อ้างถึงใน ศรารวณฺ์ ศิริพันธ์. 2544 :15) ซึ่งได้ให้คำนิยามของความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาที่เน้นในด้านขบวนการไว้ 4 ความหมาย ดังนี้

ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ที่เด็กทุกคนได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะความรู้พื้นฐานอันจำเป็นแก่การอยู่รอดแห่งชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคมจนกระทั่งทักษะ และความรู้ขั้นพื้นฐานดังกล่าวนี้ มีอยู่โดยเท่าเทียมกันความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ที่เด็กทุกคนได้รับโอกาส ได้พัฒนาทักษะและความสามารถตามที่แต่ละคนมีอยู่โดยธรรมชาติ และโดยการส่งเสริมให้ดีที่สุดและมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ที่มีการให้หลักประกันแก่เด็กแต่ละคน ได้ศึกษาเล่าเรียนตามช่วงระยะเวลาหนึ่งตามความสามารถและสติปัญญา

ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ปรากฎการณ์ที่เด็กแต่ละคนมีโอกาสดำเนินการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน จากความหมายความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาพอจะสรุปได้ดังนี้

ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในเรื่องของโอกาสทางการศึกษา คุณภาพของการศึกษา และการลงทุนทางการศึกษา หรือสิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่พึงจะได้รับบ่งชี้ประกอบทางด้านเศรษฐกิจกับโอกาสในการศึกษาต่อ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อโอกาสการศึกษาต่อของนักศึกษา เพราะการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ผู้เรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาเอง ตลอดจนค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียนเอง ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี อาจมีปัญหาในการส่งเสียให้เด็กเรียนไม่ตลอดได้ ซึ่งปัจจุบันนี้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญ เด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนทางการเรียนมาก ผู้ปกครองมักจะส่งเสียให้เรียนสูง ๆ เพื่อจะได้มีอาชีพที่ดีในภายภาคหน้าและในขณะที่กำลังเรียนอยู่ก็จะได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นด้านอุปกรณ์การเรียน เงิน

ค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ แต่ถ้ามองในด้านตรงกันข้าม เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน โอกาสที่จะเรียนก็มีน้อยเพราะผู้ปกครองไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอ ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน และบางครั้งต้องจำเป็นต้องขาดเรียน ไปช่วยผู้ปกครองในการประกอบสัมมาอาชีพ หรือผู้ปกครองไม่มีความสามารถในการส่งเสียให้เด็กเรียนได้ตลอด ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลมากเพียงใด

Baldridge (อ้างถึงใน ศรารวรรณ์ ศิริพันธุ์. 2544 :16) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่อธิบายโอกาสการศึกษา ต่อของนักเรียน ดังนี้

1. การที่ครอบครัวมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดี ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสในการเรียนต่อที่มากขึ้นได้ กล่าวคือ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี บิดามารดาประกอบอาชีพที่มีเกียรติและอยู่ในกลุ่มคนชั้นสูง จะช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากที่จะศึกษาต่อ ตลอดจนมีฐานะที่เอื้ออำนวยให้สามารถเรียนต่อได้

2. นักเรียนที่มีสติปัญญาสูงก็จะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสในการเรียนต่อที่มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากระบบการคัดเลือกคนเข้าเรียนต่อยังใช้ระบบการสอบแข่งขัน ดังนั้นระดับสติปัญญาของนักเรียนจึงมีส่วนเกี่ยวข้อง

3. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก ประสบการณ์ทางการศึกษาจะพบว่าเป็นเมืองใหญ่ มีสถาบันการศึกษาตั้งอยู่มากกว่ารวมทั้งสาธารณูปโภค ระบบการสื่อสารต่าง ๆ ที่ดีกว่า จึงทำให้มีโอกาสทางการศึกษาที่ไม่เท่ากัน

4. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนต่อในระดับที่สูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีผลต่อการประสบความสำเร็จในอาชีพและสังคมด้วย ดังนั้นผู้ปกครองจะพยายามกระตุ้นให้นักเรียนได้เข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไปองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อโอกาสในการศึกษาต่อนั้นมีหลายด้าน จากการศึกษาวิจัยของบุคคลต่าง ๆ ในหลายสถาบัน จากผลการวิจัย พบว่า นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกที่มีผลต่อโอกาสการศึกษาต่อ เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม สถานภาพทางครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในทุก ๆ ด้านต่อโอกาสการศึกษาต่อของนักเรียนทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาทำให้นักเรียนมีโอกาสในการศึกษาต่อไม่เท่าเทียมกัน จึงมีการพูดถึงความเสมอภาคในการศึกษาต่อกันมากขึ้น โดยเฉพาะความแตกต่างด้านเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละครอบครัวของเด็กแต่ละท้องที่ ทำให้มีความแตกต่างกัน โดยเด็กที่อยู่ในเมืองกับเด็กในชนบทที่มีความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งที่รัฐบาลมีความพยายามที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวางในทุกระดับ

สรุปได้ว่า โอกาสทางการศึกษา คือความเสมอภาคของเด็กทุกคน ให้ได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะความรู้พื้นฐานอันจำเป็นแก่การอยู่รอดแห่งชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กทั่วไปในระดับที่สามารถจะลดความเหลื่อมล้ำทุก ๆ ด้านทั้งสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม สถานภาพทางครอบครัวอัน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชีวิตและการประกอบอาชีพของเด็กในอนาคต

การศึกษาทางเลือก

ความหมาย

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555 ได้ให้คำนิยามการศึกษาทางเลือก (Alternative medication) ไว้ดังนี้ การศึกษาทางเลือกหมายถึงรูปแบบของการจัดการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากที่รัฐเอกชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดให้ตามปกติ มีหลักสูตรหรือวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากที่เป็นทางการ โดยบุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ เช่นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว โดยอาจใช้หลักสูตรทางเลือก Alternative curriculum เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา มีโรงเรียนทางเลือก Alternative School หมายถึง โรงเรียนในรูปแบบที่แตกต่างไปจากโรงเรียนในรูปแบบปกติ อาจเป็นของรัฐหรือเอกชน มีความยืดหยุ่นมีหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการเฉพาะผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโรงเรียนทางเลือกที่รู้จักกัน เช่น บ้านเรียน (Home School) จัดสาระและกระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับความต้องการความเชื่อและความสนใจของครอบครัวพัฒนาผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตที่ดำรงเติบโตรอบด้านเต็มตามศักยภาพของบุคคล

การศึกษาทางเลือก หรือ Alternative Education หมายถึง การศึกษาที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการศึกษาตามแนวกระแสหลักในระบบโรงเรียนทั่วไป การศึกษาทางเลือกจัดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความแตกต่างหลากหลาย ดังนั้นการศึกษาทางเลือกจึงมีหลายรูปแบบ แต่ทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะด้านสติปัญญา และจิตใจ ขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งที่จะตอบสนองแต่เพียงด้านวิชาความรู้เท่านั้น (วารสารปฏิรูป. 2545. อ้างถึงใน วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. 2561 : 1)

สรุป การศึกษาทางเลือกคือ การจัดการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนรัฐเอกชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดให้ตามปกติ มีหลักสูตรหรือวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากที่เป็นทางการ โดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

รูปแบบการศึกษาทางเลือก

รูปแบบของการศึกษาทางเลือก ไม่ติดกับรูปแบบของระบบโรงเรียนที่ครอบงำสังคมไทยมานานับ 100 ปี จะมีความยืดหยุ่นและหลากหลายให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเนื้อหาสาระที่เรียนรู้

สุชาดา จักรพิสูทธิ์ และคนอื่นๆ (อ้างถึงใน วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. 2561 : 5-6) ได้จำแนกแนวทางการจัดการศึกษาทางเลือกในประเทศไทยไว้กว้าง ๆ ออกเป็น 7 กลุ่ม ด้วยกันคือ

1. การศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัว (Home School) ซึ่งครอบคลุมทั้งแบบครอบครัวเดี่ยว กลุ่ม และเครือข่ายครอบครัว
2. การศึกษาทางเลือกที่อิงกับระบบโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่สามารถจัดหลักสูตรหรือกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากโรงเรียนตามแนวกระแสหลักทั่วไป เน้นนวัตกรรมการเรียนรู้ การทดลองปฏิบัติ หรือประสบการณ์ เช่น โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก เป็นต้น
3. การศึกษาทางเลือกสายครุภูมิปัญญา ได้แก่ พ่อครู ปราชญ์ชาวบ้านที่มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้แก่ผู้อื่น เช่น ด้านศิลปะ การช่าง ด้านเกษตรกรรม การแพทย์พื้นบ้าน สมุนไพร เป็นต้น

4. การศึกษาทางเลือกสายศาสนาและวิถีปฏิบัติธรรม จัดการเรียนรู้แก่สมาชิกทั้งแนวเศรษฐกิจพอเพียง ต่อต้านการบริโภคนิยม การปฏิบัติสมาธิในแนวต่างๆ ตามวิถีความเชื่อ

5. การศึกษาทางเลือกที่เป็นสถาบันนอกระบบ ได้แก่กลุ่มกิจกรรมทางการศึกษาที่มีการจัดหลักสูตรหรือกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ไม่อิงกับหลักสูตรรัฐ มีทั้งแบบเสียค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน เสมาสิกขาลัย สถาบันเรียนรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เป็นต้น

6. การศึกษาทางเลือกกลุ่มการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เป็นภาคการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายที่สุด มีผลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ทั้งกลุ่มการเรียนรู้ผ่านกลุ่มกิจกรรมชุมชน การสืบสานภูมิปัญญา การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรการแพทย์พื้นบ้าน การสาธารณสุข การจัดการปัญหาชุมชน เด็ก และสตรี เป็นต้น

7. การศึกษาทางเลือกผ่านสื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ ทั้งที่เป็นสื่อมวลชน เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อชุมชน อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานที่ท่องเที่ยว หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

แนวการดำเนินงานการศึกษาทางเลือก

พระมหาคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2558 : 28) กล่าวถึง แนวคิดการจัดการศึกษาทางเลือกว่า แนวทางของกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติในการเรียนรู้ของมนุษย์ท่านได้ที่อธิบายไว้โดยสังเขป เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. เกิดฉันทะในความรู้ ความต้องการสำคัญอย่างแรกที่ควรพัฒนาขึ้นก่อน คือความต้องการหรือความรักในความรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ กลายเป็นความสุขที่ได้รับการตอบสนองที่จะได้รู้นั้น

2. เรียนรู้ได้ทุกสิ่ง เมื่อคนที่เริ่มเรียนรู้อย่างตอบสนองความต้องการที่จะเรียนรู้ของคนอย่างแท้จริงก็จะไม่ขึ้นกับความชอบใจหรือความไม่ชอบใจ ประสบการณ์หรือสถานการณ์ทุกอย่างล้วนเป็นสิ่งที่จะให้การเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น และมีความสุขที่ได้จากสิ่งที่ชอบใจและไม่ชอบใจ

3. ยิ่งยากยิ่งท้าทายขั้นต่อไปคนจะก้าวไปสู่ความตระหนักรู้ว่า จากสิ่งที่ไม่ชอบใจสิ่งที่เป็นปัญหาหรือยากลำบาก เรามักเรียนรู้ได้มากกว่าสิ่งที่ยากหรือชอบใจ ทำให้เกิดความสุขได้แม้การพบสิ่งที่ยากพบปัญหาให้แก้ไข

4. นำไปเชื่อมโยง เมื่อเรียนรู้และได้ความรู้มา ก็จะมีความก้าวหน้าต่อไปเรื่อย ๆ รู้ว่าอะไรเป็นอะไรทำไมเป็นอย่างนี้เป็นเพราะอะไร เป็นมาอย่างไรเชื่อมโยงสัมพันธ์ถึงอะไร เอาอะไรไปใช้ทำอะไร เป็นต้น และในการรู้สิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขยายออกไปเมื่อเรียนรู้หลายอย่างเพิ่มมากขึ้นเห็นความแตกต่างการเรียนรู้จะเชื่อมโยงไปสู่การมองเห็นว่า อะไรควรเป็นอย่างไรภาวะที่ดีที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร มีความต้องการชนิดใหม่ขึ้นมา คืออยากให้สิ่งนั้นอยู่ในภาวะอย่างหนึ่งที่ดีที่เห็นด้วยปัญญาวามันควรจะเป็นเช่นนั้น

5. สุขจากการกระทำการสร้างสรรค์ เมื่อต้องการให้เป็นอย่างนั้น แต่มันไม่เป็น เกิดความต้องการต่อไป อีกความอยากจะทำให้มันดีมีการตอบสนองความต้องการด้วยการกระทำเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากของการเรียนและพัฒนาคนคือ เกิดความสุขจากการกระทำ เกิดภาวะการสร้างสรรค์ พัฒนาการเป็นผู้เรียนผู้ศึกษาไปสู่ผู้สร้างสรรค์ และก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ จากการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนานานท่ามกลางการลงมือ และสร้างสรรค์ไม่มีที่สิ้นสุด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558 : 67-68) อธิบายถึงแนวทางในการดำเนินงานการศึกษาทางเลือก ว่าการจัดการศึกษาทางเลือกในสังคมไทยเป็นดัชนีชี้วัดให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนา

การศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เป็นทิศทางการจัดการศึกษาได้ครอบคลุมความต้องการของมนุษย์ทั้งในแง่มุมมองของปรัชญาการศึกษา และรู้คุณค่าที่ให้ความหมายต่อวิถีชีวิตอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ในมิติของการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการ : การศึกษาทางเลือก เป็นวัฒนธรรมทางการศึกษากล่าวคือ การศึกษาทางเลือกเป็นการมาถึงของสิ่งใหม่ การริเริ่มสร้างความก้าวหน้าในใหม่ เพื่อนำเสนอทางออกจากวิกฤตในการพัฒนาในก้าวต่อไป อันเป็นไปตามกฎธรรมชาติที่ต้องมีสิ่งใหม่เข้ามาแทนสิ่งเก่าในลักษณะของวิวัฒนาการ เช่นเดียวกับแนวทางเลือกอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรมทางเลือก เศรษฐศาสตร์ทางเลือก เทคโนโลยีทางเลือก พลังงานทางเลือก การแพทย์ทางเลือก เป็นต้น

2. ในมิติความแตกต่างหลากหลาย : การศึกษาทางเลือกมีความแตกต่างของการศึกษากระแสหลัก ทั่วไปทางปรัชญาเนื้อหากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการ การมีอยู่ของการศึกษาทางเลือกเป็นการยืนยันว่า การศึกษาไม่ใช่เส้นตรงเพียงเส้นเดียวเฉพาะการศึกษาในระบบกระแสหลัก แต่จะต้องมีการศึกษาทางเลือกของการศึกษาเรียนรู้ที่หลากหลายที่ทำให้แต่ละคนมีความแตกต่างโดยธรรมชาติ สามารถประสบความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตน

3. ในมิติของสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชน : การศึกษาทางเลือกเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือ การศึกษาทางเลือกเป็นความชอบธรรมในสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชนซึ่งเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานบุคคลและครอบครัวพึงมีสิทธิ์ที่จะเลือกรับการศึกษาเรียนรู้ตามปรัชญาความเชื่อความต้องการ และความจำเป็นตามวิถีแห่งชีวิตของตนของครอบครัวและชุมชนที่ราบรื่นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสังคม

สรุปได้ว่า แนวการดำเนินงานการศึกษาทางเลือก ในมิติของการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการของการศึกษาทางเลือกเป็นวัฒนธรรมทางการศึกษา ในมิติความแตกต่างหลากหลายของการศึกษาทางเลือก มีความแตกต่างของการศึกษากระแสหลักทั่วไปทางปรัชญาเนื้อหากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการศึกษาในมิติของสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชนของการศึกษาทางเลือกเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือการศึกษาทางเลือกเป็นความชอบธรรมในสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 1-2) อธิบายว่า หลักสูตรสถานศึกษา (School based Curriculum) หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ซึ่งจัดทำโดยคณะบุคคลของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนและชุมชนสังคมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเองมีชีวิตอยู่ในชุมชนสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งไม่ต้องขัดต่อความมั่นคงของชาติและสิทธิมนุษยชน

ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญดังนี้

1. เป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และพัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา และเป็นไปตามสภาพปัญหาของชุมชนสังคม
2. เป็นเอกสารที่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานต่าง ๆ ใช้ประโยชน์ในกรณีที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อประเมินให้สอดคล้องกับสภาพจริงในการปฏิบัติของสถานศึกษา

แนวคิดการพัฒนาและการออกแบบหลักสูตร

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554.43) ได้กล่าวถึง ไทเลอร์ (Tyler.1949) ได้เขียนหนังสือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน คือ Basic Principles of Curriculum and Instruction ขึ้นในปี ค.ศ.1949 ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือทางด้านหลักสูตรและใช้เป็นหลักในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรในสถาบัน การศึกษาของสหรัฐอเมริกาและในประเทศไทย แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ ได้แก่ หลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร (Tyler's rationale) ซึ่งเน้นว่าการพัฒนาหลักสูตรและการสอนจะต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่

- 1) มีวัตถุประสงค์อะไรที่สถาบันการศึกษาต้องการบรรลุ
- 2) จะมีวิธีการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์
- 3) จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ และ
- 4) จะประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างไร

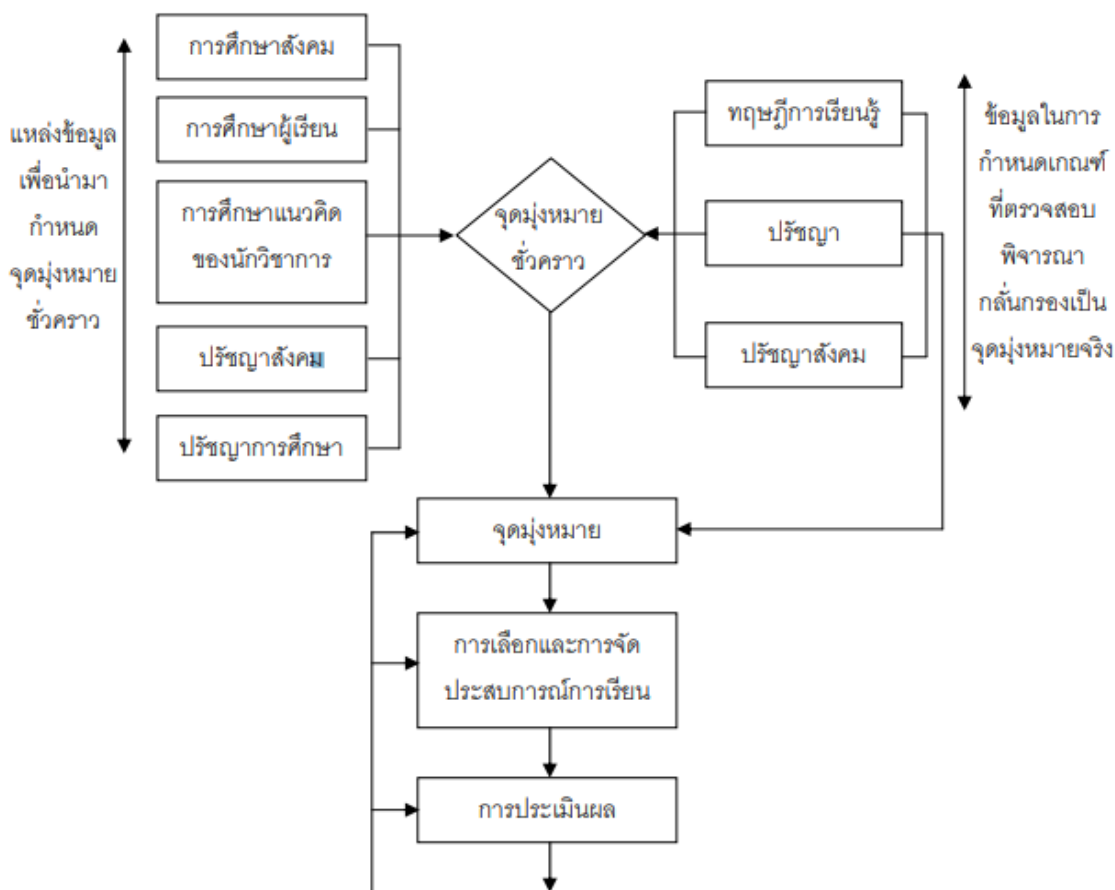
ไทเลอร์ ได้วางรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้วิธีการและเป้าหมาย (Means ends Approach) เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ กัลย์ชีรา อ้นขวัญเมือง (2561 : ออนไลน์) อธิบายว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ เน้นให้ คำถาม 4 ข้อ ต้องจัดเรียงลำดับกันลงมา เพราะฉะนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นขั้นที่สำคัญที่สุดเพราะคำตอบอีก 3 ข้อที่เหลืออยู่นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร ของไทเลอร์ เป็นไปตามลำดับขั้น โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งกำเนิดที่จะเป็นพื้นฐานในการตัดใจ 3 แหล่งด้วยกัน คือ 1) ศึกษาจากสังคม 2) ศึกษาจากผู้เรียน และ 3) ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler,1969) ถือเป็นต้นแบบของการพัฒนาหลักสูตร ไทเลอร์ ให้คำแนะนำว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรทำได้ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากแหล่งต่างๆ ประกอบด้วย ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลสังคมแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่และข้อมูลเนื้อหาสาระ วิชา นำข้อมูลจาก 3 แหล่งนี้มาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อช่วยให้มั่นใจในข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา การเชื่อมโยง ข้อมูลเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลไปกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร (ฉบับร่าง) ต่อจากนั้นจึง กลับกรองด้วยปรัชญาการศึกษาของสถานศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

ที่มา: Tyler, Ralph W. (1949 .) Basic principles of curriculum and instruction. Chicago :The university of Chicago press. คัดจาก วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 44)

กัลย์ชिरา อันวัญเมือง (2561: ออนไลน์) อธิบายอีกว่า ไทเลอร์ มองว่า นักการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาที่มุ่งให้ความสำคัญกับสังคมด้วยการยอมรับความต้องการของสังคมและในการดำเนินชีวิต ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มุ่งปรับปรุงสังคม ผู้สอนควรได้นำทั้งปรัชญาสังคมและปรัชญาการศึกษา มาเป็นเค้าโครงพิจารณาใน 4 ประเด็น คือ

1. ความจำเป็นและการระลึกได้ของแต่ละคน เป็นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ไม่จำกัดว่าจะเป็นเชื้อชาติ สัญชาติ หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
2. โอกาสเพื่อการมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างในทุกระยะของกิจกรรมในกลุ่มสังคม
3. ให้การสนับสนุนของการเปลี่ยนแปลงมากกว่ามุ่งตอบความต้องการส่วนบุคคล
4. ความเชื่อและสติปัญญาเป็นดังวิธีของความคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับอำนาจรัฐหรือผู้มีอำนาจ

ไทเลอร์ ให้ความสำคัญในการใช้จิตวิทยา ไม่เพียงการตอบข้อค้นพบเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น หากยังใช้จิตวิทยาในฐานะทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งช่วยในการกำหนดกรอบโครงสร้างของกระบวนการเรียนรู้ อีกด้วย ไทเลอร์ กล่าวถึงความสำคัญของการกลั่นกรองด้วยจิตวิทยา สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้เราเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และสามารถคาดหวังผลจากกระบวนการเรียนรู้หรือไม่ก็ได้
2. ทำให้เรามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในจุดหมายที่เป็นไปได้ในระยะเวลาที่ยาวนานหรือความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผลในแต่ละช่วงอายุ
3. ช่วยให้ความคิดบางอย่างเกี่ยวกับระยะเวลาที่ต้องการให้บรรลุตามจุดประสงค์และช่วงอายุ ซึ่งเป็นความพยายามสูงสุดที่จะเกิดผลดังความตั้งใจ

เมื่อผ่านการกลั่นกรองแล้ว ไทเลอร์ให้คำแนะนำการวางแผนหลักสูตร 3 ประเด็น คือ การเลือกประสบการณ์เรียนรู้ การจัดระบบโครงสร้างประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มุ่งจะ

1. พัฒนาทักษะการคิด
2. ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ
3. ช่วยให้ได้พัฒนาเจตคติเชิงสังคม
4. ช่วยให้ได้พัฒนาความสนใจ

ไทเลอร์ ได้เน้นในประเด็นที่ว่า การจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรตอบคำถามที่เป็นพื้นฐานทั้ง 4 ประการ ให้ได้เสียก่อน แล้วต้องตอบคำถามเรียงกันลงมาตามลำดับ ดังนั้น การตั้งจุดประสงค์ข้อแรกจึงมีความสำคัญที่สุด เพราะคำถามอีก 3 ข้อนั้น ต้องขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ข้อแรกที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้วยการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว เช่น การศึกษาจากสังคม จากตัวผู้เรียน รวมทั้งข้อเสนอแนะของนักวิชาการ ในเนื้อหาวิชา ขั้นตอนนี้นักพัฒนาหลักสูตรต้องพิจารณาเลือกเฉพาะจุดมุ่งหมายที่สำคัญและสอดคล้องกัน เพื่อนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติในขั้นตอนต่อไป และต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับพื้นฐานทางจิตวิทยาและปรัชญาในการพัฒนาหลักสูตร ที่เข้ามามีบทบาทในการช่วยตรวจสอบแสวงหา ความชัดเจนของการกำหนดจุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว เรียกว่า จุดมุ่งหมายขั้นสุดท้ายหรือจุดมุ่งหมายถาวร สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป จึงเห็นเด่นชัดว่าลักษณะเด่นของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของไทเลอร์นั้น ใช้จุดประสงค์เป็นตัวกำหนดควบคุมการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ในการวางโครงสร้างของหลักสูตรไทเลอร์ได้ตั้งคำถามเป็นข้อที่ 2 ไว้ว่า มีการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายที่ระบุพฤติกรรมและเนื้อหาเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการไปให้ถึง แต่ประสบการณ์เรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทาง

ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การพิจารณาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ว่าต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในด้านเวลาต่อเวลา และเนื้อหาต่อเนื้อหาเรียกว่าเป็นความสัมพันธ์แนวตั้งกับแนวนอน โดยการจัดต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของความต่อเนื่องการจัดช่วงลำดับรวมทั้งการบูรณาการ

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการจัดหลักสูตร เป็นขั้นที่ทำให้ผู้วางแผนหลักสูตรได้จัดทำหลักสูตรรวมทั้งประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นว่าบรรลุที่จุดมุ่งหมายกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

ปรัชญาการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ คือ การเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ผู้เรียนและครูจะกำหนดจุดประสงค์อย่างไรที่จะสามารถตอบสนองออกมา เป็นลักษณะการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล สิ่งที่กระตุ้นให้นำไปคิดต่อจึงเกิดเป็นนวัตกรรมการศึกษาอย่างมากมาย เช่น การสอนเป็นรายบุคคล การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 49) แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของทาบา มีลักษณะจากล่างขึ้นบน (Grassroots Approach) โดยใช้วิธีอุปนัย (Inductive Approach) ซึ่งเริ่มการพัฒนาหลักสูตรในระดับที่เฉพาะเจาะจงแล้วปรับ ขยายไปสู่ระดับกว้าง ทาบามีความเชื่อว่าผู้สอนควรมีส่วนในการออกแบบหลักสูตรมากกว่า คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร โดยผู้สอนจะค่อย ๆ เริ่มสร้างหลักสูตรจากหน่วยการเรียนการสอนย่อย ๆ สำหรับสอนผู้เรียนที่สถานศึกษา แล้วค่อยปรับขยายเป็นหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา จะเริ่มจากจุดใดจุดหนึ่งตามที่ถนัดและสนใจ โดยใช้กระบวนการศึกษาทั้ง 7 ประการ คือ การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดและรวบรวมเนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์ การเรียน การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล ได้สรุปเป็นแผนภาพต่อไปนี้

ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรของทาบา มีดังนี้ (กัลย์ชีรา อ้นขวัญเมือง, 2561 : ออนไลน์)

ขั้นที่ 1 การสำรวจความต้องการ (diagnosis of needs) ครูหรือผู้ร่างหลักสูตรเริ่มกระบวนการด้วยการสำรวจความต้องการของนักเรียนที่หลักสูตรได้วางแผนไว้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย (formulation of objectives) หลังจากที่ครูได้ระบุความต้องการของนักเรียนแล้ว ครูกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะให้บรรลุผล

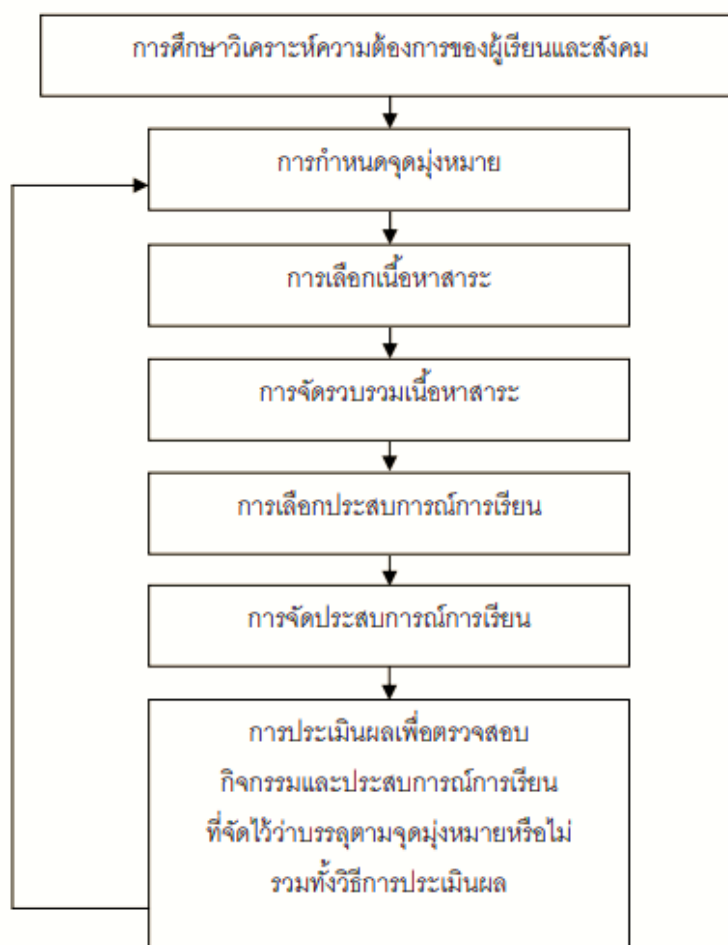
ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา (Selection of contents) จุดมุ่งหมายที่เลือกไว้หรือที่สร้างขึ้นเป็นตัวชี้แนะแนวทางในการเลือกรายวิชาหรือเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งควรเลือกเนื้อหาที่มีความเที่ยงตรงและสำคัญด้วย

ขั้นที่ 4 การจัดเนื้อหา (Organization of contents) เมื่อครูเลือกเนื้อหาได้แล้ว ต้องจัดเนื้อหาโดยเรียงลำดับขั้นตอนให้ถูกต้อง คำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจของผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of learning experiences) เมื่อได้เนื้อหาแล้วครูคัดเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ (organization of learning experiences) กิจกรรมการเรียนการสอนควรได้รับการจัดเรียงลำดับขั้นตอนเช่นเดียวกับเนื้อหา แต่ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 7 การประเมินผลและวิธีการประเมินผล (evaluation and means of evaluation) ผู้ที่วางแผนหลักสูตรต้องประเมินว่าจุดมุ่งหมายใดบรรลุผลสำเร็จและทั้งครูและนักเรียนควรร่วมกันกำหนดวิธีการประเมินผล

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า

ที่มา : Taba, Hilda. (1962). Curriculum development : theory and practice. New York : Harcourt Brace Jovanovich. คัดจาก วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 50)

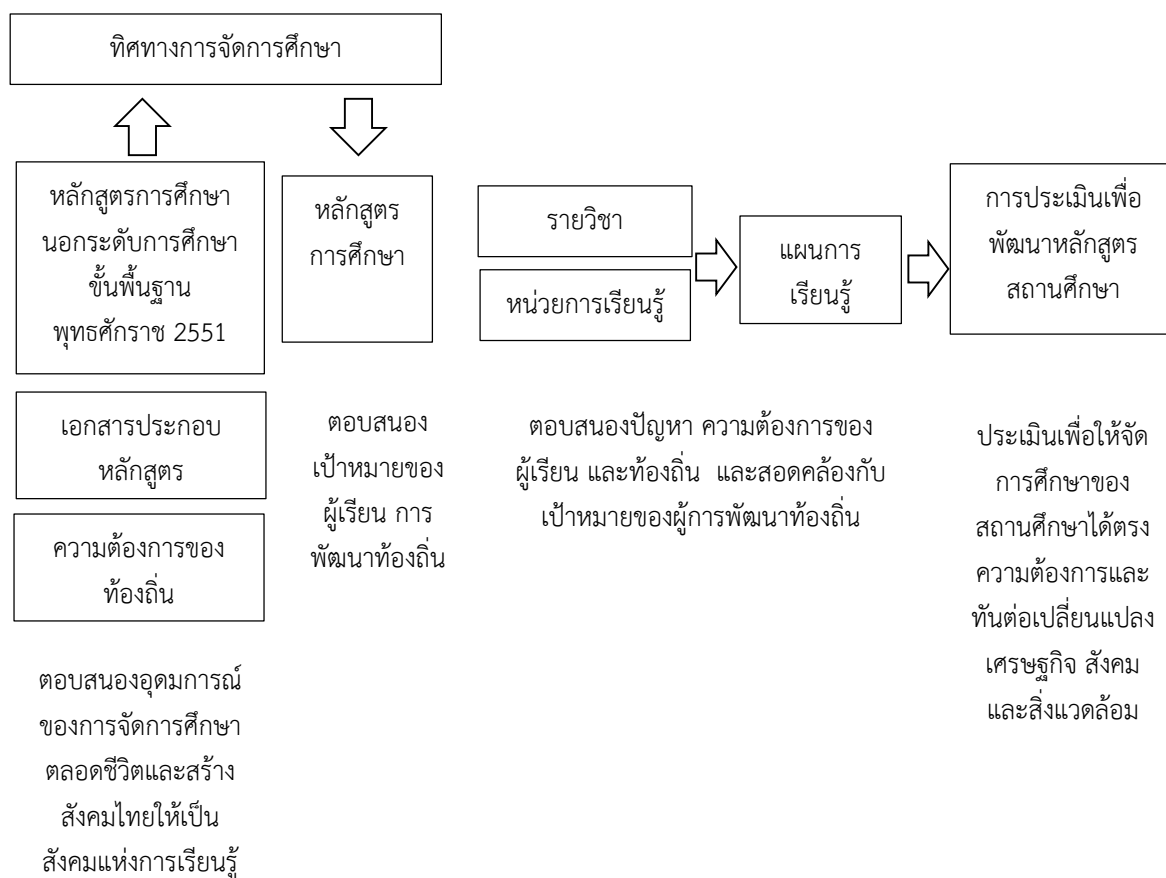
สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นที่นิยมได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ มีพื้นฐานจากการศึกษาจากสังคม จากผู้เรียน และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา การพัฒนาเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินที่มีประสิทธิภาพ (Tyler) 2) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า (Taba) ซึ่งเริ่มการพัฒนาหลักสูตรในระดับที่เฉพาะเจาะจงแล้วปรับ ขยายไปสู่ระดับกว้างโดยใช้กระบวนการศึกษาทั้ง 7 ประการ คือ การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดและรวบรวมเนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์ การเรียน การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล

กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552 : 35) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชนในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลดังกล่าว นอกจากสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาชุมชนภาคีเครือข่ายโดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นฐานเพื่อพัฒนาให้มีความสามารถในการเรียนรู้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาของท้องถิ่น ให้เป็นไปตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษาของโรงเรียน และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการการพัฒนาระดับท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางและบ่งชี้ให้เห็นอัตลักษณ์ของการพัฒนากำลังพลของท้องถิ่น นำไปสู่การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 2-4) ดึงนำเสนอแผนภาพการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

แผนภาพ กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากแผนภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ทิศทางการจัดการศึกษา สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทิศทาง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามที่ผู้เรียนต้องการและสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย กลุ่มเป้าหมาย โครงสร้างการจัดหลักสูตรการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ วิทยาการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การเทียบโอนการวัดและประเมินผลการ เรียนการจบหลักสูตร เอกสารหลักฐานการศึกษา

1.2 ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรได้แก่

1.2.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระได้แก่ทักษะการเรียนรู้ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพทักษะการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคมซึ่งแต่ละสาระจะประกอบด้วยมาตรฐาน การเรียนรู้ระดับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและคำอธิบายรายวิชา

1.2.2 คู่มือ/แนวทางการดำเนินการต่างๆซึ่งประกอบด้วยแนวการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้คู่มือดำเนินงานและแนวทางการเทียบโอนผลการเรียน

1.3 ศึกษาข้อมูลความต้องการพัฒนาของจังหวัดอำเภอและชุมชนโดยนำข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาระดับจังหวัดอำเภอชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษาโดยนำมาจัดลำดับความจำเป็นที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมศาสนาวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองเป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับปรัชญาคิดเป็นด้วยการนำหลักสูตรนอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาเป็นฐานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นและตามปรัชญาและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนและชุมชนสังคมสู่การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. รายวิชาสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เป็นรายวิชาได้โดยเฉพาะผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อที่เน้นวิชาการความรู้

4. หน่วยการเรียนรู้เป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระต่างๆที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดและความคิดรวบยอดเพื่อการแก้ปัญหาการแสวงหาความรู้ตามความต้องการของผู้เรียนชุมชนสังคม

5. แผนการเรียนรู้เป็นการนำหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกคิดฝึกปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงความรู้และการทำงานร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษาของโรงเรียน

6. การประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบสำหรับหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับทิศทางการจัดการศึกษาหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

สรุปได้ว่า กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชนภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามทิศทาง ความต้องการของโรงเรียนและท้องถิ่นแล้วกำหนดทิศทางของกพัฒนาไปสู่การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553 : 6) ในการออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอิงมาตรฐานนั้น สามารถทำได้หลายรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายเดียวกันมิได้มีการกำหนดหรือจัดลำดับขั้นตอนแน่นอนตายตัวขึ้นอยู่กับเหตุผลวัตถุประสงค์และความจำเป็นของแต่ละบริบท (Carr J.F & Harris D.E, 2001 ; Solomon, P.G, 1998) เช่น อ่านเริ่มต้นจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้หรืออาจจะเริ่มจากการกำหนดหัวข้อประเด็นปัญหาที่สนใจเริ่มจากบทเรียนที่มีอยู่เดิมแล้ว โดยเชื่อมโยงหัวข้อหรือบทเรียน นั้นๆว่าสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ใด บ้างอย่างไรก็ตามรูปแบบที่เป็นที่รู้จักและใช้อย่างแพร่หลายที่สุดก็คือการออกแบบย้อนกลับ backward Design ซึ่งเป็นรูปแบบที่สัมพันธ์ทางการนิเทศและพัฒนาหลักสูตร (Association For Supervision) Curriculum Development) ของสหรัฐอเมริกาและผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจำนวนมากเสนอว่าเป็นการออกแบบหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานโดยการเอาผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการคือคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นตัวตั้งออกแบบหลักสูตรลักษณะนี้เริ่มจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดที่กำหนดเป็นเป้าหมายของหน่วยการสอน แล้วจึงกำหนดชิ้นงานหรือภาระงานที่

ต้องการให้ผู้ปฏิบัติและกำหนดเกณฑ์ในการประเมินงานก่อนกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนการเริ่มต้นแต่ละวิธีมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดครูผู้สอนควรใช้วิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตามความเหมาะสม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552 : 37) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยทั่วไปนั้นมีการดำเนินการใน 2 ส่วน คือ

1. การดำเนินการระดับสถานศึกษา : ดำเนินการโดยองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อพิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบการวัดประเมินผลการเรียนรวมทั้งพิจารณาเกี่ยวกับเอกสารบันทึกและรายงานผลการเรียน ซึ่งต้องใช้ร่วมกันในสถานศึกษานั้น ๆ

2. การดำเนินการระดับชั้นเรียน : ดำเนินการโดยครูผู้สอนแต่ละคนในการออกแบบ หน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่ครูผู้สอนรายวิชาเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกันอาจพิจารณาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ เพราะผู้เรียนที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบนั้นอาจมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ หรืองานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ สื่อการสอนหรือวิธีการวัดประเมินผลอาจต้องปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยทั่วไปนั้นดำเนินการโดยคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน : คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ : มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา จุดเน้น ความต้องการของชุมชน และของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะต้องจัดทำเอกสารระเบียบการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

4. คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ: นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดประเมินผล ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ก็นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ให้จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม

5. ใช้หลักสูตรสถานศึกษา : ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

6. วิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร: ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552 : 38) อธิบายว่าองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเอกสารสำคัญที่ครูจะใช้สำหรับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีข้อมูลที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

1) ส่วนนำ ข้อมูลในส่วนนี้ช่วยให้ครูผู้สอนทราบถึงเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษา ในการพัฒนาผู้เรียน เช่น วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลาง เป็นต้น

2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาที่จัดสอนในแต่ละปี/ ภาคเรียน ซึ่งประกอบด้วย รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งจำนวนเวลาเรียน หรือหน่วยกิตของรายวิชาเหล่านั้น

3) คำอธิบายรายวิชา ส่วนนี้เป็นรายละเอียดที่ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรจากรายวิชานั้น ๆ ในคำอธิบายรายวิชาจะประกอบด้วยรหัสวิชา ชื่อรายวิชา ประเภทรายวิชา (พื้นฐาน/เพิ่มเติม) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นที่สอน พร้อมทั้งคำอธิบายให้ทราบว่า เมื่อเรียนรายวิชานั้นแล้วผู้เรียนจะมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะหรือเจตคติอะไร ซึ่งอาจจะบ่งชี้ให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้หรือประสบการณ์สำคัญที่ผู้เรียนจะได้รับด้วยก็ได้

4) เกณฑ์การวัดประเมินผลและจบหลักสูตร: เป็นส่วนที่สถานศึกษากำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะจบการศึกษาในแต่ละระดับ โดยพัฒนาเกณฑ์ดังกล่าวให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเกณฑ์การจบหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553 : 6) หน่วยการเรียนรู้ คือหัวใจของหลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดทำหลักสูตรอิงมาตรฐาน เพราะหน่วยการเรียนรู้มีรายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดผลประเมินผล ซึ่งจะนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ปรัชญาการศึกษาในยุคที่ผ่านมานั้นมักเน้นการสอนเนื้อหาสาระ ดังนั้นรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนในยุคก่อนจึงมีลักษณะเป็นหลักสูตรอิงเนื้อหา (Content based Curriculum) การวัดผลประเมินผลในหลักสูตรรูปแบบนี้ ก็เน้นที่การจดจำเนื้อหาให้มากที่สุด

และเกณฑ์การวัดผลประเมินผลข้อกำหนดเป็นจุดประสงค์พฤติกรรม (Behavior objective) การจัดทำหลักสูตรลักษณะนี้ จึงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เนื้อหาและการท่องจำ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553 : 6) หลักสูตรอิงมาตรฐาน เน้นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเป็นเป้า (Standard based unit) มีการกำหนดแก่นเรื่องของหน่วยซึ่งเอื้อต่อการหลอมรวมเนื้อหาของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการและกำหนดงานให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อฝึกฝนและเป็นร่องรอยสำหรับการประเมินว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถถึงระดับที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานหรือไม่ ดังนั้นมาตรฐานที่เป็นเป้าหมายในแต่ละหน่วยการเรียนรู้อาจมีได้หลายมาตรฐานและอาจมาจากหลากหลายสาขาวิชา และอาจมีทั้งมาตรฐานที่เป็นเนื้อหามาตรฐานที่เป็นทักษะกระบวนการ (Carr J.F & Harris D.E, 2001) การจัดการเรียนรู้เป็นหน่วยลักษณะนี้ มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมจึงเป็นเพียงหนทางที่จะนำพาผู้เรียนไปถึงหลักชัย คือมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ผู้เรียนอาจบรรลุถึงมาตรฐานเดียวกันด้วยเนื้อหาและวิธีที่แตกต่างกันไป นักวิชาการและนักพัฒนาหลักสูตรในยุคปัจจุบันเชื่อว่าหลักสูตรลักษณะนี้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552 : 59) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับชั้นเรียน ครูผู้สอนแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วหากรายวิชาใดมีผู้สอนมากกว่าหนึ่งคน ครูอาจร่วมมือกันทำงานเป็นทีม เพื่อวางแผนและออกแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

การจัดทำโครงสร้างรายวิชา

รายวิชาแต่ละรายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้หลายหน่วย ซึ่งได้วางแผนและออกแบบไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย ดังนั้นเพื่อที่จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชา จำเป็นต้องมีการจัดทำโครงสร้างรายวิชา เพื่อให้ได้ทราบว่ารายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวนเท่าใด เรื่องใดบ้าง แต่ละหน่วยพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตัวชี้วัดโดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเท่าใด สัดส่วนการเก็บคะแนนของรายวิชานั้นเป็นอย่างไร

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้บางหน่วยอาจเป็นหน่วยที่อาจจะบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูที่รับผิดชอบสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ควรได้มีการวางแผนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยนั้น และสำหรับการประเมินผลนั้น เกณฑ์ที่ใช้ประเมินตามตัวชี้วัดของรายวิชาใด ก็นำคะแนนกลับไปรายงานในรายวิชานั้น

การบริหารจัดการหลักสูตร

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553 : 8-9) การพัฒนาและใช้หลักสูตรในระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมายจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบริหารจัดการหลักสูตรที่มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้หน่วยงานต่างๆ ทุกระดับทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับต้องมีการประสานสัมพันธ์และความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาและการใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดเป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเป้าหมายหรือความคาดหวังของการศึกษาที่ต้องการให้เกิดกับตัวผู้เรียนทุกคนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องยึดเป้าหมายเดียวกันคือการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนั้นการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษาต้องตระหนักและมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐาน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้ จะช่วยให้การจัดการศึกษามีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จ ต้องมีการบริหารจัดการ มีการวางแผน และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคลากร ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพของผู้เกี่ยวข้อง เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานในการพัฒนาของเยาวชนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4. การมีระบบกำกับตรวจสอบคุณภาพที่ดีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงนับเป็นภารกิจสำคัญยิ่ง จำเป็นต้องมีระบบกำกับติดตามคุณภาพสอน การจัดการคุณภาพการศึกษาเพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้และบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งต้องมีกิจกรรมที่ชัดเจนถึงการดำรงรักษามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ในทุกระดับจะต้องมีการรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพสู่สาธารณะและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ตลอดจนมีการนำผลการตรวจสอบประเมินคุณภาพไปใช้เป็นข้อมูลการปรับปรุงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังต่อไป

หลักสูตรการศึกษาทางไกล

สุมาลี สังข์ศรี (อ้างถึงใน วรางคณา โดโพธิ์ไทย. 2558 : 4-5) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการศึกษาทางไกลไว้ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ได้รับและไม่ได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรสถาบัน

1.1 หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรสถาบัน หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาทางไกล จัดการศึกษาได้หลายระดับ ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรระยะสั้น ระยะยาวไปถึงระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ขึ้นอยู่กับความพร้อมในแต่ละสถาบัน นอกจากนี้ อาจใช้หลักสูตรประเภทโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันทางไกลกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องการพัฒนาบุคลากร และหลักสูตรนานาชาติ เป็นต้น

หลักสูตรที่จะเปิดสอนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์

ความต้องการของสังคมกลุ่มเป้าหมายความต้องการของตลาดแรงงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นเนื้อหาของหลักสูตร เปิดสอนที่หลากหลายครอบคลุม ด้านศิลปะศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ สาธารณศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วิชาการอาชีพความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สามารถนำมาปฏิบัติงานที่ทันกับเหตุการณ์ เป็นต้น

1.2 หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ไม่ได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรสถาบันหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาประเภทนี้ จะไม่กำหนดหลักสูตรเหมือนแบบแรก เพราะเป็นการให้ความรู้ทั่วไปแก่กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาที่นำมาให้ความรู้ขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนและสถานการณ์ของสังคมว่าควรจะให้ประชาชนมีความรู้ทักษะข้อมูลข่าวสารในเรื่องใด เนื้อหาจะมีความหลากหลายปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการสื่อสาร เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เนื้อหาทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต เนื้อหาจะปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

2. หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดสถาบัน

หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดระบบการถ่ายทอดของสถาบัน จำแนกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ดังนี้ คือ

2.1 หลักสูตรการศึกษาภายนอก เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนจากสถาบันอื่น มาศึกษาวิชาในหลักสูตรของสถาบันเจ้าของหลักสูตร เมื่อจบได้ครบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาของเจ้าของหลักสูตร

2.2 หลักสูตรแบบเครือข่ายสหการ เป็นหลักสูตรที่มีสถาบันเป็นสถาบันแม่ข่ายร่วมมือกับสถาบันทางไกลอื่นมาเป็นเครือข่ายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยลูกข่ายตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยแม่ข่ายกำหนดเมื่อเรียนครบตามหลักสูตรจะได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรของสถาบันแม่ข่าย

2.3 หลักสูตรความร่วมมือระหว่างสถาบัน เป็นหลักสูตรที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาวิชาข้ามสถาบันในบางรายวิชา เมื่อเรียนครบตามหลักสูตรจะได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญาของสถาบันหลักของผู้เรียน

2.4 หลักสูตรแบบการเรียนแบบเปิด หลักสูตรแบบนี้สถาบันการเรียนรู้อระบบเปิด สถาบันจะเป็นตัวแทนจัดหาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนจากสถาบันต่าง ๆ โดยสถาบันไม่มีหลักสูตรของตน เมื่อเรียนจบจะได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญาจากสถาบันเจ้าของหลักสูตร

3. หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดระบบการถ่ายทอดผ่านสื่อ

หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดระบบการถ่ายทอดผ่านสื่อ มีการใช้สื่อที่หลากหลายรวมทั้งตั้งแต่สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่อกระจายเสียง สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในปัจจุบันมีการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นอย่างมาก สามารถนำมาใช้เป็นสื่อที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับหลักสูตรการศึกษาทางไกลโดยส่งเสริมการเรียน การสอนและการแสวงหาความรู้การติดต่อสื่อสารการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนมากที่สุด

หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดระบบการถ่ายทอดผ่านสื่อ จึงขึ้นอยู่กับว่าจะใช้สื่อใดเป็นสื่อหลัก การใช้สื่อผสมผสานหรือการหลอมรวมสื่อในการถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ไปยังผู้เรียน

โดยสรุปรูปแบบของหลักสูตรการศึกษาทางไกล จำแนกเป็น 1) หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดการได้รับหรือไม่ได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร แบ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ได้รับ

ประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตร และหลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ไม่มีประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตร 2) หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดสถาบันเป็นหลักสูตรการศึกษาภายนอกหลักสูตรแบบเครือข่ายสหการ หลักสูตรความร่วมมือระหว่างสถาบันและหลักสูตรการเรียนแบบเปิด และ 3) หลักสูตรศึกษาทางไกลที่ยึดการถ่ายทอดผ่านสื่อ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าสื่อใดในการถ่ายทอดเนื้อหาและสาระประสบการณ์

การเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล

วารคมณา โตโพธิ์ไทย (2558 : 4-23) อธิบายว่าการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกลควรมีการเตรียมวางแผนเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีการที่จะทำให้จุดมุ่งหมายที่วางไว้บรรลุผลการวางแผนในการตัดสินใจล่วงหน้าว่าต้องทำอะไรเมื่อไหร่และใครเป็นผู้นำและการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างราบรื่นเป็นไปตามกำหนดที่วางไว้ การวางแผนการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกลครอบคลุมการกำหนดสิ่งที่ต้องทำ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาที่ต้องทำ การดำเนินการและการกำหนดการประเมินจากนั้นจึงเตรียมการใช้หลักสูตรในส่วนต่าง ๆ ได้แก่

1. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การดำเนินการตามแผนใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกลสิ่งที่จำเป็นต้องทำได้แก่การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจภาพลักษณ์และเจตคติที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องผู้ใช้หลักสูตรกลุ่มเป้าหมาย และบุคคลทั่วไปทั้งนี้จะต้องศึกษาช่องทางในการประชาสัมพันธ์และระยะเวลานำเสนอซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การประชุมการสัมมนา การใช้สื่อมวลชน เอกสารอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ และเครือข่าย สังคมออนไลน์ เป็นต้น

2. การเตรียมงบประมาณเป็นตัวบ่งชี้ที่จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพราะงบประมาณช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับทรัพยากร อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายของบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน เอกสารวัสดุอุปกรณ์สื่อ อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้คือบริการสนับสนุนส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ การบริหารงบประมาณต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ต้องทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ส่งผลต่อคุณภาพผู้เข้ารับบริการ คุณภาพการศึกษาและความสำเร็จของหลักสูตร

3. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ บุคลากรดังกล่าว ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้อำนวยการ ความสะดวก เจ้าหน้าที่ผู้สนับสนุน รวมถึงผู้บริหาร การเตรียมความพร้อมดังกล่าว จะต้องทำการสำรวจข้อมูลด้านจำนวนบุคลากรแต่ละด้าน คุณลักษณะทั่วไป ด้านสภาพเศรษฐกิจสังคม และอายุ วุฒิ การศึกษา ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประสบการณ์และภาระงานที่ได้รับ จากนั้นควรวิเคราะห์ว่าบุคลากรมีความพร้อมในการใช้หลักสูตรใหม่มากน้อยเพียงใดส่วนที่ไม่พร้อมจะดำเนินการพัฒนาอย่างไร การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็น และวิธีการในการพัฒนาบุคลากรล้วนมีประโยชน์ในการวางแผนเตรียมบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตร

4. การเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่นี้ หมายรวมถึงที่ตั้งอาคารสถานที่ ระบบไฟฟ้าปรับอากาศ ระบบน้ำ ระบบการขนส่ง และระบบการสื่อสารเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเตรียมการในสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาทางไกลที่สร้างขึ้น นอกจากนั้นสถาบันหรือหน่วยงานจะต้องวางแผนเตรียมการ ในเรื่องแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และแหล่งบริการ เช่น ห้องสมุด ศูนย์วิทยบริการศูนย์สารสนเทศ และศูนย์การศึกษา เป็นต้น

5. การเตรียมสื่อเพื่อการถ่ายทอดการเรียนการสอน

เริ่มจากการศึกษาทางไกล เป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน โดยผู้สอนและผู้เรียนไม่จำเป็นต้องพบกัน ดังนั้น สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาทางไกล โดยเน้น สื่อที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่ผู้เรียนจะสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง และต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนน้อยที่สุดจากการเลือกสรรประเภทสื่อการสอนของหลักสูตรให้เหมาะสมกับประเภทของวิทยาการ ที่จัดการเรียนการสอนนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น การเรียนภาษา จำเป็นต้องมีสื่อประเภทเสียงประกอบการศึกษาด้วย หรือการเรียนภาคปฏิบัติในบางรายวิชาจำเป็นต้องเห็นภาพเคลื่อนไหวแสดงการสาธิตปฏิบัติ ตลอดทั้งสื่อการสอนบางชนิดอาจเพิ่มความสนใจให้บทเรียนได้ด้วยการทำให้การศึกษาตนเองไม่น่าเบื่อโดยเฉพาะในปัจจุบันการใช้คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย จึงมีการทำสื่อในระบบคอมพิวเตอร์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มากยิ่งขึ้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเตรียมการเลือกสรรสื่อที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ ทุกเวลา และเลือกออกกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียน และเนื้อหาที่มีการวางแผนผลิต และการใช้สื่อเพื่อให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาทางไกลที่จัดทำขึ้น

โดยสรุปการเตรียมใช้หลักสูตรการสอนทางไกล ต้องมีการวางแผน และมีการประชาสัมพันธ์เตรียมงบประมาณดำเนินการ เตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อในการถ่ายทอดบทเรียน การศึกษาทางไกลเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์

การดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล

วรางคณา โทโพธิ์ไทย (2558 : 4-23) อธิบายอีกว่า การดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล เป็นการนำเอาหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาแล้ว มาดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เป็นขั้นตอนที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การนำหลักสูตรไปใช้มีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามความมุ่งหมายทุกประการ ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ มีดังนี้

1. หลักการสำคัญในการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้

1.1 มีการวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้ ผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจหลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้ปฏิบัติเป็นไปตามในทำนองเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน

1.2 มีคณะบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่จะต้องทำหน้าที่ประสานงานกันเป็นอย่างดี ในแต่ละขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้

1.3 ดำเนินการอย่างเป็นระบบเป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้ การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จได้ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตร สื่อตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ ที่จะ เป็นแหล่งให้ความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการจัดเตรียมไว้อย่างดีและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนได้ทุกเมื่อ

1.4 ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้สนับสนุน ผู้อำนวยการ หน่วยงานความ สดวก ดังนั้นบุคลากรเหล่านี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง ตั้งแต่การอบรมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไป ใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมาย คือผู้รับผิดชอบในการใช้หลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรและ ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ

1.5 การนำหลักสูตรไปใช้ ควรจะตั้งให้มีหน่วยงานที่มีผู้อำนวยการพิเศษด้วย การสนับสนุน และการพัฒนาการใช้หลักสูตรโดยทำหน้าที่นี้สอดคล้องตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ และควรปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.6 หน่วยงานและบุคลากรในฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ต้องปฏิบัติงาน ในบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ

1.7 การนำหลักสูตรไปใช้สำหรับผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายทุกหน่วยงาน ต้องมีการ ติดตามและประเมินผลเป็นระยะเพื่อจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาทั้งในแง่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและการวางแผนทางการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้

ขั้นตอนการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การลงทะเบียนเรียน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนดำเนินการลงทะเบียนซึ่งต้องตรวจสอบ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจชัดเจนก่อนลงทะเบียน การลงทะเบียนเรียนสามารถทำได้โดยการลงทะเบียน ด้วยตนเอง การลงทะเบียนด้วยระบบออนไลน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อรับการลงทะเบียนแล้วจะมี ฐานข้อมูลผู้เรียนอยู่ในระบบ

2.2 การปฐมนิเทศ เป็นการเรียนกิจกรรมแรกที่สำคัญต่อการศึกษากับตนเองในระบบ การศึกษาทางไกล และมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนที่เข้าศึกษาใหม่ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาทางไกล วิธีการเรียนด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกล ปัจจัยที่ ส่งผลสำเร็จใน การเรียนการปรับตัว การเตรียมความพร้อมที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง อย่างมีประสิทธิภาพ แนวปฏิบัติขั้นตอนต่างๆที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้

2.3 การดำเนินการเรียนการสอน ในขั้นตอนนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบและคณาจารย์ผู้สอน จะดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยเตรียมการทางด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ ดังที่กล่าวมาขึ้นในการเตรียมการ โดยผู้เรียนจะดำเนินการศึกษากับตนเองผ่านสื่อที่ จัดเตรียมไว้ให้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ รายการวิทยุโทรทัศน์ DLTV การเรียนการสอน e-Learning นอกจากนี้ อาจจะมีการเสริมการสัมมนา เสริมการฝึกทักษะ การฝึกปฏิบัติ การฝึก ภาคนาม อบรมเข้มและฝึกอบรมประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น

2.4 การให้บริการสนับสนุนการศึกษาทางไกลหลักสูตรการศึกษาทางไกล มีการกำหนด ระบบการให้บริการสนับสนุนการศึกษา ได้แก่ บริการเสริมการศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมพบปะและให้ คำปรึกษาทางวิชาการ บริการตอบคำถาม บริการแนะแนวการศึกษา และกิจกรรมนักศึกษา บริการ ห้องสมุดสื่อ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สิ่งที่สำคัญและเสมือนจริงและการบริการข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ตามช่องทาง ทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรดำเนินไปด้วยดี

โดยสรุปหลักการสำคัญในการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้ ได้แก่ มีการวางแผน เตรียมการนำหลักสูตรไปใช้การดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมไว้ บุคลากร

ที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมและดำเนินการตามหน้าที่เต็มความสามารถมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรและมีการวัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยมีขั้นตอนนำหลักสูตรไปใช้ครอบคลุมถึงการลงทะเบียน การปฐมนิเทศ การดำเนินการเรียนการสอน เต็มการบริการการศึกษา และการประมวลผลศึกษา

การประเมินหลักสูตรการศึกษาทางไกล

วารจคณา โดโทรีไทย. (2558 : 4-28) การประเมินหลักสูตรการศึกษาทางไกล เป็นการพิจารณาเพื่อตัดสินคุณค่าความสำเร็จการตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาทางไกล ตรวจสอบคุณภาพของผลผลิต คือผู้เรียน และพัฒนาข้อดีข้อเสีย เพื่อนำข้อมูลไปประกอบพิจารณาการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาทางไกลต่อไป

1. การประเมินหลักสูตรก่อนการนำไปใช้ คือ กระบวนการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ความเหมาะสมความเป็นไปได้ของการนำหลักสูตรไปใช้ คະแนนในการประเมินได้แก่ องค์ประกอบหลักสูตรครบถ้วนองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันจริง เช่น การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างหลักการนโยบาย ปรัชญาโครงสร้างวัตถุประสงค์ เนื้อหา การถ่ายทอดความรู้ การจัดประสบการณ์เรียน และการประเมินผลสอดคล้องเหมาะสม การตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ความเป็นไปได้ ความคุ้มค่า และการก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นต้น

แนวทางในการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง ได้แก่ วิธีการตรวจสอบรายการการประเมิน ความต้องการความจำเป็น การศึกษาความเป็นไปได้ การศึกษาแบบนาร่องพิจารณา โดยผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

2. การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีกับสถานการณ์จริงเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำได้หรือไม่เพียงใด หากพบปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

แนวทางในการประเมินการใช้หลักสูตร ได้แก่ ใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง การสำรวจ การศึกษาประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น การประเมินโดยกลุ่มผู้ใช้หลักสูตร และผู้เกี่ยวข้องและสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

3. การประเมินหลังการใช้หลักสูตร การประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินหลังจากได้ดำเนินการใช้หลักสูตรไปแล้ว ซึ่งการประเมินข้างต้นแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) การประเมินการใช้หลักสูตรขณะที่กำลังใช้ และ 2) การประเมินหลังการใช้หลักสูตรไปได้ระยะหนึ่งประเด็นสำคัญในการประเมิน หลังการใช้หลักสูตรได้แก่ การประเมินปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คนที่ส่งผลต่อการดำเนินการของหลักสูตร ความสอดคล้องของการวางแผนหลักสูตรกับการดำเนินการหลักสูตรที่แท้จริง การประเมินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ การประเมินความสอดคล้องผลผลิตของหลักสูตรกับผลผลิตที่แท้จริง จาก การดำเนินงานใช้หลักสูตร เช่น การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินระบบหลักสูตร การประเมินระบบบริหารหลักสูตร การประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนการประเมินการสอนของผู้สอน และการประเมินติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น

2. ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรการศึกษาทางไกล

วารจคณา โดโทรีไทย (2558 : 4/28-29) djjk;57' ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาทางไกล มีหลักการเช่นเดียวกับการประเมินหลักสูตรทั่วไปดังนี้

2.1 ขึ้นกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินหลักสูตรต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจนก่อนว่าจะประเมินในส่วนใดหรือเรื่องใด นอกจากนี้ผู้ประเมินหลักสูตรต้องกำหนดด้วยว่า ต้องการนำข้อมูลมาทำอะไร การกำหนดขอบข่ายวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการประเมินหลักสูตรอย่างเด่นชัดจะเป็นกรอบการประเมินผลหรือตัวนำเสนอแนะรูปแบบของการประเมินกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีการเก็บข้อมูล และการสร้างเครื่องมือในการประเมินได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง

2.2 วางแผนออกแบบการประเมินหลังจากที่ผู้ประเมินได้ศึกษา และสำรวจเอกสาร และผลการประเมินที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วผู้ประเมินก็พร้อมที่จะตัดสินใจวางรูปแบบการประเมินได้สิ่งที่ผู้ประเมิน จะต้องตัดสินใจกำหนด คือ 1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 การกำหนดแหล่งข้อมูล 3 การพัฒนาเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล 4 การกำหนดในการประเมินและการกำหนดระยะเวลาการประเมิน

2.3 ขึ้นเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประเมินผลก็รวบรวมข้อมูลก่อนขอบข่าย และระยะเวลาในการกำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติการผลประเมินผล

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ประเมินกำหนดวิธีการจัดระบบข้อมูลโดยอาจจำแนกเป็นหมวดหมู่ และพิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่เหมาะสม

2.5 การรายงานผลการประเมินภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินผลจะต้องรายงานผลและเสนอผลการประเมินโดยพิจารณาตัดสินว่าจะให้ออกมาในรูปแบบใด เป็นข้อความรายงานหรือรูปแบบสถิติแผน ภูมิหรือกราฟ เป็นต้น

โดยสรุป การประเมินผลหลักสูตรการศึกษาทางไกลเป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าความสำเร็จในการตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาทางไกล และความต้องการของสังคมตรวจสอบองค์ประกอบการดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล ตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตและพิจารณาข้อดีข้อเสียเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาทางไกลต่อไป

ตัวอย่างการจัดการศึกษาทางไกลแบบออนไลน์ในต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ในประเทศอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเปิดแห่งราชอาณาจักรอังกฤษ มีสภาพการจัดการศึกษาทางไกลในด้านนโยบาย และแผนงานการบริหารจัดการศึกษาด้านหลักสูตรด้านการเรียนการสอนและสื่อการสอนผู้เรียนด้าน ผู้สอนด้านวัดผลประเมินผลด้านการสนับสนุนการศึกษาและด้านประกันคุณภาพ

ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน รวมทั้งการสอนเสริมเสมือนจริงและการอภิปรายกลุ่ม (Virtual tutorial and discussion groups) การส่ง การบ้านและการตรวจการบ้านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารการสอน สื่อผสมและการประชุมโดยใช้ คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง ในแต่ละวันนักศึกษาจะสามารถเปิดอ่านอีเมลอิเล็กทรอนิกส์และข่าวสาร ประชุมผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ได้ นักศึกษาต้องใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) และเนสแคป (Nescape) เพื่อส่งงานการบ้านจากสมุดอิเล็กทรอนิกส์ไปให้อาจารย์ตรวจและอาจขอให้นำไปไว้ที่ศูนย์แบบฝึกหัด อิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยเพื่อเผยแพร่ด้วย

2. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของประเทศแคนาดา

การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ในประเทศแคนาดาในระดับอุดมศึกษามีการจัดในหลายๆ มหาวิทยาลัย

กรณีตัวอย่างมหาวิทยาลัยยอธาบัสกา (Athabasca University) มีการเรียนในชั้นเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นวิธีการเรียนแบบใหม่ที่นำมาใช้โดยคณะธุรกิจ Business School คือการเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ e-Class โดยมีการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์ Study Online โดยเรียนเป็นกลุ่ม การเรียนอิเล็กทรอนิกส์จะเรียนร่วมกันกับเพื่อนนักศึกษาและครู ตามตารางเป็นเวลา 13 สัปดาห์โดยเริ่มจากเดือนกันยายนจนถึงเดือนมกราคม นักศึกษาจะติดต่อกับอาจารย์หรือเพื่อนนักเรียนทางอีเมล (e-mail)

3. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในกระบวนการสร้างความทันสมัยของจีนการศึกษาทางไกลออนไลน์ในระดับอุดมศึกษามีส่วนในการสนับสนุนทางการจัดการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอันเนื่องมาจากการศึกษาทางไกลมีลักษณะเปิดกว้าง ประหยัดและยืดหยุ่น

ตั้งแต่ปี 1994 โครงการพัฒนา ICT ได้ผุดขึ้นมาอย่างมากมาย โครงการข่ายใช้ (Chinese Education and Research Network CERNT) ได้พัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งมหาวิทยาลัยโครงการ (Application of Modern education technology project) มีเป้าหมายในการสร้างความเชื่อมโยงของคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสู่ระดับโรงเรียน นอกจากนี้โครงการ CETV Distance Education Program ได้จัดให้มีโครงข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านทางโทรทัศน์ โครงการดังกล่าวสนับสนุนส่งเสริมระบบการศึกษาทางไกลโดยใช้การเชื่อมโยงระบบ ICT เข้าด้วยกัน

4. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของประเทศนิวซีแลนด์

การจัดการศึกษาทางไกลประเทศนิวซีแลนด์ มีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน ตลอดชีวิต (Life long Learning) โดยการเรียนระบบเปิดมีการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน ในลักษณะของ Online campus คือการใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนในแต่ละวิชา อาจารย์จะแนะนำรายละเอียดของวิชาลงในคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งแนะนำตนเองแนะนำงานที่จะต้องส่ง แนะนำวิธีการวัดผล ประเมินผลและเชิญชวนให้นักศึกษาติดต่อเข้ามาได้ตลอดเวลา ถ้าต้องการคำแนะนำปรึกษา และเมื่อใกล้จะถึงเวลาส่งงานแต่ละชิ้นหรือใกล้สอบ อาจารย์จะส่งจดหมายเตือนทางคอมพิวเตอร์อาจารย์และนักศึกษาได้มีโอกาสติดต่อกันอย่างใกล้ชิดนักศึกษาทุกคนได้รับพาสปอร์ตและ Login เข้าระบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัย บางวิชาอาจารย์ให้แบบฝึกหัดทางคอมพิวเตอร์ นอกจากนั้นนักศึกษายังสามารถติดต่อกันเองได้ โดยใช้อีเมลและนัดพบเพื่อทบทวนวิชากันเป็นครั้งคราวด้วย

5. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของประเทศฟิลิปปินส์

ในประเทศฟิลิปปินส์สามารถเรียกได้ว่าเป็นยุคของอีเลิร์นนิง (e-Learning : Electronic Learning, m-Learning : Mobil Learning และ u-Learning : Ubiquitous learning) ในยุคนี้ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อช่วยในการเพิ่มทักษะความรู้ สำหรับผู้เรียนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้สามารถควบคุมบรรยากาศในการเรียนได้ ซึ่งครูและเด็กก็มีความยืดหยุ่นในการสร้างบรรยากาศในการเรียนเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากประสบการณ์หรือพื้นความรู้เดิมของผู้เรียนการมีอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น Threaded group discussion, RSS feeds, Bullet boards, การส่งงานออนไลน์ Quiz, Chat, Web-browsing and Safaris และเพื่อขยายบรรยากาศในการเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ใน ODL เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใช้

ในการสนับสนุน ODL ที่ใช้เหมือนกันในทุกสถาบันสถานศึกษาปัจจุบัน เช่น วิทยุ โทรศัพท์เคลื่อนที่ และคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

การจัดทำบทเรียนโมดูล (Induction Module)

คำว่า “โมดูล” เป็นคำมาจากภาษาอังกฤษว่า Module ในภาษาไทยมีผู้เรียกต่าง ๆ กัน เช่น โมดูล โมดูล มอดูล บทเรียนโมดูล หน่วยการเรียนโมดูล โมดูลการเรียนการสอน หน่วยการเรียนหน่วยการสอน หน่วยการเรียนการสอน ดังมีผู้ให้ความหมายของบทเรียนโมดูลไว้หลายท่าน ดังนี้

พรอมา พิษยะสุนทร (2546 : 37) กล่าวถึง พาร์สัน และคณะ (Parsons and others.1976 : 31) อธิบายว่าบทเรียนโมดูลเป็นบทเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ด้วยตนเองอย่างสะดวก ตามความสามารถของตนเอง จะใช้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ต้องการและสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

ส่วน ฟิจิ (Fiji.1976. อ้างถึงใน พรอมา พิษยะสุนทร. 2546 : 33) ให้ความหมายของบทเรียน แบบโมดูลว่า คือ บทเรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนได้อย่างอิสระซึ่งบทเรียนที่ได้ เรียงลำดับการสอนไว้ตามลำดับอย่างเป็นระบบ อาจจะถือว่าบทเรียนโมดูลเป็นส่วนหนึ่งของต้นแบบ การเรียนอย่างมีระบบ

วิชัย ดิสระ (อ้างถึงใน พรอมา พิษยะสุนทร. 2546 : 37) กล่าวถึง บทเรียนโมดูลว่าหมายถึง บทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่งสำเร็จในตัวเอง สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก ทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้และสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามที่บทเรียนโมดูลกำหนดไว้จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า บทเรียนโมดูล หมายถึง บทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่งสำเร็จในตัวเอง สร้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ ศึกษาด้วยตนเองและสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 67) กล่าวว่า บทเรียนโมดูล หมายถึง บทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาประกอบไปด้วย กิจกรรมและสื่อการเรียนต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2554 : 37) บทเรียนโมดูล (Module) มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มุ่งเน้นการฝึกสมรรถภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Competencies Based) มีเกณฑ์ทางด้านความรู้ (Knowledge Criteria) เกณฑ์ด้านการแสดงออก หรือการปฏิบัติงาน (Performance Criteria) เกณฑ์ทางด้านการประเมินผลความรู้ของผู้เรียน และการแสดงออกตาม ความสามารถของผู้เรียน (Consequence Criteria) กิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และแสดง สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านทักษะและสมรรถภาพทางเจตคติในวิชาการและวิชาชีพ รูปแบบของโมดูลจะออกแบบเป็นหน่วยการเรียนที่มีความสำเร็จในตัวเอง ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ได้ตาม ความสนใจของแต่ละบุคคล ระบบการบริหารจัดการสะดวก ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ

ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้ การแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ ฝึกทักษะและกระบวนการคิด

สรุปได้ว่า บทเรียนโมดูล คือบทเรียนที่สร้างเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่ในแต่ละหน่วยสำเร็จด้วยตัวเอง เพื่อใช้สำหรับผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความความสนใจ ความสามารถของนักเรียนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนโมดูลหรือหน่วยการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างบทเรียนเป็นหน่วยที่มีเนื้อหาหรือกลุ่มประสบการณ์จบในตัวเอง สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้ การแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ ฝึกทักษะและกระบวนการคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอนและชัดเจนโมดูลหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยแนวทางการเรียนรู้ สาระ แนวคิดวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดผลและประเมินผล โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นกล่อง เป็นแฟ้มห่วงชนิดปกแข็งบรรจุเอกสารพิมพ์ หรือ เป็นหนังสือ เป็นต้น

องค์ประกอบของบทเรียนโมดูล

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 92-93) อธิบายว่าบทเรียนโมดูลมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล (Rationale) คือหลักการและเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังบทเรียนนั้น มุ่งให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเรื่องที่เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาต่าง ๆ ในบทเรียนและความสัมพันธ์กับเนื้อหาอื่น ๆ

2. จุดประสงค์ (Objective) เป็นจุดประสงค์ของบทเรียนนั้น ซึ่งคาดหวังว่าเมื่อเรียนจบบทเรียนนั้นแล้ว จะมีสมรรถภาพหรือพฤติกรรมอะไร จุดประสงค์ของบทเรียนโมดูลจะเป็นแนวและเป็นหลักยึดสำหรับการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การประเมินก่อนเรียน (Pre assessment) เป็นการประเมินผลก่อนเรียนโมดูลเพื่อทราบว่าการเรียนผู้เรียนมีความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานมากน้อยเพียงใด

4. กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning actives) เป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของบทเรียน โดยจะมีกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรม ผู้เรียนเลือกกิจกรรมตามความสนใจ ความสามารถและความพร้อมของตนเอง

5. การประเมินหลังเรียน (Post assessment) เป็นการประเมินผลหลังจากการเรียนบทเรียนโมดูลจบแล้วเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของบทเรียนหรือไม่ในระดับใด

ขั้นตอนการสร้างและใช้บทเรียนโมดูล

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โมดูลมีขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการ

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 92-93) กล่าวไว้โดยสรุปดังนี้

1.1 กำหนดเรื่องที่จะสร้างบทเรียน ควรตัดสินใจว่าควรสร้างบทเรียนเรื่องใด ควรเลือก

เรื่องที่คุณมีความถนัด ความสนใจและความรอบรู้เรื่องนั้น ๆ กำหนดหลักการและเหตุผล เป็นการอธิบายถึงเบื้องหลังความเป็นมาของบทเรียน ความสำคัญของบทเรียน ขอบเขตของเนื้อหาการเรียนและความสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ

1.2 กำหนดจุดประสงค์ การกำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนจะเป็นแนวในการเขียนเนื้อหาสาระการเรียนตลอดจนกิจกรรมและสื่อต่าง ๆ ของโมดูล การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จึงเป็นการกำหนดเป้าหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่สามารถวัดได้ และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับพิจารณาผู้เรียนว่าบรรลุผลการเรียนในระดับที่น่าพอใจหรือยัง

1.3 สืบเสาะสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ผู้สร้างโมดูลจะต้องศึกษาค้นคว้าตำราเอกสารโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนได้อย่างเหมาะสม วิเคราะห์ภารกิจ เป็นการวิเคราะห์ว่าบทเรียนนั้น ๆ จะต้องอาศัยความรู้พื้นฐานและความสามารถใดมาก่อนบ้างระหว่างเรียนจะต้องเรียนรู้เรื่องอะไรบ้างจุดประสงค์แต่ละข้อจะต้องใช้กิจกรรมใดบ้าง และกิจกรรมเหล่านั้นควรมีลักษณะใด

1.4 สร้างเครื่องมือประเมินผล เป็นการสร้างเครื่องมือประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวัดทั้งส่วนที่เป็นความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียน รวมทั้งความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานที่ครอบคลุมจุดประสงค์ของบทเรียน

1.5 ปรับปรุงบทเรียน นำบทเรียนที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ พิจารณาตรวจ สอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทดลองใช้ นำบทเรียนที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ตามลำดับดังนี้

1.6 ทดลองใช้กับกลุ่มย่อยเพื่อทดลองหาประสิทธิภาพของบทเรียน และทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทดลองใช้ในห้องเรียน เพื่อทดลองหาความเที่ยงตรงในการทำหน้าที่เป็นบทเรียน และปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย

1.7 พิมพ์ฉบับจริง นำบทเรียนที่ปรับปรุงครั้งสุดท้าย แล้วไปพิมพ์เพื่อจัดใส่แฟ้มปกแข็ง หรือจัดเป็นชุดเอกสารเพื่อนำไปใช้ต่อไป

2. ขั้นตอนการเรียนรู้

การนำโมดูลไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรดำเนินการดังนี้

2.1 ประเมินผลก่อนเรียน โดยอาจใช้เป็นแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เพื่อทดสอบความรู้ความสามารถและสมรรถภาพพื้นฐานของผู้เรียน แนะนำการใช้บทเรียน ผู้สอนแนะนำขั้นตอน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ในโมดูล

2.2 ทำกิจกรรมตามบทเรียน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้และทำกิจกรรมด้วยตนเอง ตามขั้นตอนต่างๆ ในใบงานหรือบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้ในบทเรียน

3. ขั้นสรุป

3.1 ประเมินผลหลังเรียนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจบในแต่ละโมดูล

3.2 สรุปสาระสำคัญ ผู้สอนและผู้เรียนสรุปสาระของบทเรียน

3.3 ร่วมกันตรวจสอบและประเมินผลงานผู้สอน และผู้เรียนตรวจสอบและประเมินผลงานร่วมกัน

3.4 เรียนซ่อมเสริมผู้สอนและผู้เรียนวางแผนการเรียนซ่อมเสริมในกรณีที่ผลการประเมินหลังเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

ข้อควรคำนึงในการสร้างบทเรียนโมดูล

Arends, Masla and Weber. 1973. (อ้างถึงใน พรอุมา พิษยะสุนทร. 2546 : 49-50) อธิบายว่าการสร้างบทเรียนโมดูลที่ดีนั้นต้องคำนึงถึง ประเด็นต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของบทเรียนโมดูล ที่สร้างได้ส่งเสริมสมรรถภาพให้แก่ผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็ต้องให้สอดคล้องกับปรัชญาในการเรียนการสอนของหลักสูตร

2. ในการกำหนดสมรรถภาพที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสดงให้เห็นนั้น ควรจะคำนึงถึงคำถามต่อไปนี้

2.1 การวัดความรู้ จะต้องคำนึงถึงว่า ความรู้อะไรที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้อย่างแท้จริง

2.2 การวัดเจตคติ จะต้องคำนึงว่าพฤติกรรมอะไรที่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงออก

2.3 การวัดพฤติกรรม จะต้องคำนึงว่า พฤติกรรมอะไรที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติให้เห็นจริงได้

3. เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์แล้ว การสร้างบทเรียนโมดูลจะต้องกำหนดสมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน สมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นควรกำหนดแต่เฉพาะเรื่องที่เป็นพื้นฐานจริง ๆ ของบทเรียนโมดูล ควรมีน้อยที่สุดเพื่อให้โปรแกรมการเรียนยืดหยุ่นได้ และให้โอกาสผู้เรียนที่จะเลือกเรียนได้มากที่สุด

4. การสร้างแบบประเมินผลก่อนเรียน ผู้สร้างควรมั่นใจว่าเกณฑ์ที่สร้างขึ้นนั้น ใช้วัดสมรรถภาพของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริง ตัวอย่าง เช่น ถ้าใช้เกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติ การวัดผลที่เกี่ยวกับสติปัญญาความรู้ก็ไม่เหมาะสม ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การประเมินผลต้องคำนึงถึงความเป็นจริง และจะต้องใช้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน วิธีวัดผลจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด

5. ในการสร้างกิจกรรมการเรียน ผู้สร้างควรพยายามให้มีทางเลือกหลาย ๆ ทางแก่ผู้เรียนทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด สอดคล้องกับวิธีการเรียนของเขา และจะช่วยให้เขาได้เรียนรู้ในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้ผู้เรียนควรจะได้มีโอกาสเลือกการสร้างกิจกรรมของตนเองด้วยความช่วยเหลือจาก อาจารย์ผู้สร้างบทเรียนต้องคำนึงอยู่เสมอว่า ผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการแสดงความสามารถในสมรรถภาพที่ระบุไว้ไม่ใช่งานกิจกรรมการเรียน

6. ถ้าผู้สร้างกิจกรรมการเรียนเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ นั้นควรเรียงลำดับการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนที่ควรจะทำให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงลักษณะแผนงานทั้งหมด

7. กิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเลือกเรียนนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดเท่าเทียมกัน

8. วิธีการสร้างการประเมินผลหลังเรียนควรใช้วิธีการตามที่เสนอไว้ในการสร้างการประเมินผลก่อนเรียนและข้อสอบคุณเชื่อถือได้

9. ผู้สร้างบทเรียนโมดูลอาจจะระบุกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องได้ตามความเหมาะสม ถึงแม้ว่าโดยปกติแล้วกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องควรจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะเมื่อได้สร้างบทเรียนโมดูลสมบูรณ์ทั้งโปรแกรมแล้วกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องอาจจะนำมาใช้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้

10. คำอธิบายบทเรียนควรจะสั้นและชัดเจน

11. ผู้สร้างบทเรียนโมดูลควรให้ผู้ร่วมงานหลาย ๆ คนและผู้เรียนช่วยกันวิจารณ์เพื่อจะได้นำข้อวิจารณ์เหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขบทเรียนที่สร้างขึ้น

12. เมื่อสร้างบทเรียนโมดูลเรียบร้อยแล้วผู้สร้างควรจะต้องทบทวนอีกครั้งว่าบทเรียนโมดูลนั้นเน้นถึงสมรรถภาพที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียนหรือไม่และเป็นตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนหรือไม่

13. ในขั้นสุดท้ายผู้สร้างบทเรียนโมดูลจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นนั้นยอมเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้เสมอ

5. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

4.1 การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

ความหมาย

วัชร เกษพิชัยณรงค์ และคณะ (อ้างถึงใน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยี การศึกษาทางไกล. 2558 : 56) โดย ได้ให้ความหมายของการเรียนเชิงรุกหรือ Active Learning คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง Higher order Thinking ไม่เพียงแต่ฟัง ผู้เรียนจะต้องอ่านเขียน ถามคำถามอภิปรายร่วมกันและลงมือปฏิบัติจริงทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

Active Learning หรือการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป (Bonwell, 1991) กล่าวว่าเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการคือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์, และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Meyers and Jones, 1993) โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-Creators) (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ : ออนไลน์)

Fedler and Brent (1996) Active Learning ระบุว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง แปลตามตัวก็คือเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้โดยการอ่าน, การเขียน, การโต้ตอบ, และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์, การสังเคราะห์, และการประเมินค่า (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบ Active Learning การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์กับการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามธรรมชาติของมนุษย์และตามแตกต่างระหว่างบุคคล เกิดองค์ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์, การสังเคราะห์, และการประเมินค่า เป็นต้น

ความสำคัญ

วัชรีย์ เกษพิชัยณรงค์ และคณะ (อ้างถึงใน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยี การศึกษาทางไกล. 2558 : 56) อธิบายว่า ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
2. ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกันมีวินัยในการทำงานการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟุด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศและหลักความคิดรวบยอด
5. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
6. ความรู้เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning

1. พิจารณาจุดประสงค์เนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้
2. ออกแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง
3. ใช้กิจกรรมการเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้
4. ประเมินผลการเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไรบ้างและมีประเด็นใดที่ผู้เรียนยังสงสัย
5. หลีกเลียงการสอนเพื่อให้ครบ ให้ทัน รีบเร่ง เพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่อยากเรียน
ไชยยศ เรืองสุวรรณ (อ้างถึงใน เสาวภา เพ็ชรรัตน์. ออนไลน์) กล่าวว่า Active Learning เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มีลักษณะ ดังนี้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
2. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟุด ฟัง คิด
3. เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูง

4. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล, ข่าวสาร, สารสนเทศ, และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด
5. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
6. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

บทบาทของครู กับ Active Learning

ณัชชา แก้วชัยเจริญกิจ (2550 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้อยู่ตามแนวทางของ Active Learning

จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
3. จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย
5. วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม
6. ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิด ของ ผู้เรียน

ตัวอย่างการเรียนรู้แบบ Active Learning

วัชร เกษพิชัยณรงค์ และคณะ (อ้างถึงใน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. 2558 : 56) ยกตัวอย่าง วิธีการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning

1. Active Reading เป็นวิธีการที่ให้แต่ละคนอ่านบทความแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านกับเพื่อนนำมาเขียนเป็นผังมโนทัศน์ Concept map ลงในกระดาษโปสเตอร์ เพื่อทำการวอล์คแรลลี่ต่อไป
2. Brainstorming กำหนดหัวข้อและเวลา จากนั้นแบ่งกลุ่มผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่ม แล้วทุกคนนำเสนอแนวคิดของตนและบันทึกทุกแนวคิดที่มีผู้นำเสนอ
3. Ari and Design statement ผู้สอนตั้งคำถาม โดยมีตัวเลือกให้ผู้เรียนว่าเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร เช่น อาจใช้ไม้ปิงปองที่มีสี 2 ด้านแตกต่างกันเป็นอุปกรณ์ช่วยตอบแล้วเลือกผู้ตอบในแต่ละกลุ่มให้อภิปรายหลังจากนั้น จึงอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งชั้นเรียน
4. Archer กำหนดหัวเรื่อง แล้ว แบ่งเป็นหัวข้อย่อย ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ได้จำนวนกลุ่มเท่ากับจำนวนหัวข้อย่อยจากนั้นเขียนข้อย่อย ๆ ลงบนกระดาษโปสเตอร์แล้วติดไว้

รอบห้องแต่ละกลุ่มระดมความคิดและเขียนลงในกระดาษโปสเตอร์เมื่อครบ 2-3 นาที เตรียมไประดมความคิดหน้าโปสเตอร์ถัดไปโดยอ่านแนวคิดของกลุ่มก่อนหน้าถ้าเห็นด้วยให้ใส่เครื่องหมายถูกและเพิ่มสิ่งที่คิดแตกต่าง จากนั้นสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

5. Concept Map ลักษณะคล้ายการเขียน Mind Map แต่การเขียนแผนผังมโนทัศน์จะแสดงแนวคิดและคำเชื่อมโยงระหว่างแนวคิด

6. Gallery Walk กำหนดหัวข้อเรื่อง เขียนแนวคิดวิธีการลงกระดาษโปสเตอร์แล้วติดไว้รอบ ๆ ห้องเพื่อให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการเดินชมผลงาน

7. Jigsaw ผู้สอนเลือกเนื้อหาที่แบ่งเป็นส่วน 3-4 ชิ้นแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มกลุ่มโดยสมาชิกในกลุ่มเท่ากับเนื้อหา Home Group สมาชิกแต่ละคนเลือกเนื้อหาที่ตนสนใจและไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ Expert Group เพื่อศึกษาทำความเข้าใจหรือหาคำตอบร่วมกันในกลุ่มจากนั้นก็กลับไปสอนที่กลุ่มเดิมของตนจนครบถ้วน

8. Problem/ Project based Learning หรือ Case Study ใช้เรื่องจริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน บ้าน โรงเรียนหรือที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการบูรณาการความรู้ที่ได้เรียนกับประสบการณ์ตรง หรือสืบเสาะหาความรู้เพิ่มเติม

9. Role Playing การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนแสดงออกตามสถานการณ์ที่กำหนดให้เพื่อเป็นประสบการณ์ที่จะนำไปแก้ไขปัญหา และสถานการณ์ในชีวิตจริง ผู้เรียนได้เรียนรู้การแสดงออกฝึกวางแผนทำงานร่วมกัน เข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งของตนเองและของผู้อื่น เช่น การทำกิจกรรมฟ้าครามริสอร์ท ผู้สอนจะกำหนดบทบาทแล้วเขียนไว้ในกระดาษให้ผู้เรียน 6 คนจับฉลากเลือกว่าจะแสดงบทบาทใด โดยไม่ให้ปรึกษากัน แล้วให้แสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทที่ตนเองได้รับหลังจากนั้นจะตั้งคำถาม และให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ผู้แสดงแต่ละคนทำหน้าที่อะไร และทำหน้าที่นั้นได้ดีหรือไม่ มีจุดใดที่ต้องแก้ไขหรือปรับปรุง เป็นต้น

10. Think pair share ผู้สอนเป็นผู้กำหนดคำถามให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเองหลังจากนั้นจึงอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันกับเพื่อนในชั้นเรียน

11. Predict -Observe -Explain จำลองสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องให้ผู้เรียนเรียนรู้ โดยผู้เรียนเขียนทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้น สังเกตและบันทึกผลอภิปรายสิ่งที่สังเกตได้ อาจทำการทดลองสำรวจหรือค้นคว้าเพิ่มเติมได้ เช่น กิจกรรมพลังงานเพื่ออนาคต ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มจะได้รับอุปกรณ์การทดลอง ได้แก่ แผ่นโซล่าเซลล์ 2 ชนิด มัลติมิเตอร์ ไม้มบรรทัด กระดาษสีดำ และโคมไฟเพื่อให้แต่ละกลุ่มทำการทดลองเพื่อวิเคราะห์ว่า แผ่นโซล่าเซลล์ชนิดใดมีประสิทธิภาพดีกว่ากัน และให้ออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ นำเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน เป็นต้น

12. Fashion Plus เมื่ออธิบายถึงประเด็นที่สำคัญผู้สอนควรให้เวลาผู้เรียนตกผลึกความคิดและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม ผู้สอนควรจะไปรอบ ๆ ห้องเพราะผู้เรียนมักไม่กล้าถามหน้าชั้นเรียน

13. Card Shop ผู้สอนจัดเตรียมบัตรคำบัตรภาพไว้ให้ผู้เรียน จัดกลุ่มบัตรภาพนั้น ๆ และต้องอธิบายเกณฑ์ที่ใช้จัดกลุ่มเพื่อให้เพื่อนและผู้ฟังอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

14. Chain Note ผู้สอนเตรียมคำถามข้อความที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการไว้ โดยอาจพิมพ์ลงบนกระดาษ A4 แล้วให้ผู้เรียนแต่ละคนตอบคำถามหรือข้อความนั้นๆ เพียง 1-2 ประโยค จากนั้นส่ง

กระดาษแผ่นนั้นให้เพื่อนที่นั่งถัดไปเพื่อช่วยกันตอบคำถามนั้นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถใช้ก่อนหรือหลังเรียนได้ และควรส่งกระดาษแผ่นนั้นกลับไปในทิศทางเดิมเพื่อให้ผู้ที่เขียนก่อนได้อ่านข้อความทั้งหมดด้วย

15. Student Reflection เป็นการให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดอาจจะให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในคาบเรียน เสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนถาม คำถามที่สงสัยหรือให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนเช่น know-Want-Learned เล่นอินเทอร์เน็ต เมื่อเริ่มต้นบทเรียนให้ผู้เรียนเขียนสิ่งที่รู้ และสิ่งที่อยากรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน เมื่อจบบทเรียนให้ผู้เรียนเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

Got Need และ Exit Ticket เมื่อจบบทเรียนให้ผู้เรียนเขียนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ อาจจะเป็นการสรุปร่วมกันหน้าชั้นเรียนและวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้จากสิ่งที่อยากรู้เพิ่ม Diary/ journal Note เขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ คำถามที่ยังสงสัยและความรู้ความน้อย

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบ Active Learning เป็น กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีครูเป็นผู้วางแผนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน

3.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ (e-learning)

เทคโนโลยีสารสนเทศ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ (2558 : 39)

ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวางในทุกวงการ นั่นก็เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำงานและการบริหารราชการซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปช่วยในการทำงานนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย เช่น วิกีพีเดีย (2558 : ออนไลน์) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศหรือไอที Information Technology คือการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์โทรคมนาคมเพื่อจัดเก็บค้นหาส่งผ่านและจัดดำเนินการข้อมูล ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับธุรกิจหนึ่ง หรือองค์กรอื่น ๆ ศัพท์นี้โดยปกติก็ใช้แทนความหมายของเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์และยังรวมไปถึงเทคโนโลยีการกระจายสารสนเทศอย่างอื่นด้วย เช่น โทรทัศน์และโทรศัพท์ อุตสาหกรรมหลายอย่างเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ตัวอย่าง เช่น ฮาร์ดแวร์ Software อิเล็กทรอนิกส์อุปกรณ์กึ่งนำมามีอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์โทรคมนาคมการพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์และบริการทางคอมพิวเตอร์

วรรณภรณ์ บริพันธ์ (2559: 1) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึง การนำเอาเทคนิค ทักษะ วิธีการ กระบวนการ หรือ ความรู้ มาใช้ในการประมวลหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสารสนเทศ ทำให้สารสนเทศมีประโยชน์และใช้งานได้กว้างขวางมากขึ้น

สุชาติ กิระนนท (2541: 23) ให้ความหมายว่า เทคโนโลยีทุกด้านที่เขามารวมในกระบวนการจัดเก็บ สร้างและสื่อสารสนเทศ

วาทสนา สุขกระสานติ (2541: 6-1) กล่าวถึง ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ และระบบงานที่ช่วยให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ

โดยสรุปเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม ซึ่งมีระบบฐานข้อมูลระบบประมวลผล และระบบสื่อสารมาใช้ในระบบงานเพื่อบันทึกประมวลผลจัดเก็บ ข้อมูลและส่งสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้องความแม่นยำและความรวดเร็วให้ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ความสำคัญและความจำเป็นของเทคโนโลยีสารสนเทศ

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561 (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2557 : 1) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บุคคลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีอิสระที่จะเลือกและกระทำการใดๆ รวมถึง ชุมชนและท้องถิ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมออนไลน์ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่การงาน รวมไปถึงความสามารถในการที่จะมีบทบาทสำคัญ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากขึ้น กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (กรอบนโยบาย ICT2020) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554 มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดทิศทางพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของประเทศไทย ในระยะ 10 ปีโดยเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยจะมีการพัฒนาอย่างฉลาด การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมจะอยู่บนพื้นฐานของความรู้และปัญญา โดยให้โอกาสแก่ประชาชนทุกคน มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างเสมอภาค นำไปสู่การเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน (Smart Thailand 2020) แผนแม่บท ICT ของประเทศไทยจำนวน 2ฉบับ แต่ละฉบับครอบคลุมระยะเวลา ๕ ปี โดยเป็นแผนต่อเนื่องจากแผนแม่บท ICT (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ.2552-2556 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาตามกรอบนโยบาย ICT2020 โดยจะมีการปรับ แผนแม่บท ICT ฉบับที่ 3 ทุก 2 ปี หรือตามความเหมาะสมของสถานการณ์ แผนแม่บท ICT ฉบับที่ 3 มีเป้าหมายในการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) อย่างยั่งยืน ทัวถึง และเท่าเทียม ด้วยความมั่นคงปลอดภัย โดยให้ความสำคัญกับการนำ ICT มาใช้พัฒนาประเทศด้วยยุทธศาสตร์หลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ICT ด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์และด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม โดยยุทธศาสตร์กลยุทธ์และมาตรการ ได้กำหนด ทิศทางในการพัฒนาด้าน ICT ของประเทศที่สอดคล้องกับแผน นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการสำคัญของประเทศ ในบริบทหลักด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

วรรณภรณ์ บริพันธ์ (2559 : 1) เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันมีความก้าวหน้าและทันสมัยเป็นอย่างมาก อีกทั้งรูปแบบการสื่อสารในปัจจุบันผ่านสื่อต่าง ๆ มีการพัฒนาให้เป็นการสื่อสารแบบสองทิศทาง ส่งผลให้การกระจายข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ทั้งที่มาจากในประเทศและ

ผลกระทบที่มาจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากในอดีตเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจจากประเทศหนึ่งมีผลกระทบต่อประเทศอื่น ๆ อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ผลของความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายด้าน อาทิเช่น การเปลี่ยนเป็นสังคมสารสนเทศ โดยคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) และ ยูทูบ (YouTube) การทำงานที่ไร้เงื่อนไขของเวลาและสถานที่ ระบบเศรษฐกิจเชื่อมโยงทั่วโลก เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้งานใหม่ ๆ เช่น ระบบระบุพิกัดบนพื้นโลก (Global Positioning System, GPS) และ โปรแกรม Google Earth เป็นต้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2554: 2) (อ้างถึงใน วัชรพร ริการกรณ์. 2555: 30) ได้กล่าวถึงนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของประเทศไทย ระยะเวลา พ.ศ. 2554 - 2556 ในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคการศึกษา e-Education หน่วยงานภาครัฐของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการได้นำแนวทางดังกล่าวมากำหนดเป็นแผนหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 มาตรา 6 - 69 ที่ว่าด้วยเรื่องเทคโนโลยีการศึกษาและรัฐบาลยังได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ประกาศใช้นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ หรือ IT 2010

สรุปได้ว่า ความสำคัญและความจำเป็นของเทคโนโลยีสารสนเทศ กลายมาเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นต่อการดำเนินกิจกรรมในปัจจุบัน เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บุคคลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีอิสระที่จะเลือกและกระทำการใด ๆ ภาครัฐได้จัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561 ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ สื่อสังคมออนไลน์ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาองค์กรในอนาคต ทั้งการพัฒนา การสื่อสาร การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การพัฒนาความสามารถของคน การสร้างสังคมแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาผลการปฏิบัติ รวมทั้งการจัดการศึกษาก็ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

สื่อสังคมออนไลน์ (Online Social Media)

ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2560 : 15-16) กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 15 ว่า การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบนั้น สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาพอสมควรขึ้นอยู่กับว่าครูจะใช้ในลักษณะใด และผู้เรียนเองจะใช้ในลักษณะใด บทบาททางการสอนสื่อสังคมออนไลน์มิได้ถูกสร้างและพัฒนามาเพื่อการจัดการเรียนการสอนของครู ฉะนั้นครูจะต้องนำเอาคุณสมบัติต่าง ๆ ของสื่อสังคมออนไลน์ไปปรับใช้ในการเรียนการสอนด้วยตนเอง เช่น

1. ครูใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน โดยการเปิดวิดีโอที่เกี่ยวกับเนื้อหาในคาบนั้น ๆ จาก YouTube รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการติดตามความก้าวหน้าหลังจากมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ทำ

2. ครูสามารถให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนได้อย่างทันที เมื่อมีการซักถามเข้ามาในสื่อสังคมออนไลน์

3. สื่อสังคมออนไลน์ส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนจะได้มีความใกล้ชิดกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การเรียนการสอนนั้นดีขึ้น ผู้เรียนไม่ได้ตกอยู่ในสถานการณ์ของความตึงเครียด

4. ครูสามารถติดตามงานที่ได้มอบหมายให้กับผู้เรียน และโต้ตอบได้อย่างทันท่วงที

5. ครูสามารถตอบข้อคำถามจากผู้เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา

6. ครูสามารถสร้างสื่อง่าย ๆ ด้วยการถ่ายคลิปวิดีโอการสอนแล้วนำมาโพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ได้ อีกทั้งสามารถนำข้อมูลความรู้ที่ครูจัดเตรียมไว้ในรูปของไฟล์ Word หรือไฟล์ PDF โพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ให้ผู้เรียนได้อ่านมาล่วงหน้า ก่อนเข้าห้องเรียน บทบาททางการเรียนผู้เรียนทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างหลากหลาย นอกจากเพื่อการพักผ่อนสร้างความบันเทิงให้กับผู้เรียนเองยังสามารถนำมาใช้ในการเรียนได้ เช่น

1) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยตนเอง ซึ่งสามารถทำการบ้านไปพร้อมกันได้ด้วยเทคโนโลยีเรียลไทม์ โดยการใช้คุณสมบัติของโปรแกรม Google doc ที่สามารถพิมพ์ข้อความในเอกสารออนไลน์และสามารถตอบโต้ทำงานร่วมกันได้ในเอกสารเดียวกัน

2) สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น เช่น เมื่อครูได้กำหนดประเด็นให้อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนแต่ละคนจะมีเวลาสืบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อร่วมกันเขียนอภิปรายในหน้าจอหลักของสื่อสังคมออนไลน์นั้น ๆ อีกทั้งสื่อสังคมออนไลน์สามารถตอบสนองกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning style) ที่หลากหลายได้

3) หากผู้เรียนเกิดข้อสงสัยหรือมีปัญหาระหว่างการทำการบ้าน หรือการค้นคว้าเพื่อรายงาน ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับครูได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกทำงานได้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดช่วง ซึ่งหากเป็นเมื่อ 10 ปีที่แล้วอาจจะต้องนำข้อสงสัยมาถามครูในวันรุ่งขึ้นหรือสอบถามครูในช่วงโมงสอนก็ทำให้ผู้เรียนขาดช่วงในความอยากเรียนรู้ได้

4) สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุนให้ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยตนเอง บทบาทสำหรับการบริหารจัดการศึกษานั้น สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทพอสมควร ช่วยทำให้ห้องครมีความสะดวก รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อการบริหารจัดการ ดังนี้

- ผู้บริหารใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสั่งการ มอบหมายงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา

- ผู้บริหารใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการนัดหมายประชุมปรึกษาหารือ และสามารถใช้ศักยภาพทางเทคโนโลยีประชุมพร้อมกันหลายคนได้

- ผู้บริหารสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหนึ่งสำหรับตอบข้อซักถาม หรือรับข้อร้องเรียน เช่น สายตรงผู้บริหาร เป็นต้น

- สำหรับการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้ประชาชนรับทราบข้อมูล โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในประเภทต่าง ๆ

ธนิต ภูศิริ (2558 : 5-41) กล่าวถึง เครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ ที่ใช้ในการสื่อสารรวบรวมแบ่งปันข้อมูลความรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ตและร่วมมือกับคนในสังคมออนไลน์นั้น ๆ เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เว็บไซต์ที่เคยเป็นเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีอยู่มากมายแต่ละแห่งก็ออกแบบพัฒนาขึ้นมาใช้งานด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เราอาจแบ่งประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็น 7 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เว็บประเภท Social Network เช่น Facebook, Hi5, Twitter, Google+
2. เว็บประเภท Media Sharing เช่น YouTube, Vimeo, Flickr, Instagram
3. เว็บประเภท Micro blog Blog, Posterous
4. เว็บประเภท collaboration Network เป็นกลุ่มเครือข่ายที่ ร่วมกันทำงาน เช่น Wikipedia, Mango Apps, InoCentive
5. เว็บประเภท Bookmark ต่าง ๆ เช่น Digg, Stumble Upon, Blinklist
6. เว็บประเภท Professional Network สำหรับกลุ่มผู้ใช้งานในอาชีพเดียวกันเช่น LinkedIn, My music Talk
7. เว็บประเภท Gaming/virtual/ Reality หรือโลกเสมือน เช่น Season Life

สังคมออนไลน์เหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยข้อดีของการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอนสำหรับผู้สอนคือ

1. เป็นพัฒนาการความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของผู้สอนปัจจุบันเทคโนโลยีการศึกษาพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมีสื่อใหม่ ๆ ทั้งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์และวิธีต่างๆเกิดขึ้นอย่างมากมาย ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับเทคโนโลยีเหล่านั้นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จากสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์เหล่านั้น

2. ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นสังคมของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกันและกันดังนั้นนอกจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้จากผู้อื่นแล้ว ก็ยังเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แบ่งปันหรือเผยแพร่องค์ความรู้ของผู้สอนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งการได้รับและแบ่งปันความรู้ต่างๆนี้ ในที่สุดก็จะเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ขึ้นมานั่นเอง

3. การเข้าสู่สังคมออนไลน์ทำให้ผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมแห่งการเรียนรู้ช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสได้ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาทางไกลที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสพบกันทำให้ผู้สอนได้เรียนรู้พฤติกรรมและการเรียนของผู้เรียนได้ดีขึ้น จึงสามารถกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือการเรียนของผู้เรียนได้ตลอดเวลา

4. สังคมออนไลน์มีลักษณะเป็นสังคมที่ติดต่อเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นการเข้าใช้งานสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถนำความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้มานี้ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุงการสอนของผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับผู้เรียนนั้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้

1. ผู้เรียนใกล้ชิดกับผู้สอนมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาทางไกลที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่คนละที่และไม่ค่อยมีโอกาสพบกันนอกจากนั้นการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยผู้เรียนมั่นใจและกล้าที่จะปรึกษาและสอบถามปัญหาต่าง ๆ จากผู้สอนมากกว่าตอนที่อยู่ในชั้นเรียน
2. รู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและมีประโยชน์มิใช่เพื่อความสนุกสนานแต่เพียงอย่างเดียว
3. ผู้เรียนรู้จักฝึกฝนการทำงานเป็นทีมรู้จักการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการเรียนในปัจจุบัน
4. พัฒนาทักษะให้สืบค้นข้อมูลและพัฒนาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. เรียนรู้การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ธนิต ภูศิริ (2558 : 5-43) อธิบายความหมาย ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด Open Education Resources OER ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด หมายถึงทรัพยากรการศึกษาใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นตำราสื่อมัลติมีเดีย Streaming Video Learning object หรือวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ที่ออกแบบหรือผลิตขึ้นมา เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและนำมาจัดเก็บไว้ในเว็บไซต์ เพื่อให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเอาไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันทรัพยากรที่มีคุณภาพในสังคมให้สามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระทุกที่ทุกเวลา สอดรับกับแนวคิดของการศึกษาทางไกลที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong Learning)

จุดเด่นของทรัพยากรทางการศึกษาแบบเปิดที่เหมือนกับการสื่อการศึกษาทางไกลอื่นๆ คือนอกจากจะอนุญาตให้ใช้ได้ฟรีแล้ว ผู้ที่นำไปใช้ยังสามารถนำเอาสื่อเหล่านี้ไปดัดแปลงแก้ไขได้อีกด้วยการดัดแปลงแก้ไขที่นิยมทำกันมีอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. การนำไปรวมกัน (Mixing) เป็นการนำเอาสื่อจาก (OER) มารวมกันแล้วเพิ่มเนื้อหาเพื่อให้เกิดเป็นสื่อใหม่ เนื่องจากสื่อที่นำมาใช้นั้นมักจะไม่ได้ออกแบบมาโดยมีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่เรากำลังต้องการใช้สอน วิธีนี้นิยมใช้กับสื่อที่เรียกว่า learning Object โดยนำเอา Learning Object เป็นหน่วยการเรียนรู้เล็กๆมารวมกันเข้าเป็นสื่อใหม่

2. การดัดแปลง (Adaption) เป็นการดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานเช่น นำ OER ภาษา อังกฤษมาแปลเป็นภาษาไทยหรือดัดแปลงเนื้อหาสาระบางส่วนให้เหมาะสมกับบริบทที่ต้องการจะใช้เป็นต้น

3. การนำบางส่วนมาใช้ (Asset Extraction) เป็นการดึงเอาบางส่วนจาก OER มาใช้ เช่น ภาพกราฟฟิกส์ แผนภูมิ หรือวีดีโอคลิป

OER เปิดให้ใช้บริการอยู่จำนวนมาก มหาวิทยาลัยบางแห่งมีโอกาสนำบริการที่มีผู้นิยมใช้มีหลายแห่งเช่น MIT Open course Ware, Common Academy, Blended Learning, Toolkit, OER University, MERLOT และ YouTube เป็นต้น

สรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ (Online Social Media) เป็นสื่อที่มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาที่สามารถสื่อสารรวบรวมแบ่งปันข้อมูลความรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ต มีหลากหลายประเภท ออกแบบพัฒนาขึ้นมาใช้งานด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เป็นการสื่อสารแบบเปิดที่กว้างไกล ไม่มีค่าใช้จ่าย สามารถนำมาใช้ดัดแปลงแก้ไขใช้ประโยชน์ได้

เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาการศึกษาออนไลน์

พรรณิ สนวนเพลง (2522 : 227) กล่าวถึง เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการศึกษา การศึกษาออนไลน์ ได้แก่

1. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) อีเมล เป็นการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้งาน ส่งจดหมายเข้ามาให้ผู้ส่งต้องทราบที่อยู่และทราบที่อยู่ของผู้รับซึ่งเราเรียกว่า อีเมลแอดเดรส โดยอีเมลแอดเดรส ประกอบด้วยชื่อผู้ใช้ตามด้วยเครือข่ายที่ให้บริการ ซึ่งผู้ส่งต้องมีโปรแกรมที่สามารถส่งและรับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ได้ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์สามารถแทรกข้อมูลเอกสารประเภทไฟล์เสียง รูปภาพ หรือวีดิทัศน์สามารถทำงานได้รวดเร็วและส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปได้ทั่วโลก

2. การประชุมผ่านวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ Video Conference เป็นการใช้วิดีโอในการติดต่อสื่อสารและเป็นการติดต่อระหว่างกันตั้งแต่คน 2 คนขึ้นไปโดยนั่งอยู่หน้าคอมพิวเตอร์และมีกล้องวิดีโอเล็กๆและโปรแกรมที่เหมาะสมซึ่งต้องใช้คอมพิวเตอร์ที่มีความเร็วพอเพื่อให้ไม่เกิดความผิดพลาด ในส่วนของภาพที่ส่งไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเร็วของเครือข่ายด้วย

3. กระดานอภิปราย Discussions board เป็นการประกาศให้คนติดตาม แล้วตอบกลับข่าวสารในพื้นที่ธรรมดา มีวัตถุประสงค์ให้เกิดการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการเหมือนกับร้านกาแฟที่ให้ใครก็สามารถเข้าร่วมวงสนทนาได้ทำให้เกิดการร้องขอคำแนะนำและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ในหัวข้อสนทนาที่สนใจใช้สนับสนุนติดต่อภายในชุมชนของการปฏิบัติ

4. เครื่องมือสนับสนุนโครงการ Project support Tools เป็นเครื่องมือที่ใช้ทำให้สามารถทำงานเป็นกลุ่มและทีม งานโครงการแบ่งปันเอกสารและแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ทำให้เกิดเอกสารที่ศูนย์กลางและยอมให้ทีมสามารถเข้ามาเปลี่ยนแปลง คล้ายกับทีมงานโครงการทางไกล เพื่อระดมสมองและสร้างทางเลือกในการใช้สารสนเทศหรือข้อคิดเห็น มีนภาพที่ช่วยเหลือในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยกัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาการศึกษาออนไลน์ มีหลากหลายชนิด เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การประชุมผ่านวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ (Video Conference) กระดานอภิปราย (Discussions board) และ เครื่องมือสนับสนุนโครงการ (Project support Tools)

การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2561 : ออนไลน์) อธิบายคำว่า e-Learning โดยทั่ว ๆ ไปจะครอบคลุมความหมายที่กว้างมาก กล่าวคือ หมายถึง การเรียนในลักษณะใดก็ได้ ซึ่งใช้การถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต หรือ ทางสัญญาณโทรทัศน์ หรือ สัญญาณดาวเทียม (Satellite) ก็ได้ ซึ่งเนื้อหาสารสนเทศอาจอยู่ในรูปแบบการเรียนที่เราคุ้นเคยกันมาพอสมควร เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction) การสอนบนเว็บ (Web-Based Instruction) การเรียนออนไลน์ (On-line Learning) การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม

สาริพันธุ์ ศุภวรรณ (2558 : 8-27) การเรียนรู้ออนไลน์หรือการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตหมายถึง การใช้เว็บไซต์ในการเรียนการสอนโดยอาจใช้เว็บเพื่อนำเสนอบทเรียนในลักษณะสื่อหลากหลายมิติของ

วิชาทั้งหมดตามหลักสูตรหรือใช้เพียงการเสนอข้อมูลบางอย่างเพื่อประกอบการสอนก็ได้รวมทั้งใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะต่างๆ ของสื่อที่มีอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตเช่นการเขียนโต้ตอบ กันทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และการพูดคุยสดด้วยข้อความเสียงมาใช้ประกอบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลักษณะการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ซึ่งประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนมีอยู่ 8 ประการคือ

1. การที่เว็บเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ (interactive) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียนหรือผู้เรียนกับเนื้อหาบทเรียน
 2. การที่เว็บสามารถนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของสื่อประสม (Multimedia)
 3. การที่เว็บเปิดระบบเปิด (Open System) ซึ่งอนุญาตให้ผู้ใช้อิสรระในการเข้าถึงข้อมูลได้ทั่วโลก
 4. การที่เว็บอุดมไปด้วยทรัพยากรเพื่อการสืบค้นออนไลน์ (Online search/Resource)
 5. ความไม่มีข้อจำกัดทางสถานที่และเวลาของการสอนผ่านเว็บ (Device Distance and Time independent) ผู้เรียนมีคอมพิวเตอร์ในระบบใดก็ได้ซึ่งสามารถต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ตจะสามารถเข้าเรียนจากที่ใดหรือในเวลาใดก็ได้
 6. การที่เว็บอนุญาตให้ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมและ (Learner Controlled) ผู้เรียนสามารถเรียนตามความพร้อมความถนัดความสนใจของตน
 7. การที่เว็บมีความสมบูรณ์ในตนเอง (Self - Contained) ทำให้เราสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมดผ่านเว็บได้
 8. การที่เว็บอนุญาตให้มีการติดต่อสื่อสารทั้งแบบเวลาเดียวและต่างเวลากัน
- ลักษณะการสอนแบบออนไลน์การจัดการสอนผ่านเว็บสามารถทำได้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ
1. การจัดการสอนออนไลน์โดยไม่ต้องมีการเข้าชั้นเรียน
 2. การจัดการสอนออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ในลักษณะที่มีการนัดหมายมาเข้าชั้นเรียนบ้าง
 3. การจัดการสอนผ่านเว็บออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ ชั้นตอนใน

การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

1. ตัดสินใจเลือกลักษณะการสอนผ่านระบบ online
2. กำหนด จุดประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรที่จะจัดการเรียนการสอนผ่านระบบ Online
3. ศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียน
4. ออกแบบโครงสร้างของบทเรียนออนไลน์โดยกำหนดโครงสร้างของบทเรียน

ก่อนที่จะกำหนดรายละเอียดโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ถ้าหาความรู้และทักษะในการใช้โปรแกรมต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น โปรแกรมในการจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ โปรแกรมในการสร้างโฮมเพจรายวิชาโปรแกรมอ่านข้อมูลบนเว็บ Web Browser โปรแกรมไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ อีเมลหรือโปรแกรมประชุมทางคอมพิวเตอร์เช่นเว็บบอร์ด เป็นต้น เพราะเตรียมเนื้อหาในรูปแบบการสอนระบบออนไลน์ซึ่งครอบคลุมเว็บเพจต่าง ๆ เช่น Home Page คือเว็บเพจแรกของเว็บไซต์ซึ่งควรมีข้อความทักทายต้อนรับ กล่องสำหรับใส่ชื่อผู้เรียน และรหัสลับอาจจะเป็นเนื้อหาสั้น ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

- เว็บเพจแสดงภาพของหลักสูตรก่อน Overview เช่น เนื้อหาโดยสังเขป วัตถุประสงค์ เป้าหมายวิธีการเรียน

- เว็บเพจที่แสดงสิ่งจำเป็นในการเรียนเช่นเอกสารทรัพยากรการศึกษาระบบเครือข่ายออนไลน์ วัสดุที่แสดงข้อมูลสำคัญ ๆ เช่น การติดต่อผู้สอน การเชื่อมโยงไปยังเว็บเพจ คำประกาศคำแนะนำ การเรียนการเชื่อมโยงไปยังการใช้ห้องสมุดหรือนโยบายของสถาบัน

- เว็บเพจแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิ่งที่คาดหวังจากผู้เรียนกำหนดการสั่งงานที่ได้รับมอบหมาย วิธีหรือเกณฑ์การประเมิน เป็นต้น

- เว็บเพจกิจกรรมที่มอบหมายให้ทำแสดงงานที่มอบหมายให้ผู้เรียน เช่น การบ้านการส่งงาน การตรวจงานและกิจกรรมต่างๆที่เหมาะสม

- เว็บเพจที่แสดงกำหนดการเรียน

- เว็บเพจสนับสนุนการเรียน

- เว็บเพจการอภิปรายสำหรับการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามปัญหาระหว่างการเรียน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนทั้งในรูปแบบของเว็บเพจคำถามคำตอบที่พบบ่อย

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การเรียนที่ถ่ายทอดเนื้อหาบนเว็บไซต์ ผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต มีสาระเนื้อหาที่หลากหลายเป็นการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ (Interactive) กันแบบสองทาง ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความพร้อมและความสนใจ เวลาใดก็ได้

การสื่อสารในการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์

สารีพันธุ์ ศุภวรรณ (2558 : 9) การสื่อสารในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ สามารถทำได้ดังนี้

- อีเมล (e-mail) ติดต่อกันระหว่างครูหรือเพื่อนร่วมชั้นด้วยกัน จะให้ส่งการบ้านครูส่งงานที่ได้รับมอบหมาย

- เว็บบอร์ดใช้ติดต่อระหว่างครูและผู้เรียนใช้กำหนดประเด็นหรือกระทู้ตามที่ครูกำหนดหรือตามที่ผู้เรียนกำหนดเพื่อช่วยอภิปรายต่อประเด็นหรือกระทู้นั้น

- แชท (Chat) ใช้ติดต่อระหว่างผู้เรียนโดยการสนทนาแบบ Real Time ใช้สนทนาระหว่างผู้เรียนและครูในห้องเรียนหรือชั่วโมงเรียนนั้นๆเสมือนว่ากำลังคุยกันอยู่ในห้องเรียนจริง ๆ

- ไอซีคิว (Icq) ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างครูและผู้เรียนโดยสนทนาแบบเรียลไทม์เหมือนกับว่ากำลังคุยกันในห้องเรียนจริงๆโดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องอยู่ในเวลาเรียนนั้น ๆ Icq จัดเก็บข้อมูลไว้ให้และยังทราบด้วยว่าในขณะที่ผู้เรียนอยู่นั้นอยู่ที่หน้าเครื่องหรือไม่

- คอนเฟอร์เรนซ์ (Conference) ใช้สื่อสารระหว่างผู้เรียนครูและผู้เรียนแบบเรียลไทม์ โดยที่ผู้เรียนและครูสามารถเห็นหน้ากันได้ผ่านกล้องที่ติดอยู่กับเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้งสองฝ่าย

- อิเล็กทรอนิกส์ โฮมเวิร์ก (Electronic homework) ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและครู เป็นเสมือนสมุดประจำตัวผู้เรียนโดยผู้เรียนไม่ต้องถือสมุดการบ้านจริงๆเป็นสมุดการบ้านที่ติดตัวตลอดเวลาใช้ส่งงานตามที่ครูกำหนด เช่น เขียนรายงาน เมื่อครูตรวจก็สามารถเปิดดูงานของผู้เรียนและเขียนบันทึกเพื่อตรวจงานและให้คะแนนได้ แต่ผู้เรียนด้วยกันจะเปิดดูไม่ได้

การสร้างบทเรียนออนไลน์

สาริพันธ์ ศุภวรรณ (2558 : 9-10) ในเบื้องต้นก่อนที่จะลงมือออกแบบและสร้างรายวิชาออนไลน์ที่จะต้องผลิตนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการผลิตรายวิชาโดยผ่านขั้นตอนที่สำคัญหลายขั้นตอน เช่น การติดต่อประสานงานกับผู้บริหารด้านวิชาการของสถาบัน ทั้งนี้เพื่อพบปะเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนแนวคิด คำแนะนำเกี่ยวกับรายละเอียดกระบวนการในการออกแบบพัฒนาชุดวิชาศึกษา ข้อบังคับที่จำเป็นต้องมีในการสร้างรายวิชาทั้งเก่าและใหม่ทั้งนี้เพื่อสำรวจดูทางตลอดจนความเป็นไปได้ที่จะนำรายวิชามาเปิดสอบอีกครั้งหรือออกแบบสร้างรายวิชาใหม่ คณะทำงานของผู้ออกแบบและผลิตรายวิชา Course developer ควรได้พบปะพูดคุยกับผู้บังคับบัญชาตามลำดับนั้นเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากการผลิตหรือสร้างรายวิชาออนไลน์มีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณที่ต้องใช้จ่ายในการสร้างรายวิชานั้น การได้พบปะพูดคุยจะทำให้คณะทำงานได้ข้อมูลและรายละเอียดที่จะลงมือผลิตรายวิชาโดยปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายวิชาออนไลน์ในคำนี้จะครอบคลุมถึง

1. งบประมาณพอเพียงเพื่อการผลิตและสอนออนไลน์นั้นหรือไม่ หากทำได้ก็จะอยู่ภายใต้เงื่อนไขและขอบเขตใดบ้าง

2. โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่จะมารองรับการสร้างรายวิชาเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นเงื่อนไขข้อจำกัดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่มีตลอดจนข้อจำกัดที่ต้องคำนึงถึงก่อนการออกแบบและสร้างรายวิชาจะทำให้คณะผู้ทำงานได้ข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปอย่างรอบคอบตรงวัตถุประสงค์ ไม่เสียเวลาและงบประมาณที่ต้องมาปรับปรุงแก้ไขในภายหลัง เมื่อทำการออกแบบและผลิตรายวิชาไปแล้ว

3. บุคลากรที่จะร่วมสร้างรายวิชาที่เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่คณะทำงานต้องนำมาพิจารณา ในการสร้างรายวิชาโดยปกติทีมงานหลัก (Course developer) จะประกอบด้วย เนื้อหาและนักออกแบบและนักกระบวนกรสอน (Instructional designer) สำหรับพิมพ์งานในเชิงปฏิบัติงาน (Operation Session) จะประกอบไปด้วย Programmer Graphic designer Editor cameraman Multimedia designer การเพิ่มขีดความสามารถและความพร้อมด้านบุคลากรที่มีอยู่จะส่งเสริมความเป็นไปได้ในการออกแบบและพัฒนารายวิชาได้อย่างหลากหลายและทำให้รายวิชานั้นน่าสนใจและจูงใจให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและสร้างชุมชนการเรียนรู้ได้มาก

การแบ่งระดับบทเรียนออนไลน์ (e-Learning)

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2561 : ออนไลน์) ระดับการถ่ายทอดเนื้อหาสำหรับ e-Learning แล้วการถ่ายทอดเนื้อหาสามารถแบ่งได้คร่าวๆ เป็น 3 ระดับ ด้วยกัน กล่าวคือ

1. ระดับเน้นข้อความออนไลน์ (Text Online) หมายถึง เนื้อหาของ e-Learning ในระดับนี้จะอยู่ในรูปของข้อความเป็นหลัก e-Learning ในลักษณะนี้จะเหมือนกับการสอนบนเว็บ (WBI) ซึ่งเน้นเนื้อหาที่เป็นข้อความตัวอักษรเป็นหลัก ซึ่งมีข้อดีก็คือ การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการผลิตเนื้อหา และการบริหารจัดการคอร์ส

2. ระดับ Low Cost Interactive Online Course หมายถึง เนื้อหาของ e-Learning ในระดับนี้จะอยู่ในรูปของตัวอักษร ภาพ เสียงและวีดิทัศน์ ที่ผลิตขึ้นมาอย่างง่าย ๆ ประกอบการเรียนการสอน

e-Learning ในระดับนี้จะต้องมีการพัฒนา CMS ที่ดี เพื่อช่วยผู้ใช้ในการปรับเนื้อหาให้ทันสมัยได้อย่างสะดวก

3. ระดับ High Quality Online Course หมายถึง เนื้อหาของ e-Learning ในระดับนี้จะอยู่ในรูปของมัลติมีเดียที่มีลักษณะมีมืออาชีพ กล่าวคือ การผลิตต้องใช้ทีมงานในการผลิตที่ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบการสอน (Instructional designers) และผู้เชี่ยวชาญการผลิตมัลติมีเดีย (Multi media experts) ซึ่งหมายถึง โปรแกรมเมอร์ (Programmers) นักออกแบบกราฟิก (Graphic designers) และ/หรือผู้เชี่ยวชาญในการผลิตแอนิเมชัน (Animation experts) เป็นต้น e-Learning ในลักษณะนี้จะต้องมีการใช้เครื่องมือ (Tools) เพิ่มเติมในการผลิตและเรียกดูเนื้อหาด้วย

ระดับการนำ e-Learning ไปใช้ประกอบกับการเรียนการสอน สามารถทำได้ 3 ระดับ ดังนี้

1. สื่อเสริม (Supplementary) หมายถึงการนำ e-Learning ไปใช้ในลักษณะสื่อเสริม กล่าวคือนอกจากเนื้อหาที่ปรากฏในลักษณะ e-Learning แล้ว ผู้เรียนยังสามารถศึกษาเนื้อหาเดียวกันนี้ในลักษณะอื่นๆ เช่น จากเอกสารประกอบการสอน จากวีดิทัศน์ (Videotape) ฯลฯ การใช้ e-Learning ในลักษณะนี้เท่ากับว่าผู้สอนเพียงต้องการ จัดหาทางเลือกใหม่อีกทางหนึ่งสำหรับผู้เรียนในการเข้าถึงเนื้อหาเพื่อให้ประสบการณ์พิเศษเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนเท่านั้น

2. สื่อเติม (Complementary) หมายถึงการนำ e-Learning ไปใช้ในลักษณะเพิ่มเติมจากวิธีการสอนในลักษณะอื่นๆ เช่น นอกจากการบรรยายในห้องเรียนแล้ว ผู้สอนยังออกแบบเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจาก e-Learning ในความคิดของผู้เขียนแล้ว ในประเทศไทยหากสถาบันใดต้องการที่จะลงทุนในการนำ e-Learning ไปใช้กับการเรียนการสอนตามปกติ (ที่ไม่ใช่ทางไกล) แล้ว อย่างน้อยควรตั้งวัตถุประสงค์ในลักษณะของสื่อเติม (Complementary) มากกว่าแค่เป็นสื่อเสริม (Supplementary) เช่น ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจาก e-Learning เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนในบ้านเราซึ่งยังต้องการคำแนะนำจากครู รวมทั้งการที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดการปลูกฝังให้มีความใฝ่รู้โดยธรรมชาติ

3. สื่อหลัก (Comprehensive Replacement) หมายถึงการนำ e-Learning ไปใช้ในลักษณะแทนที่การบรรยายในห้องเรียน ผู้เรียนจะต้องศึกษาเนื้อหาทั้งหมด ในออนไลน์ ปัจจุบัน e-Learning ส่วนใหญ่ในต่างประเทศ จะได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นสื่อหลักสำหรับแทนครูในการสอนทางไกล ด้วยแนวคิดที่ว่า มัลติมีเดีย ที่นำเสนอทาง e-Learning สามารถช่วยในการถ่ายทอดเนื้อหาได้ใกล้เคียงกับการสอนจริงของครูผู้สอนโดยสมบูรณ์ได้

6. หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา

วีรวรรณ จันทรเทพย์ (2555 : 1) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ว่า “นวัตกรรม” หมายถึงความคิด การปฏิบัติ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาตัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

“นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation)” หมายถึง นวัตกรรมที่จะช่วยให้การศึกษา และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมการศึกษา และประหยัดเวลาในการเรียนได้อีกด้วย

วีรวรรณ จันทรเทพย์ (2555 : 1) ให้ความหมายเทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology) ตามรูปศัพท์ เทคโนโลยี (วิธีการ) + โลยี(วิทยา) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการทางการศึกษา ครอบคลุมระบบการนำวิธีการมาปรับปรุงประสิทธิภาพของการศึกษาให้สูงขึ้น เทคโนโลยีทางการศึกษาครอบคลุม องค์ประกอบ 3 ประการ คือ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ

วรรณภรณ์ บริพันธ์ (25 : 2) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึง การนำเอาเทคนิค ทักษะ วิธีการ กระบวนการ หรือ ความรู้ มาใช้ในการประมวลหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสารสนเทศ ทำให้สารสนเทศมีประโยชน์ และใช้งานได้กว้างขวางมากขึ้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545 : 12-13) กล่าวว่า เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสื่อการสอน เป็นแนวคิดที่นำผลผลิตทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม ที่มีทั้งวัสดุสิ้นเปลือง (Software) และอุปกรณ์ที่คงทนถาวร(Hardware) แนวคิดนี้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 สิ่งที่เกิดขึ้นจากการนั้น สื่อถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของครู นักเรียนซึ่งถือได้ว่าเป็นตามแนวคิดทางวิทยาศาสตร์กายภาพ (Physical Science Concept) ตัวอย่างของสิ่งที่เกิดขึ้น อาทิเช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องรับโทรทัศน์ ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ และรายการอื่น ๆ ที่อยู่ในรูปของอุปกรณ์ (Hardware) และวัสดุ (Software) แนวคิดนี้ถือว่าเป็น Technology in Education

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545 : 12-13) เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นแนวคิดที่ประยุกต์หลักการทางจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และผลผลิตทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ เน้นวิธีการจัดระบบ (System Approach) ที่ใช้ในการออกแบบ การวางแผน ดำเนินการตามแผน และประเมินกระบวนการทั้งหมดของการเรียนการสอน ภายใต้วัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ด้วยการใช้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ การสื่อสาร เป็นพื้นฐานการดำเนินงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นตามแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science) แนวคิดนี้ถือว่าเป็น Technology of Education

แนวคิดรวบยอดของเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งอาจจะพิจารณาเป็น 2 ด้าน คือ

1.ความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์กายภาพ ตามความคิดรวบยอดนี้ เทคโนโลยีทางการศึกษาหมายถึง การประยุกต์วิทยาศาสตร์กายภาพ ในรูปของสิ่งประดิษฐ์ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ โทรทัศน์ ฯลฯ มาใช้สำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ การใช้เครื่องมือเหล่านี้ มักคำนึงถึงเฉพาะการควบคุมให้เครื่องทำงาน มักไม่คำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยเฉพาะเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาวิชา

2. ความคิดรวบยอดทางพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการนำวิธีการทางจิตวิทยา มนุษยวิทยา กระบวนการกลุ่ม ภาษา การสื่อความหมาย การบริหาร เครื่องยนต์กลไก การรับรู้มาใช้ควบคู่กับ ผลิตรกรรมทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ใช่เพียงการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เท่านั้น แต่รวมถึงวิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้าไปด้วย ไม่ใช่วัสดุหรืออุปกรณ์แต่เพียงอย่างเดียว

แนวคิดพื้นฐานของนวัตกรรมทางการศึกษา สรุปได้ 4 ประการ คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) แผนการศึกษาของชาติ ให้มุ่งจัดการศึกษา ตามความถนัดความสนใจ และความสามารถของแต่ละคนเป็นเกณฑ์

- การเรียนแบบไม่แบ่งชั้น (Non-Graded School)
- แบบเรียนสำเร็จรูป (Programmed Text Book)
- เครื่องสอน (Teaching Machine)
- การสอนเป็นคณะ (Team-teaching)
- การจัดโรงเรียนในโรงเรียน (School within School)
- เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction)

2. ความพร้อม (Readiness) นวัตกรรมที่ตอบสนองแนวความคิดพื้นฐานนี้ ได้แก่

- ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
- การจัดโรงเรียนในโรงเรียน (School within School)
- การปรับปรุงการสอนสามขั้น (Instructional Development in 3 Phases)

3. การใช้เวลาเพื่อการศึกษา นวัตกรรมที่สนองแนวความคิดพื้นฐานด้านนี้ เช่น

- การจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น (Flexible Scheduling)
- มหาวิทยาลัยเปิด (Open University)
- แบบเรียนสำเร็จรูป (Programmed Text Book)
- การเรียนทางไปรษณีย์

4. ประสิทธิภาพในการเรียน นวัตกรรมในด้านนี้ที่เกิดขึ้น เช่น

- มหาวิทยาลัยเปิด
- การเรียนทางวิทยุ การเรียนทางโทรทัศน์
- การเรียนทางไปรษณีย์ แบบเรียนสำเร็จรูป
- ชุดการเรียน

หลักการและทฤษฎี เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้

คาร์เพนเตอร์ และเดล (C.R. Carpenter and Edgar Dale อ้างถึงใน วิวรรณ จันทร์เทพย์ (2555 : 1) ได้ประมวลหลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษาในลักษณะของการเรียนรู้ ที่มี ประสิทธิภาพ 10 ประการ คือ

1. หลักการจูงใจ สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาจะมีพลังจูงใจที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งที่สามารถผลักดันจูงใจ มีอิทธิพลต่อพลังความสนใจความต้องการ ของผู้เรียน
 2. การพัฒนามโนทัศน์ (Concept) ส่วนบุคคล ช่วยส่งเสริมความคิดความเข้าใจแก่ ผู้เรียนแต่ละคน การผลิตและการใช้วัสดุการเรียนการสอน ควรจะต้องสัมพันธ์กับความสามารถของผู้สอนและผู้เรียนตลอดถึงจุดมุ่งหมายของการเรียน
 3. กระบวนการเลือกและการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อจะเป็นแบบลูกโซ่ในกระบวนการเรียนการสอน
 4. การจัดระเบียบประสบการณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เรียนจะเรียนได้ดีจากสื่อ เทคโนโลยีที่จัดระเบียบเป็นระบบ และมีความหมายตามความสามารถของเขา
 5. การมีส่วนร่วมและการปฏิบัติ ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วม และการปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุด
 6. การฝึกซ้ำและการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าบ่อย ๆ สื่อที่สามารถส่งเสริมการฝึกซ้ำและมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าอยู่เสมอ จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ เพิ่มความคงทนในการจำ
 7. อัตราการเสนอสื่อในการเรียนการสอน อัตราหรือช่วงเวลาการเสนอข้อความรู้ต่าง ๆ จะต้องมีความสอดคล้องกับความสามารถอัตราการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
 8. ความชัดเจน ความสอดคล้อง และความเป็นผล สื่อที่มีลักษณะชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการที่สัมพันธ์กับผลที่พึงประสงค์ของผู้เรียนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี
 9. การถ่ายโยงที่ดี โดยที่การเรียนรู้แบบเก่าไม่อาจถ่ายทอดไปสู่การเรียนรู้ใหม่ได้อย่างอัตโนมัติ จึงควรจะต้องสอนแบบถ่ายโยงเพราะผู้เรียนต้องการแนะนำในการปฏิบัติ เพื่อประยุกต์ความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน
 10. การให้รู้ผลการเรียนรู้จะดีขึ้น ถ้าหากสื่อเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำทันที หลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมไปแล้ว
- แนวคิดของ บูกอสสกี (Bugelski. อ้างถึงใน วิวรรณ จันทร์เทพย์ (2555 : 2) ได้สนับสนุนว่าการเรียนรู้จะเป็นผลจากการกระทำของผู้เรียน ไม่ใช่กระบวนการถ่ายทอดของผู้สอน หากแต่ผู้สอนเป็นเพียงผู้เตรียมสถานการณ์และจัดระเบียบประสบการณ์ที่ทันสมัยไว้ให้ เพื่อผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่ได้สะดวก ซึ่งหมายถึงว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาจะเป็นตัวการประสานความรู้โดยตรงแก่ผู้เรียน

หลักการและทฤษฎี ทางจิตวิทยาการศึกษา

ทฤษฎีจากกลุ่มพฤติกรรมนิยม

นักจิตวิทยาการศึกษากลุ่มนี้ เช่น Chafe Watson Pavlov, Thorndike, Skinner ซึ่งทฤษฎีของนักจิตวิทยาการศึกษาเหล่านี้มีหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditioning Theory) ทฤษฎีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (Connectionism Theory) ทฤษฎีการเสริมแรง (Stimulus-Response Theory)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditioning Theory) เจ้าของทฤษฎีนี้คือ พาฟลอฟ (Pavlov) กล่าวไว้ว่า ปฏิกริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งของร่างกายของคนไม่ได้มาจากสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เพียงอย่างเดียว สิ่งเร้านั้นก็อาจจะทำให้เกิดการตอบสนองเช่นนั้นได้ ถ้าหากมีการวางเงื่อนไขที่ถูกต้องเหมาะสม ทฤษฎีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (Connectionism Theory) เจ้าของทฤษฎีนี้ คือ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่ง กล่าวไว้ว่า สิ่งเร้าหนึ่ง ๆ ย่อมทำให้เกิดการตอบสนองหลาย ๆ อย่าง จนพบสิ่งตอบสนองที่ดีที่สุด เขาได้ค้นพบกฎการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

1. กฎแห่งการผล (Law of Effect)
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise)
3. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness)

แนวคิดของธอร์นไดค์ นักการศึกษาและจิตวิทยาชาวเยอรมัน ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ ได้เสนอหลักการภารกิจของการสอนของครูไว้ 2 ประการ และเสนอหลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ 5 ประการดังนี้

ภารกิจของการสอนของครูไว้ 2 ประการ คือ

1. ควรจัดเรื่องหรือสิ่งที่จะสอนต่าง ๆ ที่ควรจะไปด้วยกัน ให้ได้ดำเนินไปด้วยกัน
2. ควรให้รางวัลการสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เหมาะสม และไม่ควรให้ความสะดวกใด ๆ ถ้าไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เหมาะสมขึ้นมาได้

หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอน 5 ประการ คือ

1. การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Self – Activity)
2. การทำให้เกิดความสนใจด้วยการจูงใจ (Interest Motivation)
3. การเตรียมสภาพที่เหมาะสมทางจิตภาพ (Preparation and Mentalset)
4. คำนึ่งถึงเรื่องเอกัตบุคคล (Individualization)
5. คำนึ่งถึงเรื่องการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไข/ทฤษฎีการเสริมแรง (S-R Theory หรือ Operant Conditioning)

เจ้าของทฤษฎีนี้คือ สกินเนอร์ (Skinner) กล่าวว่า ปฏิกริยาตอบสนองหนึ่งอาจไม่ใช่เนื่องมาจากสิ่งเร้าสิ่งเดียว สิ่งเร้านั้นๆ ก็คงจะทำให้เกิดการตอบสนองเช่นเดียวกันได้ ถ้าได้มีการวางเงื่อนไขที่ถูกต้อง

แนวคิดของ สกินเนอร์ นำมาใช้ในการสอนแบบสำเร็จรูป หรือการสอนแบบโปรแกรม (Program Inattention) สกินเนอร์เป็นผู้คิดบทเรียนโปรแกรมเป็นคนแรก การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมมาใช้กับเทคโนโลยีการศึกษานี้จะ ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนให้เข้ากับลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. การเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอน (Step by Step)
2. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Interaction)
3. การได้ทราบผลในการเรียนรู้ทันที (Feedback)
4. การได้รับการเสริมแรง (Reinforcement)

หลักการทฤษฎีการเรียนรู้แบบออนไลน์

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (2561 : ออนไลน์) ปัจจุบันโลกได้เข้าสู่ยุคดิจิทัลยุคของข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี ซึ่งพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนรวมทั้งลักษณะการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากส่งผลให้รูปแบบและกระบวนการเรียนรู้การใช้ชีวิตของคนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปด้วยอาชีพใหม่เกิดขึ้น อาชีพเก่าบางอาชีพจะลดความสำคัญลงส่งผลให้เกิดแนวโน้มที่ชัดเจนเกี่ยวกับ ความจำเป็นของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งรูปแบบการศึกษาแบบเก่าอาจไม่สามารถรองรับ การสร้างอาชีพ ให้กับคนรุ่นใหม่ได้อีกต่อไป ผู้ประกอบอาชีพต้องปรับตัวและพร้อมเรียนรู้ใหม่อยู่เสมอ อุตสาหกรรมต้องพัฒนาทักษะลูกจ้างให้เหมาะสม รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสารนั้นน่าจะเป็นรูปแบบที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ซึ่งมวลชนหมู่่มากสามารถเรียนรู้ได้แต่ต้องเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของบุคคลด้วย ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์และออฟไลน์ ยังเป็นแนวโน้มสำคัญในการนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในอนาคต

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อรูปแบบการเรียนรู้และการศึกษานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงผ่านยุคเกษตรกรรม ยุคอุตสาหกรรม จนมาถึงยุคข้อมูลข่าวสารส่งผลให้การเรียนรู้และการศึกษาเปลี่ยนแปลงในทุกแง่มุม ทั้งรูปแบบ เป้าหมาย การจัดการและโอกาสในการเข้าถึงซึ่งครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางความคิดด้วย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความท้าทายที่ทำให้คนรุ่นใหม่ต้องรู้จักใช้เครื่องมือและช่องทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ล้วนมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน

ยุคข้อมูลข่าวสาร

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดมาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ส่งผลให้อายุไขของความรู้อันสั้นลง มีอาชีพใหม่เกิดขึ้น อาชีพเก่าถูกลดความสำคัญหรือกำลังสูญหายไป คนหลายอาชีพต้องปรับตัวและพร้อมเรียนรู้อยู่เสมอซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสาร คือรูปแบบที่นำเทคโนโลยี เข้ามาใช้ประโยชน์เพื่อดึงข้อดีของการศึกษาในยุคเกษตรกรรม

รูปแบบการเรียนรู้ใหม่

รูปแบบการเรียนรู้ใหม่อย่างหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชนแมสซีฟ (Massive Open Online Courses หรือ MOOCs) ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกันการเติบโตของ MOOCs นับว่าเป็นความสำเร็จในการเผยแพร่ความรู้สู่มวลชนที่ส่งผลให้สถาบันการศึกษาหันมาให้ความสำคัญกับ MOOCs และการเรียนรู้แบบออนไลน์อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเสียง วิดีทัศน์สื่อสังคมหรือเกม จึงนับว่าเป็นโอกาสของคนรุ่นใหม่ในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน ทั้งในแง่ของเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้

การมีส่วนร่วมจากประชาชนทั่วไปจะไม่ได้จำกัดอยู่แค่นายจ้างหรือคนในชุมชนอีกต่อไป แต่จะรวมถึงผู้คนในทั่วทุกมุมโลกไม่จำกัดสาขาอาชีพและสถานะทางสังคมทำให้เกิดช่องทางการเรียนรู้หลายแห่งที่เนื้อหามาจากชุมชน (Crowd sourcing) วัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนทั่วไปยังผลักดันให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน (Sharing economy) ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา มีความคุ้มค่ามากขึ้น เช่น ห้องทดลองหรือศูนย์การสอบที่อาจใช้ร่วมกันจากหลายสำนัก

การเรียนรู้แบบออฟไลน์และแบบออนไลน์

การเรียนรู้แบบออฟไลน์

การเรียนรู้แบบ offline ไม่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วม ยกตัวอย่างเช่น การเรียนในห้องเรียน การเรียนจากหนังสือ การพบปะแลกเปลี่ยน การหาข้อมูลจากห้องสมุดพิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ และการเรียนรู้จากการฝึกงาน เป็นต้น

การเรียนรู้แบบออนไลน์

การเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นการเรียนรู้ที่มีอินเทอร์เน็ตเป็นตัวกลางในการส่งผ่านข้อมูลจากแหล่งความรู้สู่ผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น MOOCs หลักสูตรการเรียนออนไลน์แบบเปิด e-book การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ การเรียนรู้ผ่านเกม เป็นต้น

คนรุ่นใหม่กับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

ยีน ฐวรวรรณ (2561: 40) ในโลกยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีก้าวหน้าและมีบทบาทต่อพฤติกรรมรวมไปถึงวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบเดิมของคนรุ่นเก่าทำให้เกิดช่องว่างแห่งความไม่เข้าใจ ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพร้อมให้คำแนะนำเพื่อให้คนรุ่นใหม่อยู่ร่วมกับคนรุ่นเก่าด้วยความเข้าใจทั้งบอกเล่าถึงทักษะจำเป็นที่คนรุ่นใหม่ต้องเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต

มีผู้คนจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางดิจิทัล กล่าวคือ ผู้ที่เกิดหลังปี 1994 ปีที่เริ่มมี www. ทำให้อินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญมาก การสื่อสารการเข้าถึงข่าวสารที่รวดเร็วทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลง และหลังปี 2007 ปีที่ สตีฟจ๊อบสร้างสมาร์ตโฟน และ มาร์คซัคเคอร์เบิร์กนำ Facebook มาให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ Mobile Smartphone ในปี 2017 Google ได้แสดงให้เห็นขีดความสามารถของ Artificial intelligence นับเป็นยุคที่ 90 AI มีผลให้สิ่งแวดล้อมที่เรียกอีกอย่างว่านิเวศทางดิจิทัล Digital Eco System เปลี่ยนแปลงเป็นแรงผลักดันทำให้คนรุ่นที่เกิดขึ้นในยุคนี้ มีความเป็นชาวพื้นเมืองดิจิทัล Digital native มากขึ้นเพราะเกิดมาบนสิ่งแวดล้อมดิจิทัล ลักษณะพิเศษของชาวดิจิทัลที่เด่นชัดคือชอบทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกันมีความคิดแบบ จุดใดจุดหนึ่งเพราะมีตัวเบี่ยงเบนความสนใจได้ง่าย

หากเข้าใจลักษณะที่สำคัญของชาวพื้นเมืองดิจิทัลแล้วก็จะทำให้รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของวิธีการเรียนรู้ ดังนั้น การทำอะไรต่าง ๆ จะต้องปรับตามสภาพที่คนรุ่นใหม่ ไม่ใช่พยายามดึงผู้คนเหล่านี้ย้อนยุค มักมีคำถามว่าทำไมคนรุ่นใหม่ไม่ทำอย่างนั้น อย่างนี้ นั่นเป็นการเอาความรู้สึกของเราไปตัดสินไม่ให้คนรุ่นใหม่เป็นที่ตั้งซึ่งการตัดสินใจในวิธีนั้น ไม่เกิดผลเพราะชาวพื้นเมืองดิจิทัลไม่สามารถหลุดออกจากสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาอยู่ได้ การเรียนรู้ การรับรู้ต่าง ๆ จึงต้องเปลี่ยนไป

การสร้างรูปแบบที่เหมาะสม

เราต้องพยายามให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่มีข้อดีข้อเสียในขณะเดียวกันก็ต้องเข้าใจว่าโลกที่มีชีวิตอยู่ตอนนี้เป็นของเป็นสองโลก โลก 1 คือโรคที่เป็นกายภาพ ฟิสิกส์ ก็คือเด็กต้องอยู่กับพ่อแม่ทุกคนต้องมีเพื่อนมีสังคมในขณะเดียวกันอีกโลกหนึ่งไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากันเราเรียกว่าไซเบอร์สเปซ cyberspace ซึ่งชีวิตเป็นจริงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสองโลกนี้โลกที่มีรายละเอียดเนื้อหาอยู่ใน Cyber เยอะแล้วแต่ในอีกโลกที่กำลังจะเรียนรู้ชีวิตเรียนรู้สมรรถนะเรียนรู้ทักษะอีกหลายอย่าง เพราะฉะนั้นรูปแบบการเรียนรู้จึงต้องเป็นลักษณะที่รวมสองโลกไว้ด้วยกัน และดึงให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ถ้ามองอย่างนี้แล้วการมีความสุข ของคนรุ่นใหม่ก็คือการผสม 2 โลกนี้ที่สมดุลกันพอดี

ส่วนองค์กรอย่างสถาบันการศึกษา โรงเรียน พิพิธภัณฑ์ ห้างสมุดหรืออื่น ๆ ก็ต้องปรับตัวโดยให้ดูว่าหน้าที่ของตัวเองคืออะไร หลังจากนั้นดูว่าใครเป็นคนเข้ามาใช้บริการ แล้วสิ่งที่เราให้บริการตรงกับความต้องการของเขาไหม มองย้อนออกมาว่าสิ่งที่เราบริการไปนั้นตอบสนองความต้องการของเขาไหม โดยเฉพาะเขามีความต้องการใหม่ ๆ หลายอย่างและเป็นสิ่งที่คนอื่นทำไม่ได้ เพราะถ้าคนอื่นทำได้ก็ต้องเหมือนเราไปทำหน้าที่ซ้ำกับคนอื่น ถ้าเราทำได้ตรงที่เราต้องการเขาจึงจะหันมาหาเรา

คนรุ่นใหม่กับทักษะที่จำเป็น

เรารู้ว่าวันนี้แนวโน้มโลกเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมหรือชีวิตก็เปลี่ยนวิธีไป เราก็ผสมโลกเข้าด้วยกันเป็น Cyber physical model เมื่อทุกอย่างเปลี่ยนไปอนาคตการทำงานก็เลยไปอยู่กับเรื่องของทักษะที่คนรุ่นใหม่จะต้องคิดทำ และวิเคราะห์ด้วยตนเองมีทักษะในชีวิตอีกแบบมากกว่าจะเป็นการใช้แรงงานอย่างเดียวเพราะเขาต้องดำเนินวิถีชีวิตใน 2 โลก เพราะฉะนั้นถ้าเราถามว่าทักษะแรงงานในยุคนี้เป็นอย่างไรก็ต้องเป็นลักษณะของทักษะที่ไม่ใช้แรงงานแบบเดิมเพราะอะไรก็ตามแต่ที่จะเป็นแรงงานมีเครื่องจักรมาแทนที่เราต้องสร้างคนรุ่นใหม่ให้คิดให้ทำให้เห็นสมรรถนะที่ต้องการ เช่น เขาต้องการเรียนรู้เร็วและเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถประยุกต์หรือคิดอะไรออกมาต่าง ๆ ได้ดี ก็สามารถระบุได้ชัดเจนว่าอาชีพที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะมีอะไรบ้าง แต่กระบวนการทำงานทุกอย่างจะต้องผสมผสานทางกายภาพและไซเบอร์สเปซเข้าด้วยกัน

การศึกษาทางไกล DLIT และ DLTV

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (2559: 1) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระปณิธานอันแน่วแน่ในการที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของประชาชน ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหลายรูปแบบในการพัฒนาประเทศ เพื่อนำความร่มเย็นเป็นสุขให้เกิดแก่ประชาชนชาวไทย สำหรับในด้านการจัดการศึกษาทรงเน้นให้นักเรียนได้รู้จักช่วยเหลือตนเอง ยึดแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก้ปัญหาการขาดแคลนครูและยกระดับความเสมอภาคของผู้เรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการขยายโอกาสเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (2559 : 8-10) DLIT คือ เครื่องมือที่มีเนื้อหาและเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวางแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาฯ การจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม การสอบที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาวิชาชีพอย่างยั่งยืน

ในด้านเนื้อหา DLIT มีเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการและการใช้งานในชีวิตของครูและนักเรียนทุกคน

ในด้านเทคโนโลยี DLIT มีเทคโนโลยียุคใหม่ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย

DLIT เป็นสื่อที่เปิดสำหรับทุกคน (Open Resources) ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา

ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป เข้าถึง DLIT ได้ทุกที่ทุกเวลา และบนเครื่องมือทุกชนิด ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และนำไปใช้ประกอบการสอนนักเรียนได้ ยกเว้นคลังข้อสอบที่อนุญาตเฉพาะกลุ่ม และเทคโนโลยีบางประเภทที่สนับสนุนเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา

DLIT มีเป้าหมายเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูมีเครื่องมือที่ทำให้เกิดการพัฒนางานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และการศึกษาไทยก้าวไปข้างหน้าอย่างแท้จริง

DLIT มี 5 รูปแบบ

1. DLIT Classroom

ห้องเรียน DLIT การถ่ายทอดการจัดการเรียนรู้หัวข้อเรื่องที่ยาก จากครูต้นแบบของโรงเรียน ชี้้นำไปยังห้องเรียนปลายทาง เพื่อช่วยครูในห้องเรียนปลายทาง โดยเฉพาะกรณีที่ครูปลายทางไม่ใช่ครู ตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูประสบปัญหาการสอนหัวข้อเรื่องที่ยากมาโดยตลอด

2. DLIT Resources

คลังสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. DLIT Digital Library

ห้องสมุดดิจิทัล เพื่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้สนใจทั่วไป มีเนื้อหาถูกต้อง ตอบสนองความต้องการและความสนใจเรียนรู้

4. DLIT PLC (Professional Learning Community)

การพัฒนาวิชาชีพครู เครื่องมือในการสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู พร้อมพื้นที่แห่งการแบ่งปันและเรียนรู้หรือ Share and Learn

5. DLIT Assessment

คลังข้อสอบที่รวบรวมข้อสอบมากมาย ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผานดาวเทียมสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดทำระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผานดาวเทียม (ระบบ eDLTV)

eDLTV คือระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผานดาวเทียม ที่มีเนื้อหาสายสามัญ ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนวังไกลกังวลและเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพจากวิทยาลัยการอาชีววังไกลกังวล ซึ่งเนื้อหาประกอบด้วย วิดีทัศน์ สไลด์บรรยายใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น แลเผยแพร่ที่ <http://edltv.net/>

eDLTV ระดับประถมศึกษา

ใน 8 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปะ (ดนตรี นาฏศิลป์ ทักษะศิลป์) สุขศึกษา สังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี

eDLTV ระดับมัธยมศึกษา

ใน 6 สารระการเรียนรู้อุดแก ภาษา ไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา สังคมศึกษา

eDLTV เพื่อพัฒนาอาชีพ

มีเนื้อหาครอบคลุม 70 อาชีพ รวม 1,365 เรื่อง เช่น ครีวการอาชีพ ว่างไกลกังวล เสื้อ สมัยนิยม ปกสวยด้วยมือ และการนวดแผนไทย ฯลฯ

สรุปได้ว่า การศึกษาทางไกล DLIT และ DLTV เป็นสื่อการศึกษาทางไกลแบบเปิดกว้างสำหรับ ทุกคน มีเนื้อหาและเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างครบวงจร ครอบคลุมทุกระดับ การศึกษา

7. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคล เมื่อได้รับการตอบสนองด้านพื้นฐานของมนุษย์คือ ได้รับการตอบสนองด้านร่างกาย จิตใจ ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม ถ้าบุคคลทุกคนปราศจากความพึงพอใจต่อกัน ย่อมก่อให้เกิดความเครียดและความขัดแย้งในตนเอง ทำให้ สังคมขาดความสงบสุข สำหรับการปฏิบัติงานจะมีผลทำให้ขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ทำให้งาน ล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ

ความหมายของความพึงพอใจ

ได้มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่าน ให้คำจำกัดความหรือความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ไชยวัฒน์ ชาญปริชาร์ตน์ (2543 : 52) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกที่ดี ของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติในทางบวก คือ รู้สึกชอบ รัก พอใจ หรือเจตคติที่ดีต่องาน ซึ่งเกิดจากการ ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับความ สำเร็จตามความต้องการหรือแรงจูงใจ

สุรศักดิ์ วงศ์สุรศิลป์ (2542 : 66) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกที่ดีของ บุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ดีที่เกิดจากการตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจจนทำให้เกิด ความพึงพอใจ

สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง (2542 : 161) ได้กล่าวว่า มีผู้ให้คำอธิบายความหมาย ของความพึงพอใจไว้หลายประการดังนี้

1. ความพึงพอใจ เป็นผลรวมของความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับระดับความชอบหรือไม่ชอบต่อ สภาพต่าง ๆ ในงานคือ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้น ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร คนจะรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้ง ด้านวัตถุและจิตใจ ซึ่งสามารถสนองความต้องการพื้นฐาน

2. ความพึงพอใจในงาน เป็นผลของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของงานและการมีส่วนร่วมในการบริหาร เช่น ลักษณะงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจถ้าบุคคลมีความพึงพอใจในการทำงานเขาจะมีขวัญและกำลังใจที่ดี

3. ความพึงพอใจในการทำงาน เป็นผลมาจากการปฏิบัติงานที่ดีและผลการปฏิบัติจะทำให้เกิด

ความรู้สึกสำเร็จ การได้รับผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ตรงตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะกลับมาเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน ช่วยลดความเครียดของผู้ทำงานให้น้อยลง อันเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

3.1 ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการหรือผู้ปฏิบัติงาน จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การจะต้อง มีปัจจัยต่างๆ ดังนี้ความมั่นคงปลอดภัย เป็นความมั่นคงในการทำงาน ความมั่นคงที่หน่วยงานทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อถือไว้นิ่งเชื่อใจแก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งชายและหญิง มักจะมีความรู้สึกว่าคุณค่าความมั่นคงปลอดภัยนี้เป็นองค์ประกอบแรก ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจะมีเพิ่มมากขึ้นตามอายุของผู้ปฏิบัติงานโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน จากผลการวิจัยหลายเรื่อง การไม่มีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานจะก่อให้เกิดความไม่ชอบงาน และผู้ชายจะมีความต้องการโอกาสก้าวหน้าในการทำงานสูงกว่าหญิง ความต้องการเรื่องนี้จะลดลงเมื่ออายุมากขึ้นค่าจ้างหรือรายได้ และโอกาสก้าวหน้าในการทำงานจะมีความสัมพันธ์กับเงิน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานมักจะจัดอันดับค่าจ้างไว้ในอันดับสูง แต่ยังมีน้อยกว่าโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน และความมั่นคงปลอดภัย องค์ประกอบนี้มักจะมีผลให้เกิดความไม่พึงพอใจมากกว่าความพึงพอใจในสภาพการทำงาน การควบคุมดูแลของผู้บังคับบัญชาเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดความพึงพอใจและไม่พอใจต่องานได้ ลักษณะที่แท้จริงของงานที่ทำ ตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน หากได้ทำตามที่เขาถนัดเขาก็เกิดความพึงพอใจผลประโยชน์ตอบแทน ได้แก่ เงินบำเหน็จ บำนาญ ค่ารักษาพยาบาล เงินสวัสดิการ วันหยุด วันพักผ่อนต่าง ๆ ลักษณะทางสังคม การเป็นที่ยอมรับในสังคมในงานที่ทำ การให้สังคมยอมรับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน ทักษะ ทักษะการศึกษ บุคลิกส่วนตัว ความเฉลียวฉลาด คำชมเชยยกย่อง พุดจาอย่างสุภาพ มีผลในการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการ

3.2 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

เป็นความนึกคิด ทักษะการคิดของผู้ที่ได้รับการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการว่า มีความพึงพอใจอะไรบ้าง โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้รับบริการ ดังนี้คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สภาพการทำงาน มีผลต่อความคิด ทักษะการคิด ในการรับบริการอย่างมาก ความรวดเร็วในการให้บริการ มีความสำคัญอย่างมากในการทำให้เกิดความพึงพอใจ เพราะผู้รับบริการทุกคนต้องการได้รับความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อประสานงาน การประชาสัมพันธ์ในงานที่ให้บริการ เพื่อให้ทราบขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติ หลักฐาน เอกสารที่ต้องการใช้มีอะไร มีการกำหนดขั้นตอนอย่างไร รู้ว่าจะได้รับการบริการอย่างช้าเมื่อไร ชี้แจงเหตุการณ์ดำเนินงานติดต่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานระบบการทำงาน หน่วยงานมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติอย่างไร ผู้รับบริการมีความเข้าใจในการบริหารงานขององค์การมากน้อยเพียงใด ถ้ามีความเข้าใจมากก็จะมีเหตุผลเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติทำให้เกิดความพอใจมากกว่าผู้ที่ไม่รู้กฎ ระเบียบความยุติธรรมในการให้บริการ ผู้รับบริการชอบให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้รับบริการเสมอกันหมด มิใช่เลือกปฏิบัติ มีความเท่าเทียมกัน ในการให้บริการ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติงานการพุดจาที่ดีของเจ้าหน้าที่ให้บริการ ช่วยแนะนำ ชี้แจงในการให้บริการมีความสัมพันธ์ในแง่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีของผู้รับบริการนั้น ๆ

ลดความพึงพอใจในการให้บริการคุณภาพของการให้บริการความถูกต้องของผลการบริการว่า ดำเนินการไปได้ถูกต้องตรงตามความต้องการหรือไม่เพียงใด หากการให้บริการมีความถูกต้อง ก็จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจมาก ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือ จุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ และจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไป ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียน จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำ การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ ไว้ดังนี้ ศุภสิริ โสมาเกต (2544 : 52) ได้ให้แนวคิดว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการปฏิบัติกิจกรรม ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก หรือให้คำแนะนำ ปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนหรือการปฏิบัติงาน มีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง จากแนวคิดนี้ ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็น ผลตอบแทนภายใน (Intrinsic rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic rewards) โดยผ่านการรับรู้ เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงาน จะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงและการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

แนวคิดนี้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผลตอบแทนหรือรางวัลภายใน ซึ่งเป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดขึ้น เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่ได้รับจากการเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานหรือปฏิบัติกิจกรรมที่ยุ่งยากได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ มีความมั่นใจ และได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่งผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัล

ที่ได้จากผู้อื่น เช่น ได้รับการยกย่องชมเชยจากครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้กระทั่งการได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 69-80) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการว่ามนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างหนึ่งแล้ว ก็จะมีความต้องการอย่างอื่นเข้ามาแทนที่ ความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน คือความต้องการอย่างหนึ่งยังไม่หมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งก็อาจเกิดขึ้นได้ ลักษณะเฉพาะของมนุษย์คือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ปรารถนานั้นคือ เมื่อใดมีความปรารถนาเกิดขึ้น ก็จะมีแรงขับและการกระทำที่จะถูกปลุกเร้าแล้วก็เกิดความพึงพอใจขึ้น มาสโลว์ มีความเชื่อว่าการที่คนเราจะพัฒนาให้ตนเองได้บรรลุถึงศักยภาพแห่งตนได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสามารถสนองตอบต่อความต้องการในระดับต้นเสียก่อน ซึ่งตราบใดที่ความต้องการในระดับต้นนั้นยังไม่ได้รับการตอบสนอง การที่จะบรรลุถึงศักยภาพแห่งตนก็ย่อมจะเป็นไปไม่ได้ มาสโลว์ ได้เสนอแนวคิดของการจัดลำดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ เป็น 5 ชั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เป็นความต้องการระดับพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security needs) ได้แก่ ความต้องการในสิ่งที่ทำให้รู้สึกมั่นคงคาดการณ์ได้และมีขั้นตอนที่แน่นอน เมื่อใดที่เด็กรู้สึกว่าไม่ปลอดภัย หรือไม่แน่ใจในสิ่งที่เกิดขึ้นจะเกิดความกลัวและถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นบ่อย ๆ เขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดความมั่นคงทางจิตใจ ไม่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

3. ความต้องการความรักและความเป็นพวกเดียวกัน (love and Belongingness needs) ได้แก่ ต้องการความรัก ความอบอุ่น การได้รับการยอมรับและการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

4. ความต้องการการรู้จักคุณค่าของตนเอง (Need for Self-esteem) ได้แก่ ความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นชื่นชม และมีความภาคภูมิใจในตนเอง

5. ความต้องการการบรรลุถึงศักยภาพแห่งตน (Need for Self actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการประสบผลสำเร็จในทุกอย่างตามความคาดหวัง เพื่อพัฒนาตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความเป็นตัวของตัวเอง และมีอารมณ์ขันในระดับที่สูง

จากแนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow) ซึ่งประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต (2543 : 102-105) สรุปไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความต้องการ ที่จะบรรลุถึงศักยภาพแห่งตนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมการเรียนการสอนให้สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนในระดับต้นเสียก่อน โดยเริ่มจากทางกายภาพ ให้ผู้เรียนได้รู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ไม่รู้สึกว่าถูกข่มขู่ ทำให้เกิดความกลัว ท้อแท้ หรือทำให้รู้สึกว่าตนถูกลดคุณค่าลง ครูควรจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนให้น่าสนใจ ลดแรงกดดันลง ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าความล้มเหลวเป็นสิ่งที่น่าละอายใจ ผู้เรียนก็จะอยากเรียนมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็จะจัดให้มีการเรียนรู้ที่จะร่วมมือกันเรียน ทำงานร่วมกัน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการเป็นพวกเดียวกัน ให้ยอมรับซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเมื่อรู้ว่าตนมีคุณค่าแล้ว ต่อมาก็จะเกิดความต้องการที่จะบรรลุถึงศักยภาพแห่งตน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการ ปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยอาศัยความต้องการของมนุษย์ 1. ความต้องการทาง กายภาพ ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ความต้องการความรักและความเป็นพวก เดียวกัน ความต้องการการรู้จักคุณค่าของตนเอง และความต้องการการบรรลุถึงศักยภาพแห่งตน

การวัดความพึงพอใจ

สรชัย พิศาลบุตร (2549 : 8) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ วัดได้ 2 วิธี คือ

1. วัดความพึงพอใจจากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ โดยวัดจากแบบสอบถามความคิดเห็นของ ผู้ใช้บริการที่เลือกมาเป็นตัวอย่างจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับการบริการในแต่ละด้าน

2. วัดความพึงพอใจจากข้อมูลที่สามารถสะท้อนระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยวัดจาก เกณฑ์ที่ตั้งขึ้นสำหรับวัดระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ใช้มาตราการประเมิน (rating scale) 5 ระดับ ซึ่ง แสดงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในระดับต่าง ๆ เช่น พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย และ พอใจน้อยที่สุดในกรณีผู้รับบริการมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การกำหนดระดับความพึงพอใจ นิยม เปลี่ยนระดับความพึงพอใจที่อยู่ในรูปข้อความมาเป็นตัวเลขแทนระดับความพึงพอใจเสียก่อน เช่น

5 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ มาก

3 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ น้อย

1 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ น้อยที่สุด

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิสิษฐ์ สุวรรณแพทย์ (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิทยาการ คำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิธีการ คำนวณความยาวนานวันเพื่อ การเกษตร 2) เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง วิธีการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักศึกษาสาขา เทคโนโลยีการผลิตพืช คณะสัตวศาสตร์และ เทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิธีการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร แบบประเมินความเหมาะสม แบบประเมินความสอดคล้อง แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรม แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังฝึกอบรม ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิธีการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร มีหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน และมีความเหมาะสมในระดับมาก 2) ความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้า รับ ฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อ หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิธีการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร อยู่ในระดับมาก

ลาวัณย์ ดุลยชาติ และคณะ (2558 : บทคัดย่อ) การศึกษาการพัฒนาและหาคุณภาพบทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนา

และหาคุณภาพบทเรียน e-Learning และ 2) ศึกษา ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 30 คน โรงเรียนกุฉินารายณ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงาน แบบประเมินคุณภาพบทเรียน e-Learning และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงานสำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย บทเรียน e-Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก

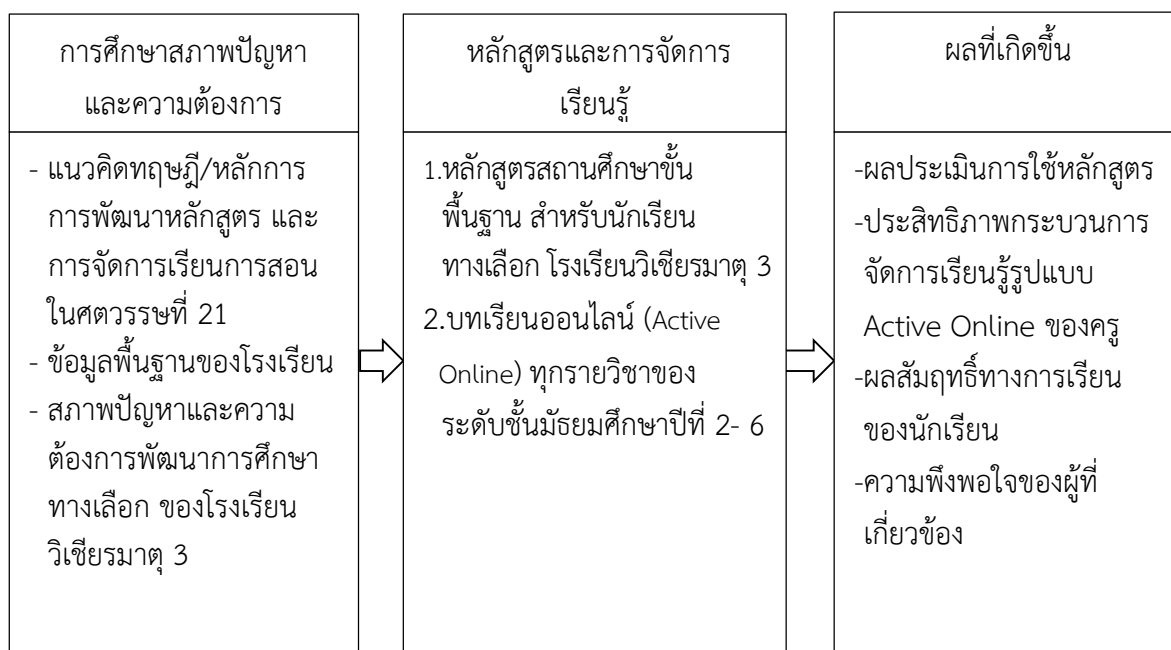
ดุชนิ สิวังคำ (2561 : บทคัดย่อ) อาจารย์มหาวิทยาลัยสยามได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบจำลองการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ตสำหรับมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดุชนิพนธ์ระดับปริญญาเอกหลักสูตร Ph.D. Technical Education Technology หรือ ปรด. เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ การศึกษานี้เป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาทางไกลตามประกาศของ สกอ. และได้วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นในหลายด้าน ในด้านหนึ่งของการศึกษานี้พบว่า ประสิทธิภาพของระบบการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ตขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า ถ้าผู้เรียนมีความรับผิดชอบสูงระบบการศึกษาทางไกลก็จะมีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้มาก และเป็นเช่นเดียวกันในทางกลับกัน

พรใจ ลีทองอิน (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ต งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ต สำหรับ มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยแบบจำลอง และการเรียนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ผู้บริหาร 5 คน อาจารย์ 5 คน และนักศึกษา 250 คนจากมหาวิทยาลัยเอกชนเลือกโดยวิธีการกำหนดคุณสมบัติตามประสงค์ (Purposive Sampling) ในปีการศึกษา 2553 การทดสอบแบบจำลองโดยใช้วิธีการทดสอบ แบบ Black Box Testing การทดสอบหาประสิทธิภาพการเรียนจากการใช้แบบจำลองคำนวณด้วย สูตร KW-CAI การทดสอบค่า t (t-test Statistics) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการประเมินประสิทธิภาพแบบจำลองโดยผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์และนักศึกษาอยู่ในระดับดีมาก การประเมินความคุ้มค่าประโยชน์โดยผู้บริหารอยู่ในระดับดีมาก เช่นกัน ปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักศึกษามีความสำคัญในการทำนายประสิทธิภาพของแบบจำลองได้ 3.8 เปอร์เซนต์ นอกจากนั้นคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยแบบจำลองสูงกว่าการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสิทธิภาพการเรียนด้วยแบบจำลอง พบว่า มีประสิทธิภาพ 82.00 เปอร์เซนต์ แบบจำลองการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ตสำหรับ มหาวิทยาลัยเอกชนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้

กรณีการ ปัญหาดี (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1 เปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมและ 2 เปรียบเทียบผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ก่อนและหลังการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือหาววิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการ เรียนรู้เกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักสูตร เว็บช่วยสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คำนวณดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกค่าความ เทียงสูตรที่ 20 v (KR 20) คะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูง กว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของกลุ่มทดลองหลัง ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่าก่อนได้รับการ จัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากบทสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

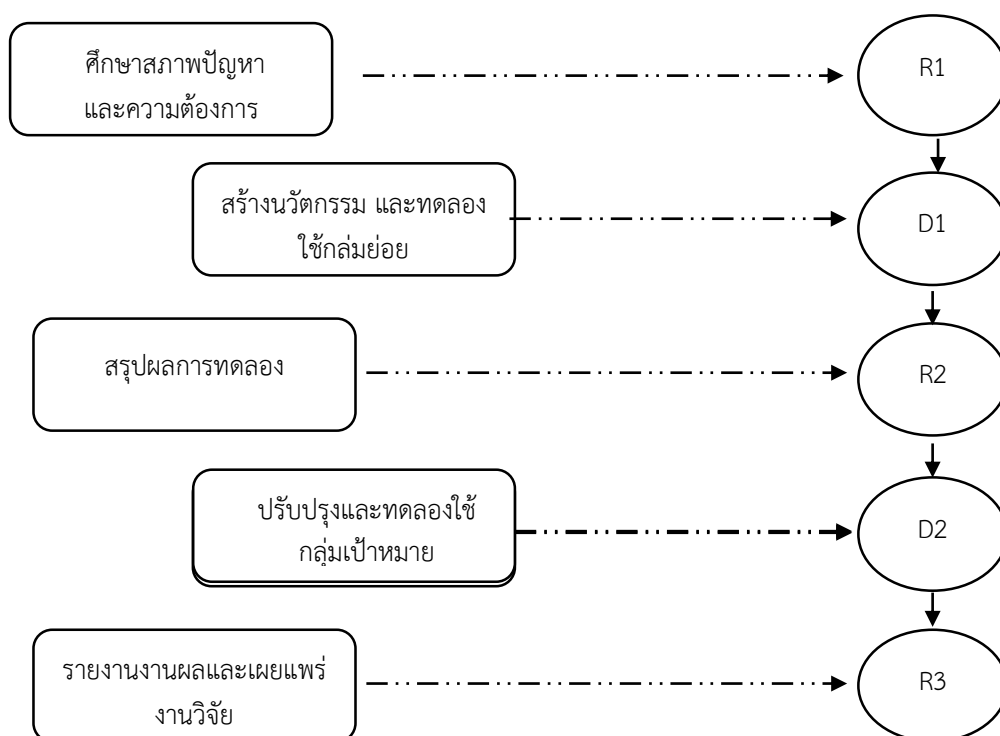
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษามูลค่าการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D as a Paradigm of Innovation) โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้กับนักเรียนการศึกษาทางไกล แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ด้วยการบริหารจัดการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล นำไปทดลองใช้กับกลุ่มครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เก็บข้อมูลจากการประเมินหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ของครู การประเมินผลงานของนักเรียน และผลการทดสอบของนักเรียน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ นำผลการทดลองใช้นวัตกรรม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและประเมิน แล้วปรับปรุงนวัตกรรมตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำมาทดลองใช้อีกครั้ง จัดทำรายงานผลการวิจัย และเผยแพร่ (ศรายุทธ วยวุฒิ. 2562 : ออนไลน์)

แผนภูมิแสดงรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D as a Paradigm of Innovation)

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู จำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยม ศึกษา ปีที่ 2-6 ที่ ทุกคนจำนวน 92 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน จำนวน 92 คน ใช้ ประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Online ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบทเรียนแบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ

3.2.2 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

3.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เมื่อสิ้นสุดการวัดผลประเมินของภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2561

3.2.4 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มี ต่อกระบวนการจัดการ การเรียนรู้แบบ Active Online

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2. แบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปรับปรุงมาจากแบบประเมินผลการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561 : 10-16)

3. แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปรับปรุงมาจากแบบ ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561 : 17)

4. แบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

5. แบบสรุปผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

6. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

การสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ทำการตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำมาปรับปรุงใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ได้แก่

1. แบบสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สร้างจาก ข้อมูลที่ได้ข้อสรุปจากการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และครู เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2560 สรุป ประเด็นคำถามแล้วกำหนดระดับความคิดเห็น แบบตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตาม รูปแบบของ Likert (อ้างถึงใน พรรณี ลีกิจวัฒน์.2553 : 179-180) มีจำนวน 20 ประเด็นคำถาม มี ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ โดยกำหนดความมากน้อยของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบ มาตรฐานประมาณค่า ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

หลังจากสร้างเสร็จแล้ว ตรวจสอบความถูกต้องของ ประเด็นคำถาม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 2 . แบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พุทธศักราช 2561 ผู้วิจัยเลือกใช้ แบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

3. แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาชั้นโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 ใช้แบบประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้กับหลักสูตรการศึกษา ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

4. แบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก

ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู มีจำนวน 5 ประเด็น และมีการบันทึกข้อสังเกตที่ค้นพบ ของแต่ละประเด็น โดยใช้รูปแบบของ กลีคแมน และคณะ (Glickman and Others) แบบเครื่องมือตรวจสอบ การออกแบบกระบวนการการสอนแบบต่าง ๆ (Performance Indicator Instrument) (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556 : 172)

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบตรวจสอบให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ

2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตลอดจนเพื่อให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข แบบตรวจสอบฉบับร่างที่สร้างขึ้น

4) นำแบบตรวจสอบ และแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

5. แบบสรุปผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ใช้แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มงานบริหารวิชาการ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่ใช้สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา

6. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สร้างเป็นแบบตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert (อ้างถึงในพรรณณี ลีกิจวัฒน์. 2553 : 179-180) มีจำนวน 10 ประเด็นคำถาม มีระดับความพึงพอใจเป็น มี 5 ระดับ โดย กำหนดความมากน้อยของระดับความพึงพอใจของผู้ตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การสร้างแบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่ ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ

2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้น

4) นำแบบสำรวจ และแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ ประกอบด้วย

1. นายสมพงษ์ แคนยุกต์ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสภาราชนิ จังหวัดตรัง วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
2. นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย ตรัง วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
3. นางสาวนงลักษณ์ เวชมรัชสกุล อดีตศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
4. ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาส สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
5. นางประภาพรรณ เส็งวงศ์ อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามถูกต้องสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามถูกต้องสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

6. นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item - Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 ตรวจสอบความตรงเนื้อหา ตรวจสอบภาษาที่เข้าใจสื่อความความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง (พรณี ลีกิจวัฒน์.2553 : 197)

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มี 5 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการ สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกตามสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2. วิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยการประชุมคณะกรรมการบริหารงานวิชาการและหลักสูตรสถานศึกษา

3. สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษา

ทางเลือกตามสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่ แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ

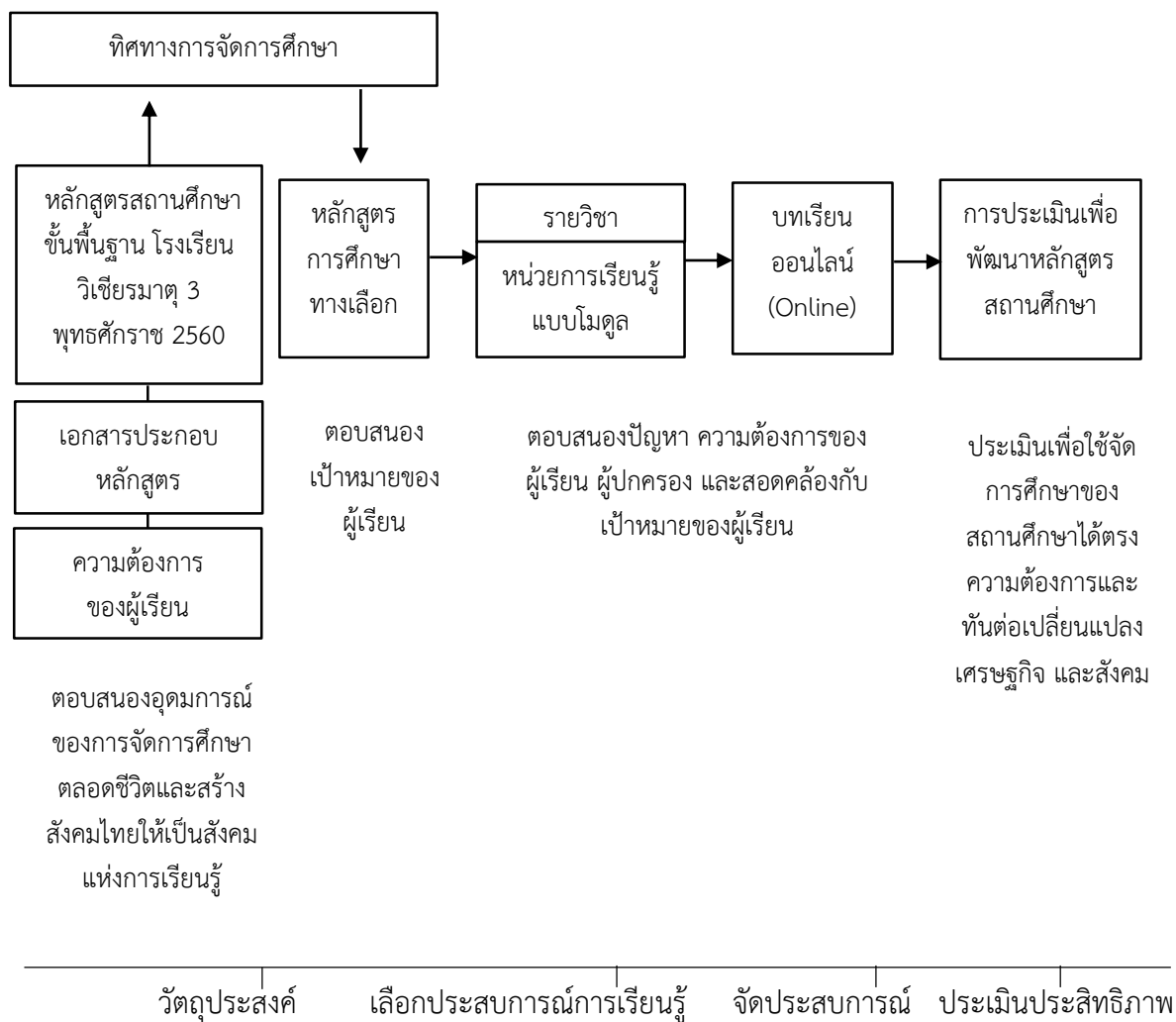
4. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ปรับปรุงเครื่องมือ เก็บข้อมูล

5. เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จากสภาพปัญหาและความต้องการ ณ ปัจจุบัน

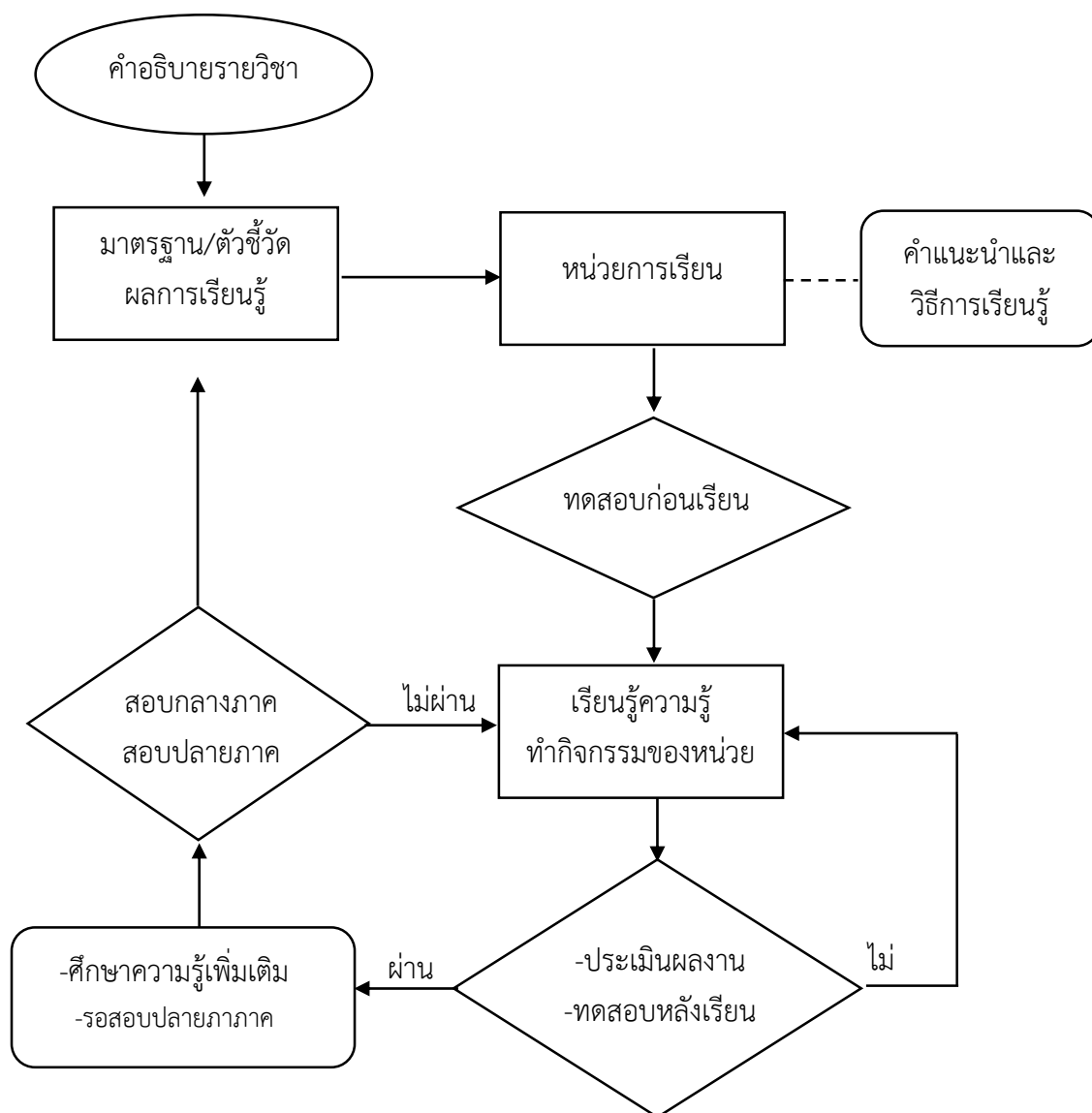
ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

1. จัดประชุมปฏิบัติการครู พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

1.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ตามแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ (Tyler.1949.วิชัย วงษ์ใหญ่. 2554.43) โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของนักเรียนระบบปกติ มาปรับใช้ ในส่วนของรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมได้จัดทำขึ้นใหม่ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก และปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นแบบออนไลน์ (Online) โดยครูทุกคนของโรงเรียนดำเนินการในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

แผนภูมิที่ 2 กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก

แผนภูมิที่ 3 แสดงขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนโมดูล (Module)

1.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ รายวิชา แบบโมดูล (Module) จัดประชุมปฏิบัติการ ครูโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เพื่อออกแบบและจัดทำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในรายวิชาที่รับผิดชอบ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3 ประเมินตรวจสอบองค์ประกอบ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เพื่อดูความถูกต้อง ความสอดคล้อง และความเหมาะสม ด้วยเครื่องมือการประเมิน โดยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมประเมิน ก่อนการนำไปสร้างเป็นบทเรียนออนไลน์

1.4 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.4.1 จัดประชุมครู เพื่อจัดทำบทเรียน ออนไลน์ โดยนำรายวิชาที่ได้จัดหน่วยการเรียนรู้แบบบทเรียนโมดูล (Module) มาสร้างเป็น บทเรียนออนไลน์

การสร้างห้องเรียนออนไลน์ (e-Learning) ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สร้างโดยใช้โปรแกรม Open source เป็นเว็บไซต์สำเร็จรูป Obeclms (Office of The Base Education Commission Learning Management System) ที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (e-Learning) ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอักษรย่อ Obec = Office of The Basic Education Commission หมายถึง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอักษรย่อ LMS = Learning Management System เป็นระบบการจัดการเรียนรู้ ที่นำเอา เนื้อหา สื่อการเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ต่างๆ มาจัดไว้ในห้องเรียนออนไลน์

การสร้างบทเรียนในห้องเรียนออนไลน์ Obeclms เริ่มจากการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา แล้วนำมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยมาสร้างเป็นบทเรียนโมดูล (Module) จัดทำในทุกรายวิชาของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2- 6 และนำบทเรียนโมดูลมาสร้างเป็นบทเรียนออนไลน์ห้องเรียนออนไลน์ Obeclms ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งสื่อการเรียนรู้ หลัก ๆ ที่ใช้ อาทิเช่น DLTV (Distance Learning Television : DLTV) การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในรูปแบบ e-DLTV, DLIT (Distance Learning Information Technology : DLIT) การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อจากแหล่งเรียนรู้อื่น เช่น เว็บไซต์, you tube และสื่ออื่น ๆ ซึ่งผนวกกับช่องทางสื่อสารออนไลน์ เช่น Line, Facebook, e-mail เป็นต้น

1.4.2 สร้างแบบทดสอบกลางภาค และปลายภาค สำหรับการทดสอบออนไลน์ด้วยโปรแกรมทดสอบ Exam Online ซึ่งแบบการทดสอบจะเป็นแบบปรนัย (Multiple choice) แบบทดสอบ จะมีความสอดคล้องกับแบบฝึกหัด และกิจกรรมที่เรียนในบทเรียนออนไลน์ของหน่วยการเรียนรู้ นักเรียนสามารถเข้าไปทำการทดสอบตามกำหนดของโรงเรียน โดยโรงเรียนจัดห้องสอบที่มีคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มี 4 ชั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล (Individual Testing) เป็นการทดสอบกับผู้เรียน 2 คน ที่มีความสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 คน เพื่อดูความเข้าใจของนักเรียนต่อขั้นตอนการใช้บทเรียน Active Online โดยทั่วไป

2. ทดลองใช้กับนักเรียนรายกลุ่ม (Group Testing) เป็นการนำสื่อไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ระดับชั้นละ 2 คน รวม จำนวน 10 คน นักเรียนกลุ่มทดลอง เลือกจากนักเรียนที่มีความสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ โดยให้นักเรียนเข้าไปทดลองเรียนในทุกรายวิชาที่เปิดสอนในระดับของนักเรียนเอง

3. นำบทเรียนไปใช้จริงกับกลุ่มทดลองแบบสนาม (Field Testing) เป็นการนำสื่อไปทดลองใช้ในห้องเรียนหรือสถานการณ์จริงกับนักเรียนการศึกษาทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

4. ตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

5. สรุปผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

6. แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการรายงานครั้งนี้ เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำผลประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2561 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

2. นำผลการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

2. นำข้อมูลผลการประเมินผลงานที่เป็นชิ้นงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนมาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติอย่างง่าย ดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ย (μ)
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
3. ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency : ICQ)

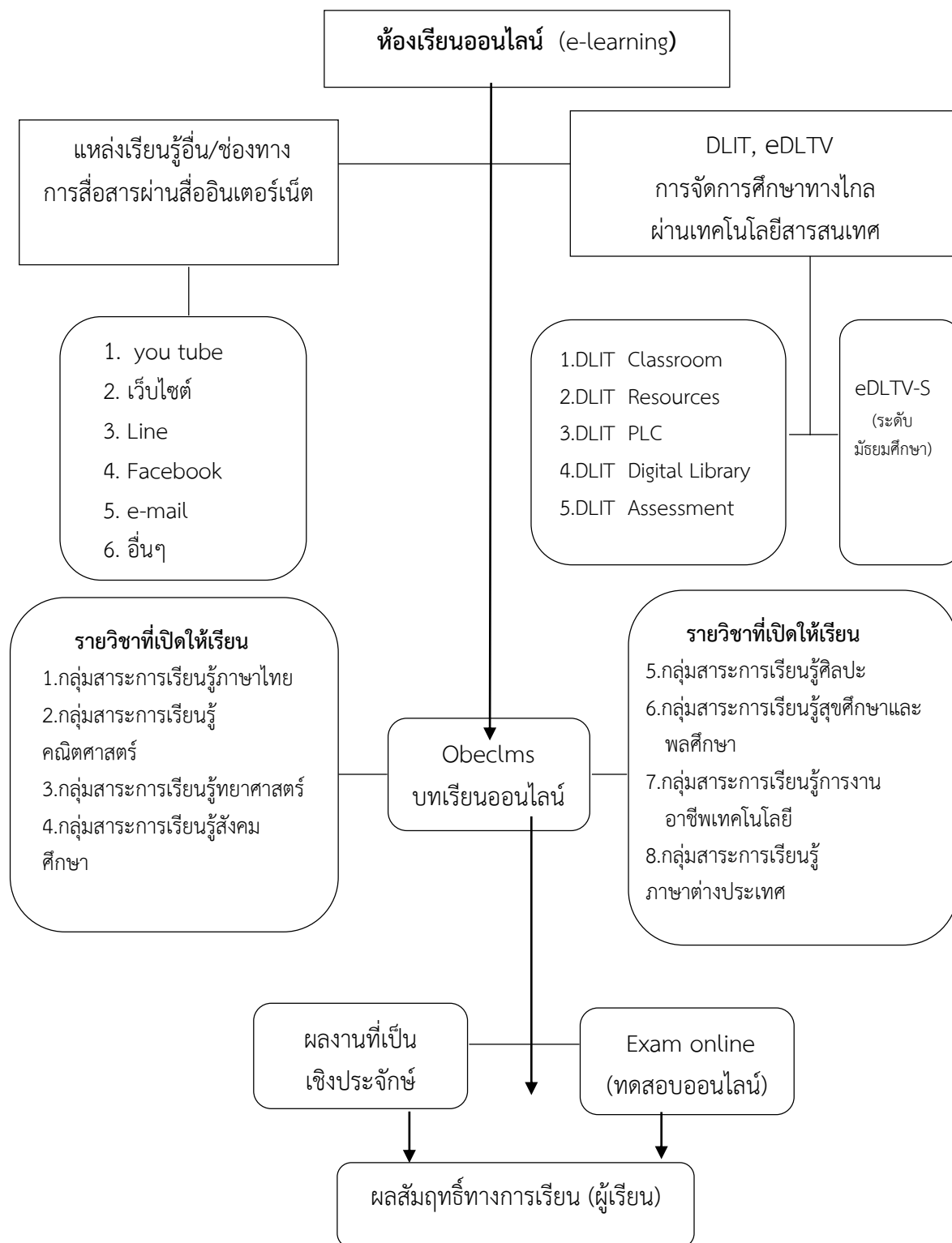
เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนน 4 ระดับ

ระดับ	ความหมาย
3.26-4.00	มากที่สุด
2.51-3.25	มาก
1.76-2.50	น้อย
1.00-1.75	น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนน 5 ระดับ

ระดับ	ความหมาย
4.51 - 5.00	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

แผนภูมิที่ 5 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online
สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางไกล ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

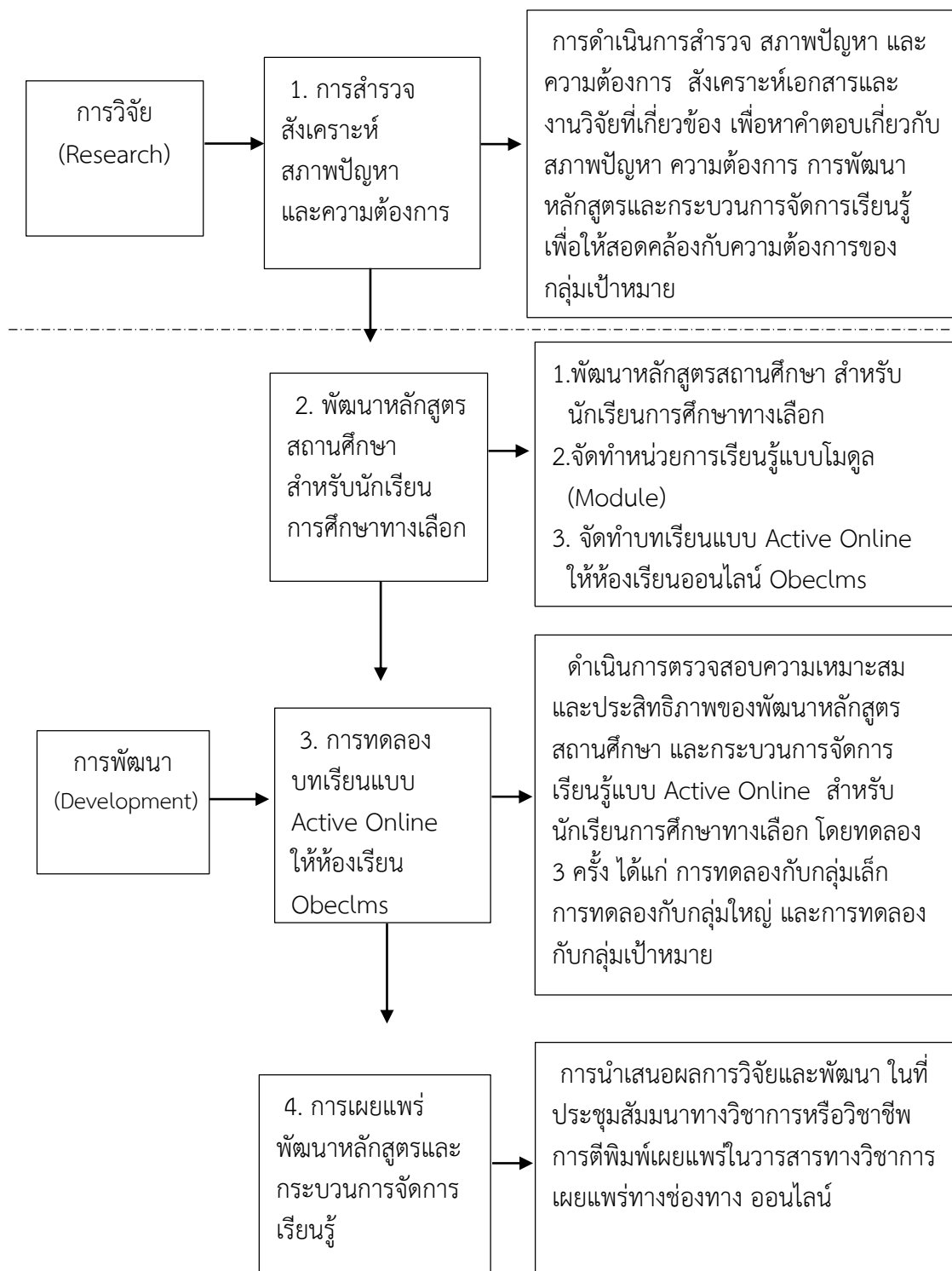

ตารางแสดงรายละเอียดของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online

ที่	ขั้นตอน	รายละเอียด
1	แหล่งเรียนรู้อื่น /ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต	1.สื่อแหล่งเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้น 2.สื่อสังคมออนไลน์ (Online) 2.1 เว็บไซต์ 2.2 you tube 2.3 Line 2.4 Facebook 2.5 e-mail 2.6 อื่นๆ
2	การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT และ eDLTV (ของ ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ)	1.การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT ได้แก่ 2.1 DLIT Classroom 2.2 DLIT Resources 2.3 DLIT PLC 2.4 DLIT Digital Library 2.5 DLIT Assessment 2.การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม แบบ eDLTV ได้แก่ eDLTV-S (ระดับมัธยมศึกษา)
3	Obeclms บทเรียนออนไลน์ รายวิชาที่เปิดให้เรียน	ประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 1.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2.กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3.กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4.กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา 5.กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 6.กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 7.กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพเทคโนโลยี 8.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
4	ผลงานที่เป็นเชิงประจักษ์	ผลงานที่เป็นเชิงประจักษ์ ได้แก่ ผลงานที่ให้นักเรียนทดสอบตามมาตรฐานตัวชี้วัดของแต่ละรายวิชา เก็บเป็นคะแนนก่อนและหลังระหว่างภาคเรียน

ที่	ขั้นตอน	รายละเอียด
5	Exam Online (ทดสอบออนไลน์)	การวัดผลประเมินผลระหว่างภาค และปลายภาค ด้วยแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก ด้วยโปรแกรมทดสอบผ่านระบบออนไลน์ (Exam Online)
6.	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ผู้เรียน)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลการประเมินชิ้นงานเชิงประจักษ์ เป็นคะแนน ของนักเรียน (คะแนนก่อนและหลังระหว่างภาคเรียน) 2. ผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบ ออนไลน์ (Exam Online) ของนักเรียน (คะแนนกลางภาค และปลายภาค)

แผนภูมิที่ 6 แสดงขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

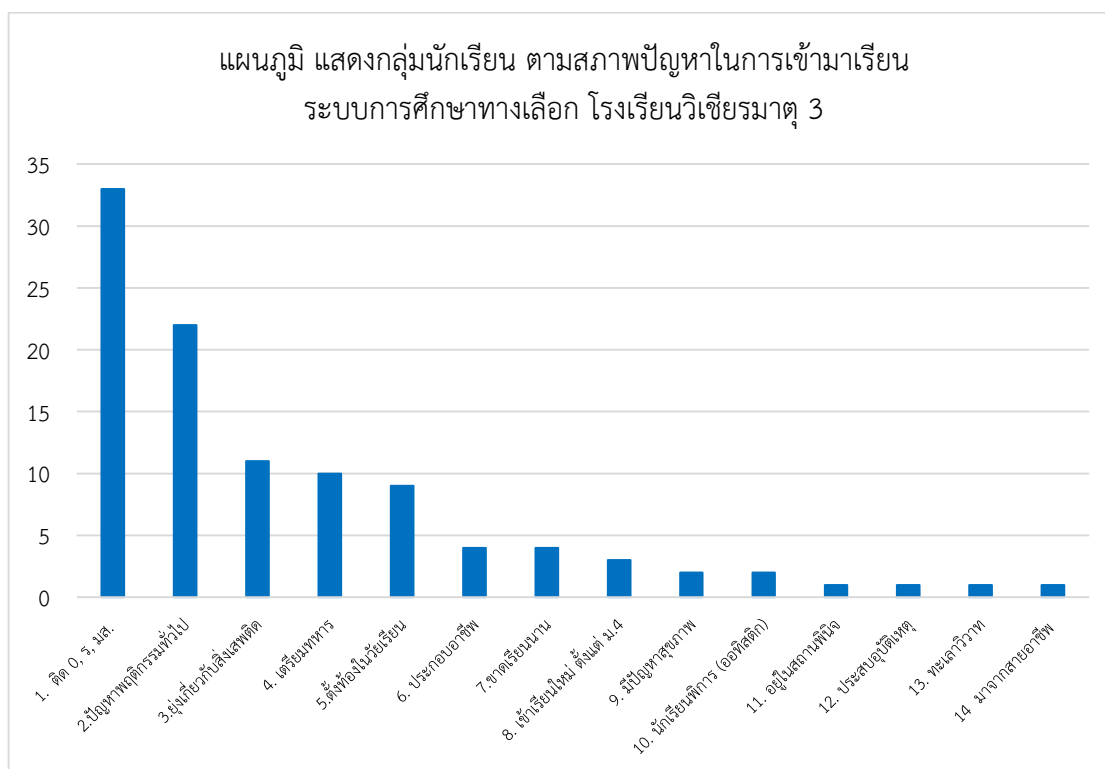
การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผลการประเมินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนการศึกษาทางเลือก จากการประชุมคณะกรรมการบริหารวิชาการและหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน พร้อมกับครูทุกคน สรุปผลได้ดังนี้

1.1.1 นักเรียน

นักเรียนการศึกษาทางเลือกปีการศึกษา 2561 มีจำนวน 92 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 – 6 จากการวิเคราะห์สภาพของนักเรียน พบว่าเป็นนักเรียนที่ออกกลางคัน เนื่องจากมีปัญหาในการเรียนจากโรงเรียนเดิม แต่ละคนจะมีปัญหาที่แตกต่างกัน และได้ย้ายเข้ามาเรียนในระบบการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สามารถจัดกลุ่มตามสภาพปัญหาของนักเรียนได้ ดังนี้ 1) มีปัญหาผลการเรียนติด 0, ร, มส. และ มผ. จำนวน 31 คน 2) ปัญหาพฤติกรรมทั่วไป ไม่อยากมาโรงเรียน หนีเรียน ตามเพื่อน จำนวน 21 คน 3) ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด จำนวน 8 คน 4) มีเป้าหมายสอบเตรียมทหาร จำนวน 10 คน 5) ตั้งห้องในวัยเรียน จำนวน 8 คน 6) มีภาระงานช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ จำนวน 4 คน 7) มีพฤติกรรมขาดเรียนนาน จำนวน 4 คน 8) เข้าเรียนใหม่ ตั้งแต่ ม.4 จำนวน 3 คน 9) มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 2 คน 10) นักเรียนพิการ (ออทิสติก) จำนวน 2 คน 11) อยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน 12) ทะเลาะวิวาท จำนวน 1 คน 13) บาดเจ็บเนื่องจากประสบอุบัติเหตุจำนวน 1 คน และ 14) เปลี่ยนระบบมาจากสายอาชีพ จำนวน 1 คน

1.1.2 ครู

ด้านปริมาณ มีครูที่รับผิดชอบกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก จำนวน 3 คน ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษา และเป็นครูประจำวิชาจัดการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดูแลนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

ด้านคุณภาพ ครูที่รับผิดชอบกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนเองไม่ถนัด รวมทั้งต้องจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและคุณภาพผู้เรียน

1.1.3 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ได้ใช้หลักสูตรเดียวกันกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนปกติ แต่มีความแตกต่างกันในระบบการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

1.1.4 การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งนักเรียนจะมาพบครู และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้/รับภาระงานจากครูโดยตรง มีการใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms ในบางรายวิชา และสอบวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ โปรแกรม Exam Online ซึ่งพบว่าทั้งระบบการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนออนไลน์ Obeclms และห้องสอบ Exam Online สามารถช่วยลดภาระให้ครูจัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง

1.1.5 ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ประกอบด้วย

งบประมาณ มีงบประมาณจัดสรรตามแผนงานโครงการของโรงเรียน และงบประมาณอื่น ๆ

อาคารสถานที่ มีอาคารเรียนเฉพาะ ซึ่งปรับปรุงมาจากอาคารเรียนชั่วคราว สภาพอาคารและห้องเรียนมีสภาพพอใช้ มีห้องสำนักงานของครู และห้องบริการอินเทอร์เน็ต

วัสดุอุปกรณ์ มีวัสดุอุปกรณ์สำนักงานตามความจำเป็น

สื่อและเทคโนโลยี มีสื่อหลัก ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีอินเทอร์เน็ตจำนวน 10 เครื่อง ซึ่งได้รับจากการบริจาคและการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์มือสองที่ยังมีสภาพดีจากร้านเกม

1.1.6 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แยกการจัดการศึกษาทางเลือกเป็นกลุ่มงานเฉพาะอีกกลุ่มงานหนึ่ง มีหัวหน้ากลุ่มการศึกษาทางเลือก มีครูจำนวน 3 คน รับผิดชอบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ ประเมินผล และสรุปผลการเรียนของนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2- 6

1.2 ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีระดับความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของผู้ปกครอง

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	μ	σ	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ จะเป็นวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั่วไปในอนาคต	4.19	0.74	มาก
2. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.02	0.64	มาก
3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สอดคล้องกับสภาพนักเรียนระบบการศึกษาทางไกล ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	3.65	1.38	มาก
4. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)	4.15	0.75	มาก
5. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางไกลในปัจจุบัน	3.87	0.67	มาก
6. ความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระบบการศึกษาทางไกล ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์	3.77	0.76	มาก
7. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มาแก้ไขปัญหา	4.03	0.68	มาก
8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์	3.59	0.71	มาก

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	μ	σ	แปลผล
9. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร	4.01	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย	3.98	0.80	มาก

จากตารางที่ 1 ผลสรุปจากการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของผู้ปกครอง พบว่ามีระดับความคิดเห็นสรุปเรียงจากรายการที่มากไปหาน้อย คือ 1.การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ จะเป็นวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั่วไปในอนาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก 4. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 อยู่ในระดับมากที่สุด 7. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มาแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก 2. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับมาก 9. การสนับสนุนของผู้บริหาร การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก 5. ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67 อยู่ในระดับมาก 3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สอดคล้องกับสภาพนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.38 อยู่ในระดับมาก 6. ความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับมาก และ 8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับมาก เมื่อสรุปผลในภาพรวมของสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ผลสรุปจากการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู พบว่า มีระดับความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	μ	σ	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จะเป็นวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั่วไปในอนาคต	4.37	0.54	มาก
2. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.76	0.43	มาก
3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สอดคล้องกับสภาพนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.21	0.62	มาก
4. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)	4.61	0.50	มากที่สุด
5. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน	4.37	0.49	มาก
6. ความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.47	0.51	มาก
7. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มาแก้ไขปัญหา	4.39	0.50	มาก
8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.32	0.53	มาก
9. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร	4.18	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.39	0.65	มาก

จากตารางที่ 2 ผลสรุปจากการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู พบว่า มีระดับความคิดเห็นสรุปเรียงจากรายการที่มากไปหาน้อย คือ 4. การพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมากที่สุด 8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 อยู่ในระดับมาก 2. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 อยู่ในระดับมาก 6. ความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมาก 1. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ จะเป็นวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั่วไปในอนาคตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54 อยู่ในระดับ มาก 5. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก 3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สอดคล้องกับสภาพนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับมาก 9. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับมาก และ 7. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มาแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมาก เมื่อสรุปผลในภาพรวม ของสภาพปัญหาละความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 อยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2.1 ผลการตรวจสอบและประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ก่อนนำไปใช้

ตารางที่ 3 ผลตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

รายการ	ผลการประเมิน รายการกลุ่มสาระการเรียนรู้										
	μ รายการกลุ่มสาระการเรียนรู้								μ	σ	แปลผล
	คณิตศาสตร์	ภาษาไทย	วิทยาศาสตร์	สังคมฯ	ภาษาต่างประเทศ	การงาน	ศิลปศึกษา	พลศึกษา			
1. ส่วนนำ	3	3.42	4.00	3.83	4.00	3.67	3.92	3.00	3.60	0.48	มากที่สุด
2. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	3	3.84	4	3.67	4.00	3.33	4.00	3.00	3.60	0.50	มากที่สุด
3. คำอธิบายรายวิชา	4	3.5	4	4	4	3.5	3.75	3	3.72	0.4	มากที่สุด
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3	3	4	4	4	3.5	4	3	3.56	0.5	มากที่สุด
5. เกณฑ์การจบการศึกษา	4	4	4	4	4	4	4	3	3.88	0.4	มากที่สุด
เฉลี่ย/รวม	3.4	3.55	4	3.90	4	3.60	3.93	3	3.67	0.4	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่า รายการตรวจสอบประเมิน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อย่อย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 5. เกณฑ์การจบการศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.4 อยู่ในระดับมากที่สุด 3.คำอธิบายรายวิชา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.4 อยู่ในระดับ มากที่สุด 2. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมากที่สุด 1.ส่วนนำมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48

อยู่ในระดับ มากที่สุด 4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.5 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาภาพรวมทุกรายการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.4 อยู่ในระดับ มากที่สุด

เมื่อคิดค่าเฉลี่ยรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.93 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.90 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.55 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.4 และกลุ่ม สาระการเรียนรู้พลศึกษา-สุขศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.00 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.4 อยู่ในระดับ มากที่สุด

2.2 การประเมินผลหลังจากนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบ Active Online

ตารางที่ 4 ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 (โดยหัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ และหัวหน้างานการศึกษาทางเลือก)

รายการ	ผลการประเมิน		
	μ	σ	แปลผล
1. โครงสร้างรายวิชา	3.84	0.39	มากที่สุด
2. หน่วยการเรียนรู้	3.59	0.37	มากที่สุด
3. แผนการจัดการเรียนรู้	3.49	0.51	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน	3.61	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ย/รวม	3.63	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ประเมินผลโดย หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานการศึกษาทางเลือก สรุปผลเรียงลำดับผลจากรายมากไปหาน้อย พบว่า 1.โครงสร้างการเรียนรู้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 อยู่ในระดับมากที่สุด 4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.44 อยู่ในระดับมากที่สุด 2. หน่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37 อยู่ในระดับอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3.แผนการจัดการเรียนรู้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมากที่สุด และ เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกรายการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 อยู่ในระดับอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียน
ทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

ตารางที่ 5 ผลการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก
โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 (หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ
และหัวหน้างานการศึกษาทางเลือก)

พฤติกรรม	ระดับชั้น ม.2 - ม.6					μ	σ	แปล ความหมาย
	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6			
1. การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	3.73	3.64	4	3.27	3.09	3.55	0.37	มากที่สุด
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ Obeclms	3.55	3.64	3.55	3.00	2.91	3.33	0.35	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	2.55	2.64	2.55	2.36	2.36	2.49	0.13	น้อย
4. การช่วยเหลือ ติดตาม การเรียนของนักเรียน	2.73	1.73	2.45	2.45	2.55	2.38	0.38	น้อย
5. การวัดผลประเมินผล	2.45	2.55	2	2.27	2.27	2.31	0.21	น้อย
เฉลี่ย/รวม	3.00	3.04	2.91	2.67	2.64	2.85	0.19	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู โดยหัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานการศึกษาทางเลือก พบว่า 1. การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 อยู่ในระดับมากที่สุด 2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ Obeclms 3.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 อยู่ในระดับมากที่สุด 3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13 อยู่ในระดับน้อย 4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับน้อย และ 5. การวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกรายการประเมิน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม เท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล เมื่อสิ้นสุดการวัดผลประเมินของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 จำแนกตามระดับชั้น และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 (นักเรียนจำนวน 92 คน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ระดับผลการเรียนของระดับชั้น					เฉลี่ยรวม
	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	
1.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	2.12	2.72	3	2.82	2.96	2.72
2.กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	1.89	2.28	2.5	2.47	2.71	2.37
3.กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	2.12	2.31	2.5	2.47	2.58	2.40
4.กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	2.12	2.13	3.5	2.47	3	2.64
5.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	1.76	2.5	2.5	2.41	2.38	2.31
6.กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	2.35	3.06	3.5	3.29	3.42	3.12
7.กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา	3.18	2.88	4	3.06	3.38	3.30
8.กลุ่มสาระการเรียนรู้พลศึกษาและสุขศึกษา	3.24	3.19	3.5	3.71	3.54	3.44
เฉลี่ยรวม (N=92)	2.35	2.35	3.13	2.84	3.0	2.73

จากตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเฉลี่ยรวม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ที่เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้พลศึกษาและสุขศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่าง

ประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31 เมื่อคิดค่าเฉลี่ย ระดับผลการเรียนของระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2-6 เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.0 ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และค่าเฉลี่ยรวมทุกระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2-6 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.73

3.2 จำนวนนักเรียนที่ได้ผ่านการประเมิน และจบการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ตารางที่ 8 จำนวนนักเรียนที่ได้เลื่อนชั้นและจบการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน	จำนวนคนที่ได้ ได้เลื่อนชั้น หรือจบการศึกษา			
		ได้เลื่อน/จบ	คิดเป็นร้อยละ	ไม่ได้เลื่อน/จบ	คิดเป็นร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	17	17	100	0	0
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	32	32	88.24	2	11.76
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	2	2	100	0	0
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	17	17	100	0	0
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	24	24	100	0	0
รวม	92	90	97.65	2	2.22

จากตารางที่ 8 จำนวนนักเรียนที่ผ่านการประเมิน และจบการศึกษา 17 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จบการศึกษา 32 คน คิดเป็นร้อยละ 88.24 ไม่จบการศึกษา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ส่วนนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้เลื่อนชั้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้เลื่อนชั้น 17 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เลื่อนชั้น 24 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อพิจารณาภาพรวมนักเรียน 92 คน ได้จบการศึกษาและผ่านการประเมิน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 97.65 นักเรียนที่ไม่จบการศึกษา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

4. ผลศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครูและผู้ปกครองนักเรียน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 10 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ครู) ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน	4.47	0.51	มาก
2. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	4.21	0.71	มาก
3. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน	4.26	0.65	มาก
4. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย	4.37	0.68	มาก
5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม	4.21	0.63	มาก
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับแบบการเรียนระบบการศึกษาทางเลือก	4.16	0.60	มาก
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.16	0.60	มาก
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.11	0.66	มาก
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551	4.47	0.51	มาก
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.26	0.65	มาก

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
รวม / เฉลี่ย	4.27	0.62	มาก

จากตารางที่ 10 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ครู) ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า 1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมาก 9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมาก 4.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก 3. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับมาก 10. ท่านมีความพึงพอใจหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับมาก 5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับมาก 2.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับมาก 6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับแบบการเรียนระบบการศึกษาทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับมาก 7.เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับมาก 3. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 18.40 อยู่ในระดับมาก และ 8.แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม เมื่อคิดค่าเฉลี่ยรวม ทุกรายการ เท่ากับ 4.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 12 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ครู) ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ	4.37	0.83	มาก
2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ	4.11	0.66	มาก
3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	4.26	0.73	มาก
4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	4.00	0.82	มาก
5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	4.05	0.71	มาก
6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	4.16	0.69	มาก
7. การเรียนรู้ Active Online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	4.21	0.85	มาก
8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.00	0.75	มาก
9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหาการเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้	4.26	0.65	มาก
10. การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	4.11	0.81	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.15	0.74	มาก

จากตารางที่ 12 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ครู) ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่า 1. การเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 อยู่ในระดับมาก 9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหา นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับมาก 3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับมาก 7. การเรียนรู้ Active Online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.85 อยู่ในระดับมาก มาก 6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.85 อยู่ในระดับมาก 2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับมาก 10. การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 10.81 อยู่ในระดับมาก 5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่ม สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 10.71 อยู่ในระดับมาก 8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 อยู่ในระดับมาก 4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 อยู่ในระดับมาก เมื่อคิดค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก

4.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง) ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก
โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษา
ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ตารางที่ 10 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง) ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปี
การศึกษา 2561

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ นักเรียนทุกคนได้เรียน	4.33	0.64	มาก
2. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือ ปฏิบัติ (Active Learning)	3.75	0.74	มาก
3. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับ สภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน	4.42	0.65	มาก
4. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย	4.04	0.62	มาก
5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม	4.25	0.74	มาก
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับแบบการเรียน ระบบการศึกษาทางเลือก	4.25	0.74	มาก
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	3.79	0.59	มาก
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	3.92	0.78	มาก
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551	4.00	0.66	มาก
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.25	0.74	มาก

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
รวม / เฉลี่ย	4.10	0.71	มาก

ตารางที่ 10 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง) ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 3. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับมาก 1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับมาก 5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับ 10.ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก 6.คำอธิบาย รายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับแบบการเรียนระบบการศึกษาทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก 4.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับมาก 9.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับมาก 8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 อยู่ในระดับมาก 7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับมาก 2.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก เมื่อคิดค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการ เท่ากับ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online

ตารางที่ 11 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง) ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ	3.92	0.58	มาก
2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ	4.04	0.86	มาก
3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	4.25	0.74	มาก
4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	4.25	0.68	มาก
5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	4.25	0.74	มาก
6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	4.25	0.74	มาก
7. การเรียนรู้แบบ Active Online สนองตอบความต้องการ ในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	4.13	0.68	มาก
8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.33	0.64	มาก
9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหาการเรียนปฏิสทรห้องเรียนได้	4.33	0.64	มาก
10. การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	4.33	0.64	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.21	0.70	มาก

จากตารางที่ 11 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง) ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่า 8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับมาก 9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหาการเรียนปฏิสทรห้องเรียนได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับมาก 10. การเรียนรู้

แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับมาก 4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก 3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก 5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก 6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก 7. การเรียนรู้ Active Online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก 2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมาก และ 1. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับมาก เมื่อคิดค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู จำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ที่ ทุกคนจำนวน 92 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน จำนวน 92 คน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Online ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบทเรียนแบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ
 - 2.2 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู
 - 2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เมื่อสิ้นสุดการวัดผลประเมินของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

2.4 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มี ต่อกระบวนการจัดการการเรียนรู้แบบ Active Online

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. แบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
3. แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
4. แบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู
5. แบบสรุปผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
6. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ประชุมคณะกรรมการบริหารวิชาการและหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ จากเอกสาร ตำรา และสื่อออนไลน์ เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3. เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่เป็นสภาพจริง ณ ปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก สรุปได้ดังนี้

นักเรียนการศึกษาทางเลือกปีการศึกษา 2561 มีจำนวน 92 คน เป็นนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ซึ่งเป็นนักเรียนที่ออกกลางคันเนื่องจากมีปัญหาในการเรียนที่โรงเรียนเดิม ซึ่งแต่ละคนมีปัญหาที่แตกต่างกันรวมทั้งมีศักยภาพการเรียนรู้ที่แตกต่างกันด้วย และได้ย้ายมาเข้าเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ครูกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีจำนวนน้อย แต่ภาระงานมีมาก ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนเองถนัดได้ ทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจ

หลักสูตรที่ใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนปกติ แต่มีความแตกต่างกันในระบบการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

การจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยวิธีที่นักเรียนจะมาพบครูและรับภาระงานการเรียนรู้จากครูโดยตรง และใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms ในบางรายวิชา และห้องสอบ Exam Online พบว่า สามารถช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้ได้ดีในระดับหนึ่ง

ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการศึกษาทางเลือก ได้แก่ งบประมาณอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอในระดับหนึ่ง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้ข้อสรุปความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ให้มีสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้แบบ Active Online

4. สำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ด้วยแบบสำรวจ

5. สรุปผลการสำรวจความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก

ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

1. จัดประชุมปฏิบัติการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

1.1 ร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ตามแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ (Tyler) โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของนักเรียนระบบปกติมาปรับใช้ในส่วนของรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ได้จัดทำขึ้นใหม่ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก และปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นแบบออนไลน์ (Online) โดยครูทุกคนของโรงเรียนดำเนินการจัดทำในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

1.2 ร่วมการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละรายวิชาแบบโมดูล (Module) โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในรายวิชาที่รับผิดชอบ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3 ร่วมประเมินตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง และ

ความเหมาะสม ด้วยแบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตร โดยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมประเมิน โดยการนำผลการประเมิน เป็นแนวทางไปสร้างเป็นบทเรียนออนไลน์

1.4 ร่วมการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ดังนี้

1.4.1 ประชุมปฏิบัติการครู เพื่อจัดทำบทเรียน ออนไลน์ โดยนำรายวิชาที่ได้จัดหน่วยการเรียนรู้แบบบทเรียนโมดูล (Module) มาสร้างเป็น บทเรียนออนไลน์

จัดห้องเรียนออนไลน์ (e-Learning) ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สร้างโดยใช้โปรแกรม Open source เป็นเว็บไซต์สำเร็จรูป Obeclms (Office of The Base Education Commission Learning Management System) ที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (e-Learning) ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอักษรย่อ Obec = Office of The Basic Education Commission หมายถึง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอักษรย่อ LMS = Learning Management System เป็นระบบการจัดการเรียนรู้ ที่นำเอา เนื้อหา สื่อการเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ ออนไลน์ต่างๆ มาจัดไว้ในห้องเรียนออนไลน์

การจัดบทเรียนในห้องเรียนออนไลน์ Obeclms เริ่มจากการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา แล้วนำมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยมาสร้างเป็นบทเรียนโมดูล (Module) จัดทำในทุกรายวิชาของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2- 6 และนำบทเรียนโมดูลมาสร้างเป็นบทเรียนออนไลน์ห้องเรียนออนไลน์ Obeclms ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งสื่อการเรียนรู้ หลัก ๆ ที่ใช้อาทิ เช่น DLTV (Distance Learning Television : DLTV) การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในรูปแบบ e-DLTV, DLIT (Distance Learning Information Technology : DLIT) การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อจากแหล่งเรียนรู้อื่น เช่น เว็บไซต์, you tube และสื่ออื่น ๆ ซึ่งผนวกกับช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เช่น Line, Facebook, e-mail เป็นต้น

1.4.2 สร้างแบบทดสอบปลายภาค สำหรับการทดสอบออนไลน์ด้วยโปรแกรมทดสอบ Exam online ซึ่งแบบการทดสอบจะเป็นแบบปรนัย (Multiple Choice) แบบทดสอบจะมีความสอดคล้องกับแบบฝึกหัด และกิจกรรมที่เรียนในบทเรียนออนไลน์ของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนสามารถเข้าไปทำการทดสอบได้ตามช่วงเวลาที่ยอมรับกำหนด โดยโรงเรียนได้จัดห้องสอบที่มีคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียน ชั้นที่ 3 การทดลองใช้แบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล (Individual Testing) เป็นการทดสอบกับผู้เรียน 1-3 คน หากเน้นการทำงานเป็นกลุ่มต้องใช้ผู้เรียนคละกันระหว่างคนเก่ง กลาง และอ่อนจำนวน 3 คน

2. ทดลองใช้กับนักเรียนรายกลุ่ม (Group Testing) เป็นการนำสื่อไปทดลองใช้กับผู้เรียนเป็นกลุ่มจำนวน 6-12 คนที่มีความสามารถคละกัน

3. นำบทเรียนไปใช้จริงกับกลุ่มทดลองภาคสนาม (Field Testing) เป็นการนำสื่อไปทดลองใช้ในห้องเรียนหรือสถานการณ์จริงกับนักเรียนการศึกษาทางไกลโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

4. ตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ด้วยแบบตรวจสอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประเด็นการตรวจสอบ 5 ประเด็น ระดับคุณภาพ 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบของ กลี๊ดแมน และคณะ (วัชรรา เล่าเรียนดี. 2556 : 173)

5. สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ด้วยแบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่ใช้สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา

6. ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ด้วยแบบประเมินที่ปรับปรุงจากแบบประเมิน ผลการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

7. สอบถามความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 แบบสอบถาม (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert (อ้างถึงใน พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2553 : 179-180) มีจำนวน 10 ประเด็นคำถาม มีระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า

1) นักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นนักเรียนที่ออกกลางคันเนื่องจากมีเป้าหมายเฉพาะหรือปัญหาในการเรียนโรงเรียนเดิม ซึ่งมีสาเหตุที่แตกต่างกันไป

2) ครู มีจำนวนไม่เพียงพอ และต้องสอนในวิชาที่ไม่ถนัด และมีภาระงานอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ

3) การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms และห้องสอบ Exam Online ในบางรายวิชา

4) ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีจำนวนหนึ่ง พอที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ในระดับหนึ่ง

5) การบริหารจัดการโรงเรียนได้แยกการจัดการศึกษาทางเลือกเป็นกลุ่มงานเฉพาะอีกกลุ่มงานหนึ่ง มีหัวหน้ากลุ่มการศึกษาทางบริหารจัดการ

1.2 ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่าความต้องการของผู้ปกครองและครู อยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2.1 ผลการตรวจสอบและประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบทเรียนแบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.4 มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ส่วนผลการประเมินผล การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกรายการประเมินย่อยของประเด็นหลัก ได้แก่ โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม เท่ากับ 4.43 อยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีรายการประเมิน ได้แก่ 1) การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online 2) การเตรียมความพร้อมนักเรียน สำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ Obeclms 3) การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online 4) การช่วยเหลือติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน และ 5) การวัดผลประเมินผล เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกรายการประเมิน พบว่า ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ที่เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมทุกระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2-6 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.73 นักเรียนที่ผ่านการประเมิน จบการศึกษาหรือเลื่อนชั้นจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 97.65 นักเรียนที่ไม่จบการศึกษา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

4.1 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มครู ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกรายการประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับมาก ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

แบบ Active Online เมื่อพิจารณาภาพรวม ทุกรายการประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับมาก

4.2 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ปกครอง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกรายการประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71อยู่ในระดับ มาก ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกรายการประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ จากการประชุมคณะกรรมการบริหารวิชาการและหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน พบว่า การจัดการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนการศึกษาทางเลือกที่ผ่านมาหลักสูตรไม่ตอบสนองกับสภาพของกลุ่มนักเรียน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ออกกลางคันมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่น ๆ และมีนักเรียนบางส่วนเจาะจงเข้ามาเรียนเนื่องจากมีเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งมีสาเหตุของปัญหาที่แตกต่างกันมากถึง 14 สาเหตุ รวมทั้งศักยภาพการเรียนรู้ก็แตกต่างกันด้วย นั้นหมายถึงหลักสูตรและวิธีจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทางเลือก ย่อมจะต้องมีความยืดหยุ่นสนองต่อความต้องการของนักเรียนที่แตกต่างกัน จึงจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ และจบการศึกษาได้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามที่กระทรวง ศึกษาธิการได้ประกาศใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาตินอกจากนั้นหลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข (สำนัก วิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 36) ส่วน ดารณี บุญครอง (2560 : 9) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการศึกษาของไทยว่า จัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใหม่คุณภาพรวมทั้งความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยในสังคมยุคข่าวสารหรือยุคดิจิทัลระบบการศึกษาจะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ได้ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีคุณภาพ

การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกที่ผ่านมาได้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนปกติ ไม่ตอบสนองต่อ

ความแตกต่างระหว่างบุคคล และสภาพปัญหาของนักเรียนแต่ละคน จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการเรียนจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนกลุ่ม การศึกษาทางเลือก สอดคล้องกับคำกล่าวของ วิชัย วงษ์ใหญ่ สรุปความได้ว่า เมื่อต้องมีการพัฒนาหลักสูตร ในช่วงระยะเปลี่ยนแปลง โรงเรียนจะมีทั้งหลักสูตรใหม่ และหลักสูตรเก่า หลักสำคัญในการบริหารหลักสูตรคือจะต้องทำให้ผู้เรียนสูญเสียประโยชน์น้อยที่สุด เพราะฉะนั้นจะต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนหลักสูตรให้น้อยและสั้นที่สุด มีการวางแผนที่ดี ต้องจัดระบบให้ดี มีข้อมูลที่ชัดเจน และเตรียมทุกอย่างให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2561 : ออนไลน์)

ในส่วนของครูกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีจำนวนไม่เพียงพอ เนื่องจากโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก และต้องจัดการศึกษาเป็น 2 กลุ่มดังกล่าว ทำให้ต้องหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยลดภาระงานของครู และเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปัจจุบัน มีลักษณะที่นักเรียนจะมาพบครู และรับภาระงานการเรียนรู้จากครูโดยตรง และใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ obecms ในบางรายวิชา และสอบวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ โปรแกรม Exam Online และเป็นการเพิ่มโอกาสในการเรียนเรียนรู้ และสามารถช่วยให้ครูจัดการเรียนได้ ในระดับหนึ่ง ซึ่งศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (2559 : 8) กล่าวว่า DLIT เป็นสื่อที่เปิดสำหรับทุกคน (Open Resources) ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึง DLIT ได้ทุกที่ทุกเวลา ใช้เครื่องมือหลายชนิด เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และนำไปใช้ประกอบการสอนนักเรียนได้ ยกเว้นคลังข้อสอบที่อนุญาตเฉพาะกลุ่ม และเทคโนโลยีบางประเภทที่สนับสนุนเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา DLIT มีเป้าหมายเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูมีเครื่องมือที่ทำให้เกิดการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และการศึกษาไทยก้าวไปข้างหน้า นับว่าเป็นผลดีที่สามารถพัฒนาต่อให้เป็นการเรียนออนไลน์ (e-Learning) ที่สมบูรณ์แบบทั้งหลักสูตรได้

ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ด้านงบประมาณ มีงบประมาณจัดสรรตามแผนงานโครงการของโรงเรียน และงบประมาณอื่น ๆ ตามการจัดสรรค่าอุดหนุนรายหัว ซึ่งถือว่าไม่เพียงพอเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีงบประมาณอุดหนุนตามจำนวนรายหัวของนักเรียนซึ่งโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กนักเรียนต่ำกว่า 300 คน

อาคารสถานที่ มีอาคารเรียนเฉพาะ ซึ่งปรับปรุงมาจากอาคารเรียนชั่วคราว สภาพอาคารและห้องเรียนพอใช้ได้ มีห้องสำนักงานของครู ห้องบริการอินเทอร์เน็ตขนาดเล็ก ถือว่ามีความพร้อมระดับหนึ่ง

สื่อและเทคโนโลยี มีสื่อหลักได้แก่ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 เครื่อง เป็นเครื่องที่ได้รับบริจาค และซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์จากร้านเกม ที่ยังมีสภาพดีสามารถใช้ได้ระดับหนึ่ง และสามารถใช้อุปกรณ์ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของนักเรียนภาคปกติได้ด้วย

ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งได้แยกกลุ่มนักเรียนออกเป็นระบบการศึกษาทางเลือก ซึ่งยังถือว่าเป็นการศึกษาในระบบอยู่ ใช้ครูดูแล 3 คน ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 คน คุรระบบเครื่องข่ายคอมพิวเตอร์ และการช่วยเหลือทั่วไป 1 คน ในการพัฒนาหลักสูตร

และสร้างบทเรียน ครูทุกคนของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่เป็นเจ้าของรายวิชาจะเป็นผู้ออกแบบและสร้างบทเรียน

ดังนั้น โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ให้มีความเหมาะสม และประสิทธิภาพด้วยสื่อเทคโนโลยีสมัยเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ดำรงอยู่ในสังคมไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้ ซึ่งดร.ณิ บุญครอง (2560 : 9-11) กล่าวว่า แนวทางการจัดการศึกษาของไทยเพื่อขับเคลื่อนสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุคสมัยและความต้องการของตลาด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท การศึกษาเข้าถึงทรัพยากร และระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

ด้านความต้องการต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนการศึกษาทางเลือก โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาทางเลือกและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ Active Online

1.2 จากผลสรุปจากการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น พบว่า ทั้งผู้ปกครองและครู มีความต้องการอยู่ในระดับมาก แต่ค่าเฉลี่ยคะแนนของครูสูงกว่าผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองเห็นว่า ประเด็น “การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ จะเป็นวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั่วไปในอนาคต” มีความสำคัญที่สุด ส่วนครู เห็นว่า “พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)” มีความคิดเห็นตรงกันทั้งครูและผู้ปกครอง จะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาและความต้องการเอื้อที่จะพัฒนาต่อยอดได้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนั้นหลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพัน ในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 36)

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2.1 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ก่อนนำไปใช้ พบว่า

ผลประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ก่อนนำไปใช้ ในภาพรวมทุกรายการ 1) ส่วนนำ 2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 3) คำอธิบายรายวิชา 4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 5) เกณฑ์การจบการศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.46 อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งเมื่อ พิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.67 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า ครูทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และนำหลักสูตรมาใช้ โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินการอบรมให้ความรู้ นิเทศติดตาม ให้ความช่วยเหลือทุกระยะสอดคล้องกับคำกล่าวของ วราจกานา โตโพธิ์ไทย (2558 : 4-23) ว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ครูผู้สอนผู้สนับสนุน ผู้อำนวยการความสะดวก ดังนั้นบุคลากรเหล่านี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง ตั้งแต่การอบรมความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่ สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมาย คือผู้รับผิดชอบในการใช้หลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรและผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ

นอกจากนี้ หลักสูตรที่ใช้ยังได้มีการปรับปรุงหลายส่วนใหม่ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นกว่าหลักสูตรเดิม ที่เป็นหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนภาคปกตินำมาพัฒนาปรับปรุงในส่วนของรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้ แบบออนไลน์ (e-Learning) นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต เน้นการลงมือปฏิบัติ (Active Learning) ทั้งเรียนรู้เนื้อหาทำแบบฝึกหัด จัดทำภาระชิ้นงาน และส่งผลงานผ่านช่องทาง สื่อออนไลน์ ดังที่ สาริพันธ์ สุภวรรณ (2558 : 8) กล่าวว่า การเรียนรู้ออนไลน์หรือการเรียนรู้ ผ่านอินเทอร์เน็ต การใช้เว็บไซต์ในการเรียนการสอน ใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะต่างๆ ของสื่อที่มีอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตเช่นการเขียนโต้ตอบ กันทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์และการพูดคุยสดด้วยข้อความเสี่ยงมาใช้ประกอบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งในการจัดทำหลักสูตรครูทุกคนในโรงเรียนได้ร่วมมือกัน โดยมีหัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มงานการศึกษาทางเลือกเป็นผู้ประสานงานดำเนินการและ ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านวิชาการ นิเทศ กำกับติดตาม อย่างต่อเนื่อง

2.2 การประเมินผลหลังจากนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online

จากการประเมินผลหลังจากนำหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งประเมินผลโดย หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานการศึกษาทางเลือก พบว่า ภาพรวมทุกรายการทั้ง โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ได้ผ่านการ ออกหน่วยการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ โดยทุกรายวิชาได้ จัดทำเป็นบทเรียนโมดูล (Module) ก่อนซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีองค์ประกอบที่ครบถ้วน ทั้งคำแนะนำรายวิชา แนวทางการเรียนบทเรียน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เนื้อหาบทเรียน แบบฝึกหัด ใบงาน เป็นต้น รวมทั้งช่องทางการส่งงานผ่านระบบออนไลน์ สอดคล้องกับ คำกล่าวของ พาร์สัน และคณะ (Parsons and others.1976 อ้างถึงใน พรอุมา พิษยะสุนทร. 2546 : 37) บอกว่าบทเรียนโมดูลเป็นบทเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกตามความสามารถของตนเอง จะใช้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ต้องการและสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

ในการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารได้เป็นผู้นำ และให้การอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดทำบทเรียนโมดูล แก่ครูด้วยตนเอง รวมทั้งได้ นิเทศ และกำกับติดตาม อย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การบริหารจัดการ เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษา มีคุณภาพ และประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ปัจจัยการบริหาร จัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ กระบวนการในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551: 61-63) และ กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2545 :27) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทราบบทบาทภารกิจหน้าที่ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ผลการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

จากผลการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู โดยหัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานการศึกษาทางเลือก พบว่า ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ภาพรวมทุกรายการประเมิน ทั้งการวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ Obeclms การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online การช่วยเหลือติดตามการเรียนของนักเรียน และการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก แต่ในส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน และการวัดผลประเมินผล มีผลการประเมินรายข้ออยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการประชุมครูผู้รับผิดชอบในแต่ละรายวิชา และครูที่ดูแลระบบการเรียนการศึกษาทางเลือก เพื่อหาแนวทางการดำเนินการเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทั้งนี้เพราะได้ผ่านขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรและ การออกหน่วยการเรียนรู้ ที่มีอย่างเป็นขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ โดยทุกรายวิชาได้จัดทำเป็นบทเรียนโมดูล (Module) ก่อนซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีองค์ประกอบที่ครบถ้วน ทั้งคำแนะนำรายวิชา แนวทางการเรียนบทเรียน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เนื้อหาบทเรียน แบบฝึกหัด ใบงาน เป็นต้น รวมทั้งช่องทางการส่งงานผ่านระบบออนไลน์ แล้วจึงได้นำมาจัดทำเป็นบทเรียนออนไลน์แบบ Active Online ซึ่งมีความทันสมัยและใช้บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับที่ วราภรณ์ โทโพธิ์ไทย (2558 : 4-23) กล่าวว่า การดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกลเป็นการนำเอาหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาแล้วมาดำเนินการตามแผนที่วางไว้เป็นขั้นตอนที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการนำหลักสูตรไปใช้มีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ และสามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามความมุ่งหมายทุกประการขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้

กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online นี้ผู้บริหารสามารถเข้าถึงรายละเอียดทุกขั้นตอนของหลักสูตร และบทเรียน ผ่านระบบออนไลน์เพียงแค่มือถือผู้ใช้และรหัสผ่านห้องเรียนออนไลน์

ของโรงเรียน สามารถนิเทศ ติดตามกระบวนการเรียนการสอนของครูได้โดยง่าย และสื่อผ่านผ่านระบบออนไลน์กับครูได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ก่อนการใช้นั้น ผู้วิจัยในฐานะ ผู้บริหารยังได้เป็นผู้นำและเป็นผู้ถ่ายทอดให้ความรู้และทักษะในการอบรม เชิงปฏิบัติการของครู จัดทำบทเรียนโมดูล และบทเรียนออนไลน์ให้ครูด้วยตนเอง รวมทั้งได้ นิเทศ และกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งการทดลองใช้ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จึงส่งผลให้ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเพิ่มขึ้น

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.73 นักเรียนที่ผ่านการประเมิน จบการศึกษาหรือเลื่อนชั้น จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 97.65 นักเรียนที่ไม่จบการศึกษา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

นักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดีก่อนมาเข้าเรียน เมื่อนักเรียนเรียนด้วยตนเองด้วย กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online จึงทำให้มีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ย ค่อนข้างดี ค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับชั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 แต่จะมีส่วนที่ด้วยคือผลการเรียน ร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงทำให้ไม่สามารถประเมินผลการเรียนได้ และต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ ซึ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพราะนักเรียนจะยังมีพฤติกรรมเดิม ๆ ที่ขาดความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อการเรียน ถ้าหากผู้ปกครองละเลยก็จะมีปัญหาในการเรียนได้

3.2 จำนวนนักเรียนที่จบการศึกษา ปีการศึกษา 2561 จำนวนนักเรียนที่ผ่านการประเมิน และจบการศึกษาของปีการศึกษา 2561 พบว่า ภาพรวมนักเรียน 92 คน ผ่านการประเมิน และเลื่อนชั้น 90 คน คิดเป็นร้อยละ 97.65 นักเรียนที่ไม่จบการศึกษา และไม่ผ่านการประเมิน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 จำนวนนักเรียนที่ได้เลื่อนชั้นเพราะได้รับการประเมินผ่านครบทุกรายวิชา ส่วนนักเรียนที่ต้องรอการประเมิน (ผลการเรียน “ร”) มีจำนวน 2 คน ไม่ได้แก้ไขผลการเรียนตามกำหนด ต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำใหม่อีกครั้ง ซึ่งการเรียนด้วยแบบ Active Online จะเน้นการเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียนเป็นชิ้นงานมากกว่าการทดสอบด้วยแบบทดสอบ ซึ่งเห็นไปตามแนวทาง ของการเรียนแบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) นั่นเอง สอดคล้องกับ วชิร เกษพิชัยณรงค์ และคณะ (อ้างถึงใน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. 2558 : 56) กล่าวว่าการเรียนเชิงรุกหรือ Active Learning คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง Higher order Thinking ไม่เพียงแต่ฟังผู้เรียนจะต้องอ่านเขียนถามคำถามอภิปรายร่วมกันและลงมือปฏิบัติจริงทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครูและผู้ปกครองนักเรียน

4.1 จากผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู และผู้ปกครอง พบว่า

ส่วนที่ 1 ฟังพอใจของครู และผู้ปกครอง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการ อยู่ในระดับมาก จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นหลักสูตรที่ประสิทธิภาพ เพราะได้มีการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางของ ไทเลอร์ (Tyler) ซึ่ง กัลย์ชีรา อ้นขวัญเมือง (2561) อธิบายอีกว่า ไทเลอร์ มองว่า นักการศึกษา จะต้องจัดการศึกษาที่มุ่งให้ความสำคัญกับสังคม ด้วยการยอมรับความต้องการของสังคม และในการดำเนินชีวิต ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มุ่งปรับปรุงสังคม ครูควรได้นำทั้งปรัชญาสังคมและปรัชญาการศึกษา ซึ่งหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนออกกลางคันทุกกรณีได้เป็นอย่างดี ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของครู และผู้ปกครอง ต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online เป็นการใช้สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ที่กว้างขวางแบบเปิด ดังที่ ธนิศ ภูศิริ (2558 : 5-43) กล่าวว่า ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด Open Education Resources OER เป็นทรัพยากรการศึกษาใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อมัลติมีเดีย Streaming Video Learning object หรือวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ที่ออกแบบหรือผลิตขึ้นมาเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และนำมาจัดเก็บไว้ในเว็บไซต์เพื่อให้ครูและผู้เรียนเอาไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันทรัพยากรที่มีคุณภาพในสังคมให้สามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระทุกที่ ทุกเวลาสอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษาทางไกล เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong Learning) ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ลาวัญย์ ดุลยชาติ และคณะ (2558 : บทคัดย่อ) การศึกษาการพัฒนาและหาคุณภาพบทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงาน พบว่า บทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงานสำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย บทเรียน e-Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 แสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพสามารถถ่ายทอดมวลประสบการณ์ ด้วยสื่อออนไลน์ มีความเหมาะสมกับสอดคล้องกับความต้องการ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ปฏิเสธห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ สามารถแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนและผู้ปกครองได้ นักเรียนสามารถจบการศึกษาได้ มีอนาคตที่ดี ไปประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปได้ ไม่เป็นปัญหาให้กับตนเอง คร่ำครวญ และยังสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต่อไปได้ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561 ที่สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561 : 1) ระบุไว้ว่า มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561 มุ่งพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ อนุรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียงความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้ที่มีทักษะทางปัญญา

ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาด ดิจิทัล (Digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมือง ไทย และพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรมความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สามารถแก้ปัญหาการขาดอัตรากำลังแคลนครู งบประมาณวัสดุ และสื่อการเรียนการสอนได้ เพียงแค่ใช้การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ เข้ามาพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบสื่อออนไลน์แบบ Active Online เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครูซึ่งต้องออกแบบหน่วยการเรียนรู้บนกระดานก่อนในแบบของบทเรียนโมดูล (Module) ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หรือผู้บริหารได้ตรวจสอบก่อน ก็จะทำให้การจัดทำบทเรียนออนไลน์ ในห้องเรียนออนไลน์ (LMS) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การวัดผลประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนจากการเรียนรู้ด้วยแบบ Active Online จะส่งผลให้นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบ ได้รับการผลการประเมินเป็น “ร” อยู่จำนวนมาก ครูจำเป็นต้อง ติดตาม ช่วยเหลือ ร่วมมือกับผู้ปกครองในการวัดผลประเมินผลที่นับเป็นคะแนนระหว่างภาคเรียนและการทดสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนให้มากขึ้น

1.3 ความพึงพอใจของผู้ปกครองในส่วนของการลดค่าใช้จ่าย ด้วยการเรียนรู้แบบ Active Online ควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ว่าค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในส่วนของอุปกรณ์ ได้แก่ โทรศัพท์สมาร์ทโฟนหรือคอมพิวเตอร์ และค่าสัญญาณอินเทอร์เน็ตของนักเรียนนั้น โดยปกตินักเรียนก็ใช้จ่ายอยู่แล้ว แต่ก็อาจมีการเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ก็มีคุณค่ากับไม่ต้องจ่ายการเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ในการใช้ห้องเรียนออนไลน์ (LMS) ร่วมกัน

2.2 ควรศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนในระบบปกติเต็มรูปแบบ

บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. 2560. **บทบาทการศึกษากับการก้าวสู่ยุคประเทศไทย 4.0.** เอกสารทางวิชาการ. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561. จาก <http://www.bsru.ac.th/identity/archives/2685>.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. **แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **บทบาทของครูในการเรียนรู้แบบ Active Learning.** วารสารวิชาการ ปีที่ 6 ฉบับที่ 9 กันยายน 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมวิชาการ.(ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561 จาก http://www.acu.ac.th/html_edu/cgi-bin/acu.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิการ์ ปัญญาดี. 2558. **การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2557. **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่3) ของประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561.** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา นาคสกุล. 2562 **พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561. 2562. จาก <https://www.attth.org/>.
- กัลย์ชีรา อ้นขวัญเมือง. **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.** (ออนไลน์). คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561. จาก http://www.eledu.ssru.ac.th/kunchira_on/pluginfile.php/120/course/summary/.
- จตุพล ยงศรี. 2560. **การสูญเสียทางการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทย.** วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2560.
- จิตรรา สุขเจริญ. 2562. **การจัดการศึกษาในยุค 4.0. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2561.** จาก <http://164.115.41.60/knowledge/?p=600>.
- จุลณรงค์ วรณโกวิท. 2559. **เด็กออกกลางครม (คั่น) ภาพสะท้อนการแท้งของระบบการศึกษาไทย.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561 จาก <https://thaipublica.org/2016/09/education-52/>.
- ดุขฎิ สิวังคำ. 2561. **การพัฒนาแบบจำลองการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ตสำหรับมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย.**(ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2561 เวลา 15.10 น. จาก <https://th49.ilovetranslation.com/Zezib23Sz7v=d/>.

- ดารณี บุญครอง. 2560. **วิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาไทยกับการขับเคลื่อนการศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0.** สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ชวลิต โพธิ์นคร. 2560. **การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2559 และประชุมวิชาการเรื่อง “ห้องสมุดดิจิทัลกับการก้าวสู่ยุค Thailand 4.0”** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2560. จาก <https://km.li.mahidol.ac.th/thai-studies-in-thailand-4-0/>.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2545. **มิติที่ 3 ทางการศึกษา : สานฝันสู่ความเป็นจริง.** กรุงเทพมหานคร : เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.
- ไชยวัฒน์ ชาญปริษารัตน์. 2543. **ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีผลต่อการวัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น.** รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงกมล โพธิ์นาค. 2561. **การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.**
- ดารณี บุญครอง. 2560. **วิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาไทยกับการขับเคลื่อนการศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0.** สารอาศรมวลัยลักษณ์. 22/12/2560 สำนักวิชาศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. นครศรีธรรมราช.
- ถนอมพร เลาทจรัสแสง. 2561. **การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2561 เวลา 15.10 น. จาก http://www.tsu.ac.th/cc/wbl_training/e-learning.htm.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ .2560. **ออนไลน์. การจัดการศึกษา 4.0 กับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน.** ศูนย์พัฒนาและประยุกต์วิชาการสาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2561 <https://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/2017/09/01/>.
- ธนะวัฒน์ วรรณประภา. 2560. **สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา Social Media with Education** วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนิศ ภูศิริ. 2558. **แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT).** ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2559. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- _____. 2558. **เอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาทางไกล ชุดที่ 8-15 : การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของต่างประเทศ.** สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช : แสงจันทร์การพิมพ์.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. 2559. **Education Reform & Entrance 4.0.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2560. จาก <http://www.chiangmainews.co.th/page/archives/540274>.

ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของ
Active Learning. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.itie.org> เมื่อ 25 กรกฎาคม 2552.

นิติตระดับปริญญาโท รุ่นที่ 7 สาขาบริหารจัดการศึกษา. 2560. โครงการสัมมนาปัญหาและ
แนวโน้ม

ทางการบริหารการศึกษา “Thailand Education 4.0 : ทิศทางใหม่ในการพัฒนาการจัดการ
การศึกษาไทยยุค 4.0” สาขาบริหารจัดการศึกษา, วิทยาลัยการศึกษา, มหาวิทยาลัย
พะเยา.

บุญชม ศรีสะอาด. 2537. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

พรใจ ลีทองอิน. 2553. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วย
แบบจำลอง ผ่านการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ต และการเรียนแบบปกติ. มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. สำนักหอสมุดกลาง. (ออนไลน์). สืบค้น เมื่อวันที่ 20
มิถุนายน 2561. จาก <https://www.thairath.co.th/content/175124>.

พรรณณี สิกิจวัฒน์. 2553. วิจัยวิจัยทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพมหานคร : มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.

พรรณณี สอนเพลง. 2552. เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้.
กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

พรอุมมา พิษยะสุนทร. 2546. การสร้างบทเรียนโมดูลวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านตีความ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พาสนา จุฬรัตน์. 2561. การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0. บทความวิชาการ ฉบับ
ภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม -
สิงหาคม 2561 ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิทักษ์ แก้วในเมฆ. 2550. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
ปฏิญญาพันธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

พิสิษฐ์ สุวรรณแพทย์. 2560. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิธีการคำนวณความยาวนานวันเพื่อ
การเกษตร. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม
- สิงหาคม 2560, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ยีน ภู่วรรณ. 2560. Digi Learn is Now การเรียนรู้ สู่ออกาส (The Opportunity). สำนักงาน
บริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน). กรุงเทพมหานคร : ไศสุน แอนดีโศ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2560. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134/ตอน 40 ก
ตราไว้ ณ วันที่ 6 เม.ย. 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน.

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2555. **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555.** กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์.
- ลาวัณย์ ดุลยชาติ และคณะ. 2558. **การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับงานสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ,มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วารางคณา โตโพธิ์ไทย. 2558. **เอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาทางไกล ชุดที่ 8-15 : การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของต่างประเทศ.** สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. แสงจันทร์การพิมพ์.
- วรรณภรณ์ บริพันธ์. 2559. **เศรษฐศาสตร์และการจัดการ : การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.** หมวดการศึกษาทั่วไป, มหาวิทยาลัยทักษิณ. สืบค้นเมื่อ วันที่ 12 ธันวาคม 2562. จาก http://www2.tsu.ac.th/org/lic/Allcourse/detail.php?course_id=0000264
- วัชรรา เล่าเรียนดี. 2556. **ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- วัชรภาพร ริกากรณ์. 2555. **การศึกษาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.** สารนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2552. **การวิจัยและการพัฒนา (Research and Development).** วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ; ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 : กรกฎาคม – ธันวาคม 2552
- วาสนา สุขกระแสนดี. 2541. **โลกของคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2554. **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : อาร์ แอนด์ ปรีนท์.
- _____. 2561. **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2561. จาก <https://nawaporn.files.wordpress.com/>.
- วิทยากร เชียงกุล. 2551. **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550-2551 ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพการศึกษาไทย.** สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : วี.ที.ซี.คอมมิวชั่น.
- วิวรรณ จันท์เทพย์. 2555. **วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา.** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ วันที่ 21 ตุลาคม 2561. จาก <http://mokza025.blogspot.com/>.
- วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. 2561. **การศึกษาทางเลือก : แนวทางที่ทำทนายในยุคปฏิรูป.** สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศรายุทธ วิทยุฒิ. 2562. การวิจัยและพัฒนาในรูปแบบของการสร้างนวัตกรรม การออกแบบการวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR). มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2562.จาก http://www.research.nu.ac.th/th/signup/sigupAll/4_3RandD.pdf
- ศรารวรรณ ศิริพันธุ์. 2544. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ของบัณฑิตด้านคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ศุภสิริ โสมาเกต. 2544. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจใน การเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5ระหว่างการเรียนรู้ โดยโครงการกับการเรียนรู้ตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,กระทรวงศึกษาธิการ 2559. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สถาบันรามจิตติ. 2555. โครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนไทย (Child Watch). กรุงเทพมหานคร : สถาบันรามจิตติ.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ ทอง. 2542. การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมาน อัครภูมิ. 2561. การศึกษาไทย 4.0 : แนวคิดและทิศทางการจัดการศึกษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชธานี. อุบลราชธานี.
- สรชัย พิศาลบุตร และคณะ. 2549. การสร้างและประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม. ปีที่ 1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- สุชาติ กิระนันท์. 2541. เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ภูพานิช. 2546. แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : เดอะโนว์เลจเซ็นเตอร์.
- สุรศักดิ์ วงศ์สุรศิลป์. 2542. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยวิธีเรียนทางไกลของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดชัยภูมิ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.(ศึกษานอกระบบ). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สารีพันธุ์ ศุภวรรณ 2558. ทักษะและพฤติกรรมการเรียนทางไกล : การศึกษาทางไกล. สาขาวิชา

การศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน) 2560. **Digi Learn is Now การเรียนรู้ สู่อโอกาส (The Opportunity)**. กรุงเทพมหานคร : ไทศุน แอนด์ โศ .สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน). 2561. **หลักการทฤษฎีการเรียนรู้แบบออนไลน์**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2562 จาก <https://www.egov.go.th/th/index.php>.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

2553. **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : ไทย พับบลิค เอ็ดดูเคชั่น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. 2554. **ข้อเสนอแนะหลักการและวิธีการในการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สำหรับการศึกษาทางเลือกตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

—————. 2552. **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

—————. 2560. **มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง 2560)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

—————. 2561. **ประกาศ และคำสั่ง เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง 2560)**. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2561 จาก <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=75>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. 2558. **การจัดการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

—————. 2561. **กำหนดแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.

—————. 2561 : ฎ. **ให้ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาไทยให้เกิดคุณภาพ เชิงสมรรถนะในเวที**

- สากล เพื่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา
- . 2561.มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.
- . 2561. สภาการศึกษาเสวนา 2018 : รวมพลังพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.
- . 2561. สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลปี 2561 (IMD 2018).
กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.
- สารีพันธ์ ศุภวรรณ.และคณะ.2558. เอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาทางไกล ชุดที่ 1-7 :
การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของต่างประเทศ. สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. แสงจันทร์การพิมพ์.
- สุนีย์ ภูพันธ์. 2546. แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
เชียงใหม่.
- เสาวภา เพ็ชรรัตน์. 2562. บทบาทของห้องสมุดกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active
Learning. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2562 จาก [http://C:/Users/
Administrator/Downloads/55-301-1-PB%20\(1\).pdf](http://C:/Users/Administrator/Downloads/55-301-1-PB%20(1).pdf).
- เสาร์คำ คำมาลัย. 2541. ความเสมอภาคของโอกาสการเข้าศึกษาในสถาบันราชภัฏเชียงใหม่
ปีการศึกษา 2540. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์เกษตร).
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561. แนวทางการนิเทศ เพื่อ
ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ. หน่วยศึกษานิเทศก์,
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร.

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือเก็บข้อมูล
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลการรายงาน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญ
1	นายสมพงษ์ แคนยุกต์	อดีตผู้อำนวยการโรงเรียน สภาราชนี จังหวัดตรัง วิทยฐานะเชี่ยวชาญ	ด้านบริหารการศึกษา
2	นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน	อดีตผู้อำนวยการโรงเรียน จุฬารณราชวิทยาลัย ตรัง วิทยฐานะเชี่ยวชาญ	ด้านบริหารการศึกษา
3	ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์	ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและ ผู้ด้อยโอกาส สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน อดีตศึกษานิเทศก์ เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2	ด้าน ICT และการวิจัย
4	นางสาวนงลักษณ์ เวชมรัชสกุล	อดีตศึกษานิเทศก์ชำนาญการ พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1	ด้านการวิจัย
5	นางประภาพรรณ เส็งวงศ์	อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 11	ด้านการวิจัย

ที่ ศธ ๐๔๒๔๓.๓๑/ว.๑๐๒

โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓
อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ๙๒๑๔๐

๑๕ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลการรายงาน

เรียน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินเครื่องมือการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย กระผม นายวรกร สุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓ กำลังจัดทำผลงาน เรื่อง การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓ และขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือการดำเนินการรายงาน คือ แบบสำรวจสภาพปัญหาความต้องการ แบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตร แบบประเมินผลการใช้หลักสูตร แบบตรวจสอบประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ในการนี้ กระผมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สูง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้เป็นผู้ตรวจสอบและประเมินเครื่องมือการเก็บข้อมูลการวิจัยดังกล่าว โดยตอบลงในแบบประเมินที่จัดส่งมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วรกร สุวรรณ

(นายวรกร สุวรรณ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓

โทร ๐๘๔๐๖๕๙๙๕๗

ที่ ศธ ๐๔๒๔๓.๓๑/๑๕๕

โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓
อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ๙๒๐๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอยืมเงินดำเนินการประชุมปฏิบัติการ ตามโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ ๐๔๒๔๓/๑๖๔๔ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สัญญาขอยืมเงินและประมาณการค่าใช้จ่ายฯ	จำนวน ๒ ชุด
๒. โครงการวิจัยฯ	จำนวน ๑ ชุด
๓. ตารางการประชุมปฏิบัติการครู และนักเรียน	จำนวน ๒ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓ แจ้งให้โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓ ซึ่งได้รับจัดสรรงบประมาณการวิจัย โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน จากสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชื่อเรื่อง “ การศึกษาผลการบริหารจัดการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓ ” จำนวน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำวิจัยและค่าพาหนะของนักวิจัยในการเดินทางเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย เป็นจำนวนเงิน ๕๒,๐๐๐ บาท นั้น

ในการนี้โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓ ได้กำหนดการดำเนินงานจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติการครู และนักเรียนตามแผนปฏิบัติของโครงการวิจัยฯ จึงขอยืมเงินเพื่อดำเนินงานโครงการดังกล่าว จำนวน ๕๒,๐๐๐ บาท ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจาก สพฐ.มายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

วรกร สุวรรณ

(นายวรกร สุวรรณ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓

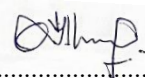
โทร./โทรสาร ๐๗๕ ๕๐๑๑๙๐

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ตามที่ นายวรงค์ สุวรรณ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Active Online สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เสร็จสิ้นระยะที่ 1 แล้ว และได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมินนวัตกรรมงานวิจัย เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการวิจัยและพัฒนาต่อไป

ข้าพเจ้า นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ได้รับหนังสือ หนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญแล้ว และมีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมิน ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ลงชื่อ

(นายสมพงษ์ แคนยุกต์)

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ตามที่ นายวรงค์ สุวรรณ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Active Online สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เสร็จสิ้นระยะที่ 1 แล้ว และได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมินนวัตกรรมงานวิจัย เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการวิจัยและพัฒนาต่อไป

ข้าพเจ้า นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ได้รับหนังสือ หนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญแล้ว และมีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมิน ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ลงชื่อ

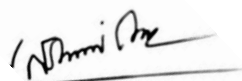
(นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน)

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ตามที่ นายวรกร สุวรรณ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Active Online สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เสร็จสิ้นระยะที่ 1 แล้ว และได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมินนวัตกรรมงานวิจัย เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการวิจัยและพัฒนาต่อไป

ข้าพเจ้า ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ได้รับหนังสือ หนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็น ผู้เชี่ยวชาญแล้ว และมีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมิน ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัย ครั้งนี้

ลงชื่อ

(ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์)

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ตามที่ นายวรกร สุวรรณ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Active Online สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เสร็จสิ้นระยะที่ 1 แล้ว และได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมินนวัตกรรมงานวิจัย เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการวิจัยและพัฒนาต่อไป

ข้าพเจ้า นางประภาพรณ เส็งวงศ์ ได้รับหนังสือ หนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ แล้ว และมีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมิน ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ลงชื่อ

ประภาพรณ เส็งวงศ์

(นางประภาพรณ เส็งวงศ์)

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ตามที่ นายวรงค์ สุวรรณ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Active Online สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เสร็จสิ้นระยะที่ 1 แล้ว และได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมินนวัตกรรมงานวิจัย เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการวิจัยและพัฒนาต่อไป

ข้าพเจ้า นางสาวนงลักษณ์ เวชมรัชสกุล ได้รับหนังสือ หนังสือขอความอนุเคราะห์ เป็น ผู้เชี่ยวชาญแล้ว และมีความยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและประเมิน ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัย ครั้งนี้

ลงชื่อนางลักษณ์ เวชมรัชสกุล.....

(นางสาวนงลักษณ์ เวชมรัชสกุล)

คำสั่งโรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓

ที่ ๑๓๒/๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ กิจกรรมการประชุมปฏิบัติการพัฒนาต่อยอดการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมให้กับผู้เรียน โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓

ด้วย โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓ ดำเนินการจัดทำโครงการแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการวิจัย ดังนี้

๑. คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active online มีหน้าที่ ร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนทางเลือก ประกอบด้วย

๑.๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

๑.๑.๑ นางสาวสุนิศา สิ้นตั้ง

๑.๑.๒ นางสาวพรกมล นวลจันทร์

๑.๑.๓ นางสาวแพมกตา บุชรารัตน์

๑.๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย

๑.๒.๑ นางสาวกชกร มีเพียร

๑.๒.๒ นายอรรถพล ศรีสุข

๑.๒.๓ นางสาวชลันดา สิงห์อินทร์

๑.๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

๑.๓.๑ นางสาวอรณัญญา สุริยะพิชิตกุล

๑.๓.๒ นายบุญช่วย อ่างวิศวะ

๑.๓.๓ นางสาวเสาวภา หนูแดง

๑.๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย

๑.๔.๑ นางสาวณัฐพร นาเลื่อน

๑.๔.๒ นางสาวยุพา พากเพียร

๑.๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย

๑.๕.๑ นายอนุวัฒน์ อินทรเสนี

๑.๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย

๑.๖.๑ นายณัฐสิทธิ์ ต้นสกุล

๑.๖.๒ นายชูศิลป์ มัธยันต์

๑.๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย

๑.๖.๑ นางสาวธิดารัตน์ งามละมัย

๑.๖.๒ นายเอกพจน์ วานิช

๑.๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

๑.๘.๑ นางสาวจิราพร รัตนพันธ์

๑.๘.๒ นางปิยวรรณ บัวผาย

๑.๙ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย

๑.๙.๑ นายอนุวัฒน์ อินทรเสนี

๑.๑๐ รวบรวมสาระหลักสูตรและจัดทำรูปเล่ม และสารสนเทศแบบอิเล็กทรอนิกส์

ประกอบด้วย

๑.๑๐.๑ นางสาวยุพา พากเพียร

๑.๑๐.๒ นางสาวอรณัญญา สุริยะพิชิตกุล

๒. คณะทำงานพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online มีหน้าที่จัดทำโครงสร้างรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำบทเรียนออนไลน์ รวมถึงสื่อ นวัตกรรมแบบ Active Online ประกอบด้วย

๒.๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

๒.๑.๑ นางสาวสุนิศา สิ้นตั้ง

๒.๑.๒ นางสาวพรกมล นวลจันทร์

๒.๑.๓ นางสาวแพมกตา บุขรารัตน์

๒.๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย

๒.๒.๑ นางสาวกชกร มีเพียร

๒.๒.๒ นายอรรถพล ศรีสุข

๒.๒.๓ นางสาวชลันดา สิงห์อินทร์

๒.๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

๒.๓.๑ นางสาวอรณัญญา สุริยะพิชิตกุล

๒.๓.๒ นายบุญช่วย อารังวิศว

- ๒.๓.๓ นางสาวเสาวรภา หนูแดง
- ๒.๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย
- ๒.๔.๑ นางสาวณัฐพร นาเลื่อน
- ๒.๔.๒ นางสาวยุพา พากเพียร
- ๒.๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย
- ๒.๕.๑ นายอนุวัฒน์ อินทรเสนี
- ๒.๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย
- ๒.๖.๑ นายณัฐสิทธิ์ ต้นสกุล
- ๒.๖.๒ นายชูศิลป์ มัธยันต์
- ๒.๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย
- ๒.๖.๑ นางสาวธิดารัตน์ งามละมัย
- ๒.๖.๒ นายเอกพจน์ วาณิช
- ๒.๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- ๑.๘.๑ นางสาวจิราพร รัตนพันธ์
- ๒.๘.๒ นางปิยวรรณ บัวผาย
- ๒.๙ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย
- ๒.๙.๑ นายอนุวัฒน์ อินทรเสนี
- ๒.๙.๒ นางสาวแพมุกดา บุขรรัตน์
- ๒.๙.๓ นางปิยวรรณ บัวผาย
- ๒.๑๐ รวบรวมสาระหลักสูตรและจัดทำรูปเล่ม และสารสนเทศแบบอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย
- ๒.๑๐.๑ นางสาวยุพา พากเพียร
- ๒.๑๐.๒ นางสาวอรณัญญา สุริยะพิชิตกุล

๓. ครูผู้สอนการศึกษาทางเลือก มีหน้าที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแบบ Active online วัดผลประเมินผลการเรียนรู้

๓.๑ นางปิยวรรณ บัวผาย	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
๓.๒ นางสาวแพมุกดา บุขรรัตน์	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
๓.๓ นางสาวเสาวรภา หนูแดง	ผู้ช่วยประสานงาน

๔. คณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย มีหน้าที่ ดำเนินกิจกรรมโครงการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานการวิจัย

๔.๑ นายวกรกร สุวรรณ	นักวิจัย
๔.๒ นางสาวแพมุกดา บุขรรัตน์	ผู้ช่วยนักวิจัย
๔.๓ นางปิยวรรณ บัวผาย	ผู้ช่วยนักวิจัย
๔.๔ นางสาวเสาวรภา หนูแดง	ผู้ช่วยนักวิจัย

ขอให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จลุล่วงด้วย
ความรับผิดชอบสูงสุด เพื่อประโยชน์ที่พึงเกิดขึ้นแก่ทางราชการสืบไป

สั่ง ณ วันที่ ๘ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายวรกร สุวรรณ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓

ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
- แบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
- แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
- แบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู
- แบบสรุปผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
- แบบประเมินเครื่องมือการเก็บข้อมูล การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online
 - แบบประเมินนวัตกรรมงานวิจัยเพื่อการปรับปรุง (ผู้เชี่ยวชาญ)

**แบบสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก
ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3**

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ทางผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการกรอกแบบสำรวจทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ จะนำไปปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ต่อไป

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อ สภาพความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

- ครู
- ผู้ปกครอง
- อื่นๆ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อ สภาพความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง โดยเลือกตอบเพียง 1 คำตอบ เพื่อแสดงถึงระดับความคิดเห็นต่อ สภาพความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน

5	หมายความว่า	มากที่สุด
4	หมายความว่า	มาก
3	หมายความว่า	ปานกลาง
2	หมายความว่า	น้อย
1	หมายความว่า	น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จะเป็นวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั่วไปในอนาคต 10.1 วิธีการเรียนในโลกอนาคตเปลี่ยนใช้แบบออนไลน์มากขึ้น 10.2 การเรียนรู้แบบออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสการเข้าถึงการศึกษามากขึ้น
11. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 2.1 วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการการมีโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน 2.2 เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของโรงเรียนมุ่งเน้นการการมีโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน
12. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สอดคล้องกับสภาพนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 3.1 นักเรียนที่มาเข้าเรียนระบบการศึกษาทางเลือก เป็นนักเรียนประสบปัญหาการเรียนในชั้นเรียน 3.2 นักเรียนมีความต้องการเรียนเรียนระบบการศึกษาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง
13. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) 4.1 หลักสูตรการศึกษาทางเลือก มีความสอดคล้องของกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของนักเรียนระบบปกติ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.2 หลักสูตรการศึกษาทางเลือก มีความสอดคล้องกับ ระบบการศึกษาทางเลือก
14. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน					
5.1 แบบการจัดการเรียนรู้การศึกษาทางเลือก ในปัจจุบัน แบบออนไลน์ มีความเหมาะสม กับบริบทของนักเรียน
5.2 สื่อและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้
5.3 ความเหมาะสมของ แบบการวัดผลประเมินผลแบบออนไลน์
15. ความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์					
6.1 ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ด้วยแบบออนไลน์ เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียน
6.2 ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในระบบการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์
16. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์มาแก้ไขปัญหา					
7.1 จำนวนของครูที่สอนระบบการศึกษาทางเลือกเพียงพอกับการจัดการเรียนรู้
7.2 ครูที่สอนระบบการศึกษาทางเลือก มีภาระงานการจัดการเรียนการสอน รับผิดชอบมากและหลากหลายงาน
17. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8.1 โรงเรียนมีความพร้อม ของสื่อเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับระบบการศึกษาทางเลือก
8.2 ท่านเห็นด้วยและต้องการให้ใช้แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ กับนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก					
18. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร					
9.1 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนแนวคิด นโยบายในการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์
9.2 ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุน ทรัพยากรในการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์
9.3 ผู้บริหารโรงเรียน มีการนิเทศ ติดตามการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์

*ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาในการกรอกแบบสอบถามเป็นอย่างสูง

แบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สพม.เขต 13

คำชี้แจง

1. แบบตรวจสอบองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 ฉบับนี้ เป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ พร้อมบันทึกเสนอแนะ แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ
2. ให้ผู้รับผิดชอบหรือผู้ได้รับมอบหมายของโรงเรียนดำเนินการตรวจสอบโดยกรอกข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง
3. ระดับคุณภาพ มีความหมาย ดังนี้
 - ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง ปรับปรุง โดยมีการปฏิบัติในระดับน้อยหรือมีความสอดคล้อง ถูกต้องน้อย หรือปฏิบัติน้อยกว่า 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง พอใช้ โดยมีการปฏิบัติในระดับปานกลางหรือมีความสอดคล้อง ถูกต้องปานกลาง หรือปฏิบัติ 3-4 กลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ดี โดยมีการปฏิบัติในระดับมากหรือมีความสอดคล้อง ถูกต้องมาก หรือปฏิบัติ 5-6 กลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก โดยมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดหรือมีความสอดคล้อง ถูกต้องมากที่สุด หรือปฏิบัติ 7-8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
4. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ต่อไป

การแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.74	หมายถึง	ควรปรับปรุง/แก้ไข
คะแนนเฉลี่ย	1.75 - 2.49	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.24	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย	3.25 - 4.00	หมายถึง	ดีมาก

-2-

องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

รายการ	ผลการประเมิน				ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/แก้ไข
	4	3	2	1	
1. ส่วนนำ					
1.1 ความนำ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจุดเน้น และความต้องการของโรงเรียน	
1.2 วิสัยทัศน์ 1) แสดงภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างชัดเจน 2) สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ครอบคลุมสภาพความต้องการของโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น 3) มีความชัดเจนสามารถปฏิบัติได้	
1.3 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1) มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) สอดคล้องกับเป้าหมาย จุดเน้น กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น 3) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	

รายการ	ผลการประเมิน				ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/แก้ไข
	4	3	2	1	
<p>2. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา</p> <p>2.1 โครงสร้างเวลาเรียน</p> <p>1) มีการระบุเวลาเรียนตลอดหลักสูตร จำนวน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม จำแนกแต่ละชั้นปีอย่างชัดเจน</p> <p>2) ระบุเวลาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำแนกแต่ละชั้นปีอย่างชัดเจน</p> <p>3) เวลาเรียนรวมของหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางฯ</p>	
<p>2.2 โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี</p> <p>1) มีการระบุรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม ระบุรหัสวิชา ชื่อรายวิชาพร้อมทั้งระบุเวลาเรียนและ/หรือหน่วยกิต</p> <p>2) มีการระบุกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งระบุเวลาเรียนไว้อย่างถูกต้อง ชัดเจน</p> <p>3) รายวิชาเพิ่มเติม / กิจกรรมเพิ่มเติมที่กำหนด สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ จุดเน้นของโรงเรียน</p>	
<p>3. คำอธิบายรายวิชา</p> <p>1) มีการระบุรหัสวิชา ชื่อรายวิชา และชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นปีที่สอน จำนวนเวลาเรียน และ/หรือหน่วยกิต ไว้อย่างถูกต้องชัดเจน</p> <p>2) การเขียนคำอธิบายรายวิชาได้เขียนเป็นความเรียง โดยระบุ องค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะ หรือเจตคติ ที่ต้องการและครอบคลุมตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง</p>	

รายการ	ผลการประเมิน				ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/แก้ไข
	4	3	2	1	
3) ระบุรหัสตัวชี้วัด ในรายวิชาพื้นฐานและจำนวนรวมของตัวชี้วัดและระบุผลการเรียนรู้ ในรายวิชาเพิ่มเติมและจำนวนรวมของผลการเรียนรู้ถูกต้อง	
4) มีการกำหนดสาระการเรียนรู้เฉพาะการศึกษาทางเลือก ในรายวิชาเพิ่มเติม	
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
1) ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและโครงสร้างหลักสูตรชั้นปี ได้ระบุกิจกรรม และจัดเวลาสอน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน	
2) ในส่วนที่ 4 ของหลักสูตรสถานศึกษามีการจัดทำโครงสร้างและแนวการจัดกิจกรรม แนวทางการวัดและประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 กิจกรรมที่ชัดเจน	
5. เกณฑ์การจบการศึกษา					
1) ระบุเวลาเรียน/หน่วยกิต ทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมตามเกณฑ์การจบการศึกษาของโรงเรียนชัดเจน	
2) ระบุเกณฑ์การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนไว้อย่างชัดเจน	
3) ระบุเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้อย่างชัดเจน	
4) ระบุเกณฑ์การผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน	

ปัญหา หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

**แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สพม.เขต 13**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 ฉบับนี้ เป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับ พร้อมบันทึกเสนอแนะ แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ
2. ให้ผู้รับผิดชอบหรือผู้ได้รับมอบหมายของโรงเรียนดำเนินการประเมินโดยกรอกข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง
3. ระดับคุณภาพ มีความหมาย ดังนี้
 - ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง ปรับปรุง โดยมีการปฏิบัติในระดับน้อยหรือมีความสอดคล้อง ถูกต้องน้อย หรือปฏิบัติน้อยกว่า 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง พอใช้ โดยมีการปฏิบัติในระดับปานกลางหรือมีความสอดคล้อง ถูกต้องปานกลาง หรือปฏิบัติ 3-4 กลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ดี โดยมีการปฏิบัติในระดับมากหรือมีความสอดคล้อง ถูกต้องมาก หรือปฏิบัติ 5-6 กลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก โดยมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดหรือมีความสอดคล้อง ถูกต้องมากที่สุด หรือปฏิบัติ 7-8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
4. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ต่อไป

การแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.74	หมายถึง	ควรปรับปรุง/แก้ไข
คะแนนเฉลี่ย	1.75 -2.49	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.24	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย	3.25- 4.00	หมายถึง	ดีมาก

การประเมินผลการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนรู้แบบ Active online

รายการ	ผลการประเมิน				ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/แก้ไข
	4	3	2	1	
1. โครงสร้างรายวิชา 1.1 การจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่มีความสัมพันธ์กัน และเวลาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เหมาะสม ทุกกลุ่มสาระฯ	
1.2 การจัดทำสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด ได้ วิเคราะห์แก่นความรู้ของทุกตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มาจัดทำสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด ชัดเจนเหมาะสม และครบทุกหน่วยการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระฯ	
1.3 การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นสาระสำคัญ หรือประเด็นหลักใน หน่วยการเรียนรู้นั้นๆ น่าสนใจเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน ทุกกลุ่มสาระฯ	
1.4 การกำหนดสัดส่วนเวลาเรียน กำหนดสัดส่วน เวลาเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เหมาะสม และรวมทุก หน่วยต้องเท่ากับเวลาเรียนตามหลักสูตรทุกกลุ่มสาระฯ	
1.5 การกำหนดสัดส่วนน้ำหนักคะแนน กำหนด สัดส่วนน้ำหนักคะแนนแต่ละหน่วยการเรียนรู้เหมาะสม และรวมตลอดปี/ภาคเรียนเท่ากับ 100 คะแนน ทุกกลุ่ม สาระฯ	
2. หน่วยการเรียนรู้ 2.1 การวางแผนจัดทำหน่วยการเรียนรู้	

รายการ	ผลการประเมิน				ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/แก้ไข
	4	3	2	1	
มีการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ และทุกกลุ่มสาระฯ					
2.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ : การกำหนดเป้าหมาย กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ถูกต้อง เหมาะสมมีความสอดคล้องกันทุกกลุ่มสาระฯ	
2.3 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ : การกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ กำหนดชิ้นงาน /ภาระงาน การวัด และประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระฯ	
2.4 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ : ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับ ตัวชี้วัด/มาตรฐานและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกกลุ่มสาระฯ	
3. แผนการจัดการเรียนรู้ 3.1 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครบตามองค์ประกอบที่สำคัญ แผนการจัดการเรียนรู้สมบูรณ์ มี องค์ประกอบสำคัญครบทุกหน่วย ทุกกลุ่มสาระฯ	
3.2 การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ มีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนก่อนการ นำไปใช้จริงทุกกลุ่มสาระฯ	
3.3 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ มีการนำเอาแผนที่ ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริงทุกกลุ่มสาระฯ	

รายการ	ผลการประเมิน				ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/แก้ไข
	4	3	2	1	
<p>4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน</p> <p>4.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>4.1.1 การวางแผนการประเมินรายวิชาและตรวจสอบการใช้ตัวชี้วัด</p> <p>1) การกำหนดโครงสร้างรายวิชาและการวางแผนการประเมิน</p> <p>2) การตรวจสอบการนำตัวชี้วัดมาใช้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา</p> <p>4.1.2 การออกแบบการวัดและประเมินผลในหน่วยการเรียนรู้</p> <p>1) การกำหนดหน่วยการเรียนรู้</p> <p>2) การวางแผนประเมินในหน่วยการเรียนรู้</p> <p>3) การให้ข้อมูลย้อนกลับและการบันทึกผลการประเมินเพื่อการพัฒนา</p> <p>4.1.3 มีการออกแบบการวัดและประเมินผลปลายปี/ปลายภาค</p> <p>4.2 การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน</p> <p>1) มีการบันทึก ตรวจสอบตัวชี้วัดความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>2) มีการบันทึกและสรุปผลการประเมินผล การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	

รายการ	ผลการประเมิน				ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/แก้ไข
	4	3	2	1	
<p>3) มีการบันทึกและสรุปผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนรวม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>4) มีการจัดทำแบบรายงานผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน</p> <p>4.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <p>1) การออกแบบการวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <p>2) มีการจัดทำแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละข้อ</p>	
<p>3) มีการจัดทำแบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <p>4) มีการจัดทำแบบรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p>	

ปัญหา หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง

แบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนทางเลือก
โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ชื่อครู..... รายวิชา

คำชี้แจง ให้ตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ของคุณครู โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ระดับการปฏิบัติด้านขวามมือ

พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ปฏิบัติ
1. การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online					
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ Obeclms					
3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active online					
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน					
5. การวัดผลประเมินผล					

ผู้ตรวจสอบ..... วัน เดือน ปี ที่บันทึก

เกณฑ์ระดับคุณภาพการตรวจสอบ (ประเด็นย่อยละ 1 คะแนน)

- การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้
 - มีการวิเคราะห์หลักสูตร
 - มีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบโมดูล
 - มีการออกแบบการวัดผลประเมินผล
 - มีการจัดทำบทเรียนรู้ออนไลน์
- การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ Obeclms
 - มีการปฐมนิเทศนักเรียนทำความเข้าใจในกระบวนการเรียน
 - มีแนะนำวิธีการลงทะเบียนวิชา

- มีการฝึกวิธีการเรียน
- มีการฝึกวิธีการส่งงาน
- มีการฝึกการทดสอบออนไลน์

3. การจัดการเรียนรู้ แบบ Active online

- การทำหน้าที่ในการดูแลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยสื่อออนไลน์
- การให้คำปรึกษาในการเรียนของนักเรียน
- การตรวจงานและสะท้อนกลับข้อมูลแก่นักเรียน
- การอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียน
- การวัดผลประเมินผล

4. การช่วยเหลือติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน

- การติดตามการเข้าเรียน (ตรวจสอบจากการเข้าใช้งานโปรแกรม obecnms)
- การช่วยเหลือติดตามการส่งงาน
- การช่วยเหลือติดตามการทดสอบ
- การติดตามนักเรียนที่มีปัญหาขาดเรียน

5. การวัดผลประเมินผล

- วัดผลเพื่อพัฒนา ระหว่างเรียน
- วัดผลเพื่อตัดสินผลการเรียน
- การซ่อมเสริม, แก้ไขผลการเรียน
- วัดผลตามแผนการจัดการเรียนรู้

การแปลความหมายคะแนนระดับการปฏิบัติ

-พฤติกรรมข้อที่ 1- 5

0 ข้อ เท่ากับ	ไม่ปฏิบัติ
1 ข้อ เท่ากับ	พอใช้
2 ข้อ เท่ากับ	ดี
3 ข้อ เท่ากับ	ดีมาก
4 ข้อ เท่ากับ	ดีมากที่สุด

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวนคนที่ได้ ระดับผลการเรียน							รวม
	4	3	2	1	0	ร	มส.	
3.กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์								
4.กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม								
5.กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ								
6.กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และ เทคโนโลยี								
7.กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปศึกษา								
8.กลุ่มสาระการเรียนรู้ พลศึกษาและสุข ศึกษา								

เกณฑ์การแปลความหมายของระดับผลการเรียน

ระดับ 4 เท่ากับ มากที่สุด

ระดับ 3 เท่ากับ มาก

ระดับ 2 เท่ากับ ปานกลาง

ระดับ 1 เท่ากับ น้อย

ระดับ 0 เท่ากับ ไม่ผ่าน

ร เท่ากับ รอกการประเมิน

มส. เท่ากับ ไม่มีสิทธิ์สอบ

3) จำนวนนักเรียนที่ได้เลื่อนชั้นและจบการศึกษา

ระดับชั้น	จำนวนคนที่ได้ ได้เลื่อนชั้น หรือจบการศึกษา				หมายเหตุ
	ได้เลื่อน/จบ	คิดเป็นร้อยละ	มิได้เลื่อน/จบ	คิดเป็นร้อยละ	
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2					
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3					
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4					
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5					
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6					
เฉลี่ย/รวม					

เกณฑ์การแปลความหมายของจำนวนนักเรียนที่เลื่อนชั้น หรือจบการศึกษา

ร้อยละ 80 - 100	เท่ากับ	มากที่สุด
ร้อยละ 70 - 79	เท่ากับ	มาก
ร้อยละ 60 - 69	เท่ากับ	ปานกลาง
ร้อยละ 50 - 59	เท่ากับ	น้อย
ร้อยละ 1 - 49	เท่ากับ	น้อยที่สุด

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ทางผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการกรอกแบบสอบถามทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการรายงานมา ประยุกต์ ปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ (Active online) สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาในการกรอกแบบสอบถาม เป็นอย่างสูง

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

- ครู
- ผู้ปกครอง
- กรรมการสถานศึกษาสถานศึกษาฯ
- บุคคลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ (Active online) สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง โดยเลือกตอบเพียง 1 คำตอบ เพื่อแสดงถึงระดับ ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ (Active online) ตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน

5	หมายความว่า	มากที่สุด
4	หมายความว่า	มาก
3	หมายความว่า	ปานกลาง
2	หมายความว่า	น้อย
1	หมายความว่า	น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3					
5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน					
6. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)					
7. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน					
8. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย					
5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียน					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
วิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม					
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับแบบการเรียนระบบการศึกษาทางเลือก					
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม					
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม					
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551					
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3					
ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ (Active online)					
1. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ					
2. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ					
3. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล					
4. การเรียนรู้แบบ Active online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน					
5. การเรียนรู้แบบ Active online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น					

แบบประเมินเครื่องมือการเก็บข้อมูล การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ)

คำชี้แจง

1. การรายงานครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. เอกสารนี้เป็นแบบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการเก็บข้อมูล โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญแบ่งองค์ประกอบของคุณภาพ ตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)
3. ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการแล้วตอบลงความเห็น โดยการใส่ตัวเลข ในช่องว่างทางขวามือของแต่ละรายการ

3.1 ตัวเลขในช่องประเมินมีความหมายดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

3.2 องค์ประกอบการประเมิน

1. ความถูกต้อง หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. ความเหมาะสม หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความเหมาะสมกับสภาพการบริหารจัดการ มีองค์ประกอบเหมาะสม และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
3. ความสอดคล้อง หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความสอดคล้องของเนื้อหาในเชิงคุณค่าประโยชน์ และการนำไปใช้

**แบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online
สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3**

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ)

คำชี้แจง

1. การรายงานครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. เอกสารนี้เป็นแบบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการเก็บข้อมูล โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพ ตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)
3. ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการแล้วตอบลงความเห็น โดยการใส่ตัวเลข ใน ช่องว่างทางขวามือของแต่ละรายการ

3.1 ตัวเลขในช่องประเมินมีความหมายดังนี้

+1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับเนื้อหา
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

3.2 องค์ประกอบการประเมิน

1. ความถูกต้อง หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. ความเหมาะสม หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความเหมาะสมกับสภาพการบริหารจัดการ มีองค์ประกอบเหมาะสม และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
3. ความสอดคล้อง หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความสอดคล้องของเนื้อหาในเชิงคุณค่าประโยชน์ และการนำไปใช้

รายการประเมินความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นแบบอย่างสอดคล้องกับ
องค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีดังนี้

เครื่องมือ	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความสอดคล้อง		
	+1	0	-1	+1	0	-1	+1	0	-1
1. การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online									
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ Obectlms									
3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active online									
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนรู้ของ นักเรียน									
5. การวัดผลประเมินผล									

เกณฑ์ระดับคุณภาพการตรวจสอบ (ประเด็นย่อยละ 1 คะแนน)

1. การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้
 - มีการวิเคราะห์หลักสูตร
 - มีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบโมดูล
 - มีการออกแบบการวัดผลประเมินผล
 - มีการจัดทำบทเรียนรู้ออนไลน์
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ Obectlms
 - มีการปฐมนิเทศนักเรียนทำความเข้าใจในกระบวนการเรียน
 - มีแนะนำวิธีการลงทะเบียนวิชา
 - มีการฝึกวิธีการเรียน
 - มีการฝึกวิธีการส่งงาน
 - มีการฝึกการทดสอบออนไลน์

3. การจัดการเรียนรู้ แบบ Active online

- การทำหน้าที่ในการดูแลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยสื่อออนไลน์
- การให้คำปรึกษาในการเรียนของนักเรียน
- การตรวจงานและสะท้อนกลับข้อมูลแก่นักเรียน
- การอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียน
- การวัดผลประเมินผล

4. การช่วยเหลือติดตามการเรียนของนักเรียน

- การติดตามการเข้าเรียน (ตรวจสอบจากการเข้าใช้งานโปรแกรม ObecLms)
- การช่วยเหลือติดตามการส่งงาน
- การช่วยเหลือติดตามการทดสอบ
- การติดตามนักเรียนที่มีปัญหาขาดเรียน

5. การวัดผลประเมินผล

- วัดผลเพื่อพัฒนา ระหว่างเรียน
- วัดผลเพื่อตัดสินผลการเรียน
- การซ่อมเสริม, แก้ไขผลการเรียน
- วัดผลตามแผนการจัดการเรียนรู้

การแปลความหมายคะแนนระดับการปฏิบัติ

- พฤติกรรมข้อที่ 1- 5

0 ข้อ เท่ากับ	ไม่ปฏิบัติ
1 ข้อ เท่ากับ	พอใช้
2 ข้อ เท่ากับ	ดี
3 ข้อ เท่ากับ	ดีมาก
4 ข้อ เท่ากับ	ดีมากที่สุด

**แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ)**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. การรายงานครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
4. เอกสารนี้เป็นแบบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการเก็บข้อมูล โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพ ตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)
5. ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการแล้วตอบลงความเห็น โดยการใส่ตัวเลข ใน ช่องว่างทางขวามือของแต่ละรายการ

3.1 ตัวเลขในช่องประเมินมีความหมายดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

3.2 องค์ประกอบการประเมิน

1. ความถูกต้อง หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. ความเหมาะสม หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความเหมาะสมกับสภาพการบริหารจัดการ มีองค์ประกอบเหมาะสม และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
3. ความสอดคล้อง หมายถึง รายการที่นำมาประเมินมีความสอดคล้องของเนื้อหาในเชิงคุณค่าประโยชน์ และการนำไปใช้

3. คุณค่าของนวัตกรรม มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

3.1 การแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

 ระดับ 3 ระดับ 2 ระดับ 1

3.2 การใช้ทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรม

 ระดับ 3 ระดับ 2 ระดับ 1

3.3 การเรียนรู้ร่วมกัน

 ระดับ 3 ระดับ 2 ระดับ 1

3.4 การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการแสวงหาความรู้

 ระดับ 3 ระดับ 2 ระดับ 1

3.5 การยอมรับ

 ระดับ 3 ระดับ 2 ระดับ 1

3.6 การนำไปใช้

 ระดับ 3 ระดับ 2 ระดับ 1

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ลงชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

เกณฑ์การประเมินคุณภาพนวัตกรรม

เกณฑ์การประเมินคุณภาพนวัตกรรมตามตัวบ่งชี้

2.กระบวนการพัฒนา

ตัวบ่งชี้	ระดับคุณภาพ
2.1 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของการพัฒนา	<p>ระดับ 3 - วัตถุประสงค์และเป้าหมายสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา สภาพปัญหา และความต้องการมีความเป็นไปได้ ร้อยละ 100</p> <p>ระดับ 2 - วัตถุประสงค์และเป้าหมายสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา สภาพปัญหา และความต้องการ มีความเป็นไปได้ไม่เกินร้อยละ 60</p> <p>ระดับ 1 - วัตถุประสงค์และเป้าหมายไม่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา สภาพปัญหาและความต้องการ</p>
2.2 การใช้หลักการแนวคิด ทฤษฎีในการพัฒนา นวัตกรรม	<p>ระดับ 3 - มีการสังเคราะห์ หลักการแนวคิด ทฤษฎี มาประยุกต์ ใช้ได้สอดคล้องสภาพปัญหา หรือความต้องการในการ พัฒนานวัตกรรม</p> <p>ระดับ 2 - ใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีถูกต้องตามหลักวิชา และ สอดคล้องกับสภาพปัญหา หรือความต้องการพัฒนา</p> <p>ระดับ 1 - ใช้หลักการแนวคิด ทฤษฎี แต่ไม่สอดคล้อง</p>
2.3 การออกแบบนวัตกรรม	<p>ระดับ 3 - มีการออกแบบพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาหรือความต้องการบริบท หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ครอบคลุมกระบวนการพัฒนา และมีความ เป็นไปได้</p> <p>ระดับ 2 - มีการออกแบบพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาหรือความต้องการ หรือบริบท หรือหลักการ หรือ แนวคิด ทฤษฎี ครอบคลุมกระบวนการพัฒนา และมี ความเป็นไปได้</p> <p>ระดับ 1 - มีการออกแบบพัฒนานวัตกรรมสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาหรือความต้องการ บริบทหลักการแนวคิด ทฤษฎี บางส่วน ครอบคลุมกระบวนการพัฒนาแต่เป็นไปได้ยาก</p>
2.4 การกระบวนการพัฒนา นวัตกรรม	<p>ระดับ 3 - มีการศึกษาเอกสาร แนวคิดหลักการ เลือกลงและวางแผน สร้างนวัตกรรม, ออกแบบ ตรวจสอบคุณภาพ ทดลอง ใช้ เป็นระบบการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม และ ปรับปรุงนวัตกรรม</p> <p>ระดับ 2 - มีการศึกษาเอกสาร แนวคิดหลักการ เลือกลงและวางแผน สร้างนวัตกรรม, ออกแบบ ตรวจสอบคุณภาพ ทดลอง ใช้ เป็นระบบ</p> <p>ระดับ 1 - มีการศึกษาเอกสาร แนวคิดหลักการ เลือกลงและวางแผน สร้างนวัตกรรม, ออกแบบ ตรวจสอบคุณภาพ ทดลอง ใช้ ยังไม่เป็นระบบ</p>

2.5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม	<p>ระดับ 3 – มีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ ในทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 2 – มีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมในทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 – ไม่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม</p>
2.6 ความสำเร็จของการพัฒนานวัตกรรม	<p>ระดับ 3 - การพัฒนานวัตกรรมได้ดำเนินการเสร็จสิ้น มีการเผยแพร่และสร้างเครือข่าย</p> <p>ระดับ 2 - การพัฒนานวัตกรรมดำเนินการเสร็จสิ้น มีการเผยแพร่</p> <p>ระดับ 1 - การพัฒนานวัตกรรมดำเนินการเสร็จสิ้น</p>

3. คุณค่าของนวัตกรรม

ตัวบ่งชี้	ระดับคุณภาพ
3.1 การแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	<p>ระดับ 3 - แก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายเกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง</p> <p>ระดับ 2 - แก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย</p> <p>ระดับ 1 - แก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนได้ แต่ไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย</p>
3.2 การใช้ทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรม	<p>ระดับ 3 - ประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการพัฒนานวัตกรรมได้เหมาะสมคุ้มค่า และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน</p> <p>ระดับ 2 - ใช้ทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมได้เหมาะสม คุ้มค่า และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน</p> <p>ระดับ 1 - ใช้ทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมไม่ คุ้มค่า</p>
3.3 การเรียนรู้ร่วมกัน	<p>ระดับ 3 - กระบวนการพัฒนานวัตกรรมก่อให้เกิดประสบการณ์ และการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งโรงเรียน</p> <p>ระดับ 2 - กระบวนการพัฒนานวัตกรรมก่อให้เกิดประสบการณ์ และการเรียนรู้เฉพาะกลุ่ม</p> <p>ระดับ 1 - กระบวนการพัฒนานวัตกรรมก่อให้เกิดประสบการณ์ และการเรียนรู้เฉพาะบุคคล</p>
3.4 ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการแสวงหาความรู้	<p>ระดับ 3 - นวัตกรรม/กระบวนการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้พัฒนา/ผู้เกี่ยวข้องศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจนสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ได้</p> <p>ระดับ 2 - นวัตกรรม/กระบวนการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้พัฒนา/ผู้เกี่ยวข้อง ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้เพิ่มเติม</p>

ตัวบ่งชี้	ระดับคุณภาพ
	ระดับ 1 - นวัตกรรม/กระบวนการพัฒนาก่อให้เกิดการค้นคว้า แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเฉพาะผู้พัฒนา
3.5 การยอมรับ	ระดับ 3 - เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน ระดับ 2 - เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องในระดับโรงเรียน ระดับ 3 - เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องเฉพาะกลุ่ม
3.6 การนำไปใช้	ระดับ 3 - ใช้ง่าย สะดวก และมีขั้นตอนการใช้ไม่ซับซ้อน สามารถ นำไปใช้ได้จริง ระดับ 2 - ใช้สะดวกแม้ขั้นตอนค่อนข้างซับซ้อน ระดับ 1 - มีขั้นตอนการไปใช้ซับซ้อนมีเงื่อนไข และข้อจำกัด

ค แสดงการวิเคราะห์ข้อมูล จากเครื่องการวิจัย

- สรุปผลการประเมินเครื่องมือการเก็บข้อมูล การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
- ตารางแสดง ผลการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
- ตารางแสดงผลการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
- ตารางแสดงผลการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สพม.เขต 13
- ตารางแสดงผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สพม.เขต 13
- ตารางแสดงคะแนนการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561
- ตารางแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6
- ตารางคะแนนผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

**สรุปผลการประเมินเครื่องมือการเก็บข้อมูล การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3**

(ของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ)

แบบสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

เครื่องมือ	ค่า IOC					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย
1. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จะเป็นวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั่วไปในอนาคต 1.1 วิธีการเรียนในโลกอนาคตเปลี่ยนใช้แบบออนไลน์มากขึ้น	1	1	1	1	1	1
1.2 การเรียนรู้แบบออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสการเข้าถึงการศึกษามากขึ้น	1	1	1	1	1	1
2. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 2.1 วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการมีโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน	1	1	1	1	1	1
2.2 เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของโรงเรียนมุ่งเน้นการมีโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน	1	1	1	1	1	1
3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สอดคล้องกับสภาพนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 3.1 นักเรียนที่มาเข้าเรียนระบบการศึกษา ทางเลือก เป็นนักเรียนประสบปัญหาการเรียนในชั้นเรียน	1	1	0	1	1	0.80
3.2 นักเรียนมีความต้องการเรียนเรียนระบบการศึกษา ทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง	1	1	1	1	0	0.80
4. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)	0	1	1	1	1	0.80

เครื่องมือ	ค่า IOC					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย
4.1 หลักสูตรการศึกษาทางเลือก มีความสอดคล้องของ กับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวิเชียร มาตุ 3 ของนักเรียนระบบปกติ						
4.2 หลักสูตรการศึกษาทางเลือก มีความสอดคล้องกับ แบบการศึกษาทางเลือก	1	1	1	1	0	0.80
5. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เหมาะสม กับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน						
5.1 แบบการจัดการเรียนรู้การศึกษาทางเลือก ในปัจจุบัน แบบออนไลน์ มีความเหมาะสม กับบริบทของนักเรียน	1	1	1	1	1	1
5.2 สื่อและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1
5.3 ความเหมาะสมของ แบบการวัดผล ประเมินผล แบบออนไลน์	1	1	0	1	1	0.80
6. ความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์						
6.1 ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนระบบ การศึกษาทางเลือก ด้วยแบบออนไลน์ เพื่อแก้ไข ปัญหาการเรียนของนักเรียน	1	1	1	1	1	1
6.2 ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในระบบการศึกษา ทางเลือกแบบออนไลน์	1	1	1	1	1	1
7. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบออนไลน์มาแก้ไขปัญหา						
7.1 จำนวนของครูที่สอนระบบการศึกษาทางเลือก เพียงพอกับการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1
7.2 ครูที่สอนระบบการศึกษาทางเลือก มีภาระงาน การจัดการเรียนการสอน รับผิดชอบมากและ หลากหลายงาน	1	0	1	1	1	0.80
8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัด กระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์	1	1	1	1	1	1

เครื่องมือ	ค่า IOC					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย
8.1 โรงเรียนมีความพร้อม ของสื่อเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์สำหรับระบบการศึกษาทางเลือก						
8.2 ท่านเห็นด้วยและต้องการให้ใช้แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ กับนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก	1	1	1	1	1	1
9. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร	1	1	1	1	1	1
9.1 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนแนวคิด นโยบายในการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์						
9.2 ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุน ทรัพยากรในการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์	1	1	1	1	1	1
9.3 ผู้บริหารโรงเรียน มีการนิเทศ ติดตามการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์	1	1	1	1	1	1
เฉลี่ย/รวม						0.94

สรุปผลการตรวจสอบแบบตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับ
นักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ)

เครื่องมือ	ค่า IOC					เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1. การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online	1	1	1	1	1	1
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ ด้วยระบบ Obeclms	1	1	1	1	1	1
3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active online	1	1	1	1	1	1
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน	1	1	1	1	0	0.80
5. การวัดผลประเมินผล	1	1	1	1	1	1
เฉลี่ย/รวม						0.96

**สรุปผลการตรวจสอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3**

(ของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ)

เครื่องมือ	ค่า IOC					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย
ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3						
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาส ทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน	1	1	1	1	1	1
10.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการ เรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	1	1	1	1	1	1
11.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของ นักเรียน	1	1	1	1	1	1
12.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย	1	1	1	1	1	1
5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้าง รายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม	1	1	1	1	1	1
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับแบบการ เรียนระบบการศึกษาทางเลือก	1	1	1	1	0	0.80

เครื่องมือ	ค่า IOC					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551	0	1	1	1	1	0.80
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	1	0	1	1	1	0.80
ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ (Active online)						
5. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	1
6. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ	1	1	0	1	1	0.80
7. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	1	1	1	1	1	1
8. การเรียนรู้แบบ Active online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	1	1	1	1	1	1
5. การเรียนรู้แบบ Active online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	1	1	1	1	1	1

เครื่องมือ	ค่า IOC					เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
6. การเรียนรู้แบบ Active online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	1	0	1	1	1	0.80
7. การเรียนรู้ Active online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	1	1	1	1	1	1
8. การสอนแบบแบบ Active online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	1	0	1	1	1	0.80
9. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหาให้นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้	1	1	1	1	1	1
10. การเรียนรู้แบบ Active online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	1	1	1	1	0	0.80
เฉลี่ยรวม						0.89

ตารางแสดงผลการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

รายการ (ผู้ปกครอง)	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ความคิดเห็นต่อแนวโน้มวิธีการ เรียนการสอนแบบออนไลน์ ของ สถานศึกษาทั่วไปในอนาคต 1.1 วิธีการเรียนในโลก อนาคตเปลี่ยนใช้แบบ ออนไลน์มากขึ้น	9	11	4	4.21	0.72
1.2 การเรียนรู้แบบออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาส การเข้าถึงการศึกษามาก ขึ้น	9	10	5	4.17	0.76
เฉลี่ย						4.19	0.74
2. การพัฒนาหลักสูตร และการ จัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็น ใน ทิศทาง ของโรงเรียนวิเชียร มาตุ 3 สนับสนุน ต่อเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ 2.1 วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวิเชียร มาตุ 3 ส่งเสริมการการมี โอกาสทางการศึกษาของ นักเรียน	5	15	4	4.04	0.62
2.2 เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ ของโรงเรียนมุ่งเน้นการการ มีโอกาสทางการศึกษาของ นักเรียน	5	14	5	4.00	0.66
เฉลี่ย						4.02	0.64
3. สภาพนักเรียนระบบการศึกษา ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3							

รายการ (ผู้ปกครอง)	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3.1 นักเรียนที่มาเข้าเรียนระบบ การศึกษา ทางเลือก เป็น นักเรียนประสบปัญหาการ เรียนในชั้นเรียน	12	10	2	4.42	0.65
3.2 นักเรียนมีความต้องการ เรียนเรียนระบบการศึกษา ทางเลือก เพื่อแก้ปัญหาของ ตนเอง	5	5	10	4	4.00	1.48
เฉลี่ย						3.65	1.38
4. สภาพหลักสูตรสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางเลือก ที่ใช้ปัจจุบัน							
4.1 หลักสูตรการศึกษาทางเลือก มีความสอดคล้องของกับ หลักสูตรสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของนักเรียนระบบปกติ	9	10	5	4.17	0.76
4.2 หลักสูตรการศึกษาทางเลือก มีความสอดคล้องกับ ระบบ การศึกษาทางเลือก	8	11	5	4.13	0.74
เฉลี่ย						4.15	0.75
5. สภาพการเรียนการสอน การศึกษาทางเลือกที่ ใช้แบบ ออนไลน์ ในปัจจุบัน							
5.1 แบบการจัดการเรียนรู้ การศึกษาทางเลือก ใน ปัจจุบัน แบบออนไลน์ มี ความเหมาะสม กับบริบท ของนักเรียน	5	15	4	4.04	0.62
5.2 สื่อและนวัตกรรมจัดการ เรียนรู้แบบ ออนไลน์ จะ							

รายการ (ผู้ปกครอง)	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้	6	15	3	4.13	0.61
5.3 ความเหมาะสมของ แบบ การวัดผลประเมินผลแบบ ออนไลน์	5	10	9	3.83	0.76
เฉลี่ย						4.00	0.67
6. ความเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ระบบการศึกษาทางเลือก ต่อการ ใช้แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์							
6.1 ผู้ปกครองต้องการให้บุตร หลานเรียนระบบการศึกษา ทางเลือก ด้วยแบบออนไลน์ เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียน ของนักเรียน	5	10	9	3.83	0.76
6.2 ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นใน ระบบการศึกษาทางเลือก แบบออนไลน์	9	10	5	4.17	0.76
เฉลี่ย						4.00	0.76
7. สภาพความพร้อมของครู ในการ ใช้แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ เข้ามาแก้ไขปัญหาเนื่องจาก							
7.1 จำนวนของครูที่สอนระบบ การศึกษาทางเลือกเพียงพอ กับการจัดการเรียนรู้	5	14	5	4.00	0.66
7.2 ครูที่สอนระบบการศึกษา ทางเลือก มีภาระงานการ จัดการเรียนการสอน รับผิดชอบมากและ หลากหลายงาน	3	11	10	3.71	0.69
เฉลี่ย						3.85	0.68

รายการ (ผู้ปกครอง)	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์							
8.1 โรงเรียนมีความพร้อมของสื่อเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับระบบการศึกษาทางเลือก	5	14	5			4.00	0.66
8.2 ท่านเห็นด้วยและต้องการให้ใช้แบบการเรียนรู้ออนไลน์ กับนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก	6	10	8			3.92	0.78
เฉลี่ย						3.96	0.71
9. การสนับสนุนของผู้บริหาร							
9.1 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนแนวคิด นโยบายในการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์	2	17	5			3.88	0.54
9.2 ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์	10	10	4			4.25	0.74
9.3 ผู้บริหารโรงเรียน มีการนิเทศ ติดตามการจัดการศึกษาทางเลือกแบบออนไลน์	5	12	7			3.92	0.72
เฉลี่ย						4.01	0.68
เฉลี่ย/รวม						3.98	0.80

ตารางวิเคราะห์ข้อมูล สํารวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สําหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

รายการ (ครู)	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย μ	σ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย		
1. ความคิดเห็นต่อแนวโน้มวิธีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ของสถานศึกษาทั่วไปในอนาคต							
1.1 วิธีการเรียนในโลกอนาคต เปลี่ยนใช้แบบออนไลน์มากขึ้น	6	12	1	4.26	0.56
1.2 การเรียนรู้แบบออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสการเข้าถึง การศึกษามากขึ้น	9	10	4.47	0.51
เฉลี่ย						4.37	0.54
2. การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นใน ทิศทางของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สนับสนุนต่อเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์							
2.1 วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการการมีโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน	13	6	4.68	0.48
2.2 เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของโรงเรียนมุ่งเน้นการการมีโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน	16	3	4.84	0.37
เฉลี่ยรายข้อ						4.76	0.43
3. สภาพนักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3							
3.1 นักเรียนที่มาเข้าเรียนระบบการศึกษา ทางเลือก เป็นนักเรียนประสบปัญหาการเรียนในชั้นเรียน	10	7	2	4.42	0.69
	2	15	2	4.00	0.47

รายการ (ครู)	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย μ	σ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย		
3.2 นักเรียนมีความต้องการเรียน เรียนระบบการศึกษาทางเลือก เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง							
เฉลี่ยรายข้อ						4.21	0.62
4. สภาพหลักสูตรสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ที่ใช้ปัจจุบัน							
4.1 หลักสูตรการศึกษาทางเลือก มี ความสอดคล้องของกับ หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของ นักเรียนระบบปกติ	10	9	4.53	0.51
4.2 หลักสูตรการศึกษาทางเลือก มี ความสอดคล้องกับ ระบบ การศึกษาทางเลือก	13	6	4.68	0.48
เฉลี่ยรายข้อ						4.61	0.05
5. สภาพการเรียนการสอนการศึกษา ทางเลือกที่ใช้แบบออนไลน์ ใน ปัจจุบัน							
5.1 แบบการจัดการเรียนรู้ การศึกษาทางเลือก ในปัจจุบัน แบบออนไลน์ มีความเหมาะสม กับบริบทของนักเรียน	9	10	4.47	0.51
5.2 สื่อและนวัตกรรมการจัดการ เรียนรู้แบบ ออนไลน์ จะ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการ จัดการเรียนรู้	8	11	4.42	0.51
5.3 ความเหมาะสมของ แบบการ วัดผลประเมินผลแบบออนไลน์	4	15	4.21	0.42

รายการ (ครู)	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย μ	σ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย		
เฉลี่ยรายข้อ						4.37	0.49
6. ความเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ระบบการศึกษาทางเลือก ต่อการใช้ แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์							
6.1 ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลาน เรียนระบบการศึกษาทางเลือก ด้วยแบบออนไลน์ เพื่อแก้ไข ปัญหาการเรียนของนักเรียน	9	10	4.47	0.51
6.2 ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นใน ระบบการศึกษาทางเลือกแบบ ออนไลน์	9	10	4.47	0.51
เฉลี่ยรายข้อ						4.47	0.51
7. สภาพความพร้อมของครู ในการใช้ แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์เข้ามา แก้ไขปัญหาเนื่องจาก							
7.1 จำนวนของครูที่สอนระบบ การศึกษาทางเลือกเพียงพอกับ การจัดการเรียนรู้	8	11	4.42	0.51
7.2 ครูที่สอนระบบการศึกษา ทางเลือก มีภาระงานการ จัดการเรียนการสอน รับผิดชอบมากและหลากหลาย งาน	7	12	4.37	0.50
เฉลี่ยรายข้อ						4.39	0.50
8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้ ในการจัดการ เรียนรู้แบบออนไลน์							
8.1 โรงเรียนมีความพร้อม ของสื่อ เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับระบบการศึกษา ทางเลือก	7	12	4.53	0.05

รายการ (ครู)	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย μ	σ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย		
8.2 ท่านเห็นด้วยและต้องการให้ใช้ แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ กับนักเรียนระบบการศึกษา ทางเลือก	6	12	1	4.42	0.56
เฉลี่ยรายข้อ						4.32	0.53
9. การสนับสนุนของผู้บริหาร							
9.1 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุน แนวคิด นโยบายในการจัด การศึกษาทางเลือกแบบ ออนไลน์	7	10	2	4.26	0.65
9.2 ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุน ทรัพยากรในการจัดการศึกษา ทางเลือกแบบออนไลน์	5	11	3	4.11	0.66
9.3 ผู้บริหารโรงเรียน มีการนิเทศ ติดตามการจัดการศึกษา ทางเลือกแบบออนไลน์	5	12	2	4.16	0.60
เฉลี่ย						4.18	0.63
เฉลี่ย (รวม)						4.39	0.56

ตารางแสดงการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561
โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สพม.เขต 13

รายการ	ผลการประเมิน รายการกลุ่มสาระการเรียนรู้									
	μ									σ
	คณิตศาสตร์	ภาษาไทย	วิทยาศาสตร์	สังคมฯ	ภาษาต่างประเทศ	การงานฯ	ศิลปศึกษา	พลศึกษาฯ	เฉลี่ย	
1. ส่วนนำ										
1.1 ความนำ	3	4	4	4	4	4	4	3	3.75	0.5
1.2 วิสัยทัศน์	3	3	4	3.33	4	3.33	3.67	3	3.42	0.4
1.3 สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	3	3	4	4	4	4	4	3	3.63	0.5
1.4 คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	3	3.67	4	4	4	3.33	4	3	3.63	0.5
2. โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา										
2.1 โครงสร้างเวลา เรียน	3	4	4	3.33	4	3.33	4	3	3.58	0.5
2.2 โครงสร้างหลักสูตร ชั้นปี	3	3.67	4	4	4	3.33	4	3	3.63	0.5
3. คำอธิบายรายวิชา	4	3.5	4	4	4	3.5	3.75	3	3.72	0.4
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3	3	4	4	4	3.5	4	3	3.56	0.5
5. เกณฑ์การจบการศึกษา	4	4	4	4	4	4	4	3	3.88	0.4
เฉลี่ย/รวม	3.22	3.54	4	3.85	4	3.59	3.94	3	3.67	0.4

ตารางแสดงผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สพม.เขต 13

รายการ	ผลการประเมิน				μ	σ
	4	3	2	1		
1. โครงสร้างรายวิชา						
1.1 การจัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่มีความสัมพันธ์กัน และเวลาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เหมาะสม ทุกกลุ่ม สาระฯ	15	4	3.79	0.42
1.2 การจัดทำสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด ได้วิเคราะห์แก่นความรู้ของทุกตัวชี้วัดในแต่ละหน่วย การเรียนรู้ มาจัดทำสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด ชัดเจนเหมาะสมและครบทุกหน่วยการเรียนรู้ทุกกลุ่ม สาระฯ	16	3	3.84	3.07
1.3 การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละหน่วย การเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นสาระสำคัญ หรือประเด็นหลัก ในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ น่าสนใจเหมาะสมกับวัย ความ สนใจ ความสามารถของผู้เรียน ทุกกลุ่มสาระฯ	15	4	3.79	0.42
1.4 การกำหนดสัดส่วนเวลาเรียน กำหนด สัดส่วนเวลาเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เหมาะสม และ รวมทุกหน่วยต้องเท่ากับเวลาเรียนตามหลักสูตรทุกกลุ่ม สาระฯ	17	2	3.89	0.32
1.5 การกำหนดสัดส่วนน้ำหนักคะแนน กำหนด สัดส่วนน้ำหนักคะแนนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เหมาะสมและรวมตลอดปี/ภาคเรียนเท่ากับ 100 คะแนน ทุกกลุ่มสาระฯ	17	2	3.89	0.42

รายการ	ผลการประเมิน				μ	σ
	4	3	2	1		
2. หน่วยการเรียนรู้						
2.1 การวางแผนจัดทำหน่วยการเรียนรู้ มีการวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ครบทุกหน่วย การเรียนรู้ และทุกกลุ่มสาระฯ	10	9	3.53	0.51
2.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ : การกำหนด เป้าหมาย กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ถูกต้อง เหมาะสมมีความสอดคล้องกันทุกกลุ่มสาระฯ	14	5	3.74	0.45
2.3 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ : การกำหนด หลักฐานการเรียนรู้ กำหนดชิ้นงาน /ภาระงาน การ วัดและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัด/มาตรฐานการ เรียนรู้ทุกกลุ่มสาระฯ	14	5	3.47	0.45
2.4 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ : ออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ สอดคล้องกับตัวชี้วัด/มาตรฐานและเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญทุกกลุ่มสาระฯ	12	7	3.63	0.05
3. แผนการจัดการเรียนรู้						
3.1 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครบตาม องค์ประกอบที่สำคัญ แผนการจัดการเรียนรู้สมบูรณ์ มี องค์ประกอบสำคัญครบทุกหน่วย ทุกกลุ่มสาระฯ	10	9	3.53	0.51
3.2 การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ มีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนก่อน การนำไปใช้จริงทุกกลุ่มสาระฯ	9	10	3.47	0.51

รายการ	ผลการประเมิน				μ	σ
	4	3	2	1		
3.3 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ มีการนำเอาแผน ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริงทุกกลุ่ม สาระฯ	9	10	3.47	0.51
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน						
4.1 การวางแผนการประเมินรายวิชาและ ตรวจสอบการใช้ตัวชี้วัด						
1) การกำหนดโครงสร้างรายวิชาและการ วางแผนการประเมิน	14	5	3.47	0.45
2) การตรวจสอบการนำตัวชี้วัดมาใช้ในการ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา	12	7	3.63	0.50
4.2 การออกแบบการวัดและประเมินผลใน หน่วยการเรียนรู้						
1) การกำหนดหน่วยการเรียนรู้	9	10	3.47	0.51
2) การวางแผนประเมินในหน่วยการ เรียนรู้	10	9	3.53	0.51
3) การให้ข้อมูลย้อนกลับและการบันทึก ผลการประเมินเพื่อการพัฒนา	10	9	3.53	0.51
4.3 มีการออกแบบการวัดและประเมินผล ปลายปี/ปลายภาค	15	4	3.79	0.42
4.4 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์						
1) การออกแบบการวัด และประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์	15	4	3.79	0.42
2) มีการจัดทำแบบประเมินพฤติกรรม นักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละข้อ	10	9	3.53	0.51

รายการ	ผลการประเมิน				μ	σ
	4	3	2	1		
3) มีการจัดทำแบบสรุปผลการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์	14	5	3.74	0.54
4) มีการจัดทำแบบรายงานผลการ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	12	7	3.63	0.05
เฉลี่ย/รวม					3.63	0.43

ตารางแสดงคะแนนการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 6

พฤติกรรม	ระดับชั้น ม.2 - ม.6					μ	σ
	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6		
1. การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online	3.73	3.64	4	3.27	3.09	3.55	0.37
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยระบบ obectlms	3.55	3.64	3.55	3.00	2.91	3.33	0.35
3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active online	2.55	2.64	2.55	2.36	2.36	2.49	0.13
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน	2.73	1.73	2.45	2.45	2.55	2.38	0.38
5. การวัดผลประเมินผล	2.45	2.55	2	2.27	2.27	2.31	0.21
เฉลี่ย/รวม	3.00	3.04	2.91	2.67	2.64	2.85	0.19

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

พฤติกรรม	รายวิชา											μ	
	ท22102	ค22102	ค22202	ว22102	ส22103	ส22104	อ22102	ศ22101	ศ22102	ง22102	พ22102		
1. การวางแผน กระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	4	3	2	4	4	4	4	4	4	4	5	3	3.73
2. การเตรียมความ พร้อมนักเรียน สำหรับการเรียน ออนไลน์ด้วย ระบบ Obeclms	4	3	4	4	4	3	3	3	3	3	5	3	3.55
3. การจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	3	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2.55
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนรู้ ของนักเรียน	4	2	2	3	3	3	2	2	2	2	3	4	2.73
5. การวัดผล ประเมินผล	3	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2.45
เฉลี่ย/รวม	3.6	2.2	2.4	3.4	3.4	3.2	3	2.6	2.8	3.4	3	3	3.00

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

พฤติกรรม	รายวิชา											μ
	ท33102	ค23102	ว33102	ส23103	ส23104	อ33102	อ23102	ศ23101	ศ23102	ง33102	พ23102	
1. การวางแผน กระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	4	3	4	4	4	4	4	3	4	4	2	3.64
2. การเตรียมความ พร้อมนักเรียน สำหรับการเรียน ออนไลน์ด้วย ระบบ Obeclms	4	4	4	4	4	3	3	2	3	4	5	3.64
3. การจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	3	2	3	3	3	3	2	2	2	3	3	2.64
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียน ของนักเรียน	4	3	3	3	3	3	1	2	2	3	3	1.73
5. การวัดผล ประเมินผล	2	2	3	3	3	3	2	2	2	3	3	2.55
เฉลี่ย/รวม	3.4	2.8	3.4	3.4	3.4	3.2	2.4	2.2	2.6	3.4	3.2	3.04

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

พฤติกรรม	รายวิชา											μ
	ท33102	ค23102	ว33102	ส23103	ส23104	อ33102	อ23102	ศ23101	ศ23102	ง33102	พ23102	
1. การวางแผน กระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
2. การเตรียมความ พร้อมนักเรียน สำหรับการเรียน ออนไลน์ด้วย ระบบ Obeclms	4	4	4	4	3	3	4	4	3	3	3	3.55
3. การจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	3	3	3	2	3	2	3	2	1	4	2	2.55
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียน ของนักเรียน	3	3	3	3	2	1	3	2	1	4	2	2.45
5. การวัดผล ประเมินผล	2	2	3	2	2	2	3	2	1	2	1	2
เฉลี่ย/รวม	3.2	3.2	3.4	3	2.8	2.4	3	2.8	2	3.4	2.4	2.91

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

พฤติกรรม	รายวิชา											μ
	ท33102	ค23102	ว33102	ส23103	ส23104	อ33102	อ23102	ศ23101	ศ23102	ง33102	พ23102	
1. การวางแผน กระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	4	4	2	4	3	3	3	4	4	4	3	3.27
2. การเตรียมความ พร้อมนักเรียน สำหรับการเรียน ออนไลน์ด้วย ระบบ Obeclms	4	4	2	4	2	3	3	3	0	4	3	3.00
3. การจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	3	2	2	3	2	3	3	2	0	3	2	2.36
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียน ของนักเรียน	4	2	2	3	2	3	3	2	0	3	2	2.45
5. การวัดผล ประเมินผล	3	2	2	3	2	3	2	2	0	3	2	2.27
เฉลี่ย/รวม	3.6	2.8	2.0	3.4	2.2	2.4	2.	2.6	2.2	3.0	2.4	2.67

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

พฤติกรรม	รายวิชา											μ
	ท33102	ค23102	ว33102	ส23103	ส23104	อ33102	อ23102	ศ23101	ศ23102	ง33102	พ23102	
1. การวางแผน กระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	4	4	3	4	4	2	2	4	4	2	1	3.09
2. การเตรียมความ พร้อมนักเรียน สำหรับการเรียน ออนไลน์ด้วย ระบบ Obeclms	4	4	3	4	4	2	1	3	3	2	2	2.91
3. การจัดการ เรียนรู้แบบ Active online	3	3	2	3	4	3	2	2	1	2	1	2.36
4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียน ของนักเรียน	4	3	3	3	4	3	2	2	1	2	1	2.55
5. การวัดผล ประเมินผล	2	3	2	3	4	3	2	2	1	2	1	2.27
เฉลี่ย/รวม	3.4	3.4	2.6	3.4	4.0	2.6	1.8	2.6	2.0	2.0	1.2	2.64

ตารางที่ 10 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ระดับผลการเรียน							เฉลี่ย
	4	3	2	1	0	ร	มส.	
1.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	10	6	5	3	-	-	-	2.96
2.กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	4	11	7	2	-	-	-	2.71
3.กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	5	7	9	3	-	-	-	2.58
4.กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	11	5	5	3	-	-	-	3
5.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	4	6	9	5	-	-	-	2.38
6.กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	14	6	4	-	-	-	-	3.42
7.กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา	12	9	3	-	-	-	-	3.38
8.กลุ่มสาระการเรียนรู้พลศึกษาและสุขศึกษา	15	8	1	-	-	-	-	3.54
จำนวนคน N=24								3.0

ตารางที่ 11 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 จำแนกตามระดับชั้น และกลุ่มสาระการเรียนรู้ (นักเรียนจำนวน 92 คน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ระดับผลการเรียนของระดับชั้น					เฉลี่ยรวม
	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	
1.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	2.12	2.72	3	2.82	2.96	2.72
2.กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	1.89	2.28	2.5	2.47	2.71	2.37
3.กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	2.12	2.31	2.5	2.47	2.58	2.40
4.กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	2.12	2.13	3.5	2.47	3	2.64
5.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	1.76	2.5	2.5	2.41	2.38	2.31
6.กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	2.35	3.06	3.5	3.29	3.42	3.12
7.กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา	3.18	2.88	4	3.06	3.38	3.30
8.กลุ่มสาระการเรียนรู้พลศึกษาและสุขศึกษา	3.24	3.19	3.5	3.71	3.54	3.44
เฉลี่ยรวม (N=92)	2.35	2.35	3.13	2.84	3.0	2.73

**ตารางคะแนนผลการสอบถามความพึงพอใจของครู ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3**

รายการ	ระดับความคิดเห็น					μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3							
13.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน	9	10	-	-	-	4.47	0.51
14.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	7	9	3	-	-	4.21	0.71
15.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน	7	10	2	-	-	4.26	0.65
16.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย	9	8	2	-	-	4.37	0.68
5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มี โครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม	6	11	2	-	-	4.21	0.63
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับแบบการเรียนระบบการศึกษาทางไกล	5	12	2	-	-	4.16	0.60

รายการ	ระดับความคิดเห็น					μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	5	12	2	-	-	4.16	0.60
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	5	11	3	-	-	4.11	0.66
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551	9	10	-	-	-	4.47	0.51
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	7	10	2	-	-	4.26	0.65
รวม/เฉลี่ย						4.27	0.62
ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ (Active online)							
1. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ	11	4	4	-	-	4.37	0.83
2. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ	5	11	3	-	-	4.11	0.66
3. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	8	8	3	-	-	4.26	0.73
4. การเรียนรู้แบบ Active online ช่วยให้ นักเรียนมีความสุขในการเรียน	6	7	6	-	-	4.00	0.82
5. การเรียนรู้แบบ Active online ส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	5	10	4	-	-	4.05	0.71
6. การเรียนรู้แบบ Active online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	6	10	3	-	-	4.16	0.69

รายการ	ระดับความคิดเห็น					μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. การเรียนรู้ Active online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	9	5	5	-	-	4.21	0.85
8. การสอนแบบแบบ Active online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	5	9	5	-	-	4.00	0.75
9. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหา นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้	7	10	2	-	-	4.26	0.65
10. การเรียนรู้แบบ Active online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	7	7	5	-	-	4.11	0.81
รวม/เฉลี่ย						4.15	0.74

ตารางคะแนนผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online
 สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

รายการ	ระดับความคิดเห็น					μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจต่อหลักสูตร สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3							
1. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียร มาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียน ทุกคนได้เรียน	10	12	2	-	-	4.33	0.64
2. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียร มาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	4	10	10	-	-	3.75	0.74
3. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียร มาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของนักเรียน	12	10	2	-	-	4.42	0.65
4. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียร มาตุ 3 มีความทันสมัย	5	15	4	-	-	4.04	0.62
5. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียน วิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิด เรียนที่เหมาะสม	10	10	4	-	-	4.25	0.74
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้อง เหมาะสมกับแบบการเรียนระบบการศึกษา ทางเลือก	10	10	4	-	-	4.25	0.74

รายการ	ระดับความคิดเห็น					μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	2	15	7	-	-	3.79	0.59
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	6	10	8	-	-	3.92	0.78
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551	5	14	5	-	-	4.00	0.66
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	10	10	4	-	-	4.25	0.74
รวม/เฉลี่ย						4.10	0.71
ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ (Active online)							
1. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ	3	16	5	-	-	3.92	0.58
2. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ	9	7	8	-	-	4.04	0.86
3. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	10	10	4	-	-	4.25	0.74
4. การเรียนรู้แบบ Active online ช่วยให้นักเรียน มีความสุขในการเรียน	9	12	3	-	-	4.25	0.68
5. การเรียนรู้แบบ Active online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	10	10	4	-	-	4.25	0.74
6. การเรียนรู้แบบ Active online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	10	10	4	-	-	4.25	0.74

รายการ	ระดับความคิดเห็น					μ	σ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. การเรียนรู้ Active online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	7	13	4	-	-	4.13	0.68
8. การสอนแบบแบบ Active online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	10	12	2	-	-	4.33	0.64
9. การเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหา นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้	10	12	2	-	-	4.33	0.64
10. การเรียนรู้แบบ Active online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	10	12	2	-	-	4.33	0.64
รวม/เฉลี่ย						4.21	0.70

**ง หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล**

- ทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
- โครงสร้างหลักสูตร
- ตัวอย่างการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบโมดูล (Module)
- ตัวอย่างบทเรียนออนไลน์ (Active Online)

ทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2560-2563

วิสัยทัศน์ (VISION)

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative School) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง ภายในปี พ.ศ. 2563

พันธกิจ (MISSION)

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน บริบทของชุมชน และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา เน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานความพอเพียง
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ที่มีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์
4. พัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ และให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

1. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน บริบทชุมชน และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ มีวินัย และใฝ่เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง
3. มีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์
4. ครูมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ และให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. มีแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

อัตลักษณ์

ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสร้างสรรค์ทักษะอาชีพ

เอกลักษณ์

ให้โอกาสทางการศึกษา สร้างสรรค์พัฒนาทักษะอาชีพ

Goal Setting โรงเรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative School) โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

นักเรียน

1. นักเรียนระบบการศึกษาปกติ มีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนด มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะสร้างสรรค์งานอาชีพ

2. นักเรียนระบบการศึกษาทางเลือก มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและจบการศึกษา
เพิ่มขึ้น

ครู

1. กลุ่มนักเรียนการศึกษาปกติ มีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ แบบ Active learning ใช้
การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Base Learning : CBL) และการสอนที่สอดคล้องกับ
ธรรมชาติของวิชา

2. กลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ แบบ Active
Online - ห้องเรียน Obeclms (DLIT, eDLTV, สื่อ Online อื่นๆ) - Application เช่น Line,
Facebook, e-mail, google

ผู้บริหาร

มีนวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School)
แบบ 2A to Goal : โมเดล Innovative School โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ชุมชน

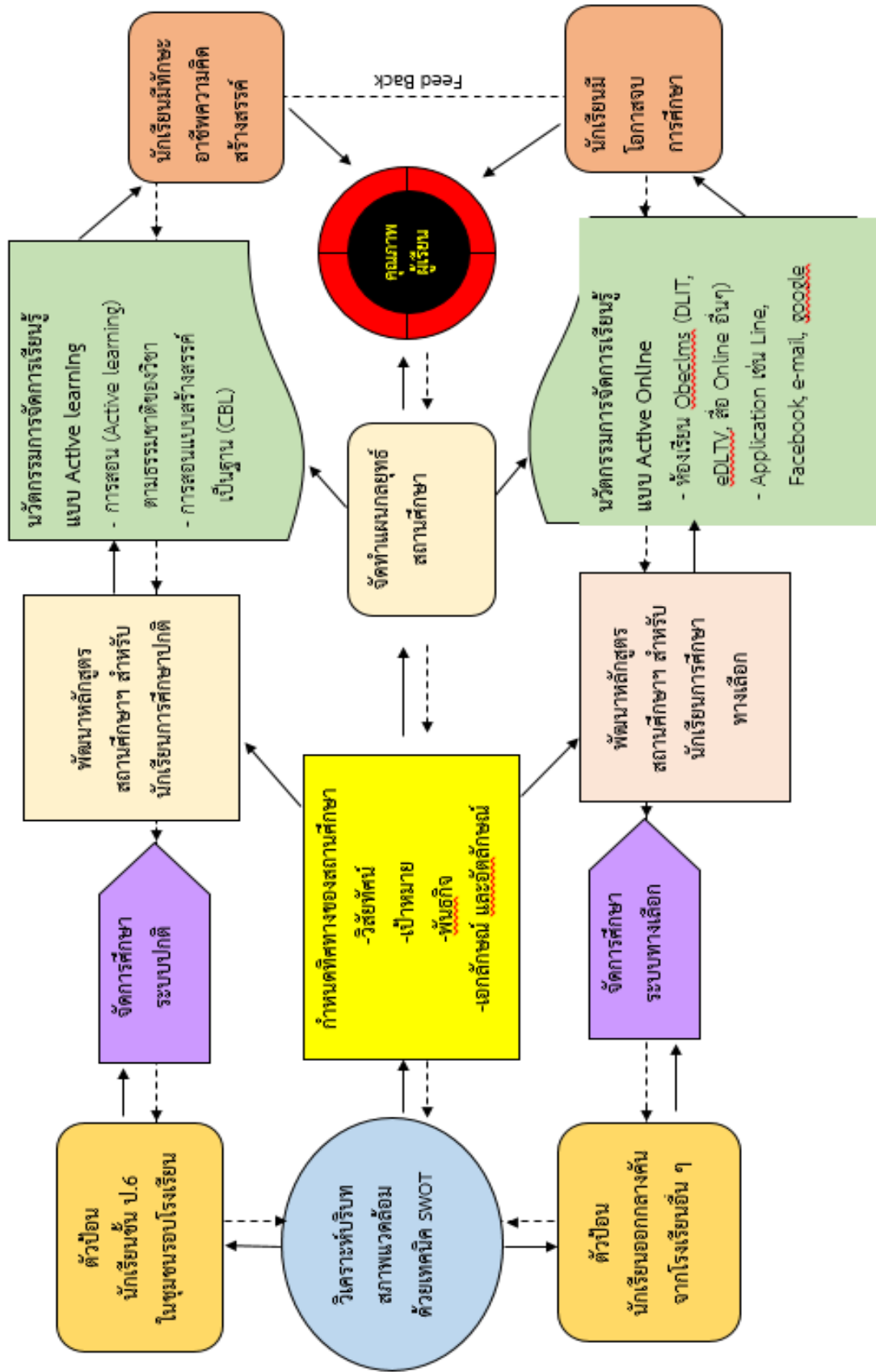
- นักเรียนนำทักษะอาชีพ ความคิดสร้างสรรค์ สู่ชุมชน
- โอกาสทางการศึกษา สำหรับนักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนอื่นๆ

แผนกลยุทธ์ ปีการศึกษา 2561-2563

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 เร่งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 เร่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และม
ีความก้าวหน้า
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 สนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา

บริหารจัดการศึกษาปี 2561-2563

การจัดการศึกษาของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2561-2563 ด้วยแบบ 2A to Goal :
โมเดล Innovative School โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2A to Goal : โมเดล Innovative School โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

พุทธศักราช 2561

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน			
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ม.1	ม.2	ม.3	ม. 4-6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้				
ภาษาไทย	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	320 (8 นก.)
▶ ประวัติศาสตร์	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	80 (2 นก.)
▶ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม				
▶ หน้าที่พลเมือง	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
▶ วัฒนธรรมและการดำเนิน ชีวิตในสังคม				
▶ ภูมิศาสตร์				
▶ เศรษฐศาสตร์				
สุขศึกษาและพลศึกษา	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
ศิลปะ	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	880 (22 นก.)	880 (22 นก.)	880 (22 นก.)	1,640 (41 นก.)

● รายวิชาเพิ่มเติม	ปีละไม่เกิน 200 ชั่วโมง (ไม่เกิน 5 นก./ปี)			ไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง (ไม่น้อยกว่า 40 นก.)
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
▶ กิจกรรมแนะแนว ▶ กิจกรรมนักเรียน - ลูกเสือ เนตรนารี - ชมรม ชุมนุม ▶ กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	120	120	120	360
รวมเวลาเรียนกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	120	120	120	360
รวมเวลาเรียน	ไม่ต่ำกว่า 1,200 ชั่วโมง/ปี			ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง/3ปี

ตัวอย่างบทเรียนโมดูล (Module) เพื่อนำไปสร้างออนไลน์ (ตัวอย่างที่ 1)

บทเรียนออนไลน์โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1. แนะนำรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส 32101 จำนวน 1.5 หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 60 ชั่วโมงภาคเรียนที่ 1

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา วิเคราะห์สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าหรือสังคมสมัยของศาสนาที่ตนนับถือ วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้ อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหาร การธำรงรักษาศาสนาหรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนาหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์การพัฒนา ศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนาหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนาหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์การฝึกฝน และพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเองและการมุ่งอิสรภาพในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุ ปัจจัยกับวิธีการแก้ปัญหา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์ และสันติภาพบุคคล สังคมและโลก หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมือง และสันติภาพ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและการเผยแผ่ เชื่อมันต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญ และตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมายบทบาทการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์ อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของค่านิยม จริยธรรมที่เป็นตัวกำหนดความเชื่อและพฤติกรรมที่แตกต่างกันของศาสนิกชนต่าง ๆ เพื่อขจัดความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข เห็นคุณค่าเชื่อมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจัดการและเจริญปัญญาตามหลักสติปัญญา หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของศาสนาอื่น ๆ และชักชวนส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลอื่นเห็น

ความสำคัญของการทำความดีต่อกัน เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมความร่วมมือของทุกศาสนาในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง สัมมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถืออันส่งผลถึงการพัฒนาตน พัฒนาชาติและโลก

โดยใช้การเรียนรู้แบบออนไลน์ (Active Online) ในลักษณะ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการทำงาน กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสืบค้น กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการแก้ปัญหา

เพื่อให้เกิดความรู้ เห็นคุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนา เกิดความศรัทธา สำนึกในความเป็นไทย เห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตของศาสนาที่ตนนับถือ ตระหนักถึงคุณค่าของหลักธรรมคำสอนที่สร้างจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดี ทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ และนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด รวม 27 ตัวชี้วัด

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 ม.5/1, ม.5/2, ม.5/3,ม.5/4, ม.5/5, ม.5/6, ม.5/7, ม.5/8, ม.5/9, ม.5/10, ม.5/11, ม.5/12, ม.5/13, ม.5/14, ม.5/15, ม.5/16, ม.5/17, ม.5/18, ม.5/19, ม.5/20, ม.5/21, ม.5/22,

มาตรฐาน ส 1.2 ม.5/1, ม.5/2, ม.5/3, ม.5/4, ม.5/5

โครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม : สาระศาสนา ศิลธรรมและจริยธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
1	ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	ส 1.1 ม.5/2, 5/6 ม.5/7, ม.5/8	พระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ได้ด้วยพระองค์เองและเผยแผ่พระธรรมคำสอนโดยมีหลักการในแบบประชาธิปไตย	6	10
2	พุทธประวัติ พระสาวก ศาสนิกชน ตัวอย่าง และชาดก	ส 1.1 ม.5/14	ชาดก พุทธสาวกพุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต	6	10
3	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	ส 1.1 ม.5/13,5/15	หลักธรรมเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ให้นักุณษณ์พันทุกข์ด้วยอริยสัจ 4	10	20
4	พระไตรปิฎก และพุทธศาสนาสุภาคิต	ส 1.1 ม.5/13 ม.5/15	การสังคายนาพระไตรปิฎกมีคุณค่าและความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นอกจากนั้นพุทธศาสนาสุภาคิตยังมีข้อคิดซึ่งเป็นคติเตือนใจบุคคลให้ปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง	8	10
สอบกลางภาค				30	50
5	หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ	ส 1.2 ม.5/1, ม.5/2 ม.5/3	ชาวพุทธมีหน้าที่ในการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ และดูแลทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา	10	20
6	วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา	ส 1.1 ม.5/20 ส 1.2 ม.5/2 ม.5/4	การสวดมนต์ แม่เมตตา และบริหารจิตและเจริญปัญญา ตามหลักสติปัญญาเป็นวิธีการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามศาสนพิธีในวันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา	6	10

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
7	การบริหารจิตและเจริญปัญญาและพัฒนาการเรียนรู้	ส 1.1 ม.5/19 ม.5/20	การบริหารจิตและเจริญปัญญาเป็นวิธีการสร้างคุณภาพโดยใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ	8	10
8	พระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนา	ส 1.1 ม.5/12, ม.5/21 ม.5/22	พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาด้านการเมืองและสันติภาพ	6	10
สอบปลายภาค				30	50
รวมตลอดภาคเรียน				60	100

2.แนวทางการเรียน

บทเรียนออนไลน์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม : สาระประวัติศาสตร์ ส 32101 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

หน่วยที่ 2 พุทธประวัติ พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก

หน่วยที่ 3 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

หน่วยที่ 4 พระไตรปิฎกและพุทธศาสนสุภาษิต

หน่วยที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ

หน่วยที่ 6 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หน่วยที่ 7 การบริหารจิตและเจริญปัญญา

หน่วยที่ 8 พระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนา

ขั้นตอนการใช้บทเรียนออนไลน์

1. ศึกษาคำแนะนำการใช้บทเรียนและโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของตนเอง
3. การศึกษาบทเรียน นักเรียนสามารถศึกษาเป็นรายบุคคล

4.ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละตอน พร้อมทั้งทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในบทเรียน เช่น บันทึกเนื้อหา ทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่กำหนดให้

5.ตรวจแบบฝึกหัดหรือกิจกรรม จากแนวคำตอบท้ายบทเรียนเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหานั้น ๆ หรือไม่ ถ้าผิด นักเรียนควรทำการศึกษาอีกครั้งพร้อมทั้งปรึกษาครูให้เกิดความเข้าใจก่อนทำการศึกษาต่อไป

6.ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อตรวจสอบว่า ตัวเองมีความรู้ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยถ้าทำแบบทดสอบ ได้ 8 ข้อ จากแบบทดสอบ 10 ข้อ ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 และให้ผ่านไปเรียนบทเรียนหน่วยต่อไปได้

7. นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 ให้นักเรียนซ่อมเสริมและให้กลับไปศึกษาเนื้อหาในบทเรียนตามขั้นตอนอีกครั้ง พร้อมทั้งปรึกษาและซักถามครูจนเกิดความเข้าใจเนื้อหาแล้วจึงทำแบบทดสอบหลังเรียนชุดเดิมอีกครั้ง ถ้าผ่านเกณฑ์การประเมินจึงเรียนบทเรียนหน่วยต่อไปได้

8. ในขณะที่ทำกิจกรรมต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยต้องไม่ดูแนวทางการตอบ เพราะจะไม่มีประโยชน์ใดๆ ต่อนักเรียน

9. การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ นักเรียนจะต้องซื่อสัตย์ต่อตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนและผ่านเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้ได้หากมีความตั้งใจจริงและมุ่งมั่น

3. หน่วยการเรียนรู้

หน่วยที่ 1

เรื่อง ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนามีลักษณะเป็นประชาธิปไตยในหมู่สงฆ์ หลักการของพระพุทธศาสนามีทั้งความสอดคล้อง และความแตกต่างกับหลักวิทยาศาสตร์ โดยมีวิธีการคิดสอดคล้องกับวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์ พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อการฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และมุ่งอิสรภาพ

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจงให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การกระทำใด จัดว่าเป็นลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา
 - ก. พระสงฆ์ในแต่ละวัดนั้นจะทำวัตรเช้าเย็นทุกวัน
 - ข. การทำพิธีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนานั้นมีพระสงฆ์เป็นผู้นำ
 - ค. การทำพิธีกรรมในทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์จะต้องมีจำนวนครบ 9 รูป
 - ง. การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มาอุปสมบทนั้นพระสงฆ์ทั้งปวงต้องลงมติเห็นด้วยเป็นเอกฉันท์

2. หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในกาลามสูตรนั้นเกี่ยวกับเรื่องใด
 - ก. การรู้จักคาดการณ์อย่างถูกต้อง
 - ข. การอ้างอิงตำราหรือพระคัมภีร์ของนักปราชญ์นั้นสามารถกระทำได้
 - ค. การเชื่ออะไรมันจะต้องพิสูจน์ด้วยตนเอง โดยอาศัย สติปัญญาและเหตุผล
 - ง. การพิจารณาความเห็นของผู้อื่นว่าถูกต้องหรือไม่นั้น จะต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของเราด้วย
3. การที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปศึกษาวิชาความรู้จากสำนักต่างๆ นั้น สอดคล้องกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในขั้นใด
 - ก. เห็นปัญหา
 - ข. รวบรวมข้อมูล
 - ค. ตั้งคำตอบชั่วคราว
 - ง. อธิบายคำตอบเป็นทฤษฎี
4. กระบวนการคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนาที่คล้ายกับกระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ คือวิธีคิดข้อใด
 - ก. วิธีคิดแบบอริยสัจ
 - ข. วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมตา
 - ค. วิธีคิดแบบแยกองค์ประกอบ
 - ง. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
5. ข้อความที่กล่าวว่า “ภิกษุทุกรูปมีสิทธิในการเข้าประชุม ภิกษุทุกรูปมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นทั้งในทางคัดค้านและในทางเห็นด้วย” สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยในข้อใด
 - ก. สิทธิในการคัดค้าน
 - ข. สิทธิเสรีภาพในการประชุม
 - ค. สิทธิของพระสงฆ์เท่าเทียมกัน
 - ง. สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
6. ข้อใดเป็นการฝึกฝนตนเองให้สูงขึ้นตามลำดับ จากระดับต่ำไปหาระดับสูง
 - ก. ระดับอัมพพาลปุถุชน ระดับพาลปุถุชน ระดับกัลยาณปุถุชน ระดับอริยบุคคล
 - ข. ระดับอัมพพาลปุถุชน ระดับกัลยาณปุถุชน ระดับพาลปุถุชน ระดับอริยบุคคล
 - ค. ระดับพาลปุถุชน ระดับอัมพพาลปุถุชน ระดับกัลยาณปุถุชน ระดับอริยบุคคล
 - ง. ระดับพาลปุถุชน ระดับอัมพพาลปุถุชน ระดับอริยบุคคลระดับกัลยาณปุถุชน
7. การฝึกฝนตนเองในระดับกัลยาณปุถุชน จะต้องมียุทธธรรมในข้อใดเกือบสมบูรณ์จนถึงขั้นสมบูรณ์
 - ก. ศีล 5
 - ข. กุศลมูล 5
 - ค. ศีล 5 ธรรม 5
 - ง. อริยสัจ 4 ชั้น 5
8. เป้าหมายของการฝึกฝนตนเองของมนุษย์มุ่งสู่อิสรภาพ คือ การหลุดพ้นจากการครอบงำของเรื่องใด
 - ก. ทุกข์
 - ข. กิเลส
 - ค. โลก โภคะ หลง
 - ง. ความชั่วทางกาย วาจา ใจ
9. พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ มีความสอดคล้องกับด้านความเชื่ออย่างไร
 - ก. ไม่ควรเชื่อสิ่งใดจากเอกสาร
 - ข. ควรเชื่อในสิ่งที่ปรากฏชัดเจน
 - ค. กาลเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ความจริง
 - ง. ก่อนจะเชื่ออะไรจะต้องมีการพิสูจน์
10. ข้อใดจัดเป็นความแตกต่างกันระหว่างหลักการของพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์

- ก. วิทยาศาสตร์มุ่งเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พระพุทธศาสนาเน้นพิเศษเกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์มากกว่ากฎเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่รู้ชีวิต
- ข. วิทยาศาสตร์เน้นการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของโลก พระพุทธศาสนาเน้นการควบคุมธรรมชาติของมนุษย์
- ค. วิทยาศาสตร์ยอมรับโลกแห่งสสารที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ว่ามีจริง พระพุทธศาสนายอมรับเฉพาะเรื่องจิตใจ
- ง. วิทยาศาสตร์มุ่งการทดลองหาความจริงจากวัตถุพระพุทธศาสนาไม่เน้นการทดลองหรือการสืบค้น

เนื้อหา

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา

หลักประชาธิปไตยทั่วไปในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประชาธิปไตยมาตั้งแต่เริ่มแรก ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะทรงมอบให้พระสงฆ์เป็นใหญ่ในกิจการทั้งปวงเสียอีกลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนามีตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. พระพุทธศาสนามีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุด พระธรรม คือ คำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง พระวินัยคือ คำสั่งอันเป็นข้อปฏิบัติที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้นเมื่อรวมกันเรียกว่า พระธรรมวินัย ซึ่งมีความสำคัญขนาดที่พระพุทธเจ้าทรงมอบให้เป็นพระศาสดาแทนพระองค์ ก่อนที่พระองค์จะปรินิพพานเพียงเล็กน้อย

2. มีการกำหนดลักษณะของศาสนาไว้เรียบร้อย ไม่ปล่อยให้เป็นที่ไปตามยถากรรม ลักษณะของพระพุทธศาสนาคือสายกลาง ไม่ซ้ายสุด ไม่ขวาสุด ทางสายกลางนี้เป็นครรลอง อาจปฏิบัติค่อนข้างเคร่งครัดก็ได้ โดยใช้สิทธิในการแสวงหาดีเรกလာตามที่ทรงอนุญาตไว้ ในสมัยต่อมา เรียกแนวกลางๆ ของพระพุทธศาสนาว่า วิภังชวาทิ คือศาสนาที่กล่าวจำแนกแจกแจง ตามความเป็นจริงบางอย่างกล่าวยืนยันโดยส่วนเดียวได้ บางอย่างกล่าวจำแนกแจกแจงเป็นกรณี ๆ ไป

3. พระพุทธศาสนา มีความเสมอภาคภายใต้พระธรรมวินัย บุคคลที่เป็นวรรณะกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทรามาแต่เดิม รวมทั้งคนวรรณะต่ำกว่านั้น เช่นพวกจัณฑาล พวกปุถุชนคนเก็บขยะ และพวกทาส เมื่อเข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องแล้ว มีความเท่าเทียมกัน คือปฏิบัติตามสิกขาบทเท่ากัน และเคารพกันตามลำดับอาวุโส คือผู้อุปสมบทภายหลังเคารพผู้อุปสมบทก่อน

4. พระภิกษุในพระพุทธศาสนา มีสิทธิ เสรีภาพภายใต้พระธรรมวินัย เช่นในฐานะภิกษุเจ้าถิ่น จะมีสิทธิได้รับของแจกก่อนภิกษุอาคันตุกะ ภิกษุที่จำพรรษาอยู่ด้วยกันมีสิทธิได้รับของแจกตามลำดับพรรษา มีสิทธิรับกฐิน และได้รับอานิสงส์กฐินในการแสวงหาจีวรตลอด 4 เดือนฤดูหนาวเท่าเทียมกัน นอกจากนั้นยังมีเสรีภาพที่จะเดินทางไปไหนมาไหนได้ จะอยู่จำพรรษาวัดใดก็ได้เลือกปฏิบัติกรรมฐาน

ข้อใด ถือตรงควัตรข้อใดก็ได้ทั้งสิ้น

5. มีการแบ่งอำนาจ พระเถระผู้ใหญ่ทำหน้าที่บริหารปกครองหมู่คณะ การบัญญัติพระวินัย พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเอง เช่นมีภิกษุผู้ทำผิดมาสอบสวนแล้วจึงทรงบัญญัติพระวินัย ส่วนการตัดสินคดีตามพระวินัยทรงบัญญัติแล้วเป็นหน้าที่ของพระวินัยธรรมซึ่งเท่ากับศาล

6. พระพุทธศาสนามีหลักเสียงข้างมาก คือใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน เรียกว่า วิธิเยภยยสิกา การตัดสินโดยใช้เสียงข้างมาก ฝ่ายใดได้รับเสียงข้างมากสนับสนุน ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะคดี

หลักประชาธิปไตยในการที่พระพุทธเจ้าทรงมอบความเป็นใหญ่แก่สงฆ์

การมอบความเป็นใหญ่แก่สงฆ์มีลักษณะตรงกับหลักประชาธิปไตยหลายประการ ส่วนมากเป็นเรื่องสังฆกรรม คือการประชุมกันทำกิจสงฆ์อย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ การทำสังฆกรรมประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ประการ ถ้าทำผิดพลาดประการใดประการหนึ่ง จะทำให้สังฆกรรมนั้นเสียไป ใช้ไม่ได้ ไม่มีผล คือเป็นโมฆะ ส่วนสำคัญ 5 ประการมีดังนี้ คือ

1 จำนวนสงฆ์อย่างต่ำที่เข้าประชุม การกำหนดจำนวนสงฆ์ผู้เข้าประชุมอย่างต่ำว่าจะทำสังฆกรรมอย่างใดได้บ้างมี 5 ประเภท คือ

1.1 ภิกษุ 4 รูปเข้าประชุม เรียกว่า สงฆ์จตุรวรรค สามารถทำสังฆกรรมได้เกือบทุกชนิด เว้นแต่ การอุปสมบทหรือการบวชพระ การปวารณาหรือ พิธีกรรมในวันออกพรรษาที่ทรงอนุญาตให้ว่ากล่าวตักเตือนกันและกัน และการสวดอัphan หรือการเพิกถอนอาบัติหนักของภิกษุบางรูป

1.2 ภิกษุ 5 รูป เข้าประชุม เรียกว่า สงฆ์ปัญจวรรค สามารถทำสังฆกรรมที่สงฆ์จตุรวรรคทำได้ทั้งหมด และยังเพิ่มการปวารณา การอุปสมบทในชนบทชายแดนได้อีกด้วย

1.3 ภิกษุ 10 รูป เข้าประชุม เรียกว่า สงฆ์ทศวรรค สามารถทำสังฆกรรมที่สงฆ์ปัญจวรรคทำได้ทั้งหมด และยังเพิ่มการอุปสมบทในมัชฌิมชนบท คือ ในภาคกลางของอินเดียได้อีกด้วย

1.4 ภิกษุ 20 รูปเข้าประชุม เรียกว่า สงฆ์วิสตวรรค สามารถทำสังฆกรรมได้ทุกชนิด รวมทั้งสวดอัphan เพิกถอนอาบัติหนักด้วย

1.5 ภิกษุกว่า 20 รูปเข้าประชุม เรียกว่า อติเรกวิสตวรรค สามารถทำสังฆกรรมได้ทุกชนิด สำหรับประเพณีไทย นิยมนิมนต์ภิกษุเข้าประชุมให้เกินจำนวนอย่างต่ำของการทำสังฆกรรมนั้นๆ เสมอ เพื่อให้ถูกต้องอย่างไม่มีโอกาสผิดพลาดในเรื่องจำนวนสงฆ์

2 สถานที่ประชุมของสงฆ์เพื่อทำสังฆกรรม เรียกว่า สีม่า แปลว่า เขตแดน สีม่า หมายถึงพื้นดิน ไม่ใช่อาคาร อาคารจะสร้างเป็นรูปทรงอย่างไรหรือไม่มีอาคารเลยก็ได้ สีม่ามี 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ พัทธสีมา สีม่าที่ผูกแล้ว และอพัทธสีมา สีม่าที่ไม่ต้องผูก พัทธสีมามีหลายชนิด จะกล่าวเฉพาะวิสุงคามสีมา แปลว่าสีมาในหมู่บ้าน ซึ่งแยกออกจากอาณาเขตของประเทศ การขอวิสุงคามสีมาต้องขอจากประมุขของรัฐ ในประเทศไทยขอพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในประเทศมาเลเซียขอพระราชทานจากพระราชาธิบดีแห่งมาเลเซีย ในประเทศสหรัฐอเมริกา ขอจากผู้ว่าการมลรัฐที่วัดตั้งอยู่ ไม่ใช่ขอจากประธานาธิบดี เพราะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อขอแล้วต้องทำพิธีถอนสีมาใน

บริเวณนั้น ซึ่งอาจเคยเป็นวัด ผูกพัทธสีมามาแล้วในสมัยโบราณก็ได้ แล้วทำพิธีผูกพัทธสีมา สีมาซึ่งทำสังฆกรรมผูกแล้วนี้จะคงอยู่ตลอดไปจนกว่าโลกนี้แตกสลาย กลายเป็นจุลีสถิตยคติ ยกเว้น จะทำพิธีถอนสีมาเสีย

อพัทธสีมามีมากมายหลายชนิดเช่นเดียวกัน จะกล่าวเฉพาะสีมาน้ำ หรือเรียกว่า อุทกุทเชปสีมา แปลว่า สีมาชั่วคราวน้ำสาด สีมาชนิดนี้ไม่ต้องผูกแต่สร้างอาคาร หรืออยู่ในเรือแพ ภายในหนองบึง แม่น้ำ ทะเล ซึ่งมีน้ำขังตลอดปี และอยู่ห่างจากฝั่งประมาณ 2 ชั่วโมงน้ำสาดของบุรุษผู้มีกำลังปานกลาง สีมาน้ำนี้ใช้ทำสังฆกรรมได้เหมือนวิสุงคามสีมาเช่นกัน ส่วนมากนิยมทำกันในวัดหรือสำนักสงฆ์ที่ยังไม่ได้ขอพระราชทานวิสุงคามสีมา การกำหนดสีมาขึ้นนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้ใครเข้ามายุ่งเกี่ยว ทำให้สังฆกรรมเสียไป หรือมีเจตนาทำลายสงฆ์ทราบ ผู้ประกาศมีรูปเดียวหรือ 2 รูป ก็ได้ เรียกว่า พระคู่สังฆกรรมโดยตรง เพราะภายในสีมานั้น สงฆ์มีอำนาจสิทธิขาด ใครจะอ้างเป็นเจ้าของไม่ได้

3 การประกาศเรื่องที่ประชุม และการประกาศขอความเห็นชอบ สงฆ์จะประชุมกันทำสังฆกรรมเรื่องอะไรก็ตาม จะต้องมีการประกาศเรื่องนั้นให้สงฆ์ทราบ ผู้ประกาศมีรูปเดียวหรือ 2 รูป ก็ได้ เรียกว่า พระคู่สวดหรือพระกรรมวาจาจารย์ เมื่อประกาศให้ทราบแล้ว ยังมีการประกาศขอความเห็นชอบจากสงฆ์อีก ถ้าเป็นเรื่องไม่สำคัญนัก มีการประกาศให้ทราบ 1 ครั้ง และประกาศขอความเห็นชอบอีก 1 ครั้งเรียกว่า ญัตติทุติยกรรม เช่น การประกาศมอบผ้ากฐินแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง การแต่งตั้งภิกษุเป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ต่างๆ ถ้าเป็นเรื่องสำคัญมาก มีการประกาศให้ทราบ 1 ครั้ง และประกาศขอความเห็นอีก 3 ครั้ง รวมเป็น 4 ครั้ง เรียกว่า ญัตติจตุตถกรรม เช่นการให้อุปสมบท การลงโทษภิกษุผู้ประพฤติมิชอบ 7 อย่าง มีตชชนียกรรม (การดำนิโทษ) เป็นต้น การยกโทษเมื่อภิกษุนั้นประพฤติตนดีแล้วและการแต่งตั้งภิกษุให้เป็นผู้สอนภิกษุณี เป็นต้น

4 สิทธิของภิกษุผู้เข้าประชุม ภิกษุผู้เข้าร่วมประชุมทำสังฆกรรมทุกรูปมีสิทธิแสดงความคิดเห็นทั้งในทางเห็นด้วยและในทางคัดค้าน ตามปกติเมื่อภิกษุผู้ประกาศ หรือพระคู่สวดถามความคิดเห็นของที่ประชุม ถ้าเห็นด้วย ให้ใช้วิธีหนึ่ง ถ้าไม่เห็นด้วยให้คัดค้านขึ้น จะต้องมีการทำความเข้าใจกันจนกว่าจะยอมเห็นด้วย ถ้าภิกษุผู้คัดค้าน ยังคงยืนกรานไม่เห็นด้วย การทำสังฆกรรมนั้นๆ เช่น การอุปสมบท หรือการมอบผ้ากฐินย่อมไม่สมบูรณ์ จึงเห็นได้ว่า มติของที่ประชุมต้องเป็นเอกฉันท์คือเห็นพร้อมกันทุกรูป

5 มติที่ประชุม การทำสังฆกรรมทั้งหมด มติของที่ประชุมต้องเป็นเอกฉันท์ คือเป็นที่ยอมรับของภิกษุทุกรูป ทั้งนี้เพราะในสังฆมณฑลนั้น ภิกษุทั้งหลายต้องอยู่ร่วมกัน มีความไว้น้ำใจเชื่อใจกัน กล่าวคือมีศีลและมีความเห็นเหมือน ๆ กัน จึงจะมีความสามัคคี สืบต่อพระพุทธศาสนาได้อย่างถาวร แต่ในบางกรณี เมื่อภิกษุมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่ายและมีจำนวนมากด้วยกันต้องหาวิธีระงับโดยวิธีจับฉลาก หรือการลงคะแนนเพื่อดูว่าฝ่ายไหนได้เสียงข้างมาก ก็ตัดสินไปตามเสียงข้างมากนั้น วิธีนี้เรียกว่า เภฎยสีกา การถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ ตามหลักประชาธิปไตยทั่วไป ซึ่งแสดงว่า มติที่ประชุมไม่ได้ใช้มติเอกฉันท์เสมอไป

ลักษณะอื่นๆ ที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา

1 พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุศึกษาพระพุทธศาสนาด้วยภาษาใด ๆ ก็ได้ คือศึกษาด้วยภาษาที่ตนเองรู้ดีที่สุด ไม่ให้ผูกขาดศึกษาด้วยภาษาเดียว เหมือนศาสนาพราหมณ์ที่ต้องศึกษาด้วยภาษาสันสกฤตเพียงภาษาเดียว แต่การที่คณะสงฆ์ไทยใช้ภาษาบาลีเป็นหลัก ก็เพื่อสอบทานความถูกต้องในกรณีที่มีความสงสัยเท่านั้น ส่วนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะใช้ภาษาท้องถิ่นใด ๆ ก็ได้

2 พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระสงฆ์ปฏิบัติคล้อยตามกฎหมายของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ การปฏิบัติใด ๆ ที่ไม่มีห้ามไว้ในศีลของภิกษุแต่ผิดกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ภิกษุก็กระทำไม่ได้ ข้อนี้ทำให้ภิกษุสามารถอยู่ได้ในทุกประเทศโดยไม่มีความขัดแย้งกับรัฐบาล และประชาชนของประเทศนั้น ๆ

3 ก่อนปรินิพพาน พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตไว้ว่า ถ้าสงฆ์ปรารถนาจะถอนสิกขาบทเล็กน้อย(คือเลิกศีลข้อเล็กน้อย) เสียก็ได้ พระสงฆ์ฝ่ายเถรวาทตกลงกันไม่ได้ว่า ข้อใดเป็นสิกขาบทเล็กน้อย จึงมีมติไม่ให้ถอนสิกขาบทใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วนพระสงฆ์ฝ่ายมหายานมีมติให้ถอนสิกขาบทที่เห็นว่าเล็กน้อยได้ เมื่อกาลเวลาล่วงไปก็ยิ่งถอนมากขึ้นทุกที การปฏิบัติระหว่างพระสงฆ์ฝ่ายเถรวาทกับฝ่ายมหายานจึงแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น

ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ต้องถือหลักธรรมาธิปไตย

ธรรมาธิปไตย หมายถึง การถือธรรมเป็นใหญ่ คนในสังคมประชาธิปไตยจะต้องเป็นธรรมาธิปไตย นั่นคือไม่ตกอยู่ในอำนาจของโลภะ โทสะ โมหะ หรือ ตัณหา มานะ ทิฐิ (พระธรรมปิฎก. 2535 : 40)

ตัณหา คือ ความอยากได้อะไรอย่างอื่นต่าง ๆ มาเป็นของตัวเอง ต้องการผลประโยชน์และสิ่งบำรุงบำเรอปรนเปรอตน ไม่ยอมเสียสละเพื่อใคร (ใฝ่เสพ ใฝ่บริโภค)

มานะ คือ ความอยากให้ตัวเองยิ่งใหญ่ ต้องการอำนาจ ความเด่นดัง ความสำคัญหรือการครอบงำเหนือผู้อื่น ไม่ยอมใคร (ใฝ่อำนาจ ใฝ่อิทธิพล)

ทิฐิ คือ ความยึดถือเอาแต่ความเห็นของตัวเอง ต้องการให้เขารับเอาความเห็นของตน ยึดติดถือมั่นในความเชื่อ ลัทธิ อุดมการณ์ของตน จนสำคัญเหนือกว่าความจริง ไม่ยอมรับฟังใคร (คลั่งลัทธินิยม อุดมการณ์คับแคบ) การถือธรรมเป็นใหญ่จะต้องอาศัยปัญญาเป็นตัวนำเข้าสู่ธรรม ดังนั้น ธรรมที่จะต้องถือหรือเคารพยึดเป็นหลักเป็นมาตรฐาน แบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ

ขั้นต้น ได้แก่ หลักการ กฎเกณฑ์ กติกาต่าง ๆ อันชอบธรรม ที่ได้ตกลงกันวางไว้ เช่น รัฐธรรมนูญ หลักศีลธรรม เป็นต้น

ขั้นสูง ได้แก่ ความจริง ความถูกต้องดีงาม และประโยชน์สุขหลักสาราณียธรรม

หลักสาราณียธรรมเป็นหลักการใหญ่ที่ก่อให้เกิดเอกภาพหรือภราดรภาพ หลักสาราณียธรรมแปลว่าธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน เป็นหลักการที่จะทำให้เกิดความประสานพร้อมเพียงสามัคคีและผนึกร่วมกันเป็นเอกภาพ หลักธรรมนี้มีสาระสำคัญที่สอนว่า สังคมประชาธิปไตยจะต้องมีเครื่องผูกพัน

คนให้มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน เพราะการที่แต่ละคนจะอยู่ได้ด้วยดีและเอาศักยภาพของตน มาร่วมสร้างสรรค์สังคมประชาธิปไตยได้นั้นคนเหล่านั้นจะต้องมีความสามัคคีรู้จักร่วมมือกันและอยู่ร่วมกันด้วยดี การร่วมมือกันและอยู่ร่วมกันด้วยดีนั้นมีลักษณะการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งเน้นความมีเมตตาปรารถนาดีหวังประโยชน์สุขต่อกันอันจะโยงไปหาหลักการพื้นฐานคือการที่คนเราจะต้องใช้ปัญญา คือ จะต้องใช้ปัญญานั้นบนพื้นฐานของเมตตา หมายความว่าใช้ปัญญาโดยมีเมตตาประกอบหลักของความเป็นเอกภาพที่เรียกว่า สาราณียธรรม มี 6 ประการคือ

1. เมตตากายกรรม คือ จะทำอะไรก็ทำต่อกันด้วยเมตตา หมายความว่าทำด้วยความรัก ด้วยไมตรีด้วยความปรารถนาดีต่อกัน มีความช่วยเหลือกัน มีการร่วมมือกัน มีความพร้อมที่จะประสานงานกัน

2. เมตตาวจีกรรม คือ จะพูดอะไรก็พูดด้วยเมตตา โดยเจรจากันด้วยเหตุผล โดยใช้ปัญญา ไม่ใช่โทสะเป็นตัวนำฉะนั้นต่อพูดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน มีจิตสำนึกในผลประโยชน์สุขร่วมกัน ต้องการสร้างสรรค์

3. เมตตามโนกรรม คือ จะคิดอะไรก็คิดต่อกันด้วยเมตตา นั่นคือ การมีความหวังดีต่อกัน ปรารถนาดีต่อกันโดยการคิดพิจารณาวินิจฉัย คิดวางแผนต่าง ๆ โดยมุ่งทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน สร้างสรรค์สังคมและมีไมตรีต่อกันอย่างแท้จริง

4. สาธารณโภคี หมายถึง การมีกินมีใช้ร่วมกัน หรือมีการแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันหรือการมุ่งช่วยเหลือและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะโดยการไม่เห็นแก่ตัว เป็นต้น

5. สีสสามัญญตา หมายถึง มีศีลเสมอกัน คือมีความประพฤติดี รักษาระเบียบวินัย รักษากฎกติกาของสังคม มีความสุจริตกายวาจาที่เสมอกัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่สังคม

6. ทิฐีสามัญญตา หมายถึง มีทิฐิ มีความเห็น มีความเชื่อมั่น ยึดถือในหลักการอุดมการณ์และอุดมคติร่วมกันหรือสอดคล้องกันคนในสังคมประชาธิปไตยจะต้องมีความเห็นความเข้าใจและความเชื่อมั่นในหลักการประชาธิปไตยร่วมกัน เช่น การยอมรับระบอบประชาธิปไตย การเข้าใจเรื่องสิทธิและหน้าที่ การเข้าใจเรื่อง เสรีภาพ ภารดรภาพหรือเอกภาพ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป พระพุทธเจ้าทรงสอนสำหรับพระสงฆ์ก่อน ว่าพระสงฆ์จะต้องอยู่ด้วยหลัก 6 ประการนี้ ถ้าอยู่ด้วยหลัก 6 ประการแล้วแต่ละคนที่เป็นสมาชิกของสังคมก็จะระลึกถึงกัน มีน้ำใจประสานกลมกลืนพร้อมที่จะร่วมมือกัน เพราะตั้งแต่ทางกายเราก็มีเมตตาต่อกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยเมตตาช่วยเหลือเอื้อต่อกัน ทางวาจาก็พูดด้วยน้ำใจรักกัน ในจิตใจเราก็คิดปรารถนาดีต่อกัน ในการอยู่ร่วมกันมีของอะไร หรือได้รับสิ่งใดมาก็มาแบ่งปันกัน ในการรักษาสถานภาพของสังคมเราก็รักษา ระเบียบวินัย มีศีลเสมอกัน ไม่เบียดเบียนก่อความเดือดร้อนแก่กัน และปฏิบัติตามกฎกติกาของส่วนรวม เราที่มีความเชื่อมั่นยึดถือและเข้าใจหลักการสำคัญของประชาธิปไตยร่วมกัน ตลอดจนเข้าใจร่วมกันในความจริงที่เป็นธรรมชาติของโลกและชีวิตที่จะรองรับความเป็นมนุษย์ของเราไว้ด้วยกัน เพียงเท่านั้นก็อยู่เป็นสุขและพัฒนาได้ดีแน่ บนฐานแห่งความสัมพันธ์ที่ตึงมั่นคง โดยที่แต่ละคนก็มีความระลึกถึงกันมีน้ำใจประสานร่วมมือต่อกัน สังคมก็ยึดเหนี่ยวเกาะกุมกันอยู่ให้เกิดภาวะที่เรียกว่า เอกภาพ

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง หลักการพระพุทธศาสนากับหลักการวิทยาศาสตร์

หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักการของวิทยาศาสตร์มีทั้งส่วนที่สอดคล้อง และส่วนที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้ **ความสอดคล้องกันของหลักการของพระพุทธศาสนากับหลักการวิทยาศาสตร์**

1. ในด้านความเชื่อ (Confidence) หลักการวิทยาศาสตร์

ถือหลักว่า จะเชื่ออะไรนั้นจะต้องมีการพิสูจน์ให้เห็นจริงได้เสียก่อน วิทยาศาสตร์เชื่อในเหตุผล ไม่เชื่ออะไรลอย ๆ และต้องมีหลักฐานมายืนยัน วิทยาศาสตร์ไม่อาศัยศรัทธาแต่อาศัยเหตุผล เชื่อการทดลองว่าให้ความจริงแก่เราได้ แต่ไม่เชื่อการดลบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะทุกอย่างดำเนินอย่างมีกฎเกณฑ์ มีเหตุผล และวิทยาศาสตร์อาศัยปัญญาและเหตุผลเป็นตัวตัดสินความจริง วิทยาศาสตร์มีความเชื่อว่าสรรพสิ่งในจักรวาลล้วนดำเนินไปอย่างมีเหตุผล มีความเป็นระเบียบและมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

หลักการทางพระพุทธศาสนา มีหลักความเชื่อเช่นเดียวกับหลักวิทยาศาสตร์ ไม่ได้สอนให้มนุษย์เชื่อและศรัทธาอย่างงมงายในอิทธิปาฏิหาริย์ และอาเทศนาปาฏิหาริย์ แต่สอนให้ศรัทธาในอนุศาสน์ ปาฏิหาริย์ ที่จะก่อให้เกิดปัญหาในการแก้ทุกข์แก้ปัญหามชีวิตร ไม่สอนให้เชื่อให้ศรัทธาในสิ่งที่ยู่นอกเหนือประสาทสัมผัสเช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์ สอนให้มนุษย์นำเอาหลักศรัทธาโยงไปหาการพิสูจน์ด้วยประสบการณ์ ด้วยปัญญา และด้วยการปฏิบัติ ดังหลักของความเชื่อใน “กาลามสูตร” คืออย่าเชื่อเพียงเพราะให้ฟังตามกันมา อย่าเชื่อ เพียงเพราะได้เรียนตามกันมา

อย่าเชื่อ เพียงเพราะได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

อย่าเชื่อ เพียงเพราะเสียงเล่าลือ

อย่าเชื่อ เพียงเพราะอ้างตำรา

อย่าเชื่อ เพียงเพราะตรรกะ หรือนึกคิดเอาเอง

อย่าเชื่อ เพียงเพราะอนุমানหรือคาดคะเนเอา

อย่าเชื่อ เพียงเพราะคิดตรงตามแนวเหตุผล

อย่าเชื่อ เพียงเพราะตรงกับทฤษฎีของตนหรือความเห็นของตน

อย่าเชื่อ เพียงเพราะรูปลักษณะน่าเชื่อ

อย่าเชื่อ เพียงเพราะท่านเป็นสมณะหรือเป็นครูอาจารย์ของเรา

ในหลักกาลามสูตรนี้ พระพุทธเจ้ายังตรัสต่อไปว่า จะต้องรู้เข้าใจด้วยว่า สิ่งเหล่านี้เป็นกุศล หรืออกุศล ถ้ารู้ว่าเป็นอกุศล มีโทษ ไม่เป็นประโยชน์ ทำให้เกิดทุกข์ ฟังละเสีย ถ้ารู้ว่าเป็นกุศล มีคุณ เป็นประโยชน์ เป็นไปเพื่อความสุข ก็ให้ถือปฏิบัติ นั่นคือศรัทธาหรือความเชื่อที่ก่อให้เกิดปัญญา

2. ในด้านความรู้ (Wisdom) ทั้งหลักการทางวิทยาศาสตร์และหลักการของพระพุทธศาสนา

ยอมรับความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ หมายถึง การที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ได้ประสบกับความรู้สึกนึกคิด เช่น รู้สึกดีใจ รู้สึกอยากได้ เป็นต้น วิทยาศาสตร์เริ่มต้นจากประสบการณ์คือ จากการที่ได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ แล้วเกิดความอยากรู้อยากเห็นก็แสวงหาคำอธิบาย วิทยาศาสตร์ไม่เชื่อหรือยึดถืออะไรล่วงหน้าอย่างตายตัว แต่จะอาศัยการทดสอบด้วยประสบการณ์สืบสาวไปเรื่อย ๆ จะไม่อ้างอิงถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ ที่อยู่นอกเหนือประสบการณ์และการทดลอง วิทยาศาสตร์แสวงหาความจริงสากล (Truth) ได้จากฐานที่เป็นความจริงเฉพาะองค์ความรู้ในทางวิทยาศาสตร์ได้จากประสบการณ์ ความรู้ใดที่อยู่นอกขอบเขตของประสบการณ์ไม่ถือว่าเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์พระพุทธเจ้าก็ทรงเริ่มคิดจากประสบการณ์คือ

ประสบการณ์ที่ได้เห็นความเจ็บ ความแก่ ความตาย และที่สำคัญที่สุดคือความทุกข์ พระองค์มีพระประสงค์ที่จะค้นหาสาเหตุของทุกข์ในการค้นหานี้ พระองค์มิได้เชื่ออะไรล่วงหน้าอย่างตายตัว ไม่ทรงเชื่อว่ามิใช่พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ ที่จะให้คำตอบได้แต่ได้ทรงทดลองโดยอาศัยประสบการณ์ของพระองค์เองตั้งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว

หลักการพระพุทธศาสนาและหลักการทางวิทยาศาสตร์มีส่วนที่

ต่างกันในเรื่องนี้คือ วิทยาศาสตร์เน้นความสนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ด้านประสาทสัมผัส (ตา หู จมูก ลิ้น กาย) ส่วนพระพุทธศาสนาเน้นความสนใจกับปัญหาที่เกิดทางจิตใจ หลักการทางพระพุทธศาสนามีส่วนคล้ายคลึงกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ในหลายประการ เช่น ในขณะที่มีนักวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งมุ่งแสวงหาความจริงของธรรมชาติที่เรียกว่า วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science) และมีนักวิทยาศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งมุ่งแสวงหาความรู้ที่จะนำมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ที่เรียกว่า วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science)

หลักการพระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน พระพุทธเจ้าตรัสรู้พระสัจธรรมเพื่อสอนให้มนุษย์เกิดปัญญา 2 ทางคือ ทางแรก สอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในธรรมชาติและในกฎธรรมชาติ เช่น สอนให้รู้หลัก อิทัปปัจจยตา หลักไตรลักษณ์ หลักอริยสัจ หลักเบญจขันธ์ ทางที่สอง สอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในคุณค่าทางจริยธรรม เพื่อนำไปใช้ไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อธรรมชาติที่เรียกว่า ไตรสิกขา สอนให้ละเว้นความชั่ว สอนให้ทำความดี และสอนให้ทำจิตใจให้สงบบริสุทธิ์

อย่างไรก็ตามหลักการพระพุทธศาสนาจะมีฐานะคล้ายกับวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ แต่จริยศาสตร์แนวพุทธไม่เหมือนกับวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ดังท่านพระธรรมปิฎก แสดงความเห็นไว้ในการบรรยายเรื่อง พระพุทธศาสนาในฐานะรากฐานของวิทยาศาสตร์ตอนหนึ่งว่า

“วิทยาศาสตร์นำเอาความรู้จากกฎธรรมชาติ โดยสอนให้มนุษย์รู้จักใช้เทคโนโลยี เพื่อควบคุมธรรมชาติ ส่วนปรัชญาพุทธสอนให้มนุษย์นำสัจธรรมมาสร้างจริยธรรมเพื่อดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ สอนให้มนุษย์ใช้ปัญญา ในการแก้ปัญหาชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิต”

ความแตกต่างของหลักการพระพุทธศาสนากับหลักการทางวิทยาศาสตร์

1. มุ่งเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหลักการทางวิทยาศาสตร์มุ่งเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ต้องการรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลที่ตามมา เช่น เมื่อเกิดฟ้าผ่า ต้องรู้อะไรคือสาเหตุของฟ้าผ่า และผลที่ตามมาหลังจากฟ้าผ่าแล้วจะเป็นอย่างไร หลักการพระพุทธศาสนาก็มุ่งเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่นเดียวกัน แต่ต่างตรงที่ พระพุทธศาสนาเน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์มากกว่ากฎเกี่ยวกับสิ่งที่ไร้ชีวิต จุดหมายปลายทางของพระพุทธศาสนา คือ สอนให้คนเป็นคนดีขึ้น พัฒนาขึ้น สมบูรณ์ขึ้น

2. ต้องการเรียนรู้กฎธรรมชาติ หลักการทางวิทยาศาสตร์ต้องการเรียนรู้กฎธรรมชาติและหาทางควบคุมธรรมชาติ หรือเอาชนะธรรมชาติ พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ วิทยาศาสตร์เน้นการควบคุมธรรมชาติ ภายนอกมุ่งแก้ปัญหาภายนอกวิทยาศาสตร์ถือว่าการพิสูจน์ทดลองทางวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่นำมาแสดงให้สาธารณชนประจักษ์ชัดเป็นหลักฐานยืนยันในสิ่งที่ค้นพบนั้นได้ จึงจะเป็นการยอมรับในวงการวิทยาศาสตร์

หลักการพระพุทธศาสนาเป็นการทดสอบความรู้สึกทุกข์ หรือไม่เป็นทุกข์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประจักษ์ชัดในจิตใจเฉพาะตน ไม่สามารถตีแผ่ให้สาธารณชนประจักษ์ด้วยสายตา แต่พิสูจน์ทดลองได้ด้วยความรู้สึกลงในจิตใจ และหลักการพระพุทธศาสนาไม่ได้เน้นในเรื่องให้สาธารณชนยอมรับหรือไม่ยอมรับ มุ่งให้ศึกษาเข้าไปในจิตใจตนเอง แต่มุ่งแสวงหาความจริงจากทั้งภายนอกและภายในตัวมนุษย์อันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา ทางด้านจิตวิญญาณอันเป็นผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตและต่อคุณภาพชีวิต สอนให้คนควบคุมภายในจิตใจตัวเอง ถ้าฟังแต่ความสามารถที่ควบคุมธรรมชาติได้ ไม่อาจทำให้ความสงบสุขเกิดขึ้นในโลกมนุษย์ มนุษย์ต้องรู้จักควบคุมตนเอง ให้มีจิตใจตั้งมั่นด้วย สันติสุขที่แท้จริงจึงจะเกิดขึ้นได้ และสอนมนุษย์ดำรงชีวิตให้สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

3. ยอมรับโลกแห่งสสาร (Matter) สสาร หมายถึง ธรรมชาติและสรรพสิ่งที่ทั้งหลายที่มีอยู่จริง รวมทั้งปรากฏการณ์และความเป็นจริงตามภาวะวิสัย (Objective Reality) ด้วย ซึ่งสรรพสิ่งเหล่านี้มีอยู่ต่างหากจากตัวเรา เป็นอิสระจากตัวเรา และเป็นสิ่งที่สะท้อนขึ้นในจิตสำนึกของคนเราเมื่อได้สัมผัสมัน อันทำให้ได้รับรู้ถึงความมีอยู่ของสิ่งนั้น ๆ กล่าวโดยทั่วไปแล้วสสารมีคุณลักษณะ 3 ประการคือ

1) เคลื่อนไหว (Moving) อยู่เสมอ

2) เปลี่ยนแปลง (Changing) อยู่เสมอ

3) การเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวนั้น มิใช่เป็นการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างสะกด แต่หากเป็นการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เรียกกันว่า กฎแห่งธรรมชาติ (Laws of Nature)

วิทยาศาสตร์ยอมรับโลกแห่งสสารซึ่งเทียบได้กับ “รูปธรรม” ในความหมายของพระพุทธศาสนา อันหมายถึงสิ่งที่มีอยู่จริงทางภาวะวิสัย ที่อวัยวะสัมผัสของมนุษย์สัมผัสได้ วิทยาศาสตร์มุ่งศึกษาด้าน

สสารและพลังงาน ยอมรับโลกแห่งสสาร ที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ว่ามีจริง โลกที่อยู่พ้นจากนั้น วิทยาศาสตร์ไม่ยอมรับ ส่วนแนวคิดทางพระพุทธศาสนานี้ ชี้ว่าสังขธรรมสูงสุด (นิพพาน) ซึ่งเป็นสภาวะที่ประสาทสัมผัสของมนุษย์ปุถุชนที่เต็มไปด้วยกิเลส ตัณหา ไม่สามารถรับรู้ได้ พระพุทธศาสนาแบ่งสิ่งที่มีอยู่จริงของสองพวกใหญ่ ๆ คือ “สังขตธรรม” (สิ่งที่ปัจจัยปรุงแต่ง) ได้แก่ สสารและ “อสังขตธรรม” (สิ่งที่ปัจจัยมิได้ปรุงแต่ง) คือ นิพพาน วิทยาศาสตร์ยอมรับว่าสังขตธรรมมีจริง แต่อสังขตธรรมอยู่เหนือการรับรู้ของวิทยาศาสตร์

สังขธรรมในพระพุทธศาสนานั้นมีทั้งที่สามารถแสดงให้เห็นประจักษ์เป็นสาธารณะได้และไม่สามารถแสดงให้เห็นประจักษ์เป็นสาธารณะได้ แต่แสดงโดยการประจักษ์ในตนเองได้ (หมายถึงมีทั้งที่สามารถรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส และรับรู้ด้วยใจ) ความจริงระดับต้น ๆ และระดับกลาง ๆ ใคร ๆ ก็อาจเข้าใจและเห็นจริงได้ เช่น คนโลภมาก ๆ อิจฉามาก ๆ ไม่มีความสุขแห่งจิตใจอย่างไรบ้าง คนที่มีเมตตา ไม่ปรารถนาร้ายต่อใคร ๆ มีความสุข ไม่มีเวร ไม่มีภัย อย่างไรบ้าง ความจริงเหล่านี้ ล้วนสามารถแสดงให้เห็นประจักษ์ได้ ชี้ให้ดูตัวอย่างได้ แต่ปรมาตมธรรม อันสูงสุดนั้นผู้ที่ได้พบแล้วยากจะอธิบายให้คนอื่นเข้าใจได้ เป็นสภาวะที่ผู้รู้เอง เห็นเอง จะพึงประจักษ์เฉพาะตัว

4. มุ่งความจริงมาตีแผ่ วิทยาศาสตร์นั้นแสวงหาความรู้จากธรรมชาติและจากกฎธรรมชาติที่มีอยู่ภายนอกตัวมนุษย์ (มุ่งเน้นทางวัตถุหรือสสาร) ไม่ได้สนใจเรื่องศีลธรรม เรื่องความดีความชั่ว สนใจเพียงค้นคว้าเอาความจริงมาตีแผ่ให้ประจักษ์เพียงด้านเดียว เช่น วิทยาศาสตร์พบเรื่องการระเบิด แต่ควรระเบิดอะไร ไม่ควรระเบิดอะไร ไม่อยู่ในขอบข่ายของวิทยาศาสตร์ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์จึงมีทั้งคุณอนันต์และมีโทษมหันต์ กระบวนการผลิตทางวิทยาศาสตร์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คำสอนทางพระพุทธศาสนานั้น เน้นเรื่องศีลธรรม ความดีความชั่ว มุ่งให้มนุษย์มีความสุข เป็นลำดับขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงความสงบสุข อันสูงสุดคือนิพพาน ฉะนั้นกระบวนการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาจึงส่งเสริมให้มนุษย์อนุรักษ์ธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คำสอนทางพระพุทธศาสนานั้น เน้นเรื่องศีลธรรม ความดีความชั่ว มุ่งให้มนุษย์มีความสุข เป็นลำดับขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงความสงบสุข อันสูงสุดคือนิพพาน ฉะนั้นกระบวนการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาจึงส่งเสริมให้มนุษย์อนุรักษ์ธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.3 การฝึกหัดอบรมตน

การฝึกอบรมตน หมายถึง การฝึกตนเองให้กระทำความดีทั้งทางกาย วาจา และใจ ซึ่งถือว่าเป็นผู้พัฒนาตนเอง ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม โดยอาศัยหลักของไตรสิกขา ดังนี้

1. ศีล เป็นการฝึกการควบคุมพฤติกรรมทางกาย และวาจา เครื่องมือที่ใช้ฝึกศีลคือ วินัย เพราะวินัยเป็นตัวการจัดเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยการจัดระเบียบ

ความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม

2. สมာธิ เป็นการฝึกในด้านจิต ได้แก่การพัฒนาจิตทั้งในด้านคุณธรรม เช่น มีความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตใจที่เข้มแข็งมั่นคง มีความเพียรพยายาม มีความรับผิดชอบ มีความอดทนอดกลั้น มีความข่มใจ เป็นต้น และมีสุขภาพจิตที่ดีมีความสุข เช่น มีความอึดเอนใจ มีความร่าเริงเบิกบานใจ มีความสดชื่นผ่องใส มีความรู้สึกพึงพอใจ เป็นต้น

3. ปัญญา เป็นการฝึกพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจ ความรู้ที่มีเหตุผล รู้จักการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ตลอดจนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เป็นต้น

การพึ่งตนเอง

การพึ่งตนเอง หมายถึง การทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนได้ พร้อมที่จะรับผิดชอบตนเอง ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาหรือเป็นภาระให้กับบุคคลอื่น การพึ่งตนเองโดยไม่คอยแต่พึ่งบุคคลอื่น หรือการคอยอ่อนวอนจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ให้ช่วยเหลือตนเอง เวลาที่เกิดความลำบาก หรือความทุกข์ใจ เป็นต้น การประพฤติธรรมสำหรับสร้างที่พึ่งแก่ตนเอง มี 10 ประการคือ

1. ประพฤติดีมีวินัย คือ ดำเนินชีวิตโดยสุจริต ทั้งทางกาย ทางวาจา มีวินัย และประกอบอาชีพสุจริต (สัมมาชีพ)

2. ได้ศึกษาสดับตรับฟังมาก คือศึกษาเล่าเรียนสดับตรับฟังมาก โดยศึกษาวิชาการให้มีความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริง มีความรู้แจ้งชัดเจน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในดำเนินชีวิตได้

3. รู้จักคบคนดี คือ มีกัลยาณมิตร รู้จักเลือกคบหาสมาคมกับคนที่ดี เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้แนะนำสั่งสอนเราไปในทางที่ดี เลือกสร้างความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี ซึ่งจะช่วยให้มีชีวิตที่เจริญงอกงาม

4. เป็นคนที่พูดกันง่าย คือไม่ถือมั่น เป็นคนกระด้างกระเดื่อง รู้จักรับฟังเหตุผล ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น และยอมรับข้อเสนอแนะพร้อมที่จะปรับปรุงตนเอง

5. ขวนขวายกิจของหมู่ คือเอาใจใส่ช่วยเหลือธุระหรือกิจการงานของหมู่คณะ ญาติ เพื่อนฝูง และภายในชุมชนของตนเอง รู้ใจใช้ปัญญาไตร่ตรองหาวิธีดำเนินงานที่เหมาะสม สามารถดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

6. เป็นผู้ใฝ่ในธรรม คือ ศึกษาธรรม หรือชอบศึกษาหาความรู้ รู้จักพูด รู้จักฟัง สร้างความรู้สึกรสนิทสนม ทำตัวเป็นที่รักใคร่ของบุคคลอื่น และชวนให้ผู้อื่นอยากเข้ามาปรึกษาและร่วมสนทนาด้วย

7. มีความขยันหมั่นเพียร คือ มีความมุ่งมั่นบากบั่น ขยันเรียนขยันทำกิจการงาน ไม่ย่อท้อ รักความก้าวหน้า พยายามหลีกเลี่ยงจากความขี้ ประคบแต่ความดีงาม เป็นต้น

8. มีความพอดี คือ มีความยินดี มีความพึงพอใจในสิ่งที่ควรได้และไม่ควรได้ รู้จักความพอดีไม่ละโมภโลภมาก

9. มีสติมั่นคง คือ รู้สึกตนเองอยู่ตลอดเวลา ระลึกรู้เสมอในสิ่งที่กระทำ สิ่งที่คิด มีความสุขุมรอบคอบ ไม่ประมาทเลินเล่อ ไม่เลื่อนลอย เป็นต้น

10. มีปัญญาอยู่เหนืออารมณ์ คือ มีปัญญาหยั่งรู้เหตุผล รู้ดีชั่ว รู้คุณรู้โทษ รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์

และไม่เป็นประโยชน์ มองสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง และมีความคิดวิจารณ์ญาณ

การพึ่งตนเองตามหลักพุทธศาสนสุภาษิตคือ “อตตาทิตตโน นาโถ” แปลว่า ตนแลเป็นที่พึ่งของตน หมายความว่า คนเราในระยะแรก ๆ มีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เช่น บุตรต้องอาศัยบิดามารดาเป็นผู้เลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนโต ต้องอาศัยครูบาอาจารย์ศึกษาหาความรู้ แต่เมื่อเราเติบโตมีวิชาหาเลี้ยงชีพได้แล้ว เราจะต้องพึ่งตนเองในการทำมาหากิน ในการสร้างฐานะ และในการเก็บรักษาทรัพย์สินที่หามาได้เพื่อใช้จ่ายใช้สอยในยามแก่เฒ่า นอกจากจะต้องทำตนให้เป็นที่พึ่งแก่ตนเองแล้ว เราก็จะต้องให้ผู้มีพระคุณมีบิดามารดาเป็นต้น เหล่านี้ที่พึ่งเราได้ในสิ่งที่ท่านต้องการจะพึ่ง คนที่บิดามารดาเลี้ยงจนโตแล้ว ส่งเสียให้เรียนจนมีวิชาความรู้แล้ว ยังอาศัยแรงงานของบิดามารดาเลี้ยงชีวิตต่อไป จัดเป็นบุคคลที่เปล่าประโยชน์ นอกจากเป็นที่พึ่งแก่ตนเองไม่ได้แล้วยังทำตนให้เป็นภาระแก่ผู้อื่นด้วย ดังนั้น บุคคลผู้มีปัญญาพึงรีบสร้างฐานะเพื่อเป็นที่พึ่งแก่ตนเอง

1.4 การคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนากับการคิดแบบวิทยาศาสตร์

การคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา การคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาถึงวิธีการแก้ปัญหาตามแนวพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า วิธีการแก้ปัญหาแบบอริยสัจ มีดังนี้คือ (พระราชมุนี. 2540 : 43-46)

1. **ขั้นกำหนดรู้ทุกข์** การกำหนดรู้ทุกข์หรือการกำหนดปัญหาว่าคืออะไร มีขอบเขตของปัญหาแค่ไหน หน้าที่ที่ควรทำในขั้นแรกคือให้เผชิญหน้ากับปัญหา แล้วกำหนดรู้สภาพและขอบเขตของปัญหานั้นให้ได้ ข้อสำคัญคือ อย่าหลบปัญหาหรือคิดว่าปัญหาคงหายไปเองโดยที่เราไม่ต้องทำอะไร หน้าที่ในขั้นนี้เหมือนกับการที่หมอตตรวจอาการของคนไข้เพื่อให้รู้ว่าเป็นโรคอะไร ที่ส่วนไหนของร่างกาย ลูกกลมไปมาน้อยเพียงใด ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีตัวอย่างการกำหนดรู้ทุกข์ตามแนวทางของพุทธพจน์ที่ว่า “เกิดเป็นทุกข์ แก่เป็นทุกข์ ตายเป็นทุกข์...ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นเป็นทุกข์”

2. **ขั้นสืบสาวสมุทัย** ได้แก่เหตุของทุกข์หรือสาเหตุของปัญหา แล้วกำจัดให้หมดไป ขั้นนี้เหมือนกับหมอวินิจฉัยสมุฏฐานของโรคก่อนลงมือรักษา ตัวอย่างสาเหตุของปัญหาที่พระพุทธเจ้าแสดงไว้คือ ตัณหา ได้แก่ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา

3. **ขั้นนิโรธ** ได้แก่ความดับทุกข์ หรือสภาพที่ไร้ปัญหา ซึ่งทำให้สำเร็จเป็นจริงขึ้นมา ในขั้นนี้ต้องตั้งสมมติฐานว่าสภาพไร้ปัญหานั้นคืออะไร เข้าถึงได้หรือไม่ โดยวิธีใด เหมือนกับการที่หมอต้องคาดคะเนโรคนี้รักษาให้หายขาดได้หรือไม่ ใช้เวลารักษานานเท่าไร ตัวอย่างเช่น นิพพาน คือการดับทุกข์ทั้งปวงเป็นสิ่งที่เราสามารถบรรลุถึงได้ในชาตินี้ด้วยการเจริญสติพัฒนาปัญญาเพื่อตัดอวิชชา และดับตัณหา

4. **ขั้นเจริญมรรค** ได้แก่ ทางดับทุกข์ หรือวิธีแก้ปัญหา ซึ่งเรามีหน้าที่ลงมือทำ เหมือนกับที่หมอลงมือรักษาคนไข้ด้วยวิธีการและขั้นตอนที่เหมาะสมแก่การรักษาโรคนั้น ขั้นนี้อาจแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อยคือ

4.1 มรรคขั้นที่ 1 เป็นการแสวงหาและทดลองใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เช่น พระพุทธเจ้าในช่วงที่เป็นคฤหัสถ์เคยใช้ชีวิตแบบบำรุงบำเรอตบ ทมกหม่นในโลภีย สุข แต่ก็ทรงรู้สึกเบื่อหน่าย จึงออกผนวชแล้วไปบำเพ็ญโยคะบรรลุสมาธิขั้นสูงสุดจากสำนักของอาหารดาบสและอุทกดาบส แม้ในขั้นนี้พระองค์ยังรู้สึกว่าจะไม่บรรลุความพ้นทุกข์จึงทดลองฝึกการทรมานตนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอดอาหาร เป็นต้น

4.2 มรรคขั้นที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ผลการสังเกตและทดลองที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว เลือกเฉพาะวิธีการที่เหมาะสมที่สุด ดังกรณีที่พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาเห็นว่า กามสุขัลลิกานุโยค (การบำเรอตบด้วยกาม) และอัสติกิลมถานุโยค (การทรมานตนเอง) ที่ได้ทดลองมาแล้ว ไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้อง เพราะเป็นเรื่องสุดโต่งเกินไป ทั้งการบำเพ็ญโยคะก็ทำให้ได้เพียงสมาธิ ยังไม่ได้ปัญญาเครื่องดับทุกข์ ดังนั้นวิธีการแห่งปัญญจะสามารถช่วยให้พ้นทุกข์ได้

4.3 มรรคขั้นที่ 3 เป็นการสรุปผลของการสังเกตและทดลอง เพื่อให้ได้ความจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น ดังกรณีที่พระพุทธเจ้าได้ข้อสรุปว่า ทางสายกลางที่ไม่ตั้งเกินไปหรือไม่หย่อนเกินไป เป็นทางดับทุกข์ ทางนี้เป็นวิถีแห่งปัญญาที่เริ่มต้นด้วยสัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) สรุปก็คือมรรคมืดองค์ 8 นั้นเอง แนวคิดแบบวิทยาศาสตร์

แนวคิดแบบวิทยาศาสตร์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีขั้นตอนดังนี้ (พระราชมารมณี. 2540 : 40-43)

1. การกำหนดปัญหาให้ถูกต้อง ในขั้นนี้นักวิทยาศาสตร์กำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจนว่า ปัญหาอยู่ตรงไหน ปัญหานั้นน่าจะมีสาเหตุมาจากอะไร ตัวอย่างเช่น การค้นพบดาวเนปจูนเมื่อ พ.ศ. 2386-2389 เริ่มจากการที่นักดาราศาสตร์กำหนดปัญหาว่า ทำไมดาวยูเรนัสซึ่งพวกเขาเข้าใจว่าเป็นดาวเคราะห์ดวงที่อยู่ไกลที่สุดจากดวงอาทิตย์จึงมีวิถีโคจรไม่เป็นไปตามที่สมมติตามกฎแรงโน้มถ่วงนักดาราศาสตร์กลุ่มหนึ่ง สรุปว่ากฎแรงโน้มถ่วงคงใช้ไม่ได้กับสิ่งที่อยู่ไกลดวงอาทิตย์มาก ๆ อย่างดาวยูเรนัส แต่นักดาราศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งสันนิษฐานว่า สาเหตุที่วิถีโคจรของดาวยูเรนัส น่าจะมาจากกรณีที่มีแรงโน้มถ่วงจากดาวเคราะห์ที่ยังค้นไม่พบมากระทำ การ นักดาราศาสตร์กลุ่มนี้จึงเริ่มศึกษาหาตำแหน่งของดาวลึกลับดวงนั้นและค้นพบดาวเนปจูนในเวลาต่อมา

2. การตั้งสมมติฐาน นักวิทยาศาสตร์ใช้ข้อมูลเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นเป็นฐานในการตั้งสมมติฐานเพื่อใช้อธิบายถึงสาเหตุของปัญหาและเสนอคำตอบหรือทางออกสำหรับปัญหานั้น ตัวอย่างเช่น ในเรื่องการค้นพบดาวเนปจูนนั้น นักดาราศาสตร์กลุ่มหนึ่งตั้งสมมติฐานว่า สาเหตุที่วิถีโคจรของดาวยูเรนัสไม่เป็นไปตามที่สมมติว่าจะเนื่องมาจากแรงโน้มถ่วงที่มาจากดาวเคราะห์ที่ยังค้นไม่พบ พวกเขาตั้งสมมติฐานว่าน่าจะมีดาวเคราะห์อีกดวงหนึ่งซึ่งมีวิถีโคจรห่างจากดวงอาทิตย์มากกว่าดาวยูเรนัส และในระหว่าง พ.ศ. 2386-2389 นักดาราศาสตร์สองคน คือ จอห์น อาดัม และเลอเวอริเออร์ ต่างก็ใช้คณิตศาสตร์คำนวณหาตำแหน่งของดาวเนปจูน และทำนายตำแหน่งของดาวดวงนี้ไว้ใกล้เคียงกัน การทำนายของ

นักดาราศาสตร์ทั้งสองเป็นเพียงการคาดคะเนความจริงซึ่งอยู่ในขั้นตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับคำตอบของปัญหา 3. การสังเกตและการทดลอง เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการศึกษาหาความจริงทางวิทยาศาสตร์ การสังเกตเป็นการรวบรวมข้อมูลมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์ เช่น นักดาราศาสตร์เชื่อว่า โจฮันแนลล์ ได้ใช้กล้องโทรทรรศน์ส่องท้องฟ้าจนค้นพบดาวเนปจูนเมื่อ พ.ศ. 2389 นอกจากนั้น การทดลองหลายต่อหลายครั้งช่วยให้ค้นพบหลักการทางวิทยาศาสตร์และสร้างความน่าเชื่อถือให้การค้นพบนั้น เช่น ในราว พ.ศ. 2150 นายแพทย์วิลเลียม ฮาเวีย ใช้วิธีการทดลองจนค้นพบการไหลเวียนของโลหิตไปทั่วร่างกาย เขาสังเกตจังหวะชีพจรและการเต้นของหัวใจ ผ่าศพและซากสัตว์เพื่อตรวจสอบหลายครั้ง จนกระทั่งได้ข้อสรุปว่า หัวใจสูบฉีดโลหิตไปทั่วร่างกายทางหลอดเลือดแดง และโลหิตไหลกลับไปยังหัวใจทางหลอดเลือดดำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและทดลองมีจำนวนมาก นักวิทยาศาสตร์ต้องพิจารณาแยกแยะข้อมูลเหล่านั้นพร้อมจัดระเบียบข้อมูลเข้าเป็นหมวดหมู่และหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่าง ๆ เช่น นักเคมีชื่อ ดมิทรี เมนเดลิฟ (D. Mendelief) พบว่า ธาตุบางธาตุมีคุณสมบัติทางเคมีคล้ายกัน จึงได้จัดหมวดหมู่ให้กับธาตุเหล่านั้นโดยคิดตารางธาตุ (Periodic table) ซึ่งแบ่งธาตุที่มีคุณสมบัติทางเคมีคล้ายกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ในตารางนี้ปรากฏว่ามีช่องว่างเกิดขึ้นเป็นระยะ ช่องว่างนี้แสดงว่าต้องเป็นที่สำหรับธาตุที่ยังค้นไม่พบ นักเคมียุคต่อมาได้ค้นพบธาตุใหม่จำนวนมาก แล้วนำมาเติมใส่ช่องว่างในตารางธาตุของเมนเดลิฟ

5. การสรุปผล ในการสรุปผลของการศึกษาค้นคว้านักวิทยาศาสตร์อาจใช้ภาษาธรรมดาเขียนกฎหรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ออกมา บางครั้งนักวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องสรุปผลด้วยคณิตศาสตร์ ตัวอย่างเช่น อัลเบิร์ตไอสไตน์ พบความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานและมวลสารจึงเขียนสรุปผลการค้นพบทฤษฎีสัมพันธภาพเป็นสมการว่า $E=MC^2$ หมายความว่า พลังงาน ($E = \text{Energy}$) เท่ากับมวลสาร ($M = \text{Mass}$) คูณด้วยความเร็วของแสงยกกำลังสอง

เปรียบเทียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์กับวิธีการแก้ปัญหาแบบอริยสัจ

วิธีการทางวิทยาศาสตร์	วิธีการแก้ปัญหาแบบอริยสัจ
1. การกำหนดปัญหา	1. จ्ञั้้นกำหนดทุกข์
2. การตั้งสมมติฐาน	2. จ्ञั้้นสืบสาวสมุทัย
3. การสังเกตและการทดลอง	3. จ्ञั้้นนิโรธ
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	4. จ्ञั้้นมรรคจ्ञั้้นที่ 1
5. การสรุปผล	5. จ्ञั้้นมรรคจ्ञั้้นที่ 2
	6. จ्ञั้้นมรรคจ्ञั้้นที่ 3

1.5 สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติด้านวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธ จริยา

หลักการสอนของพระพุทธเจ้า

การสอน คือกรรมวิธีสำหรับเร้าให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึงสูงสุด การสอนที่จะมีผลดีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น สติปัญญาและความเอาใจใส่ของนักเรียน ความรู้ความสามารถและความเอาใจใส่ของครู ตลอดจนวิธีการสอนที่ดี พระพุทธเจ้าทรงเป็นครูชั้นยอดพระองค์หนึ่ง ทรงสามารถสอนให้คนเกิดความรู้ถึงขั้นวิชชญาณและสัมโพธิญาณได้ ด้วยการพูดธรรมชา และสามารถให้ผู้ฟังรู้ถึงขั้นอริยสัจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงถึงขั้นจากปุถุชนเป็นอริยบุคคลได้ การศึกษาถึงคุณสมบัติ

๒ ๓ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

การสอนของพระพุทธเจ้าจึงเท่ากับเป็นการศึกษาถึงวิธีสอนตามหลักพุทธศาสตร์ และสามารถนำหลักการบางอย่างมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันได้ (แสง จันทร์งาม. 2526 : 22-24)

หลักการสอนของพระพุทธเจ้า นั้น พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) และ เสฐียรพงษ์วรรณปก ได้สรุปแบ่งเนื้อหาเป็น 3 หมวด ดังนี้

1. เกี่ยวกับเนื้อหาหรือเรื่องที่สอน

เรื่องที่จะทำการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง คนที่จะสอนคนอื่นต้องรู้ว่าเอาเรื่องอะไรมาสอน ต้องรู้เนื้อหาหรือเรื่องที่จะสอนให้เข้าใจอย่างกระจ่างแจ่มก่อน และต้องคิดก่อนว่าจะเอาอะไรไปสอนในข้อนี้ ผู้สอนควรได้คำนึงถึงหลักการสอนของพระพุทธเจ้า และนำมาเป็นแนวทางในการสอนได้ ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่รู้ที่เห็นเข้าใจง่ายหรือรู้เห็นเข้าใจแล้วไปหาสิ่งที่เห็นเข้าใจได้ยาก เนื้อหาต้องเป็นเนื้อหาที่คนฟังเข้าใจง่ายหรือเข้าใจดีอยู่แล้ว ค่อยโยงไปหาเนื้อหาที่เข้าใจยากหรือยังไม่เข้าใจตามลำดับ เช่น การสอนตามหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ เหตุให้ทุกข์เกิด ความดับทุกข์ หนทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์
2. สอนเนื้อหาที่ลุ่มลึกลงไปตามลำดับ หรือสอนเนื้อเรื่องทีละน้อยลุ่มลึกยากลงไปตามลำดับขั้น และความต่อเนื่องกันเป็นสายลงไป เช่น การสอนตามหลักอนุพุทธิกถา ซึ่งมีเนื้อหาเจาะลึกตามลำดับ คือ ทานกถา พูดเรื่องทาน ศีล กถา พูดเรื่องศีล สัคคกถา พูดเรื่องสวรรค์ กามาทิณวกถา พูดเรื่องโทษของกาม เนกขัมมกถา พูดเรื่องการออกจากกาม
3. ถ้าสิ่งที่สอนเป็นสิ่งที่แสดงได้ ก็สอนด้วยของจริง ให้ผู้เรียนได้ดู ได้เห็น ได้ฟังหรือได้ทดลองปฏิบัติจริง อย่างที่เรียกว่าสอนด้วยประสบการณ์ตรง
4. สอนตรงเนื้อหา ตรงเรื่อง ตรงประเด็น คมอยู่ในเรื่อง มีจุด ไม่วกวน ไม่ใช่ไขว่ไขว ไม่ออกนอกเรื่องโดยไม่มีอะไรเกี่ยวข้องในเนื้อหา หรือที่เรียกว่าสอนตรงเนื้อหานั้นเอง
5. สอนมีเหตุผล ตรงตามเห็นจริงได้
6. สอนเท่าที่จำเป็นพอดีสำหรับให้เกิดความเข้าใจ ให้การเรียนรู้ได้ผล ไม่ใช่สอนเท่าที่ตนรู้ หรือ

สอนแสดงภูมิว่าผู้สอนมีความรู้มาก

7. สอนสิ่งที่มีความหมาย ควรที่เขาคจะเรียนรู้และเข้าใจ เป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเอง และการสอนสิ่งที่มีความหมายนั้น เห็นควรเทียบเคียงกับพระพุทธดำรัสของพระพุทธเจ้า 6 ประการ ดังนี้

1) วาจาใดไม่จริงไม่ถูกต้อง, ไม่เป็นประโยชน์, ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น, พระองค์ไม่ตรัสวาจานั้น

2) วาจาใดจริงถูกต้อง, แต่ไม่เป็นประโยชน์, ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น, พระองค์ไม่ตรัสวาจานั้น

(3) วาจาใดจริงถูกต้อง, เป็นประโยชน์, เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น, พระองค์เลือกตรัสวาจานั้น

4) วาจาใดไม่จริงไม่ถูกต้อง, ไม่เป็นประโยชน์, ถึงเป็นที่ชอบใจของผู้อื่น, พระองค์ไม่ตรัสวาจานั้น

5) วาจาใดจริงถูกต้อง, แต่ไม่เป็นประโยชน์, ถึงจะเป็นที่ชอบใจของผู้อื่น, พระองค์ไม่ตรัสวาจานั้น

6) วาจาใดจริงถูกต้อง, เป็นประโยชน์, เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น, พระองค์เลือกกาลตรัสวาจานั้น (เสฐียรพงษ์วรรณปก. 2542 : 62-63)

2. เกี่ยวกับตัวผู้เรียน

ในการสอนนั้น สิ่งที่คุณสอนต้องคำนึงถึงต่อจากเนื้อหา ก็คือตัวผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม เพศ สติปัญญา และ อายุ ที่เรียกว่า “ความแตกต่างระหว่างบุคคล” จึงจะทำให้การสอนเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด หลักการสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน ที่ผู้สอนควรยึดเป็นแนวทางในการสอน มีดังนี้

1. พระพุทธเจ้าจะทรงสอนใคร พระองค์จะทรงพิจารณาบุคคลผู้รับการสอนก่อนว่า บุคคลนั้นๆ เป็นคนประเภทใด มีพื้นความรู้ ความเข้าใจ หรือความพร้อมมากน้อยเพียงใด และควรจะสอนอะไร แค่นั้น หมายถึง การรู้ การคำนึงถึง และการสอนให้เหมาะตามความแตกต่างของบุคคลนั่นเอง

2. ปรับวิธีสอนผ่อนให้เหมาะกับบุคคล แม้สอนเรื่องเดียวกันแต่ต่างบุคคล อาจใช้วิธีการต่างกัน

3. คำนึงถึงความพร้อมของบุคคล เรียกว่า ปริปากะ หมายถึง พิจารณาผู้เรียนแต่ละบุคคลเป็นรายๆ ไปด้วย ว่าในแต่ละคราวหรือเมื่อถึงเวลานั้นๆ เขาควรจะได้เรียนอะไร และเรียนได้แค่ไหน เพียงไร หรือว่าสิ่งที่ต้องการให้เขารู้นั้น ควรให้เขาเรียนได้หรือยัง

4. สอนโดยให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนแม่นยำ และได้ผลจริง

5. การสอนดำเนินไปในรูปที่ให้ผู้รู้สึกว่าผู้เรียนกับคุณสอนมีบทบาทร่วมกันในการแสวงหาความจริง ให้มีการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบเสรี เช่น ล่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตนออกมา มีการแสดงความคิดเห็นมุ่งหาความรู้

6. เอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับความสนใจพิเศษเป็นรายๆ ไปตามสมควรแก่กาลเทศะและ

เหตุการณ์

7. ครูต้องเอาใจใส่ผู้เรียนที่มีปัญหาเป็นพิเศษ ช่วยเหลือเอาใจใส่คนที่ด้อยที่มีปัญหา

3. เกี่ยวกับตัวการสอน

ดังที่ทราบแล้วว่า การสอน คือ กรรมวิธีสำหรับเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับต่างๆ และการสอนที่จะเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น สติปัญญาความสามารถของนักเรียน ความเอาใจใส่ของครู และสภาพแวดล้อม เป็นต้น

หลักการสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับตัวการสอนที่ผู้สอนสามารถนำมาเป็นแนวทางในการสอนได้ มีดังนี้

1. ในการสอนนั้น การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญมากอย่างหนึ่ง การเริ่มต้นที่ดีมีส่วนช่วยให้การสอนสำเร็จผลดีเป็นอย่างมาก อย่างน้อยก็เป็นเครื่องดึงความสนใจ และนำเข้าสู่เนื้อหาได้
2. สร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดโปร่ง เพลิดเพลิน ไม่ให้ตึงเครียด ไม่ให้เกิดความอึดอัดใจ และให้เกียรติแก่ผู้เรียน
3. สอนมุ่งเนื้อหา มุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่สอนเป็นสำคัญ ไม่กระทบตนและผู้อื่น ไม่มุ่งยกตน ไม่มุ่งเสียดสีใครๆ
4. สอนโดยเคารพ คือ ตั้งใจสอน ทำจริง ด้วยความรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งมีค่า มองเห็นความสำคัญของผู้เรียนและงานสั่งสอน ไม่ใช่สักว่าทำหรือเห็นผู้เรียนโง่เขลา
5. ใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล เหมาะสม ไม่หยาบคาย ชวนให้สบายใจ สละสลวย เข้าใจง่าย

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธจริยา

พุทธจริยา หรือการทรงบำเพ็ญประโยชน์ของพระพุทธเจ้าในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มี 3 ประการคือ

1. โลกัตถจริยา พระพุทธจริยาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่โลก ตัวอย่างเช่น พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ 5 ประการ เพื่อประโยชน์สุขแก่สรรพสัตว์ ตลอดจนพระขม่มชีพของพระองค์ดังนี้

1.1 ปุเรภัตตกิจ พุทธกิจภาคเช้าหรือภาคก่อนอาหาร ทรงตื่นพระบรรทมแต่เช้าเสด็จออกบิณฑบาตเสวยแล้ว ทรงแสดงธรรมโปรดประชาชนในที่นั้นๆ เสด็จกลับพระวิหาร รอให้พระสงฆ์ฉันเสร็จแล้ว เสด็จเข้าพระคันธกุฎี

1.2 ปัจฉาภัตตกิจ พุทธกิจภาคบ่ายหรือหลังอาหาร ระยะเวลาที่ 1 เสด็จออกจากพระคันธกุฎี ทรงโอวาทภิกษุสงฆ์ เสร็จแล้ว พระสงฆ์แยกย้ายกันไปปฏิบัติธรรมในที่ต่างๆ พระองค์เสด็จเข้าพระคันธกุฎี อาจทรงบรรทมเล็กน้อยแล้ว ระยะเวลาที่ 2 ทรงพิจารณาตรวจดูความเป็นไปของชาวโลก ระยะเวลาที่ 3 ทรงแสดงธรรมโปรดประชาชนในถิ่นนั้นที่มาประชุมกันในธรรมสภา

1.3 ปุริมยามกิจ พุทธกิจยามที่ 1 (ของราตรี) หลังจากพุทธกิจภาคกลางวันแล้ว อาจทรงสนานแล้วปลีกพระองค์อยู่เสียบๆ พักหนึ่ง จากนั้นพระภิกษุสงฆ์มาเฝ้า ทูลถามปัญหาบ้าง ขอกรรมฐานบ้าง ให้ทรงแสดงธรรมบ้าง ทรงใช้เวลาตลอดยามแรกนี้สนองความประสงค์ของพระสงฆ์

1.4 มัชฌิมยามกิจ พุทธกิจในมัชฌิมยาม เมื่อพระสงฆ์แยกย้ายไปแล้วทรงใช้เวลาที่สองตอบปัญหาพวกเทพทั้งหลายที่มาเฝ้า

1.5 ปัจฉิมยามกิจ พุทธกิจในปัจฉิมยาม ทรงแบ่งเป็น 3 ระยะเวลา ระยะเวลาแรก เสด็จดำเนินจงกรมเพื่อให้พระวรกายได้ผ่อนคลาย ระยะเวลาที่ 2 เสด็จเข้าพระคันธกุฎี ทรงพระบรมมสืทไสยาสน์อย่างมีพระสติสัมปชัญญะ ระยะเวลาที่ 3 เสด็จประทับนั่งพิจารณาสอดส่องเลือกสรรว่าในวันต่อไปจะมีบุคคลใดที่ควรเสด็จไปโปรดโดยเฉพาะเป็นพิเศษ เมื่อทรงกำหนดพระทัยแล้ว ก็จะเสด็จไปโปรดในภาคพุทธกิจที่ 1 คือ ปุเรกัตตกิจ 3

2. ญาติตถจริยา พระพุทธจริยาเพื่อประโยชน์แก่พระญาติตามฐานะ หรือโดยฐานะเป็นพระญาติ ตัวอย่างเช่น เสด็จไปโปรดพระญาติ ณ นครกบิลพัสดุ์ ทรงห้ามพระญาติฝ่ายศากยะและโลกิยะ ผู้วิชาวาทถึงกับจะรบกันด้วยเหตุแห่งการแย่งน้ำเข้านา จนเป็นที่มาของปางห้ามญาติ เป็นต้น

3. พุทธตถจริยา ทรงประพฤติประโยชน์โดยฐานะเป็นพระพุทธเจ้า ตัวอย่างเช่นทรงแสดงธรรมเทศนาโปรดสรรพสัตว์ทั้งหลายโดยไม่แยกชั้นวรรณะ ยากติมีจน ทรงบัญญัติพระวินัยทรงก่อตั้งพระพุทธศาสนาและบริษัท 4 ไหยังยืนสืบมา ด้วยเหตุนี้จึงทรงได้รับการยกย่องเป็นศาสดาเอกของโลก

ใบความรู้ที่ 3

เรื่อง วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม (โยนิโสมนสิการ)

◆ ความหมายของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายความหมายของโยนิโสมนสิการไว้ว่า โยนิโสมนสิการ คือ การคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ คิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างปัญญาที่บริสุทธิ์ เป็นอิสระ ทำให้ทุกคนช่วยตนเองได้ และนำไปสู่จุดมุ่งหมายของพุทธธรรมอย่างแท้จริง (พระพรหมคุณาภรณ์. 2546 : 669-676)

◆ ความสำคัญ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีคิดที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสกัดหรือกำจัดอวิชา (ความไม่รู้) และบรรเทาตัณหา (ความอยาก) โดยตรง กล่าวคือ ผู้ที่รู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการย่อมมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง เป็นผู้ที่คิดเป็น คิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะเป็นทางที่เข้าถึงความจริงทั้งหลาย ทำให้รู้จักใช้สิ่งทั้งหลายให้เป็นประโยชน์ ถ้าบุคคลทุกคนคิดเป็นก็ย่อมคิดในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ปล่อยใจให้หลงไหลเพลิดเพลิดในวัฒนธรรมจากภายนอกที่หลงไหลเข้ามา ซึ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีในทุกด้าน ตลอดทั้งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ความเจริญทางด้านวัตถุเป็นสิ่งเร้าช่วยให้คนหลงไหลไปกับความยั่วชวนต่างๆ ที่ผ่านเข้ามา ถ้าบุคคลคิดเป็นก็ย่อมเกิดปัญญา ไม่ปล่อยใจให้เพลิดเพลิดหลงไหลในความสำเร็จต่างๆ ในโลกสมมุติ กลับเห็นคุณและโทษของมัน มีปัญญาในการสลัดสิ่งไม่ดีออกไป อีกทั้งรู้จักคิดที่จะดำรงชีวิตให้ตั้งอยู่ใน

ทิศทางที่เหมาะสม ส่งผลต่อความสุขสงบของชีวิตและถ้าทุกคนในสังคมยึดถือแนวคิดแบบโยนิโสมนสิการ ก็ย่อมส่งผลต่อความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมตลอดไป

◆ องค์ประกอบ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ประมวลวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการออกเป็น 10 วิธี ดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์. 2546 : 676-727)

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ หรือวิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา
4. วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือวิธีคิดแบบแก้ปัญหา
5. วิธีคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย หรือวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์
6. วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
8. วิธีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม หรือวิธีคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม (แบบกุศลภาวนา)
9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่กับปัจจุบัน
10. วิธีคิดแบบวิภาษวาท หรือวิธีคิดแล้วแสดงออกเป็นวิภาษวาท (พูดจำแนก)

◆ แนวทางการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ในการฝึกแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธีนั้น ครูผู้สอนสามารถฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดได้หลายลักษณะ เช่น จากการยกตัวอย่างประกอบ การวิเคราะห์จากภาพ จากนิทาน จากเหตุการณ์ในปัจจุบัน ฯลฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คือ พิจารณาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เป็นผล กล่าวคือ การพิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำต่างๆ แล้วสืบค้น สืบสาวไปถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดผลนั้น อาจทำได้โดยการหาความสัมพันธ์หรือการตั้งคำถามแล้วหาคำตอบ เมื่อหาคำตอบที่แท้จริงแล้วย่อมสามารถสืบสาวไปถึงวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ให้รู้จักสภาวะที่แท้จริง หรือพิจารณาปัญหา หาหนทางแก้ไข ด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่างๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา

ตัวอย่างคำถามที่ฝึกให้คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

ทำไมนักเรียนจึงขีดฝามผนังห้องเรียน	→	เพราะสนุกที่ได้ขีดเขียน
ทำไมจึงมีความสุขต่อการขีดเขียน	→	เพราะได้ทำตามใจตนเอง
ทำไมนักเรียนจึงทำอะไรตามใจตนเอง	→	เพราะไม่มีระเบียบวินัย

ทำไมนักเรียนจึงไม่มีระเบียบวินัย → เพราะไม่เห็นความสำคัญ
ของระเบียบวินัย

ทำไมนักเรียนจึงไม่เห็นความสำคัญของระเบียบวินัย → เพราะไม่มีผู้ชี้แนะ

เมื่อสืบสาวไปพบสาเหตุที่แท้จริงแล้วก็ต้องแก้ไขปัญหาที่สาเหตุ คือ ต้องมีผู้ชี้แนะสร้างความ
ตระหนักแก่นักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญของการมีระเบียบวินัย

- เพราะครูชี้แนะด้วยการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักแก่นักเรียนเพื่อให้เห็น
ความสำคัญของการมีระเบียบวินัย → นักเรียนก็จะเห็นความสำคัญของการมีระเบียบวินัย
- เพราะนักเรียนเห็นความสำคัญของการมีระเบียบวินัย → นักเรียนจึงไม่ทำอะไร
ตามใจตนเอง
- เพราะนักเรียนไม่ทำอะไรตามใจตนเอง → นักเรียนจึงไม่ขีดเขียนฝาผนังห้องเรียน
- เพราะนักเรียนไม่ขีดเขียนฝาผนังห้องเรียน → จึงไม่มีรอยขีดเขียนสกปรกบนฝาผนัง
ห้องเรียน

การแก้ปัญหาเมื่อมีรอยขีดเขียนฝาผนังห้องเรียนนั้นจะต้องสืบสาวไปหาสาเหตุที่แท้จริง แล้ว
แก้ปัญหาที่สาเหตุ เมื่อแก้ปัญหาได้แล้ว คือ ผลการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบหรือกระจายเนื้อหา เป็นการคิดที่มุ่งให้มองและให้รู้จัก
สิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมันเองอีกแบบหนึ่ง ในทางธรรมมักใช้พิจารณาเพื่อให้เห็นความไม่มีแก่น
สาร หรือความไม่เป็นตัวไม่เป็นตนที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลาย

วิธีคิดแบบนี้จะฝึกให้คิดแบบแยกแยะองค์รวมของสิ่งต่างๆ และยังมีการคิดวิเคราะห์จัด
ประเภทหมวดหมู่ขององค์ประกอบนั้น กล่าวคือ เมื่อแยกแยะส่วนประกอบออกก็เห็นภาวะที่
องค์ประกอบเหล่านั้นอาศัยกันและขึ้นต่อเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่เป็นตัวของมันเองโดย
แท้จริง ยิ่งกว่านั้น องค์ประกอบและเหตุปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นไปตามกฎธรรมดา มีการ
เกิดดับอยู่ตลอดเวลา ไม่เที่ยงแท้ ไม่คงที่ ไม่ยั่งยืน ซึ่งการคิดแบบนี้จะทำให้เห็นความไม่มีแก่นสาร
หรือความไม่เป็นตัวตนที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลายให้หายยึดติดถือมั่นในสมมุติบัญญัติ

3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ หรือวิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือ มองอย่างรู้เท่าทันความ
เป็นไปของสิ่งทั้งหลาย ซึ่งจะต้องเป็นอย่างนั้นๆ ตามธรรมดาของมันเอง ในฐานะที่มันเป็นสิ่งซึ่งเกิด

จากเหตุปัจจัยต่างๆ ประดังประดังขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ต้องดับไป ไม่เที่ยงแท้ ไม่คงที่ ไม่ยั่งยืน ไม่คงอยู่ตลอดไป เป็นอนิจจัง

ผู้ที่สามารถคิดแบบสามัญลักษณะได้ มักเป็นผู้ที่มีสติ ไม่วุ่นวาย มองทุกสิ่งว่าเมื่อเกิดขึ้นได้ก็เปลี่ยนแปลงได้ ดับสูญได้ ไม่มีใครจะครอบครองทุกสิ่งทุกอย่างได้ตลอดไป บุคคลที่คิดเช่นนี้จะเป็นผู้ไม่ประมาท มีสติ

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

หญิงสาวในภาพที่ 1 เป็นสาวสวย แต่ต่อไปอีก 30 ปีข้างหน้า ความสาวสวยก็จะหมดไป มีความแก่ชราแทนที่

หญิงสาวในภาพที่ 2 ในอดีต 30 ปีที่แล้วก็เป็นหญิงสาว และมีความสวยในอดีต

จากทั้ง 2 ภาพนี้ จะเห็นว่าหญิงทั้ง 2 คน ไม่สามารถทำให้ร่างกายคงอยู่ในสภาพที่ต้องการได้ สังขารจึงไม่เที่ยงแท้

ผู้ที่คิดเป็นตามแบบสามัญลักษณะจะมีสติ ไม่หลงตนเอง ไม่หลงในคำสรรเสริญเยินยอในสิ่งที่ตนมีอยู่ในปัจจุบัน เช่นเดียวกับผู้ที่มียศถาบรรดาศักดิ์สูงในปัจจุบันก็ยอมไม่จริงจัง สักวันหนึ่งในภายภาคหน้าก็อาจเสื่อมลงไป ดังนี้ สิ่งที่ควรเพียรกระทำก็คือคุณความดีที่จะมีอยู่ติดตัวตลอดไป

ตัวอย่างคำถาม

- (1) หญิงสาวในภาพที่ 1 จะคงสภาพความสาวอยู่ได้ตลอดไปหรือไม่ เพราะอะไร
- (2) หญิงสาวในภาพที่ 2 ในอดีต เมื่อ 30 ปีที่แล้ว จะมีสภาพร่างกายอย่างไร
- (3) เมื่อดูภาพที่ 1 และภาพที่ 2 แล้ว ทำให้ได้แง่คิดในเรื่องความเปลี่ยนแปลงของชีวิต และร่างกายอย่างไร

(4) นักเรียนได้ข้อคิดหรือสติจากการเปรียบเทียบภาพที่ 1 และภาพที่ 2 อย่างไร

4. วิธีคิดแบบอริยสังขหรือวิธีคิดแบบแก้ปัญหา มีลักษณะ 2 ประการ คือ

- 1) คิดตามเหตุและผล หรือเป็นไปตามเหตุและผล สืบสาวจากผลไปหาเหตุแล้วแก้ไขที่ต้นเหตุ

- 2) ต้องกำหนดรู้ และทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจน แล้วคิดแก้ไขสาเหตุของปัญหาให้ตรงจุด ตรงเรื่อง ตรงความมุ่งหมาย ไม่พุ่งชานออกไปเรื่องอื่น และต้องเป็นการแก้ไขที่ปฏิบัติได้จริง

ตัวอย่าง

ในภาพนี้มีปัญหาคือ อากาศบริเวณรอบๆ โรงงานเป็นพิษ สาเหตุจากโรงงานปล่อยควันพิษออกจากโรงงาน ผู้คนบริเวณนี้ต้องการอากาศบริสุทธิ์ จึงต้องให้โรงงานจัดหาเครื่องกรองอากาศ เพื่อไม่ให้มลพิษเกิดขึ้น

ปัญหา ที่เกิดขึ้นในภาพ คือ ควันพิษที่ลอยอยู่ทั่วไป

สาเหตุ คือ โรงงานปล่อยควันจากการผลิตสินค้าออกไปโดยไม่มีการกรองอากาศ

ความต้องการหมดปัญหา คือ ต้องการให้อากาศบริเวณนั้นบริสุทธิ์

วิธีการดำเนินการ คือ ให้โรงงานสร้างเครื่องกรองอากาศหรือฟอกอากาศไม่ให้เป็นพิษ

วิธีคิดนี้ถ้าเทียบกับขั้นตอนของอริยสัจ คือ

ทุกข์ - ปัญหา คือ อากาศเป็นพิษ

สมุทัย - สาเหตุจากโรงงานปล่อยควันพิษ

นิโรธ - ต้องการดับปัญหา คือ ต้องการให้อากาศบริสุทธิ์

มรรค - วิธีการแก้ปัญหา คือ ให้โรงงานจัดหาเครื่องฟอกอากาศ

ตัวอย่างคำถาม

(1) ปัญหาในภาพนี้คืออะไร (3) การดับปัญหาในภาพ คืออะไร

(2) สาเหตุของปัญหา คืออะไร (4) มีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

5. วิธีคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย หรือวิธีคิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์ คือ พิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์ ระหว่างธรรมกับบรรทัด หรือหลักการกับความมุ่งหมาย เมื่อจะลงมือปฏิบัติธรรมหรือทำการตามหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้ผลตรงตามความมุ่งหมาย ไม่เป็นการกระทำที่เคลื่อนคลาดเลื่อนลอย หรือมกมาย

ตัวอย่าง

หมู่บ้านชนบทในอดีตที่การคมนาคมไม่สะดวก ระหว่างหมู่บ้านมีคลองคั่น ทำให้การเดินทางไปมาหาสู่กันไม่สะดวก ดังนั้นชาวบ้านจึงต้องช่วยกันสร้างสะพานให้คนเดินข้าม จุดมุ่งหมายของการสร้างสะพาน คือ ต้องการสร้างให้คนเดิน ดังนั้นหลักการ คือ การสร้างสะพานไม้ก็เพียงพอแล้ว แต่ต่อมาเมื่อหมู่บ้านเจริญขึ้น มีการปลูกสร้างเป็นหมู่บ้านใหญ่ มีการติดต่อกันอยู่เสมอ และมีรถยนต์แล่นผ่านไปมาของ แต่ไม่สามารถเดินทางระหว่างหมู่บ้านได้ ดังนั้นชาวบ้านจึงต้องการให้ทางราชการมาช่วยสร้างสะพานคอนกรีตเพื่อให้รถยนต์แล่นผ่าน กล่าวคือ จุดมุ่งหมายเปลี่ยนไป คือ ต้องการสร้างสะพานเพื่อให้รถยนต์แล่น หลักการก็ต้องสร้างสะพานคอนกรีตเพื่อจะได้ให้รถยนต์แล่นผ่านไป

กล่าวได้ว่า หลักการกับความมุ่งหมายจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันการเป็นนักเรียน หลักการของนักเรียนคือตั้งใจศึกษาเล่าเรียน จุดมุ่งหมายก็คือได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร หรือได้รับความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาเล่าเรียน

ผู้ที่มีวิธีคิดแบบหลักการและความมุ่งหมาย ย่อมปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ตัวอย่างคำถาม

- (1) จุดมุ่งหมายของการสร้างสะพาน คืออะไร
- (2) หลักการสำคัญที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมาย คืออะไร

6. วิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกเป็นการมองสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เน้นการยอมรับความจริงตามที่สิ่งนั้นๆ เป็นอยู่ทุกแง่ทุกด้าน ทั้งด้านดี (เป็นคุณ) ด้านเสีย (เป็นโทษ) เมื่อมองเห็นทั้งด้านดีด้านเสียแล้ว ทางออกคืออะไร หรือเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง

จากภาพน้ำตก ถ้าคิดในแง่ดีว่า น้ำตกมีประโยชน์ต่อมนุษย์ มนุษย์ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเล่นน้ำอย่างมีความสุข และถ้ากระแสน้ำแรงมากก็สามารถนำมาใช้เป็นพลังงานไฟฟ้าได้ แต่ถ้าคิดในแง่เสีย คือ มีนักท่องเที่ยวที่ไปเล่นน้ำบริเวณนั้นได้รับอุบัติเหตุ ถูกกระแสน้ำเชี่ยวกรากพาไหลกระแทกตกหน้าผา ทำให้เสียชีวิตอยู่เสมอ

ดังนั้นเมื่อคิดทั้งสองด้านทั้งด้านเป็นคุณ และเป็นโทษแล้ว ด้านเป็นคุณมีมากกว่า และถ้านักท่องเที่ยวต้องการไปเล่นน้ำ ทางออกก็คือ ต้องเลือกบริเวณที่กระแสน้ำไม่เชี่ยวกราก เพื่อ

ป้องกันภัยจากอุบัติเหตุ การพิจารณาความคิดด้วยวิธีนี้ย่อมเป็นการใช้สติปัญญาที่รู้เท่าทัน ปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่างคำถาม

- (1) น้ำตกมีคุณอย่างไร
- (2) น้ำตกมีโทษอย่างไรอย่างไร และถ้าต้องการเล่นน้ำตกควรปฏิบัติอย่างไร

7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียมวิธีคิดแบบสกัต์หรือบรรเทาตันทหา เป็นขั้นฝึกหัดขัด เกลาภิเลสหรือตัดทางไม่ให้กิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจแล้วชักจูงพฤติกรรมต่อ ๆ ไป

คนที่มีวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ มักเป็นคนใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบ สามารถตัดสินใจ ได้ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 1

หญิงสาวที่ต้องการเป็นพนักงานต้อนรับบน เครื่องบิน ถ้าเธอคิดแบบคุณค่าแท้ เธอจะสามารถคิดได้ ว่า การที่เธอเป็นพนักงานต้อนรับนั้น เพราะเธอต้องการ แสดงความสามารถทางด้านภาษา และมารยาทงามของ หญิงไทย ให้เป็นที่ประจักษ์ว่า หญิงไทยมีความสามารถ ถึงแม้ว่าจะต้องทำงานหนัก บริการลูกค้าทุกระดับ ตลอดเวลา ต้องเดินเสิร์ฟอาหาร เครื่องดื่ม วันละหลายๆ ครั้ง ความคิดนี้จัดว่าเป็นคุณค่าแท้ แต่ถ้าเธอคิดว่า การ เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้นโก้หรู มีเครื่องแบบ สวยงาม แต่พอไปทำงานเข้าจริงๆ เธอรับงานหนักไม่ได้ การคิดแบบนี้เป็นการคิดแบบคุณค่า เทียม

ตัวอย่างคำถาม

- (1) คุณค่าแท้ของการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน คืออะไร
- (2) คุณค่าเทียมของการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน คืออะไร
- (3) ผู้ที่เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินควรจะคิดแบบคุณค่าแท้อย่างไร ส่งผลต่อการ ปฏิบัติงานอย่างไร

ตัวอย่างที่ 2

นาฬิกาเรือนนี้มีตัวเลขบอกเวลา และมีตัวเรือนที่สวยงาม ซึ่งนาฬิกาแต่ละเรือนจะได้รับการออกแบบที่แตกต่างกัน เพื่อให้เป็นที่ต้องการของตลาด

ตัวอย่างคำถาม

- (1) คุณค่าแท้ของนาฬิกาเรือนนี้ คืออะไร
- (2) คุณค่าเทียมของนาฬิกาเรือนนี้ คืออะไร
- (3) ถ้านักเรียนจะซื้อนาฬิกาข้อมือจะเลือกซื้อนาฬิกาที่มีลักษณะอย่างไร สอดคล้องกับคุณค่าแท้อย่างไร

8. วิธีคิดแบบอุปมาอุปไมยปลุกเร้าคุณธรรม หรือวิธีคิดแบบปลุกเร้าคุณธรรม (แบบกุศลกาวนา) เป็นวิธีคิดที่รู้จักนำเอาประสบการณ์ที่ผ่านมาคิดปรุงแต่งไปในทางที่ดี เป็นประโยชน์ เป็นกุศล เป็นวิธีคิดในแนวสัจธรรมหรือบรรเทาและ ชัดเกลตาตมหา เป็นข้อปฏิบัติระดับต้นๆ สำหรับส่งเสริมความเจริญงอกงามแห่งกุศลธรรม การคิดในทางที่เป็นกุศล จะช่วยให้บุคคลเกิดกำลังในที่จะทำงานตามหน้าที่ ทำความดีที่เกิดประโยชน์อยู่เสมอ ส่งผลต่อการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในการสร้างสรรค์

ตัวอย่าง

จากภาพเป็นการแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียร พยายาม อุตहन สมควรเป็นแบบอย่างที่ดี การให้กำลังใจสามารถทำได้หลายแบบ เช่น การประกาศยกย่องให้ปรากฏ การมอบสิ่งของเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานหรือการดำรงชีพ เป็นต้น ผู้ที่ได้พบเห็นเหตุการณ์หรือแสดงออกดังกล่าว ย่อมเกิดความรู้สึกระทันทรรู้และเห็นความสำคัญของการกระทำที่ดี และคิดอยากจะทำตามบุคคลที่คิดเช่นนั้นจัดเป็นผู้ที่มีความคิดแบบอุปมาอุปไมยปลุกเร้าคุณธรรม

ตัวอย่างคำถาม

- (1) การกระทำของบุคคลในภาพแสดงออกเกี่ยวกับอะไร
- (2) บุคคลในภาพมีการกระทำสอดคล้องกับคุณธรรมในเรื่องใด
- (3) นักเรียนมองภาพแล้วจะมีความรู้สึกอย่างไร

สื่อ

1. <https://youtu.be/JfwlT4r5ps>

2. <https://youtu.be/AW9qFU0O-Gg>

3. <https://youtu.be/PFEH4Liz2i8>

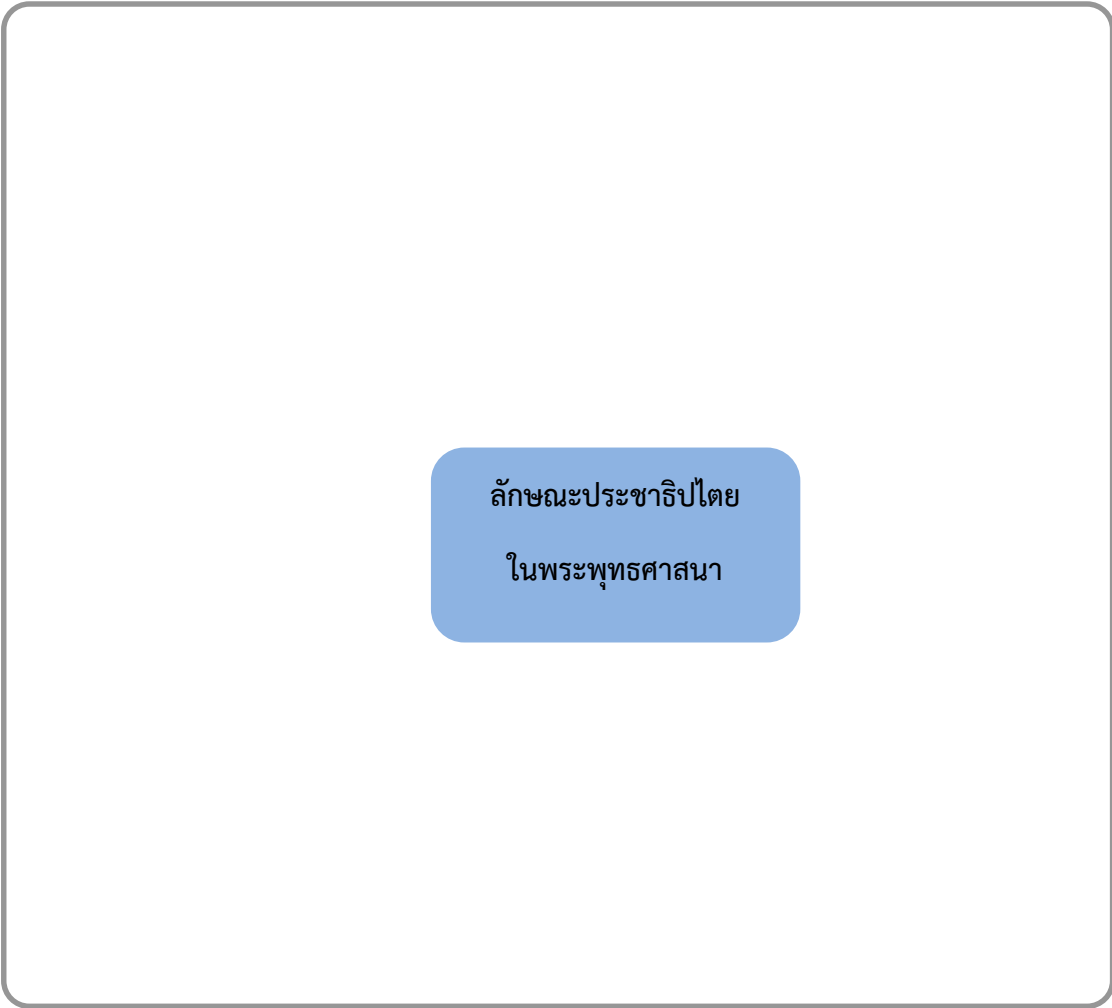

แบบฝึกหัด/ใบงาน

ใบงานที่ 1

เรื่อง ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดแสดงลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา

ลักษณะประชาธิปไตย
ในพระพุทธศาสนา

ใบงานที่ 2

เรื่อง หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปรียบเทียบหลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ ในส่วนที่มีความสอดคล้อง และในส่วนที่มีความแตกต่าง

1	ด้านความสอดคล้อง	หลักการของพระพุทธศาสนา	หลักวิทยาศาสตร์
	1. ด้านความเชื่อ		
	2. ด้านความรู้		
2	ด้านความแตกต่าง	หลักการของพระพุทธศาสนา	หลักวิทยาศาสตร์
	1) มุ่งเข้าใจ ปรากฏการณ์ ธรรมชาติ		
	2) ต้องการรู้กฎ ธรรมชาติ		
	3) การยอมรับโลก แห่งสสาร		
	4) มุ่งเอาความ จริงมาตีแผ่		

2. การกระทำของกบจัดว่า เป็นการฝึกฝนตนเองหรือพัฒนาตนเองในระดับใด จงอธิบาย

.....

.....

.....

3. นักเรียนสามารถประพุดิตนในการฝึกตนหรือพัฒนาตนเองตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในระดับใด จงยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 2

ศรันย์ เรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีตามที่เขาดังใจ และเป็นไปตามความมุ่งหวังของพ่อแม่ เขาเป็นพ่คนโตจึงเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ทำให้น้องทุกคนเอาอย่าง ศรันย์ทำงานมีรายได้พอเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือทางบ้านตามสมควร เขาเป็นคนที่มีความเพียรพยายามทำงาน มีผลงานออกมาเป็นที่ประจักษ์จึงได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น จนกระทั่งได้เป็นหัวหน้าแผนก การที่ศรันย์เป็นหัวหน้าที่มีลูกน้องจำนวนมาก ทำให้เขาต้องวางตนอย่างเหมาะสมกับทุกคนเพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียง ถึงแม้ว่าลูกน้องบางคนจะชอบพูดจายกย่องเขา แต่เขาไม่ได้หลงไปกับคำเยินยอ บางครั้งจะมีบางคนที่ไม่ชอบเขาที่เด่นกว่าแล้วแกล้งพูดจาใส่ร้ายเขา เขาก็ไม่ถือโกรธให้ผลการทำงานเป็นเครื่องพิสูจน์ความจริง มีบริษัทหลายแห่งมาชวนเขาไปทำงานโดยให้เงินเดือนสูงกว่า เขาก็ปฏิเสธ เพราะเขาคิดว่าการที่เขาประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้าในการทำงานและมีฐานะมั่นคงนั้น ก็เพราะเขามีความพอเพียงต่อการดำรงชีวิต เขาไม่หวังในทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากที่บริษัทอื่นมายื่นข้อเสนอให้ เพราะเขามีความสุขกับการทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากเขาศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและนำไปประยุกต์ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

คำถาม

1. การปฏิบัติตนของศรันย์ สอดคล้องกับการมุ่งสู่อิสรภาพตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างไร

.....

.....

2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเส้นทางอันจะนำไปสู่อิสระภาพอย่างไร จงยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจงให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เป้าหมายของการฝึกฝนตนเองของมนุษย์มุ่งสู่อิสระภาพ คือ การหลุดพ้นจากการครอบงำของเรื่องใด

- ก. ทุกข์
- ข. กิเลส
- ค. โลก โกรธ หลง
- ง. ความชั่วทางกาย วาจา ใจ

2. พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ มีความสอดคล้องกับด้านความเชื่ออย่างไร

- ก. ไม่ควรเชื่อสิ่งใดจากเอกสาร
- ข. ควรเชื่อในสิ่งที่ปรากฏชัดเจน
- ค. กาลเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ความจริง
- ง. ก่อนจะเชื่ออะไรจะต้องมีการพิสูจน์

3. ข้อใดจัดเป็นความแตกต่างกันระหว่างหลักการของพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์

- ก. วิทยาศาสตร์มุ่งเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พระพุทธศาสนาเน้นพิเศษเกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์มากกว่ากฎเกี่ยวกับสิ่งที่ไร้ชีวิต
- ข. วิทยาศาสตร์เน้นการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของโลก พระพุทธศาสนาเน้นการควบคุมธรรมชาติของมนุษย์
- ค. วิทยาศาสตร์ยอมรับโลกแห่งสสารที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ว่ามีจริง พระพุทธศาสนายอมรับเฉพาะเรื่องจิตใจ
- ง. วิทยาศาสตร์มุ่งการทดลองหาความจริงจากวัตถุพระพุทธรูปพระพุทธรูปไม่เน้นการทดลองหรือการสืบค้น

4. การกระทำใด จัดว่าเป็นลักษณะประจำชาติในพระพุทธศาสนา

- ก. พระสงฆ์ในแต่ละวัดนั้นจะทำวัตรเช้าเย็นทุกวัน
- ข. การทำพิธีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนานั้น มีพระสงฆ์เป็นผู้นำ
- ค. การทำพิธีกรรมในทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ จะต้องมีการเวียนประทักษิณ 9 รอบ
- ง. การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มาอุปสมบทนั้น พระสงฆ์ทั้งปวงต้องลงมติเห็นด้วยเป็นเอกฉันท์

5. หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในกาลามสูตรนั้นเกี่ยวกับเรื่องใด
- การรู้จักคาดการณ์อย่างถูกต้อง
 - การอ้างอิงตำราหรือพระคัมภีร์ของนักปราชญ์นั้นสามารถกระทำได้
 - การเชื่ออะไรมันจะต้องพิสูจน์ด้วยตนเอง โดยอาศัย สติปัญญาและเหตุผล
 - การพิจารณาความเห็นของผู้อื่นว่าถูกต้องหรือไม่มันจะต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของเราด้วย
6. การที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปศึกษาวิชาความรู้จากสำนักต่าง ๆ นั้น สอดคล้องกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในขั้นใด
- เห็นปัญหา
 - รวบรวมข้อมูล
 - ตั้งคำถามชั่วคราว
 - อธิบายคำตอบเป็นทฤษฎี
7. กระบวนการคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนาที่คล้ายกับกระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ คือวิธีคิดข้อใด
- วิธีคิดแบบอริยสัจ
 - วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา
 - วิธีคิดแบบแยกองค์ประกอบ
 - วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
8. ข้อความที่กล่าวว่า “ภิกษุทุกรูปมีสิทธิในการเข้าประชุม ภิกษุทุกรูปมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นทั้งในทางคัดค้านและในทางเห็นด้วย” สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยในข้อใด
- สิทธิในการคัดค้าน
 - สิทธิเสรีภาพในการประชุม
 - สิทธิของพระสงฆ์เท่าเทียมกัน
 - สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
9. ข้อใดเป็นการฝึกฝนตนเองให้สูงขึ้นตามลำดับ จากระดับต่ำไปหาระดับสูง
- ระดับอานธพาลปุถุชน ระดับพาลปุถุชน ระดับกัลยาณปุถุชน ระดับอริยบุคคล
 - ระดับอานธพาลปุถุชน ระดับกัลยาณปุถุชน ระดับพาลปุถุชน ระดับอริยบุคคล
 - ระดับพาลปุถุชน ระดับอานธพาลปุถุชน ระดับกัลยาณปุถุชน ระดับอริยบุคคล
 - ระดับพาลปุถุชน ระดับอานธพาลปุถุชน ระดับอริยบุคคลระดับกัลยาณปุถุชน
10. การฝึกฝนตนเองในระดับกัลยาณปุถุชน จะต้องมีหลักธรรมในข้อใดเกือบสมบูรณ์จนถึงขั้นสมบูรณ์
- ศีล 5
 - กุศลมูล 5
 - ศีล 5 ธรรม 5
 - อริยสัจ 4 ชั้น 5

เอกสารอ้างอิง

- दनัย ไชโยธา. 2560. คู่มือครูหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี.2553. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค.

ญาณสังวร (เจริญ สุวฑฒนมหาเถร), สมเด็จพระ. 2540. แนวทางปฏิบัติในสติปัญญา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.

วศิน อินทสระ.2545. หลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา (พุทธปรัชญาเถรวาท). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ครูผู้สอน

ประวัติส่วนตัว
ชื่อ : นางสาวสุพา พากเพียร
ที่อยู่ : 79 หมู่ 1 ตำบลสุจร อําเภอก้วยยอด จังหวัดตรัง 92190

ประวัติการศึกษา
มัธยมศึกษา : โรงเรียนสภาราชินี ตรัง
ปริญญาตรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
ปริญญาโท : มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ตรัง

ที่ทำงานปัจจุบัน
โรงเรียนวิเชียรมนัง 3 อําเภอเมือง จังหวัดตรัง

ข้อมูลการติดต่อ
FACEBOOK : สุพา พากเพียร
LINE : 0898771546

ตัวอย่างบทเรียนโมดูลออนไลน์ (ตัวอย่างที่ 2)

1. แนะนำบทเรียน

- คำอธิบายรายวิชา

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

โครงการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์)

รหัสวิชา ง 32101 ระดับชั้นมัธยมศึกษา

ปี 3 เวลา 40 ชั่วโมง

ผู้สอน นางสาวเจี๊มาตีนา กรมเมือง จำนวน 1.0 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

อธิบายหลักการทำโครงการที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงานจากจินตนาการหรืองานที่ทำในชีวิตประจำวัน ตามหลักการทำโครงการอย่างมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบ พร้อมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำเสนองานในแบบที่เหมาะสมกับลักษณะงาน และมีทักษะการเขียนโปรแกรมภาษาพื้นฐาน

โดยใช้วิธีการปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ (Active Online) ในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

- ง 3.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มีคุณธรรม
- ม.3/1 อธิบายหลักการทำโครงการที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- ม.3/2 เขียนโปรแกรมภาษาขั้นพื้นฐาน
- ม.3/3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองานในแบบที่เหมาะสมกับลักษณะงาน
- ม.3/4 ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงานจากจินตนาการหรืองานที่ทำในชีวิตประจำวัน ตามหลักการทำโครงการอย่างมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
2. การจัดการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มย่อย
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม
4. วิธีสอนแบบโครงการ (Project Method)

การวัดและประเมินผล

ใช้อัตราส่วนคะแนน 60 : 40

1. การทดสอบ 40 คะแนน (ทดสอบกลางปี 20 คะแนน ทดสอบปลายปี 20 คะแนน)	
2. การประเมินจากการตรวจชิ้นงาน/ภาระงาน/ใบงาน/แบบฝึก	40 คะแนน
3. การประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	5 คะแนน
4. การประเมินจากการนำเสนอผลงาน	10 คะแนน
5. การประเมินจากการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย	5 คะแนน

แหล่งเรียนรู้ / สื่อการเรียนรู้

- หนังสือแบบเรียน
- เว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต
- วิดีโอ

- โครงสร้าง

โครงการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หลักการทำ โครงงาน คอมพิวเตอร์	ง 3.1 ม.3/1 ม.3/4	การทำโครงงานที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องทำอย่างเป็นขั้นตอนและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินการ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงาน ผู้สร้างต้องสร้างงานตามหลักการทำโครงงาน มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่คัดลอกงานผู้อื่น และไม่สร้างความเสียหายต่อผู้อื่น	10	15
2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเขียนโปรแกรม (1)	ง 3.1 ม.3/2	การเขียนโปรแกรมให้ทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการวางแผนและการออกแบบโปรแกรม ดังนั้นการออกแบบโครงสร้างโปรแกรมจึงถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์	9	15
สอบกลางภาค				1	20

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
3	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเขียนโปรแกรม (2)	ง 3.1 ม.3/2	โปรแกรม Microsoft Visual Studio 2008 เป็นชุดพัฒนาโปรแกรมที่มีความหลากหลาย สามารถเขียนโปรแกรมได้หลายภาษา อีกทั้งยังมีการทำงานและการใช้งานที่ไม่ยุ่งยาก สามารถเรียนรู้และนำมาสร้างเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ต้องการได้ง่าย	11	15
4	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนองาน	ง 3.1 ม.3/3	การนำเสนองานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จะต้องเลือกใช้ซอฟต์แวร์และอุปกรณ์ดิจิทัลให้เหมาะสมกับลักษณะงาน เพื่อสื่อสารไปยังผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	8	15
สอบปลายภาค				1	20
รวม				40	100

2. แนวทางการเรียน

- แนะนำบทเรียน

แนะนำบทเรียน

บทเรียนออนไลน์นี้ผู้เรียนสามารถศึกษาทำความเข้าใจด้วยตนเองได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคลภายในบทเรียนออนไลน์ ประกอบด้วย เนื้อหาสาระดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ 1 หลักการทำโครงงานคอมพิวเตอร์
2. หน่วยการเรียนรู้ 2 การเขียนโปรแกรม (1)
3. หน่วยการเรียนรู้ 3 การเขียนโปรแกรม (2)
4. หน่วยการเรียนรู้ 4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนองาน

แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียน, เนื้อหา,แบบฝึกหัด, แบบทดสอบหลังเรียน และเพื่อให้การศึกษบทเรียนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนควรศึกษบทเรียนตามลำดับดังนี้ คือ

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนก่อน เพื่อดูพื้นฐานความสามารถของผู้เรียนในแต่ละเรื่อง
2. ศึกษา เนื้อหาในแต่ละเรื่อง
3. ทำแบบฝึกหัด

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการศึกษาเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2. บทเรียน (Module)

- หน่วยการเรียนรู้ 1 หลักการทำโครงงานคอมพิวเตอร์
- สำคัญ

การทำโครงงานที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องทำอย่างเป็นขั้นตอนและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินการ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงาน ผู้สร้างต้องสร้างงานตามหลักการทำโครงงาน มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่คัดลอกงานผู้อื่น และไม่สร้างความเสียหายต่อผู้อื่น

- แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1
คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่ทักษะที่เกิดจากการทำโครงงานคอมพิวเตอร์
 - ก. ทักษะการแสวงหาความรู้
 - ข. ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา
 - ค. ทักษะการสื่อสารถ่ายทอดความคิด
 - ง. ทักษะการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. โครงงานคอมพิวเตอร์ แบ่งออกเป็นกี่ประเภท

ก. 3 ประเภท	ข. 4 ประเภท
ค. 5 ประเภท	ง. 6 ประเภท
3. โครงงานคอมพิวเตอร์ประเภทใดที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด
 - ก. โครงงานทดลองทฤษฎี
 - ข. โครงงานประยุกต์ใช้งาน
 - ค. โครงงานพัฒนาเครื่องมือ
 - ง. โครงงานพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษา
4. โครงการจัดระบบจองตั๋วรถไฟบนอินเทอร์เน็ต จัดเป็นโครงงานคอมพิวเตอร์ประเภทใด
 - ก. โครงงานทดลองทฤษฎี
 - ข. โครงงานประยุกต์ใช้งาน
 - ค. โครงงานพัฒนาเครื่องมือ
 - ง. โครงงานพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษา
5. โครงงานพัฒนาเครื่องมือหมายถึงข้อใด
 - ก. การพัฒนาฮาร์ดแวร์หรือซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์
 - ข. การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภายในโรงเรียน
 - ค. การส่งเสริมให้นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียน
 - ง. การใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ต่าง ๆ
6. โครงงานใดจัดอยู่ในโครงงานประเภททดลองทฤษฎี
 - ก. โครงงานหุ่นยนต์จำลองเก็บขยะ

- ข. โครงการประเมินความเสียหายจากแผ่นดินไหว
 - ค. โครงการพัฒนาโปรแกรมประมวลผลคำ
 - ง. โครงการผลิตสื่อการสอนแบบมัลติมีเดีย
7. โครงการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จัดเป็นโครงการคอมพิวเตอร์ประเภทใด
- ก. โครงการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์
 - ข. โครงการพัฒนาเครื่องมือ
 - ค. โครงการทดลองทฤษฎี
 - ง. โครงการพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษา
8. โครงการพัฒนาโปรแกรมเกม จัดเป็นโครงการคอมพิวเตอร์ประเภทใด
- ก. โครงการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์
 - ข. โครงการพัฒนาเครื่องมือ
 - ค. โครงการทดลองทฤษฎี
 - ง. โครงการพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษา
9. ข้อใดเป็นลักษณะโครงการที่ดี
- ก. ดำเนินการตามแผน แต่เสร็จช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนด
 - ข. เกิดผลกระทบทางลบต่อคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ
 - ค. ตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของโครงการได้อย่างครบถ้วน
 - ง. ไม่เป็นไปตามขอบเขตที่กำหนดไว้
10. จุดมุ่งหมายของการจัดทำเค้าโครงของโครงการคืออะไร
- ก. เพื่อให้สามารถทดสอบและแก้ไขโครงการได้
 - ข. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการในอนาคต
 - ค. เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อครูที่ปรึกษาในการขอคำแนะนำ
 - ง. เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการประเมินผลโครงการ
11. หัวข้อใดไม่จำเป็นต้องอยู่ในเค้าโครงของโครงการ
- ก. ชื่อโครงการ
 - ข. ระยะเวลาดำเนินงาน
 - ค. แนวคิด ที่มา และความสำคัญ
 - ง. การอภิปรายและข้อเสนอแนะ สูง 30 เซนติเมตร ตวงน้ำมัน
สูงขึ้นมาครึ่งหนึ่งของความสูง
12. สิ่งที่น่าหวังไว้หลังจากการทำโครงการ ต้องระบุไว้ในหัวข้อใด
- ก. วัตถุประสงค์
 - ข. วิธีดำเนินงาน
 - ค. ขั้นตอนการปฏิบัติ
 - ง. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
13. วิธีดำเนินงาน ต้องกล่าวถึงอะไร
- ก. งบประมาณที่ต้องใช้
 - ข. ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น

- ค. แหล่งเอกสารอ้างอิง
 ง. กิจกรรมดำเนินการ
14. ขั้นตอนใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการ
 ก. การลงมือทำโครงการ
 ข. การเขียนรายงานโครงการ
 ค. การนำเสนอและแสดงโครงการ
 ง. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและแหล่งข้อมูล
15. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการประเมินผลโครงการ
 ก. เพื่อวัดคุณภาพของโครงการว่ามีคุณภาพเพียงใด
 ข. เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ทราบรายละเอียดของโครงการ
 ค. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการทำโครงการต่อไป
 ง. เพื่อส่งเสริมให้การทำโครงการได้รับความนิยมมากขึ้น

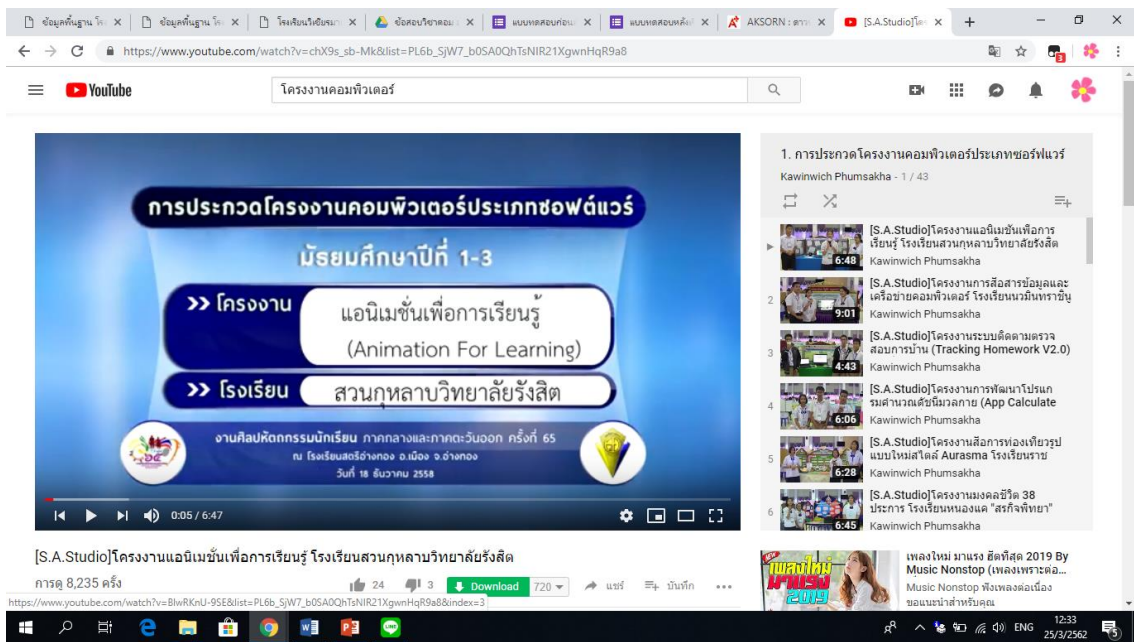
เนื้อหา

หลักการทำโครงการ ที่มา https://youtu.be/W_e984s4IQ4

The screenshot shows a YouTube video player with the following details:

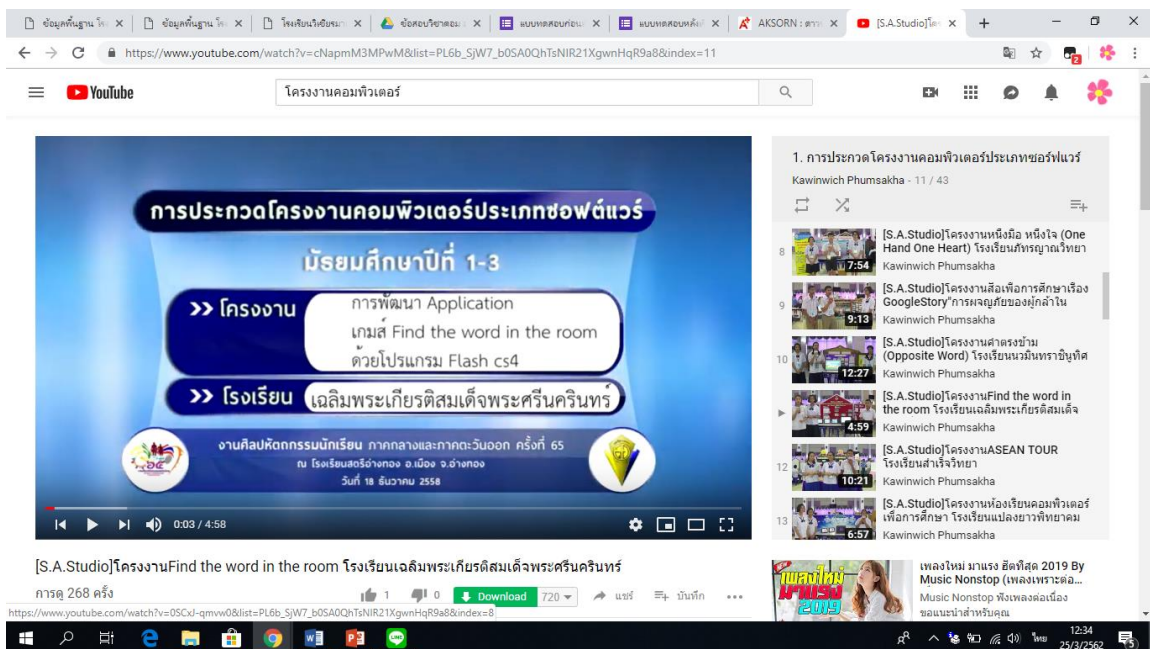
- Video Title:** หลักการทำโครงการคอมพิวเตอร์
- Channel:** iClass TV
- Views:** 11,970
- Duration:** 0:00 / 11:08
- Recommended Videos:**
 - 6 ขั้นตอน ชาติได้ทุกอย่าง (31:56)
 - เพลงใหม่ มาแรง ฮิตที่สุด 2019 By Music Nonstop (1:17:38)
 - เพลง NICECNX | Acoustic Cover ฮีฟ x ไรต์ (3:28)
 - SECRET ROOM - ละเลย [Official MV 4K] (5:25)
 - พรหมิ วงแฮร์ Feat. นำฟ้า | TMG OFFICIAL MV (5:09)

*ตัวอย่างโครงการแอนิเมชันเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต
https://youtu.be/chX9s_sb-Mk
`<iframe width="560" height="315" src="https://www.youtube.com/embed/chX9s_sb-Mk" frameborder="0" allow="accelerometer; autoplay; encrypted-media; gyroscope; picture-in-picture" allowfullscreen></iframe>`

ตัวอย่างโครงงานFind the word in the room โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์

<https://youtu.be/cNapmM3MPwM> <iframe width="560" height="315" src=" <https://www.youtube.com/embed/cNapmM3MPwM>" frameborder="0" allow="accelerometer; autoplay; encrypted-media; gyroscope; picture-in-picture" allowfullscreen></iframe>

ตัวอย่าง โครงการการประยุกต์ใช้งานด้วย Google Apps For Education โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม

https://youtu.be/p_CSMkyqBVo<iframe width="560" height="315"
 src="https://www.youtube. com/embed/p_CSMkyqBVo" frameborder="0"
 allow="accelerometer; autoplay; encrypted-media; gyroscope; picture-in-picture"
 allowfullscreen></iframe>

- แบบฝึกหัด/ใบงาน

- ใบงานที่ 1.1 เรื่อง โครงงานคอมพิวเตอร์
- ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ขั้นตอนการพัฒนาโครงงาน
- ใบงานที่ 1.3 เรื่อง การจัดทำโครงงานคอมพิวเตอร์
- ใบงานที่ 1.4 เรื่อง ผลกระทบทางบวกและทางลบของโครงงาน
- ใบงานที่ 1.5 เรื่อง คำโครงของโครงงาน

- แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 1

- หน่วยการเรียนรู้ 2 การเขียนโปรแกรม (1)
- สำคัญ

การเขียนโปรแกรมให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการวางแผนและการออกแบบโปรแกรม ดังนั้นการออกแบบโครงสร้างโปรแกรมจึงถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดอธิบายความหมายของการออกแบบโปรแกรมได้ถูกต้องที่สุด

- ก. การเขียนผังงานการทำงานของโปรแกรมโดยนักวิเคราะห์ระบบ

- ข. การนำเอาขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมมาแสดงตามลำดับ
- ค. การออกแบบหน้าจอโปรแกรมเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้
- ง. การวาดผังการเขียนโปรแกรมด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ภาษาใดภาษาหนึ่ง

2. ข้อใดไม่ใช่โครงสร้างโปรแกรม

- ก. โครงสร้างตามลำดับ
- ข. โครงสร้างแบบทำงานซ้ำ
- ค. โครงสร้างแบบเรียงลำดับ
- ง. โครงสร้างแบบมีทางเลือก

3. หากนักเรียนต้องการเขียนโปรแกรมคำนวณคะแนนเฉลี่ยของวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีนักเรียน 10 คน นักเรียนควรใช้โครงสร้างโปรแกรมแบบใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. โครงสร้างแบบต่อเนื่อง
- ข. โครงสร้างแบบทำงานซ้ำ
- ค. โครงสร้างแบบตามลำดับ
- ง. โครงสร้างแบบมีทางเลือก

4. สัญลักษณ์แสดงถึงการทำงานของ โปรแกรมในขั้นตอนใด

- ก. เริ่มต้นหรือจบการทำงาน
- ข. การคำนวณ
- ค. การรับค่า
- ง. การแสดงผล

5. สัญลักษณ์แสดงถึงการทำงานของ โปรแกรมในขั้นตอนใด

- ก. เริ่มต้นหรือจบการทำงาน
- ข. การคำนวณ
- ค. การรับค่า
- ง. ติดต่อผู้ใช้งาน

6. นักเรียนต้องการเขียนโปรแกรมตรวจสอบคะแนนที่รับเข้าไป แล้วแสดงผลว่า “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน” นักเรียนจะเลือกใช้โครงสร้างโปรแกรมแบบใด

- ก. โครงสร้างแบบต่อเนื่อง
- ข. โครงสร้างแบบทำซ้ำ
- ค. โครงสร้างแบบตามลำดับ
- ง. โครงสร้างแบบมีทางเลือก

7. พิจารณาอัลกอริธึมต่อไปนี้

1. เริ่มต้นทำงาน
2. รับค่าคะแนนสอบ (Score)
3. เปรียบเทียบช่วงคะแนนสอบ 80-100 ได้เกรด “A”
 - 70-79 ให้เกรด “B”
 - 60-69 ให้เกรด “C”
 - 50-59 ให้เกรด “D”
 - นอกจากนี้ให้เกรด “F”
4. จบคำสั่งการเปรียบเทียบ
5. แสดงผลเกรด (Grade)
6. จบการทำงาน

จากอัลกอริธึมข้างต้นเป็นการใช้โครงสร้างโปรแกรมแบบใด

- ก. โครงสร้างแบบทำงานซ้ำ
- ข. โครงสร้างแบบมีทางเลือก
- ค. โครงสร้างแบบต่อเนื่อง
- ง. โครงสร้างแบบตามลำดับ

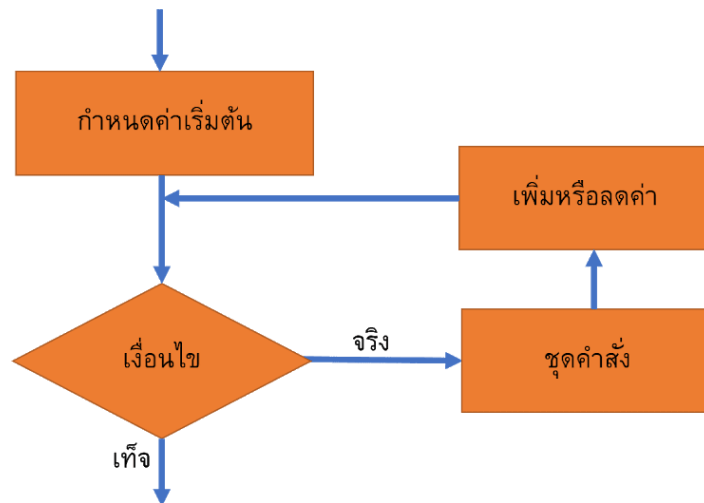
8. นักเรียนต้องการกำหนดตัวแปรเพื่อรับค่าตัวเลข 2 จำนวน นักเรียนควรกำหนดชื่อตัวแปรตามข้อใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. x และ y
- ข. 1 และ 2
- ค. number1 และ number2
- ง. score1 และ score2

9. คำสั่ง WHILE หรือ DO WHILE เป็นคำสั่งในโครงสร้างโปรแกรมแบบใด

- ก. โครงสร้างแบบตามลำดับ
- ข. โครงสร้างแบบทำงานซ้ำ
- ค. โครงสร้างแบบมีทางเลือก
- ง. โครงสร้างแบบต่อเนื่อง

10. จากรูปด้านล่างนี้ เป็นโครงสร้างโปรแกรมแบบใด

- ก. โครงสร้างแบบทำซ้ำ
- ข. โครงสร้างแบบมีทางเลือก
- ค. โครงสร้างแบบต่อเนื่อง
- ง. โครงสร้างแบบตามลำดับ

- เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ 2 การเขียนโปรแกรม (1)

ใบความรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

- แบบฝึกหัด/ใบงาน

ใบงานที่ 2.1 เรื่อง โครงสร้างโปรแกรม

ใบงานที่ 2.2 เรื่อง โครงสร้างตามลำดับ

ใบงานที่ 2.3 เรื่อง โครงสร้างแบบมีทางเลือก

ใบงานที่ 2.4 เรื่อง โครงสร้างแบบทำงานซ้ำ

- แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 2

- หน่วยการเรียนรู้ 3 การเขียนโปรแกรม (2)

- สารสำคัญ

โปรแกรม Microsoft Visual Studio 2008 เป็นชุดพัฒนาโปรแกรมที่มีความหลากหลาย สามารถเขียนโปรแกรมได้หลายภาษา อีกทั้งยังมีการทำงานและการใช้งานที่ไม่ยุ่งยาก สามารถเรียนรู้และนำมาสร้างเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ต้องการได้ง่าย

- แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1.โปรแกรม Visual Studio 2008 เป็นชุดพัฒนาโปรแกรมของบริษัทใดต่อไปนี้

ก. Microsoft

ข. Apple

ค. Sun-Development

ง. Google

ใช้โปรแกรมต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อ 9-10

```
Private void button1_Click(object sender, EventArgs e)
{
    int count=1;
    int result;
    while(count<=12)
    {
        result=count*12;
        label1.Text+="\12*"+count.ToString()+"\t="+
        result.ToSring("#,###.##")+ "\n";
        count=count+1;
    }
}
```

9. โปรแกรมข้างต้นคือโปรแกรมอะไร
- โปรแกรมแสดงชื่อเดือนในหนึ่งปี
 - โปรแกรมแสดงสูตรคูณแม่ 12
 - โปรแกรมตัดเกรด
 - โปรแกรมแสดงเวลาปัจจุบัน
10. โปรแกรมนี้ใช้โครงสร้างโปรแกรมแบบใด
- โครงสร้างแบบทำงานซ้ำ
 - โครงสร้างแบบตามลำดับ
 - โครงสร้างแบบต่อเนื่อง
 - โครงสร้างแบบมีทางเลือก

- เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ 3 การเขียนโปรแกรม (2)

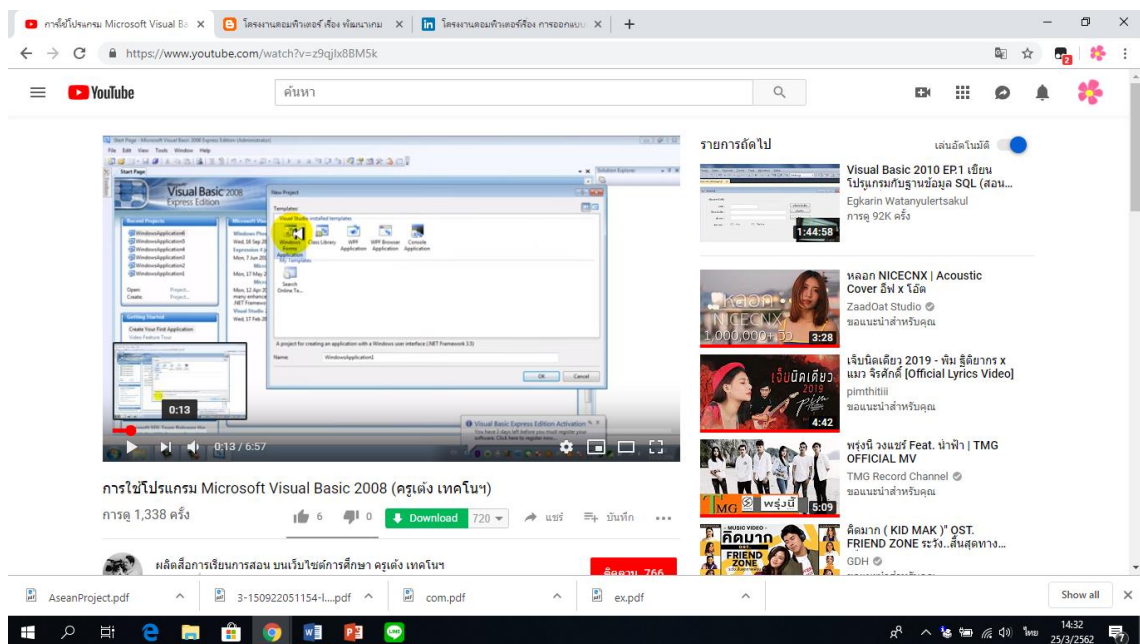
ลิงค์ดาวโหลด โปรแกรม Microsoft Visual Studio 2008

<https://www.microsoft.com/en-us/download/details.aspx?id=41638>

การใช้โปรแกรม Microsoft Visual Basic 2008 (ครูเต้ตั้ง เทคโนโลยี)

<https://youtu.be/z9qjlx8BM5k>

<iframe width="560" height="315" src="https://www.youtube.com/embed/z9qjlx8BM5k" frameborder="0" allow="accelerometer; autoplay; encrypted-media; gyroscope; picture-in-picture" allowfullscreen></iframe>

- แบบฝึกหัด/ใบงาน

- ใบงานที่ 3.1 เรื่อง การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้งาน
- ใบงานที่ 3.2 เรื่อง การเขียนโปรแกรมหาค่าเฉลี่ย
- ใบงานที่ 3.3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมตัดเกรด
- ใบงานที่ 3.4 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเครื่องคิดเลข
- ใบงานที่ 3.5 เรื่อง การเขียนโปรแกรมสูตรคูณ

- แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 3

- หน่วยการเรียนรู้ 4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนองาน
- สำคัญ

การนำเสนองานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จะต้องเลือกใช้ซอฟต์แวร์และอุปกรณ์ดิจิทัลให้เหมาะสมกับลักษณะงาน เพื่อสื่อสารไปยังผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- แบบทดสอบก่อน - หลังเรียน หน่วยที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดอธิบายความหมายของซอฟต์แวร์ (software) ได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. คำสั่งหรือโปรแกรมที่ใช้สั่งงานให้คอมพิวเตอร์ทำงาน
 - ข. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ช่วยทำงานตามคำสั่ง
 - ค. ตัวประมวลผลความเร็วสูง
 - ง. การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน
2. ข้อใดอธิบายคุณสมบัติของซอฟต์แวร์นำเสนองานได้ถูกต้อง
 - ก. ช่วยให้การนำเสนองานทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น
 - ข. ทำให้การนำเสนองานมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

- เนื้อหา

การเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการนำเสนองาน

<https://sites.google.com/site/watcharaporn5220/hnwy-kar-reiyn-ru-thi-3-reuxng-karna-senx-ngan/2-kar-leuxk-chi-thekhnoloyi-sarsnthes-thi-hemaa-sm-kab-karna-senx-ngan>

- แบบฝึกหัด/ใบงาน

ใบงานที่ 4.1 เรื่อง การนำเสนองาน

ใบงานที่ 4.2 เรื่อง การเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการนำเสนองาน

ใบงานที่ 4.3 เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองาน

ใบงานที่ 4.4 เรื่อง การเลือกใช้อุปกรณ์ดิจิทัลมาช่วยในการนำเสนองาน

เกี่ยวกับผู้สอน

ข้อมูลทั่วไป
 Name : Chemadeena Krommoung
 ชื่อ : เชเมาดีนนา กรมเมือง (เจ๋)
 วันเกิด : 15 พฤษภาคม 2531

ข้อมูลการศึกษา
ปริญญาตรี
 สาขา : เทคโนโลยีสารสนเทศ
 คณะ : วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 มหาวิทยาลัย : เกษตรศาสตร์

เพิ่มเติม
 วิชาชั้น : ปริญญาตรีบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัย : ชาติไทย

ข้อมูลติดต่อ
 ที่อยู่ : หมู่ 1 ต. ดอนพัน อ. เมือง จ. สตูล
 Facebook : chemadeena krommoung
 Line : chemadeena

The image shows the website for Wichianmatu3 School. At the top left is the school's logo. The main header features the school's name in Thai and English: "โรงเรียนวิเชียรมาตุ ๓" and "Wichianmatu3 School". Below the header is a navigation bar with various menu items. The main content area includes a large banner for a school event titled "กิจกรรมทำบุญทำกุศล 2 มกราคม 2562" (Charity and Merit-making Activity on January 2, 2019). Below the banner is a grid of smaller event photos. On the right side, there are portraits of school staff members. A sidebar on the left contains a list of "ห้องเรียน online" (Online Classes) for grades 2 through 6. A red box highlights this sidebar, and a red arrow points from it to a larger, detailed view of the "ห้องเรียน online" menu, which lists links for grades 2 through 6.

https://data.bopp-obec.info/web/?School_ID=1092140335

ภาพหน้าเว็บไซต์ห้องเรียนออนไลน์ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 (1)

The screenshot shows the homepage of the online learning system for Wichaematu 3 School. The header includes the school's logo and name in Thai: "โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3" and "สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 (ศรีวิชัย)". Below the header is a navigation bar with links for "หน้าหลัก", "ผลงานของเรา", "พันธกิจของเรา", "ติดต่อเรา", and "แผนที่เว็บไซต์". The main content area is divided into three columns:

- Left Sidebar:** Contains links for "ระบบติดตามงาน", "ระบบประเมินผลสัมฤทธิ์", "ระบบ MMS", "ระบบ e-Library", and "แบบสำรวจความคิดเห็น".
- Central Main Content Area:** Features a large banner for "ขอแสดงความยินดีกับ...การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สท.ม.13" and "ได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบจัดการศึกษาทางไกลผ่านระบบ DLIT ระดับภูมิภาค ประจำปี 2560". Below the banner are several news items with titles like "การประชุม DLIT ของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13" and "การประชุม DLIT ของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13".
- Right Sidebar:** Contains a list of courses under "ขอมูลทั่วไป" and "จัดการเรียนรู" (e.g., "คุณธรรมและจริยธรรม", "ภาษาอังกฤษ", "คณิตศาสตร์", "วิทยาศาสตร์", "สังคมศึกษา", "ศิลปะ", "การงานอาชีพและเทคโนโลยี", "สุขศึกษาและพลศึกษา", "การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย"). It also includes a "การให้บริการ" section and a "ปฏิทินกิจกรรม" section.

<http://118.175.248.86:1080/lms/index.php>

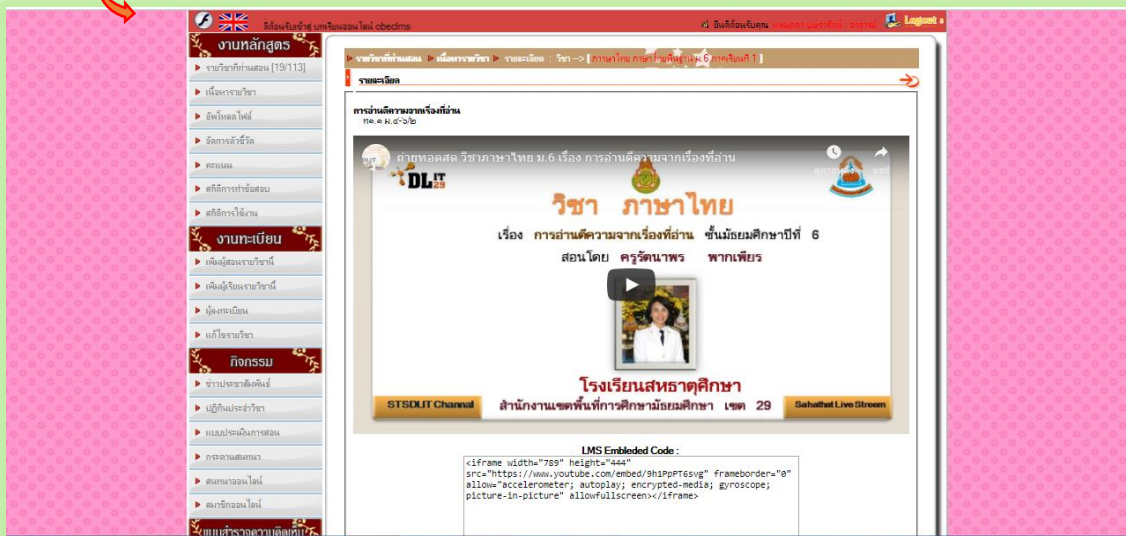
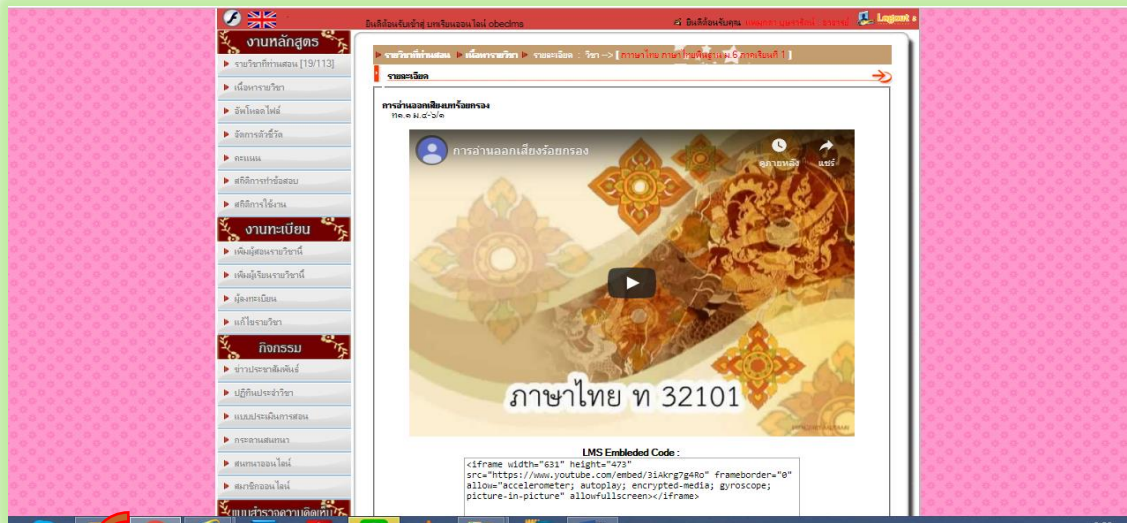
http://118.175.248.86:1080/lms/index.php?mod=subject_view&path=lms/subject&subject_id=74926

452

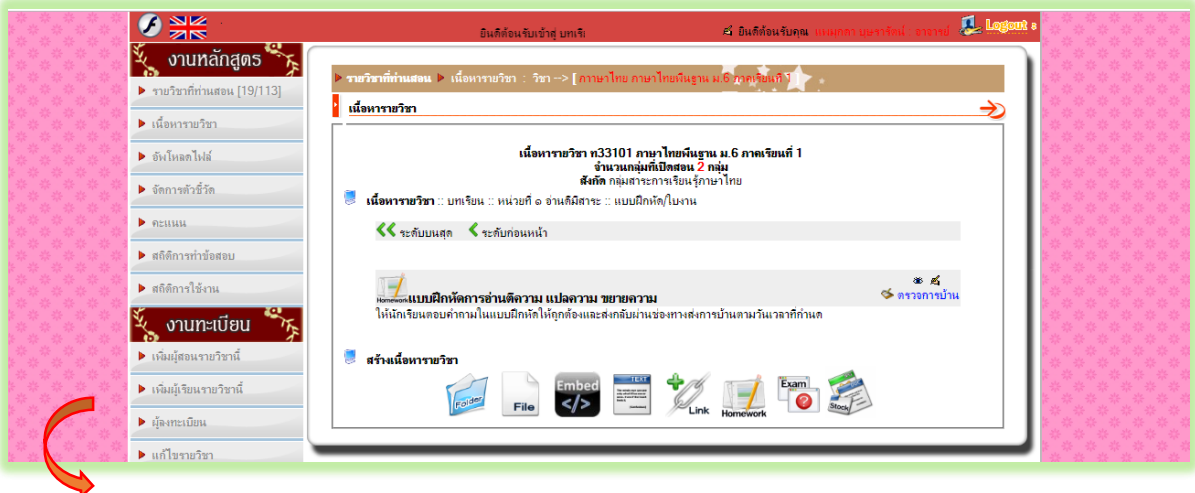
ตัวอย่าง เนื้อหารายวิชา ท33101 ภาษาไทยพื้นฐาน ม.6 ภาคเรียนที่ 1

The screenshot shows a web interface for a subject page. The main content area is titled "เนื้อหาวิชา" and lists five lessons (หน่วยที่ 1-5) with their respective dates and navigation icons (back, forward, search, etc.). The left sidebar contains a menu with sections like "งานทะเบียน" (Registration) and "กิจกรรม" (Activities). A red arrow points to the "งานทะเบียน" section in the sidebar.

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	วันที่	ไอคอน
1	อ่านดีมีสาระ	ท ๑.๑ ม.๖/๑ ม.๖/๒ ม.๖/๓ ม.๖/๔	🔍
2	เขียนเรื่องความคิด	ท ๒.๑ ม.๖/๑ ม.๖/๒ ม.๖/๓	🔍
3	ฟัง ดู พูด ช่าง	ท ๓.๑ ม.๖/๑ ม.๖/๒ ม.๖/๓ ม.๖/๔ ม.๖/๕ ม.๖/๖	🔍
4	หลักภาษาทบทวน	ท ๔.๑ ม.๖/๑ ม.๖/๒ ม.๖/๓	🔍
5	วรรณคดี วรรณกรรมล้ำคุณค่า	ท ๕.๑ ม.๖/๑ ม.๖/๒ ม.๖/๓ ม.๖/๔ ม.๖/๕ ม.๖/๖	🔍

ตัวอย่าง แบบฝึกหัด และการส่งงานของนักเรียน

งานหลักสุด

รายวิชาที่ทันสมัย

เนื้อหาวิชา

อีพโหลดไฟล์

จัดการตัวชี้วัด

คะแนน

สถิติการทำข้อสอบ

สถิติการใช้งาน

งานทะเบียน

เพิ่มผู้สอนรายวิชา

เพิ่มผู้เรียนรายวิชา

ผู้ลงทะเบียน

แก้ไขรายวิชา

กิจกรรม

ข่าวประชาสัมพันธ์

ปฏิทินประจำวิชา

รายละเอียดงาน/การบ้าน - Google Chrome

Not secure | 118.175.248.86:1080/ms/core_main/module/ms/subject/showhomework.php?subject_id=74926452...

รายละเอียดงาน/การบ้าน

หัวข้อ : แบบฝึกหัดการอ่านตีความ แปลความ ขยายความ

รายละเอียด : ให้นักเรียนตอบคำถามในแบบฝึกหัดให้ถูกต้องและสงวนคำตอบของทางส่งการบ้านตามวันเวลาดังกล่าว

กำหนดเวลาส่ง : ตั้งแต่วันที่ 16/05/2019 เวลา 00:51:39 น. ถึงเวลา 30/09/2019 เวลา 20:51:39 น.

ประเภทงาน : งานเดี่ยว

คะแนนเต็ม : 10 คะแนน

โฟลว์ประกอบการทำงาน : Download

ปิดหน้าต่าง

งานหลักสุด

รายวิชาที่ทันสมัย [19/113]

เนื้อหาวิชา

อีพโหลดไฟล์

จัดการตัวชี้วัด

คะแนน

สถิติการทำข้อสอบ

สถิติการใช้งาน

งานทะเบียน

เพิ่มผู้สอนรายวิชา

เพิ่มผู้เรียนรายวิชา

ผู้ลงทะเบียน

แก้ไขรายวิชา

Reset รายวิชา

อินสตีทอนจับคู่ บก.เรียนเอง

อินสตีทอนจับคู่ แบบทดสอบรายวิชา - อรรถพร

Logout

รายวิชาที่ทันสมัย โฟลว์ที่ผู้เรียนส่งมา : วิชา -> [ภาษาไทย ภาษาไทยพื้นฐาน] ๖

โฟลว์ที่ผู้เรียนส่งมา

เลือกกลุ่มเรียน กลุ่มที่ 1

เลือกหัวข้องาน แบบฝึกหัดเรื่องการอ่านตีความ

ค้นหาข้อมูล

ลำดับที่	ชื่อ-สกุลผู้ส่งไฟล์	รายละเอียด	วัน/เวลาที่ส่งไฟล์	ให้คะแนน	ข้อคะแนน	จัดการ
1	ชานา กร ทองใหญ่	แบบฝึกหัดเรื่องการอ่านตีความแบบฝึกหัดเรื่องการอ่านตีความ	2018-03-27/18:07:57	7 / 10		✖
2	วดีน กิ่งแย	แบบฝึกหัดเรื่องการอ่านตีความ	2018-03-28/09:18:57	8 / 10		✖
3	อรุรภา โนนะ	แบบฝึกหัดเรื่องการอ่านตีความ	2018-03-28/09:09:10	8 / 10		✖
4	อาชีม บุญเดช	แบบฝึกหัดเรื่องการอ่านตีความ	2018-03-27/18:09:15	8 / 10		✖
5	เตชกร รัตน์ เขียวศรีทอง	แบบฝึกหัดเรื่องการอ่านตีความ	2018-03-28/09:23:36	7 / 10		✖

ให้คะแนนทั้งหมดเป็น

คะแนน

บันทึกคะแนน

ล้างคะแนนทั้งหมด

ตัวอย่าง แบบทดสอบ ก่อน-หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้

งานหลักสุด

- รายวิชาที่ทันสมัย [19/113]
- เนื้อหาข่าววิชา
- อีพโหลดไฟล์
- จัดการตัวชี้วัด
- คะแนน
- สถิติการทำข้อสอบ
- สถิติการใช้งาน

งานทะเบียน

- เพิ่มผู้สอนรายวิชานี้
- เพิ่มผู้เรียนรายวิชานี้
- ผู้ลงทะเบียน
- แก้ไขรายวิชา

เนื้อหาข่าววิชา

เนื้อหาข่าววิชา พ33101 ภาษาไทยถิ่นฐาน ม.6 ภาคเรียนที่ 1
จำนวนกลุ่มที่ปีกลสอน 2 กลุ่ม
สังกัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เนื้อหาข่าววิชา :: บทเรียน :: หน่วยที่ ๑ อานติมีสาระ :: แบบทดสอบก่อนเรียน

จะคืนบนสุด < จะคืนก่อนหน้า

แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยที่ ๑

สร้างเนื้อหาข่าววิชา

File Embed Link Homework Exam

งานหลักสุด

- รายวิชาที่ทันสมัย [19/113]
- เนื้อหาข่าววิชา
- อีพโหลดไฟล์
- จัดการตัวชี้วัด
- คะแนน
- สถิติการทำข้อสอบ
- สถิติการใช้งาน

งานทะเบียน

- เพิ่มผู้สอนรายวิชานี้
- เพิ่มผู้เรียนรายวิชานี้
- ผู้ลงทะเบียน
- แก้ไขรายวิชา

รายละเอียด

แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยที่ ๑

แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยที่ ๑ อานติมี
สาระ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑
ปีการศึกษา๒๕๖๑

จงเลือกคำตอบให้ถูกต้อง

*จำเป็น

ชื่อ - นามสกุล *

นัยสำคัญของการพูดที่ผู้เขียนนำเสนอสอดคล้องกับข้อใด * 1 คะแนน

ไม่พูดเลยเฉยไว้ก็ไม่รู้เรื่อง
ยิ่งพูดมากยิ่งดูเหมือนมากเรื่อง
ครั้นพูดน้อยพลอยพาลว่าคาญเคือง
คำมั่นเยี่ยงยักความไปตามคน
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

- คำพูดยอมแปรผันได้
- ไม่ควรพูดให้มากความ
- หากไม่พูดก็จะสื่อสารกันไม่ได้ไม่เข้าใจ
- พูดน้อยเป็นการพูดที่ไม่เกิดประโยชน์

บุคคลใดควรได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีมารยาทในการอ่าน * 1 คะแนน

- อนุศักดิ์หีบบันทึกของเพื่อนมาอ่านเพื่อให้อ่านกัน

การเผยแพร่ผลงาน

1. เผยแพร่ทางเว็บไซต์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13
2. เผยแพร่ทางเว็บไซต์ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 : <https://www.wichienmatu3.org>
และห้องเรียนออนไลน์ : <http://118.175.248.86:1080/lms/index.php>
3. เผยแพร่ผ่านผ่าน Facebook : WARAKON และ กลุ่ม Line
4. เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 :
www.matthayom13.go.th
5. เผยแพร่โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สพฐ. ผ่านระบบสารสนเทศงานวิจัย
และนวัตกรรมการศึกษา <http://www.ska2.go.th/reis/index.php> (เลือกเมนู สพม.13)
6. เผยแพร่โดยการนำเสนอผลงานวิจัยบนเวที ในโครงการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยและ
วิทยานิพนธ์ สาขาการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง ระดับชาติ ปี พ.ศ. 2562 ครั้งที่ 15
ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2562

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย นายวรกร สุวรรณ
ที่อยู่ 35 หมู่ 3 ต.โนควน อ.เมือง จ.ตรัง 92140
หมายเลขโทรศัพท์ 0840659958
ที่ทำงาน โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ต.นาบินหลา อ.เมือง จ.ตรัง 92000
หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน 075501190 โทรสาร 075501190
ประวัติการศึกษา
ระดับปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาไทย ศษ.บ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ระดับปริญญาโท วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา ศษ.ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์